

83998

ADYAMAN ESKİ ASKERLİK ŞUBE BİNASININ
RÖLÖVE VE RESTORASYONU

Mehmet SAĞIR

YÜKSEK LİSANS TEZİ
(YAPI EĞİTİMİ ANABİLİM DALI)

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

TC YÜKSEK ÖĞRETİM BAKANLIĞI
YÜKSEK LİSANS

Şubat 1999
ANKARA

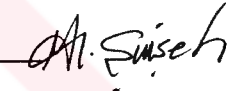
Mehmet SAĞIR tarafından hazırlanan ADIYAMAN ESKİ ASKERLİK
ŞUBE BİNASI RÖLÖVE ve RESTORASYONU adlı bu tezin Yüksek
Lisans tezi olarak uygun olduğunu onaylarım.

Yrd. Doç. Dr. Gediz Urak

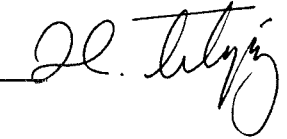
Tez Yöneticisi

Bu çalışma, jürimiz tarafından Yapı Eğitimi Anabilim Dalında Yüksek
Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

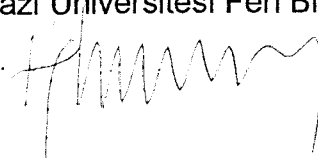
Başkan : Yrd. Doç. Dr. Osman ŞİMŞEK

Üye : Yrd. Doç. Dr. Gediz URAK

Üye : Yrd. Doç. Dr. Hanifi TOKGÖZ

Üye : _____

Üye : _____

Bu tez, Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü tez yazım kurallarına
uygundur.

İÇİNDEKİLER

	sayfa
ÖZET.....	i
ABSTRACT.....	ii
TEŞEKKÜR.....	iii
ÇİZELGELERİN LİSTESİ.....	iv
ŞEKİLLERİN LİSTESİ.....	v
KISALTMALAR.....	vi
1. GİRİŞ.....	1
2. ADIYAMAN İLİNİN GENEL ÖZELLİKLERİ, SİYASİ, İDARİ, FİZİKİ GELİŞİMİ/DEĞİŞİMİ.....	3
2.1. Konumu ve Coğrafi Özellikler.....	3
2.2. Siyasi, İdari, Fiziki, Gelişimi/Değişimi.....	4
2.3. Ulaşım.....	11
2.4. Tarımsal Ürünler ve Doğal Kaynaklar.....	11
2.5. Kurumlar.....	12
2.5.1. Eğitim.....	12
2.5.2. Sağlık.....	13
2.6. İlin Mekansal Yapısı.....	13
3. ADIYAMAN ESKİ ASKERLİK ŞUBE BİNASININ TARİHİ.....	16
4. YAPININ ŞİMDİKİ DURUMUNUN TESPİTİ.....	20
4.1. Metodoloji.....	20
4.1.1. Rölöve Çizimleri.....	21
4.2. Tanımsal Analiz.....	31
4.2.1. Metodoloji.....	31
4.2.2. Genel Tanımlama.....	33

4.2.2.1.	Dış Tanımlama.....	33
4.2.2.1.1.	Kuzey Cephesi.....	35
4.2.2.1.2.	Doğu Cephesi.....	37
4.2.2.1.3.	Güney Cephesi.....	39
4.2.2.1.4.	Batı Cephesi.....	41
4.2.2.2.	İç Tanımlama.....	43
4.2.2.2.1.	Plan.....	43
4.2.3.	Mekansal Elemanlar.....	43
4.2.3.1.	Sofa.....	44
4.2.3.2.	Odalar.....	47
4.2.4.	Taşıyıcı Elemanlar.....	51
4.2.4.1.	Yatay Taşıyıcılar.....	51
4.2.4.1.1.	Temel.....	51
4.2.4.1.2.	Döşeme.....	52
4.2.4.1.3.	Hatıl.....	52
4.2.4.1.4.	Kemer.....	52
4.2.4.1.5.	Tavan.....	53
4.2.4.2.	Düşey Taşıyıcılar.....	53
4.2.4.2.1.	Ayak.....	53
4.2.4.2.2.	Duvar.....	53
4.2.4.2.3.	Payanda.....	54
4.2.4.2.4.	Merdiven.....	54
4.2.5.	Mimari Elemanlar.....	55
4.2.5.1.	Dış Kapılar.....	55
4.2.5.2.	İç Kapılar.....	56
4.2.5.3.	Pencereler.....	56
4.2.5.4.	Dolaplar.....	57
4.2.5.5.	Kitabe.....	57
4.2.5.6.	Süslemeler ve Silmeler.....	58
4.2.6.	Malzemenin Durumu ve Bozulma Nedenleri.....	58
4.2.6.1.	Malzemenin Durumu.....	58
4.2.6.2.	Bozulma Nedenleri.....	59

5.	KARŞILAŞTIRMALI ÇALIŞMA.....	62
5.1.	Metodoloji.....	62
5.2.	Plan Düzeni.....	62
5.3.	Mekansal Elemanlar.....	63
5.3.1.	Odalar.....	63
5.3.2.	Sofa.....	64
5.4.	Taşıyıcı Elemanlar.....	64
5.4.1.	Yatay Taşıyıcılar.....	64
5.4.1.1.	Temel.....	64
5.4.1.2.	Döşeme.....	65
5.4.1.3.	Hatıl.....	65
5.4.1.4.	Kemer.....	65
5.4.1.5.	Tavan.....	66
5.4.2.	Düşey Taşıyıcılar.....	66
5.4.2.1.	Ayak.....	66
5.4.2.2.	Duvar.....	66
5.4.2.3.	Payanda.....	67
5.4.2.4.	Merdiven	67
5.5.	Mimari Elemanlar.....	68
5.5.1.	Kapılar.....	68
5.5.1.1.	Dış Kapılar.....	68
5.5.1.2.	İç Kapılar.....	69
5.5.2.	Pencereler.....	69
5.5.3.	Dolaplar.....	70
5.5.4.	Kitabe.....	70
5.5.5.	Süslemeler ve Silmeler.....	70
5.5.6.	Çatı.....	71
5.5.7.	Balkon.....	71
5.6.	Malzeme ve Yapım Tekniği.....	72
5.6.1.	Malzeme.....	72
5.6.2.	Yapım Tekniği.....	72

6.	RESTİTÜSYON.....	76
6.1.	Metodoloji.....	76
6.2.	Fiziksel Restitüsyon İçin Kaynak Kullanımı.....	76
6.3.	Fiziksel Restitüsyon Kaynaklarının Kullanımı Üzerine Bilgiler..	77
6.4.	İşlevsel Restitüsyon.....	78
6.5.	Restitüsyon Tablosu.....	78
7.	RESTORASYON.....	95
7.1.	Yapının Bugünkü Durumunun Değerlendirilmesi.....	95
7.1.1.	Yapısal Faktörler.....	95
7.1.2.	Çevresel Faktörler.....	96
7.1.3.	Sosyal Faktörler.....	98
7.1.4.	Yasal Kabuller.....	98
7.2.	Restorasyon Yaklaşımı.....	99
7.3.	İşlevlendirme.....	102
7.4.	Yapının Programı.....	103
7.5.	Yeni İşlevin Programı.....	105
7.6.	Mekanlar ve Fonksiyonlar.....	105
7.7.	Fiziksel Koruma.....	106
7.8.	Tamamlamalar (Entegrasyon).....	107
7.9.	Kaldırmalar (Liberasyon).....	115
7.10.	Temizleme.....	115
7.11.	Müdahale Öncelikleri.....	116
	KAYNAKLAR.....	124
	EKLER.....	127
	ÖZGEÇMİŞ.....	205

ADİYAMAN ESKİ ASKERLİK ŞUBE BİNASI'NIN RESTORASYONU
(Yüksek Lisans Tezi)

Mehmet SAĞIR

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
Şubat 1999

ÖZET

Çalışmanın konusunu, Adıyaman il merkezinde bulunan askeri amaçla 19. yüzyılın sonunda yapılmış Adıyaman Eski Askerlik Şube Binası oluşturmaktadır. Yapının belge niteliklerine zarar verilmeden gelecek nesillere ulaştırılması amacıyla bugünkü durumu tespit edilerek rölöveleri hazırlanmış ve yazılı tanımlaması yapılmıştır. Bu tespitlerle birlikte tarihi araştırma ve karşılaştırmalı çalışma sonucunda binanın restitüsyon projesi hazırlanmıştır. Sonuç olarak uluslararası ilkeler ışığında bir restorasyon projesi hazırlanmıştır.

Bilim Kodu : 225. 11. 01

Anahtar Kelimeler : Adıyaman, Adıyaman Eski Askerlik Şube Binası,
Restorasyon, Restitüsyon

Sayfa Adedi : 205

Tez Yöneticisi : Y. Doç. Dr. Gediz Uruk

**RESTORATION OF THE MILITARY BUILDING IN ADIYAMAN
(M.Sc. Thesis)**

Mehmet SAĞIR

**GAZI UNIVERSITY
INSTITUTE OF SIENCE AND TECHNOLOGY
February 1999**

ABSTRACT

The subject of the thesis, is the Old Military Building situated in the center of Adiyaman province; It was build as military service department dated to late 19th century. In accordance with the aim to retain this cultural property to future generations without any loose in its documental character, the building is surveyed to identify the present situation a restitutional approach is provided by means of research and comperative study. As a result by the light of international principles a scientific restoration project is proposed.

Science code : 225. 11. 01

Key Words : Adiyaman, Military Building of Adiyaman, Restoration,
Restitution

Page number : 205

Adviser : Assoc Prof. Dr. Gediz Urak

TEŞEKKÜR

Tez çalışmam süresi içinde bilgi ve yardımlarından yararlandığım danışmanım Y. Doç. Dr. Gediz URAK'a, T.C. Kültür Bakanlığı personeline, gösterdiği anlayış nedeniyle nişanlıma, manevi destekleriyle beni yalnız bırakmayan ailem ve arkadaşlarıma teşekkür ederim.

ÇİZELGELERİN LİSTESİ

Çizelge	Sayfa
Çizelge 1.1. Restitüsyon tablosu.....	79
Çizelge 1.2. Restitüsyon tablosu.....	80
Çizelge 1.3. Restitüsyon tablosu.....	81
Çizelge 1.4. Restitüsyon tablosu.....	82
Çizelge 1.5. Restitüsyon tablosu.....	83
Çizelge 1.6. Restitüsyon tablosu.....	84
Çizelge 2.1. Restorasyon tablosu.....	111
Çizelge 2.2. Restorasyon tablosu.....	112
Çizelge 2.3. Restorasyon tablosu.....	113
Çizelge 2.4. Restorasyon tablosu.....	114

ŞEKİLLERİN LİSTESİ

Şekil	Sayfa
Şekil 2.1. Adıyaman'ın il ve ilçelerle bağlantısı.....	14
Şekil 2.2. 1945 yılı imar planı avan projesi.....	15
Şekil 3.1. 30-27-A-d No'lu kadastr haritası.....	19
Şekil 4.1. Vaziyet planı çizimi.....	22
Şekil 4.2. Rölöve planı çizimi.....	23
Şekil 4.3. A-A kesiti rölöve çizimi.....	24
Şekil 4.4. B-B kesiti rölöve çizimi.....	24
Şekil 4.5. Kuzey cephesi rölöve çizimi.....	25
Şekil 4.6. Doğu cephesi rölöve çizimi.....	25
Şekil 4.7. Güney cephesi rölöve çizimi.....	26
Şekil 4.8. Batı cephesi rölöve çizimi.....	26
Şekil 4.9. S1 Alt silme detayı çizimi.....	27
Şekil 4.10. S2 Üst silme detayı çizimi.....	27
Şekil 4.11. İç merdiven basamağı detayı çizimi.....	27
Şekil 4.12. "a" sınıfı pencere detayı çizimi.....	28
Şekil 4.13. "b" sınıfı pencere detayı çizimi.....	29
Şekil 4.14. Payanda detayı çizimi.....	30
Şekil 4.15. Kuzey cephesi görünüşü.....	157
Şekil 4.16. Kuzey cephesi girişi ve "b" sınıfı pencere görünüşü.....	157
Şekil 4.17. "a" sınıfı pencere görünüşü.....	158
Şekil 4.18. Kuzey cephesi görünüşü.....	158
Şekil 4.19. Payanda görünüşü.....	159
Şekil 4.20. Kitabe görünüşü.....	159
Şekil 4.21. Kuzey cephesi merdiveni.....	160
Şekil 4.22. Doğu cephesi görünüşü.....	161
Şekil 4.23. Doğu cephesi görünüşü.....	162
Şekil 4.24. Doğu cephesi görünüşü.....	162
Şekil 4.25. Güney cephesi görünüşü.....	163

Şekil 4.26. Güney cephesi kapı girişi.....	163
Şekil 4.27. Güney cephesi görünüşü.....	164
Şekil 4.28. Güney cephesi merdiveni.....	165
Şekil 4.29. Güney cephesi merdiveni.....	165
Şekil 4.30. Batı cephesi görünüşü.....	166
Şekil 4.31. Batı cephesi görünüşü.....	166
Şekil 4.32. Eyvan 01 DV1 duvarı.....	167
Şekil 4.33. Eyvan 01 DV2 duvarı.....	167
Şekil 4.34. Eyvan 01 DV3 duvarı.....	168
Şekil 4.35. Eyvan 01 DV4 duvarı.....	168
Şekil 4.36. Oda 02 DV1 duvarı.....	169
Şekil 4.37. Oda 02 DV2 duvarı.....	169
Şekil 4.38. Oda 02 DV3 duvarı.....	170
Şekil 4.39. Oda 02 DV4 duvarı.....	170
Şekil 4.40. Sofa 03 DV1 duvarı.....	171
Şekil 4.41. Sofa 03 DV2 duvarı Oda 04 kapı girişi.....	171
Şekil 4.42. Sofa 03 DV2 duvarı Kemer 2 görünüşü.....	172
Şekil 4.43. Sofa 03 DV3 duvarı Oda 06 kapı girişi.....	173
Şekil 4.44. Sofa 03 DV3 duvarı.....	174
Şekil 4.45. Sofa 03 DV4 duvarı Oda 07 kapı girişi.....	175
Şekil 4.46. Sofa 03 DV4 duvarı Kemer 1 görünüşü.....	176
Şekil 4.47. Sofa 03 DV4 duvarı Oda 02 kapı girişi.....	177
Şekil 4.48. Oda 04 DV1 duvarı.....	178
Şekil 4.49. Oda 04 DV2 duvarı.....	178
Şekil 4.50. Oda 04 DV3 duvarı.....	179
Şekil 4.51. Oda 04 DV4 duvarı.....	179
Şekil 4.52. Eyvan 05 DV1 duvarı.....	180
Şekil 4.53. Eyvan 05 DV2 duvarı.....	180
Şekil 4.54. Eyvan 05 DV3 duvarı.....	181
Şekil 4.55. Eyvan 05 DV4 duvarı.....	181
Şekil 4.56. Oda 06 DV1 duvarı.....	182
Şekil 4.57. Oda 06 DV2 duvarı.....	184

Şekil 4.58. Oda 06 DV3 duvarı.....	183
Şekil 4.59. Oda 06 DV4 duvarı.....	184
Şekil 4.60. Oda 07 DV1 duvarı.....	185
Şekil 4.61. Oda 07 DV2 duvarı.....	185
Şekil 4.62. Oda 07 DV3 duvarı.....	186
Şekil 4.63. Oda 07 DV4 duvarı.....	186
Şekil 4.64. Kuzey cephesi malzeme bozulmaları.....	60
Şekil 4.65. Doğu cephesi malzeme bozulmaları.....	60
Şekil 4.66. Güney cephesi malzeme bozulmaları.....	61
Şekil 4.67. Batı cephesi malzeme bozulmaları.....	61
Şekil 5.1. Bölgesel mimari özelliklerinden payanda görünüşü.....	187
Şekil 5.2. Bölgesel mimari özelliklerinden “b” sınıfı pencere görünüşü.....	187
Şekil 5.3. Bölgesel mimari özelliklerinden iç merdiven görünüşü.....	188
Şekil 5.4. Bölgesel mimari özelliklerinden iç merdiven görünüşü.....	188
Şekil 5.5. Çorum-Mecitözü Askerlik Şube Binası ön cephe görünüşü.....	189
Şekil 5.6. Çorum-Mecitözü Ask. Şb. Binası ön ve yan cephe görünüşü.....	190
Şekil 5.7. Nevşehir-Ürgüp Askerlik Şube Binası ön görünüşü.....	191
Şekil 5.8. Nevşehir-Ürgüp Ask. Şb. Binası giriş kapısı yanındaki sütunce.....	191
Şekil 5.9. Nevşehir-Ürgüp Ask. Şb. Binası giriş kapısı kemeri ve kitabe.....	192
Şekil 5.10. Nevşehir-Ürgüp Askerlik Şube Binası yan cephe görünüşü.....	192
Şekil 5.11. Kastamonu-Daday Askerlik Şube Binası güney (ön) cephesi.....	193
Şekil 5.12. Kastamonu-Daday Askerlik Şube Binası batı cephesi.....	193
Şekil 5.13. Kastamonu-Daday Askerlik Şube Binası kuzey cephesi.....	194
Şekil 5.14. Kastamonu-Daday Askerlik Şube Binası Doğu cephesi.....	194
Şekil 5.15. Kastamonu-Küre Askerlik Şube Binası ön görünüşü.....	195
Şekil 5.16. Kastamonu-Küre Askerlik Şube Binası yan cephe görünüşü.....	195
Şekil 5.17. Kastamonu-Küre Askerlik Şube Binası ön görünüşü.....	196
Şekil 5.18. Kastamonu-Küre Askerlik Şube Binası yan cephe görünüşü.....	196
Şekil 5.19. Sinop-Merkez Askerlik Şube Binası ön cephe görünüşü.....	197
Şekil 5.20. Sinop-Merkez Askerlik Şube Binası arka cephe görünüşü.....	197
Şekil 5.21. Sinop-Merkez Askerlik Şube Binası ön ve sol yan cepheleri.....	198
Şekil 5.22. Sinop-Merkez Askerlik Şube Binası ön ve sağ yan cepheleri.....	198

Şekil 5.23. Kastamonu-Merkez Ask. Şb. Binası yan ve arka cepheleri.....	199
Şekil 5.24. Kastamonu-Merkez Askerlik Şube Binası yan görünüş.....	199
Şekil 5.25. Kastamonu-Merkez Askerlik Şube Binası oda dolap detayı.....	200
Şekil 5.26. Kastamonu-Merkez Ask. Şb. Binası pencere ve ayak detayı....	200
Şekil 5.27. Karşılaştırmalı çalışma tablosu.....	75
Şekil 6.1. 1984 yılı kuzey cephesi görünüşü.....	201
Şekil 6.2. 1984 yılı kuzey ve batı cephesi görünüşü.....	201
Şekil 6.3. 1984 yılı güney cephesi görünüşü.....	202
Şekil 6.4. 1984 yılı yapının yukarıdan görünüşü.....	203
Şekil 6.5. 1984 yılı doğu cephesi görünüşü.....	203
Şekil 6.6. Kuzey ve güney cephelerinin üstten görünüşü.....	204
Şekil 6.7. 1990 yılı rölöve planı çizimi.....	153
Şekil 6.8. 1990 yılı A-A kesiti rölöve çizimi.....	154
Şekil 6.9. 1990 yılı B-B kesiti rölöve çizimi.....	154
Şekil 6.10. 1990 yılı kuzey cephesi rölöve çizimi.....	155
Şekil 6.11. 1990 yılı doğu cephesi rölöve çizimi.....	155
Şekil 6.12. 1990 yılı güney cephesi rölöve çizimi.....	156
Şekil 6.13. 1990 yılı batı cephesi rölöve çizimi.....	156
Şekil 6.14. Restitüsyon analizi-plan çizimi.....	85
Şekil 6.15. Restitüsyon analizi-tavan planı çizimi.....	86
Şekil 6.16. Restitüsyon analizi-A-A kesiti çizimi.....	87
Şekil 6.17. Restitüsyon analizi-B-B kesiti çizimi.....	87
Şekil 6.18. Restitüsyon analizi-kuzey cephesi çizimi.....	88
Şekil 6.19. Restitüsyon analizi-doğu cephesi çizimi.....	88
Şekil 6.20. Restitüsyon analizi-güney cephesi çizimi.....	89
Şekil 6.21. Restitüsyon analizi-batı cephesi çizimi.....	89
Şekil 6.22. Restitüsyon plan çizimi.....	90
Şekil 6.23. Restitüsyon tavan planı çizimi.....	91
Şekil 6.24. Restitüsyon A-A kesiti çizimi.....	92
Şekil 6.25. Restitüsyon B-B kesiti çizimi.....	92
Şekil 6.26. Restitüsyon kuzey cephesi çizimi.....	93
Şekil 6.27. Restitüsyon doğu cephesi çizimi.....	93

Şekil 6.28. Restitüsyon güney cephesi çizimi.....	94
Şekil 6.29. Restitüsyon batı cephesi çizimi.....	94
Şekil 7.1. Restorasyon vaziyet planı çizimi.....	118
Şekil 7.2. Restorasyon plan çizimi.....	119
Şekil 7.3. Restorasyon tavan planı çizimi.....	120
Şekil 7.4. Restorasyon A-A kesiti çizimi.....	121
Şekil 7.5. Restorasyon B-B kesiti çizimi.....	121
Şekil 7.6. Restorasyon kuzey cephesi çizimi.....	122
Şekil 7.7. Restorasyon doğu cephesi çizimi.....	122
Şekil 7.8. Restorasyon güney cephesi çizimi.....	123
Şekil 7.9. Restorasyon batı cephesi çizimi.....	123

KISALTMALAR

Bu çalışmada kullanılmış bazı kısaltmalar, açıklamaları ile birlikte aşağıda sunulmuştur.

Kısaltmalar	Açıklama
TCKTB	Türkiye Cumhuriyeti Kültür ve Turizm Bakanlığı
TKTVM	Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıkları Mevzuatı
TS MR	Teshin merkezi
ASK	Askerlik
ARŞ	Arşiv
BLK	Balkon
ŞB	Şube
MT	Mutfak
BR	Büro
DP	Depo
OD	Oda

1. GİRİŞ

Günümüzde, koruma kavram ve gerekleri bilinmekle birlikte, ülkemizdeki eşsiz kültür varlıklarının kimi doğa şartlarına terk ya da bilinçli tahrip, kimi akçalı kaynak yetersizliği ya da kaynakların kültür varlıklarının korunması yerine gereksiz yerlere aktarımı, kimi acele ve bilgisizce uygulanan restorasyonlar, kimi rantta yönelik imar planı kararları ile hızla yok olmakta veya tanınmayacak şekilde değişmektedir. Önlenbilmesi, uzman kişilerin ve toplumun her kesiminin kültür varlıklarını belge nitelikleri bozulmadan gelecek nesillere ulaştırılma gereğinin bilincinde olması ile mümkündür. Bu aktarmada en büyük pay restorasyon projesidir. Restorasyon projeleri uluslararası ilkeler doğrultusunda hazırlanmalıdır. Böylelikle, belgelere dayalı, doğru ve yanıltıcı olmayan restorasyon uygulamaları da sağlanmış olacaktır. Bu ilgi ile çalışma kapsamında; belge niteliklerine zarar vermeden gelecek nesillere ulaştırılması amacıyla “ Adıyaman Eski Askerlik Şube Binası ” için bilimsel bir restorasyon önerisi hazırlanmıştır.

Bu bağlamda konu; ‘tespit’, ‘çözümleme’, ve ‘sentez’ olmak üzere üç bölümde ele alınmıştır.

Tespit Bölümü’nde; yapının rölövesi çıkarılmış, eseri tahrip eden faktörler tespit edilmiş, yapı ile ilgili geçmiş ve günümüze ait sözlü, yazılı, çizili, fotoğraflık bilgi ve belgeler elde edilmiş ve yapıdan gelen izler değerlendirilmiştir.

Çözümleme Bölümü’nde; yapının özgün halinin ve farklı dönem katkılarının belirtildiği “ Restitüsyon Projesi ” hazırlanmıştır.

Sentez Bölümü’nde ise; yapının bugünkü hali ve Restitüsyon Projesi’nde elde edilen durumundan yararlanılarak, yapının programına ve çevre

gereksinimlerine uyan işlev seçimi ile restorasyon önerileri çizim ve rapor halinde gerçekleştirilmiştir.

Söz konusu çalışmanın gerçekleştirildiği Eski Askerlik Şube Binası Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin Kuzeybatısında bulunan Adıyaman ili merkez ilçesinde bulunmaktadır. Yerel malzeme kullanımı taş ve topraktır. Taş malzeme ile yapılan yapıların çok az ve Adıyaman halkının geleneksel bir yapıya sahip olması Eski Askerlik Şube Binası'nın önemini bir kat daha artırmaktadır.

Esere ait kaynakların saptanmasında T.C. Kültür Bakanlığı, Adıyaman Belediyesi, Tapu-Kadastro Müdürlüğü, Askerlik Şubesi Başkanlığı arşivlerinde bulunan bilgilerden yararlanılmıştır. Adıyaman'ın siyasal, tarihsel ve sosyal yaşamını kapsayan kaynaklardan elde edilen bilgiler de önemli kaynaklarımız olmuştur.

Sonuç olarak çalışmamız; Adıyaman Valiliği Özel İdare Müdürlüğü'nün Kültür Müdürlüğü işlevi ile yaşatma projesine titizlikle hazırlanan bir veri olabileceği gibi olası bir unutulma veya yok olma tehlikesine karşı bir belge olarak da kalabilecek ve gelecek nesillere ışık tutabilecektir.

Tezin birinci bölümünü giriş, ikinci bölümünü ilin genel özellikleri, siyasal, idari ve fiziki gelişimi/değişimi, üçüncü bölümünü Adıyaman Eski Askerlik Şube Binası'nın tarihi, dördüncü bölümünü yapının şimdiki durumunun tespiti, beşinci bölümünü Anadolu'da ayakta olan veya kaynaklardan tespit ettiğimiz Askerlik Şubesi Binaları ile binamızın karşılaştırılmasının yapıldığı karşılaştırmalı çalışma, altıncı bölümünü restitüsyon ve yedinci bölümünü restorasyon önerileri oluşturmaktadır.

Ekler bölümünde ise; yapıya ait planlar, haritalar, resmi kararlar, rölöve, restitüsyon, restorasyon çizimleri ve fotoğraflar sunulmuştur

2. ADIYAMAN İLİNİN GENEL ÖZELLİKLERİ, SİYASİ, İDARİ VE FİZİKİ GELİŞİMİ/DEĞİŞİMİ

2.1. Konumu ve Coğrafi Özellikler

Denize paralel dağların arkasında kalarak nemli rüzgarların etkilemediği yükseltilerin arttığı ve ısı farklarının günün saatleri arasında bile büyük değerlere ulaştığı Güneydoğu Anadolu yörelerinde iklim alabildiğine serttir.

Adıyaman Anadolu'nun Doğu ve Güneydoğu Bölgeleri arasında geçit konumunda bir ildir. Hatta kısmen Akdeniz Bölgesi özelliklerini de taşır. Bu nedenle bitki örtüsü de söz konusu bu üç bölgenin özelliklerini taşır. Yüksek rakımlı yerler genelde meşe ağaçları ile kaplanmış olmakla birlikte, bu alanların bulunduğu alçak rakımlı arazilerdeki bitki örtüsü ise insanlar eliyle büyük tahribe uğradığından, adeta tamamen ortadan kaldırılmıştır. Yaz mevsiminin uzun ve kurak geçmesi dolayısıyla orman içi bitki örtüsü yok denecek kadar azdır. Tarım yapılmayan alanlar çayır, mera, yabani ağaçlar ve makilerle kaplıdır (Anonim, 1994).

İlin kuzeyi dağlık, güneyi ise ovalıktır. Kara iklime sahiptir ama bölgeler arasındaki geçit özelliğinden dolayı bölgedeki diğer illerden daha fazla yağış alır (Anonim, 1994).

Yağmur genellikle sonbaharın ortalarından, ilkbaharın sonuna kadar yağar. Uzun yıllar yağış ortalaması yılda 700 kg/m² dir (Anonim, 1994).

Kar yağışları genellikle sonbaharın sonları ile ilkbaharın ortaları arasındaki dönemde olur. Karlı gün sayısı yılda 10 gündür. Kar örtüsü kalınlığı ortalaması, ilin Güney kesimlerinde 10 cm., Kuzey kesimlerinde ise 200 cm.

dir. Kar yağışının günlük yaşamı etkileyecek bir etkinliği yoktur (Anonim, 1994).

Haziran, Temmuz ve Ağustos ayları ilin en sıcak aylarıdır. Söz konusu dönemde artan ısınin, bazen aşırı nemle birleşmesi sonucu sıcaklık, bunalıcı bir hal alır. Adıyaman'ın en yüksek sıcaklık ortalaması 44°C dir. Yıllık nisbi nem ortalaması ise %52 dir. Atatürk Barajı göl alanının oluşması ve Adıyaman'ın Kuzey Bölgesi'nde su tutulmasına başlanan Çat Barajı'nın etkisiyle nisbi nem oranında değişim olmuşsa da miktarı henüz tespit edilememiştir (Anonim, 1994).

Hakim rüzgarlar, Kuzey, Kuzeydoğu ve Kuzeybatı yönündedir. Fırtınalı gün sayısı yılda ortalama dört gündür (Anonim, 1994).

2.2. Siyasi, İdari, Fiziki Gelişim/Değişim

Adıyaman ili, Türkiye'nin Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde 38° 11' - 37° 25' kuzey enlemi ile 39° 14' - 37° 31' doğu boylamında yer alır. Rakımı 669 m. dir. Doğusu Diyarbakır, güneyi Şanlıurfa ve Gaziantep, batısı Kahramanmaraş, kuzeyi ise Malatya illeri ile çevrilidir (Anonim, 1994). Akarsular yönünden oldukça zengin olan Adıyaman'ın en önemli akarsuyu, ilin güney sınırları boyunca akan Fırat nehridir (Anonim, 1985), (Şekil 2.1).

Arkeolojik buluntulardan anlaşıldığı üzere Adıyaman yöresinde; yerleşmeye elverişli coğrafi, askeri konumu ve iklimiyle orta paleolitik çağdan itibaren yoğun bir yerleşme olmuştur. Sırasıyla; Hattiler, Mitanni/Hurriler, Hititliler, Babilliler, Asurlular, Medler, Persler, Makedon İmparatorluğu, Commagene Krallığı, Roma İmparatorluğu, Sasaniler, Bizanslılar, Emeviler, Abbasiler, Memlûklular, Selçuklular, Zengiler, Artuklular, Eyyubiler, Dulkadiroğulları ve Osmanlılar hakimiyet sürmüşlerdir.

Bugün Adıyaman'ın ilçesi konumundaki Samsat'ta yapılan kazılar sonucunda ele geçen arkeolojik buluntular, Adıyaman'da ilk yerleşim yerinin "Samsat" şehri olduğunu ortaya koymuştur. Ancak, tarihi kent Samsat şimdi Atatürk Barajı göl suları altındadır.

M.Ö. 3. binin sonlarında Hurriler, M.Ö. 2. binde ise Hurri/Mitanni ve Anadolu sanatına damgasını vuran Hitit egemenliği hüküm sürmüştür, daha sonra bölgede güçlü bir Asur hakimiyeti hissedilmiş, bu arada Babilliler tekrar güçlenerek Yeni Babil Devleti'ni kurmuşlardır (Özgüç, 1985). Med ve Pers egemenliğinden sonra M.Ö. 331'de ülke Makedon İmparatorluğu'nun egemenliği altına girmiştir (Anonim 1, 1982).

Commagene Krallığı Dönemi'ne kadar Adıyaman Palanlı Köyü'nde bulunan mağara resimleri ve Perre Ören Yeri Adıyaman'ın bu engin medeniyetini günümüzde sergileyen değerlerdir. Bu varlıkları ile Adıyaman Orta Paleolitik çağdan beri uygarlığın beşiği olan Anadolu'nun önemli bir yerleşmesi olması ile dünya kültür tarihinde önemli bir yer teşkil etmektedir.

M.Ö. 69'dan sonra Commagene Krallığı Dönemi'nde de Adıyaman'ın bu özellikleri devam etmiş, ülkede, Arsameia Yazlık Şehri, Nemrut Dağı'ndaki Anıt-Mezar, Gerger Kalesi, Yeni Kale ve Karakuş Tümlüsü imar edilmiştir (Dörner, 1990).

Yine aynı dönemde kurulan Roma İmparatorluğu bölgeyi ele geçirmiş ve onlar da imar faaliyetlerine girişerek Cendere Suyu ile Göksu üzerinde iki muhteşem köprü yapmışlardır. Göksu Köprüsü yakın tarihlerde kısmen yıkılmış, Cendere Köprüsü ise halen ayaktadır. M.S. 260 yılında bölgede Roma-Sasani mücadeleleri olmuş, M.S. 395 yılında Roma'nın Doğu ve Batı olarak ikiye ayrılması üzerine bölge Doğu Bizanslılar'ın hakimiyetine girmiştir (Anonim, 1956).

M.S. 670 yılında bölge Emevilerin akınlarına uğramıştır. Kentin çekirdeğini oluşturan Adıyaman Kalesi (Hısnımansur) Emevi Komutanı Mansur bin Cavene tarafından yaptırılmıştır (Büyük Larousse, 1986). Hısnımansur ismi de bu Komutan'ın isminden gelmektedir. Abbasiler döneminde Harun'ur - Reşid kaleyi onararak bir sınır şehri durumuna getirmiştir (Anonim, 1967).

IX. asrın ortalarından itibaren bölge Bizanslılar ile Müslümanlar arasında sık sık el değiştirmiştir. Yöre Bizanslılar tarafından iskana açılmıştır (Anonim, 1956).

İl merkezinde toplam beş kilise yapılmış, bunlardan dört tanesi yıkılmış, sadece biri günümüze gelmiştir. Halk arasında Hristiyan Mahallesi olarak da söylenen Mara Mahallesi sınırları içerisinde, Süryanî Kadim Millette ait St. Paul Kilisesi bulunmaktadır. Yapım tarihi kesin olarak bilinmeyen ve 1905 yılında tamirat geçiren kilisenin yakınlarında bir tane de Hristiyan Mezarlığı bulunmaktadır (Çağlayan, 1967). Şu an kentte, dört Ermeni hane bulunmaktadır ve bunların toplam nüfus sayısı ise 10 kişidir .

Adıyaman ve çevresi 1071 Malazgirt Zaferi'nden sonra, 1084'e doğru Türk Devleti'nin kurucusu I. Sultan Süleyman Şah'ın kumandanlarından Buldaçı Bey tarafından fethedilmiştir. I. Haçlı seferinden sonra, Haçlılarla Türkler arasında çekişmeler devam etmiş, Zengilerden Atabey Nurettin Haçlıları buradan kovmuştur.

Zengiler'den kısa müddet sonra Eyyubiler'e geçen Adıyaman bölgesi, XIII. asrın başlarında tekrar Anadolu Selçukluları'na bağlanmıştır. Asrın sonlarında İlhanlılar, sonra da Memluklular buraya hakim olmuşlardır (Anonim, 1968).

Adıyaman ilk olarak I. Bayezit devrinde, 1399 yılında Osmanlı hakimiyetine girmiştir. Kısa bir süre sonra, 1401 yılında Timur'un bölgeyi istila etmesiyle

elden çıkmıştır (Uzunçarşılı, 1988). Timur'dan sonra Adıyaman ve çevresi XV. ve XVI. yüzyıllarda Dulkadiroğulları'nın idaresine geçmiş, zaman zaman da elden çıkmıştır. Dulkadiroğulları kenti imar etmişlerdir. Bu dönemden günümüze şehrin merkezinde bulunan Ulu Camii (1506-1515) kalmıştır. Ancak cami, 1863 yılında büyük ölçüde yenilenerek özgünlüğünü kaybetmiştir (Gündoğdu, 1986).

1516 yılında Yavuz Sultan Selim'in Diyarbekir'i fethi sırasında kesin olarak Osmanlı topraklarına katılmıştır. Kent bu sıralarda Besni'nin bir nahiyesi olmuştur. 1519'da Besni, Kahta ve Gerger ile birlikte Maraş Eyaletine bağlı sancaklar arasında yer almıştır. Adıyaman Osmanlı Yönetimine girdikten sonra, 1530'a kadar Besni'nin bir nahiyesi idi. 1531 yılında Elbistan sancağına bağlı bir kaza durumuna getirilen Adıyaman, 1563'te yeniden Maraş livasının kazası olmuş ve bu konumu 19. yüzyıla kadar devam etmiştir. Tanzimat'tan sonraki düzenlemelerde; 1849'da Malatya sancağına bağlanmıştır (Halaçoğlu, 1979). 1883'te de Ma'muretül-Aziz (Elazığ) vilayetine bağlanmıştır. 1892-1894 yıllarına ait Ma'muretül Aziz Salnameleri'nde Adıyaman Malatya sancağına bağlı bir kaza olarak gösterilmektedir.

1517 – 1520 sayımlarına göre kentte Müslüman 187 hane ve 60 mücerret (bekar erkek); Ermeni 70 hane ve 9 bivye (dul) ve 10 mücerret yaşıyordu. Mahalle ayırımı yoktu. Buna karşılık, 1540 sayımında; Müslüman 669 hane, 155 mücerret ve Ermeni 61 hane ile 18 mücerret bulunmuştur. Bu sayımda mahalleler ayrılmış ve Müslüman 6 mahalle belirtilmiştir. Bunlar; Mescid-i Paşa Sevindik, Eslemez Bey Camii, Hacı Cafer Camii, Mustafa Mescidi, Halevi Mescidi ve Şehre Küstü Mahalleleridir. Son sayımda kentte üç cami ve üç mescit olduğu anlaşılmaktadır. 1540 sayımı, kentte 126'sı mülk ve 7'si vakıf 133 dükkân, 1 hamam ve 2 kervansaray olduğunu göstermektedir. 1519 sayımında, Hısnımansur'a bağlı 55 köy ve 5 mezra, 1540'da 98 köy ve 52 mezra, 1563'te 125 köy ve 67 mezra olduğu görülür (Anonim 2, 1982).

Evliya Çelebi (1611-1682) Adıyaman'a yaptığı seyahatinden bahsederken, Adıyaman Kalesi'nin küçük olmasına rağmen Mısır Sultanlarının sürdürdükleri kişileri hapsettikleri bir hapishane, komutan ve askerlerin bulunduğu bir ordugah vazifesi gördüğünü de belirtir (Evliya Çelebi, tarihsiz).

Osmanlı hakimiyetine geçtikten sonra Adıyaman bir sınır şehri olmaktan çıkmış ve kalesi de kendi haline terk edildiğinden harap olmuştur. 1838'de Adıyaman'ı ziyaret etmiş olan Moltke buradan: «Harap bir hisarı olan, heybetli, fakat çok ıssız bir şehir.» diye bahseder (Anonim, 1968).

Osmanlılar kenti vakıf hizmetleriyle imar etmişlerdir. Bu sayede Eskisaray Camii, Çarşı Camii, Yenipınar Camii, Kap Camii, Paşa Hamamı, Kap Camii Çeşmesi ve Kasım Ağa Çeşmesi, Mahmut El Ensari Türbesi ve Abuzer-i Gaffari Türbeleri günümüzde de ayaktaadır.

Aktüre'ye (1978) göre, "Kentlerde "yerel" yönetim örgütleri bu değişim sürecinden geçerken Osmanlı İmparatorluğu'nda "mülki" yönetim örgütleri de yerel örgütlerle eşzamanlı olarak hızlı bir değişim süreci içinde bulunmaktadır. Merkeze bağlı vilayetlerin yeni bir düzene konulması 1868'de Tuna Vilayeti Kanunnamesi'nin aynı adı taşıyan vilayette uygulanması ile, 1868'de bu yeni düzen Bağdat ve Yemen dışında diğer vilayetlerde uygulanmıştır. Osmanlılarda Tanzimat'tan sonra kent yönetimi ve yeni yönetim örgütleri ortaya çıkmıştır. 1877 tarihli "Vilayet ve Belediye Kanunu" ve onun getirdiği örgütsel yapı, kurumsal yapının değişim sürecinde en önemli girişim olarak nitelendirilebilir. Vilayetler İdaresi Talimatı'na göre 1877 yılında "Dahiliye Nezareti" yeniden kurularak vilayetler bu nezarete bağlanmıştır. Vilayetler sancaklara, sancaklar kazalara, kazalar da nahiyelere bölünmüştür. Vilayetlerin yönetimi valilere, sancakların yönetimi mutasarrıflara, kazaların yönetimi kaymakamlara, nahiyelerin yönetimi ise müdürlere verilmiştir. Vali sultan tarafından tayin edilmekte ve vilayet merkezinde oturmakta, mutasarrıf ise vali gibi sultan tarafından tayin

edilmekte ve sancak merkezinde oturup sancağı yönetmektedir. Tanzimat'tan önce, Osmanlı İmparatorluğunda, devlet yönetimi iki ana kuruma dayanmaktaydı. Bunlardan biri ordu, diğeri adliye idi. Tanzimat ile birlikte mülki yönetim adı altında, ordudan ve adliyeden bağımsız bir üçüncü ana kurum oluşturulmuştur. Tanzimat'tan sonra Anadolu kentlerinin güvenliği büyük ölçüde Redif askerlerine bırakılmış, Redif askerleri için Anadolu kentlerinde uygulandığı gibi Adıyaman'da da kışlalar yer olarak şehrin hemen dışında inşa edilmiştir (Şekil 2.2). Redif askeri örgütünün kurulması ile, bu döneme kadar kullanılan “Kapu Halkı” diye adlandırılan askeri güce gerek kalmamıştır. Bu değişimin hem ülke yönetiminde hem de kent yönetimi üzerindeki etkisi önemli olmuştur. Kentlerde güvenliğin sağlanması büyük ölçüde redif askerlerine bırakıldığı gibi, mülki yönetim ile askeri yönetim birbirinden ayrılmıştır” (Aktüre, 1978).

1310 – 1312 (1892-1894) yıllarına ait Mamuret'ül-Aziz salnamelerinde Malatya Sancağına bağlı bir kaza olarak gösterilen Hısnımansur (Adıyaman) aynı yıllarda 2000 hane nüfusu, altı camisi, üç mescidi, bir medresesi, çok sayıda sıbyan mektebi ve 235 pare köyü olan bir kazadır (Salnameler, 1310-1312).

Konak'a (1985) göre, “Kent, Cumhuriyet Dönemi'ne geçişle birlikte gelişmeye başlamış ve 1950'den sonra büyük bir hız kazanan büyük kentlere göç olgusu Adıyaman'daki kırsal üretim biçimini de geriletecek boyutlara ulaşmıştır. Sanayi atılımlarının etkisi ile olmayıp toprağı işleme olanaksızlıklarından kaynaklanan göç olgusu, göçen insanlara toplumsal, ekonomik ve kültürel açıdan sorunlar getirmiştir. Adıyaman il olduktan sonra memur ve diğeri görevlilerin giderek hızlı bir şekilde sayısal artışı ekonomik hayatı büyük ölçüde canlandırmıştır. Kentte kurulan Sümerbank Pamuklu Müessesesi, Çimento, SEK, Yem Fabrikaları ve TPAO gibi devlet ve kamu kuruluşları yoğun işçi istihdamı yaratmıştır. Son yıllarda yaygınlaşan sanayi teşvik uygulamaları ile de özel sektöre ait iki büyük iplik fabrikası ile sayıları

altıya varan un fabrikaları kurulmuştur. Kentteki ekonomik gelişimin bir başka itici gücü de devletin bölgede görev yapan memurlara yönelik ek ödeme teşvikleri olmuştur. Ödenmekte olan yüksek ücret nedeniyle pek çok kamu görevlisi zorunlu görev dışında bu bölgeye gelmeyi tercih etmektedir. Ancak son yıllarda bunda azalmalar görülmektedir. Atatürk Barajı'nın yapımından kaynaklanan taşınmazlara ait istimlak bedelleri hak sahiplerine ödenmiş, bu da toplumsal yaşamı değişik yön ve boyutlarda etkilemiştir. Şehir merkezindeki gayrimenkullar çok yüksek fiyatlara ulaşmış ve sonuç olarak göçe hazırlıksız yakalanan kentte inşaat sektöründe bir canlanma olmuş ancak gecekondulaşma ve plansız yapılaşma başlamıştır" (Konak, 1995).

Kentsel alanda hizmet sektörü hızla gelişmiş, değişik bölge ve beldeden gelen kimselerle Adıyaman'ın yerli halkı kısa sürede kaynaşmak durumunda kalmıştır. Fakat benzer sosyo-ekonomik özellikler taşıyan bu grubun bütünleşmesinde önemli sorunlar yaşanmaktadır. Son yıllarda gerek şehir yaşamının gerekleri, gerekse modern yaşama görüşünün etkileri Adıyaman kadınlarının çalışma hayatına girmesine yol açmıştır. Kırsal alanda geleneksel Anadolu yaşayışı ve aile düzeni hakimdir. Erkeğin aile içindeki yeri şehire oranla daha önemlidir. Kadın erkeğin daha çok yardımcısı konumundadır (Anonim, 1994).

İl olduktan beri bir şehirleşme hareketi neticesi olarak köyden Adıyaman merkezine bir nüfus akını başlamıştır. Nüfusu 1955 yılında 71664 olması, doğrudan doğruya köylerden il merkezine doğru göçün bir neticesi sonucu 30 yıllık bir sürede il merkezinde çok hızlı bir nüfus artışının olduğunu göstermektedir. 1995 yılı ortası tahmini nüfusu 180000 civarındadır. 1990 yılı genel nüfus sayımına göre il toplam nüfusu 513131 iken köyler toplam nüfusu 293827 dir. Bu durum Türkiye geneli ile de bir paralellik göstermektedir (Anonim, 1994).

2.3.Ulaşım

İldeki ulaşımın büyük bir bölümü karayolu ile yapılmaktadır. Çevre il ve ilçelerle ile olan bağlantısı karayolu ile dir. Demiryolu ulaşımı gölbaşı ilçesine kadar vardır. GAP nedeniyle oluşan göl ve bunun kıyılarında feribotla ulaşım da yapılmaktadır. Havayolu ulaşımı için yapılan çalışmalar tamamlanarak havaalanı da kullanıma hazır hale getirilmiştir (Anonim, 1994).

Kent içi ulaşım da ise son yıllarda çok büyük değişiklikler meydana gelmiş ve araç sayısında çok büyük artış olmuştur. Buna rağmen taşımacılıkta at arabası ve el arabası halen kullanılmaktadır.

2.4. Tarımsal Ürünler ve Doğal Kaynaklar

Adıyaman, sahip olduğu coğrafi konumu ve iklimi açısından olduğu kadar endüstri ve ticaret merkezlerine uzaklığından dolayı da bir tarım ili durumundadır. Nüfusun yaklaşık %75'i doğrudan yada dolaylı olarak tarım ve hayvancılıkla uğraşmaktadır. İlde yetiştirilen tarımsal ürünlerden buğday, nohut, mercimek, tütün, pamuk, fıstık ve üzüm daha çok çevre illere ve bu iller üzerinden yurt dışına pazarlanmaktadır. El dokuma ürünleri de ihraç ürünleri arasında önemli bir yer tutar. GAP projesi kapsamında oluşunun yakın gelecekte kentin tarımını daha da geliştireceği tahmin edilmektedir (Anonim, 1994).

İlin kuzey bölgelerinde yapılan petrol arama çalışmaları iyi sonuç vermiş ve petrol üretiminde Türkiye'nin en önemli ili konumuna yükselmiştir. Halen üretimde olan 12 sahadaki 106 kuyudan günde 34000 varil ham petrol üretilmektedir. Bu, Türkiye üretiminin %45'i, TPAO üretiminin %59'u dur. Adıyaman, ilçeleri ile birlikte, zengin krom, demir, bakır, manganez ve kömür yataklarına da sahiptir (Anonim, 1994).

1984 yılından beri yöredeki mevcut su kaynakları da değerlendirilerek su ürünleri üretimine de gidilmiş, devlet destekli balıklandırma projesi kapsamında ildeki göl ve göletlerde sazan ve alabalık üretimine başlanmıştır (Anonim, 1994).

2.5. Kurumlar

Adıyaman'da dokuzu il ve ilçe merkezlerinde, altısı da beldelerde olmak üzere on beş halk kütüphanesi vardır.1989 yılından beri çalışmalarını sürdüren bir tiyatro da bulunmaktadır (Anonim, 1994).

Ekonomik ve sosyal gelişimine paralel olarak basın-yayın kolunda da yerel gazete ve dergiler ile birlikte radyo ve televizyon kanalları da hizmetlerini sürdürmektedirler.

İlde TPAO Bölge Müdürlüğü, Tarım İl Müdürlüğü, Devlet Su İşleri Şube Müdürlüğü, Karayolları Şube Şefliği, Bayındırlık İl Müdürlüğü, Köy Hizmetleri İl Müdürlüğü, İl Kültür Müdürlüğü, İl Turizm Müdürlüğü, Jandarma Alay Komutanlığı, Tekel Müdürlüğü, Gençlik ve Spor Müdürlüğü, Orman Müdürlüğü ve İl Ağaçlandırma Müdürlüğü bulunmaktadır (Anonim, 1994).

2.5.1. Eğitim

1980'li yıllardan 1990'lı yıllara gelirken okur-yazarlık oranı dikkate alındığında sürekli bir yükselmenin olduğu görülür. Eğitim düzeyi, Türkiye genelinin altında olmakla birlikte, verilere bakıldığında Türkiye ortalamasına giderek yaklaşmaktadır. İlkokullarda, 1993 verilerine göre %86.30, ortaokullarda %47.41, liselerde ise %19.89 dur. İlde okul sayıları 1990 yılında 831 iken 1994'te 954'e ulaşmıştır (Anonim, 1994).

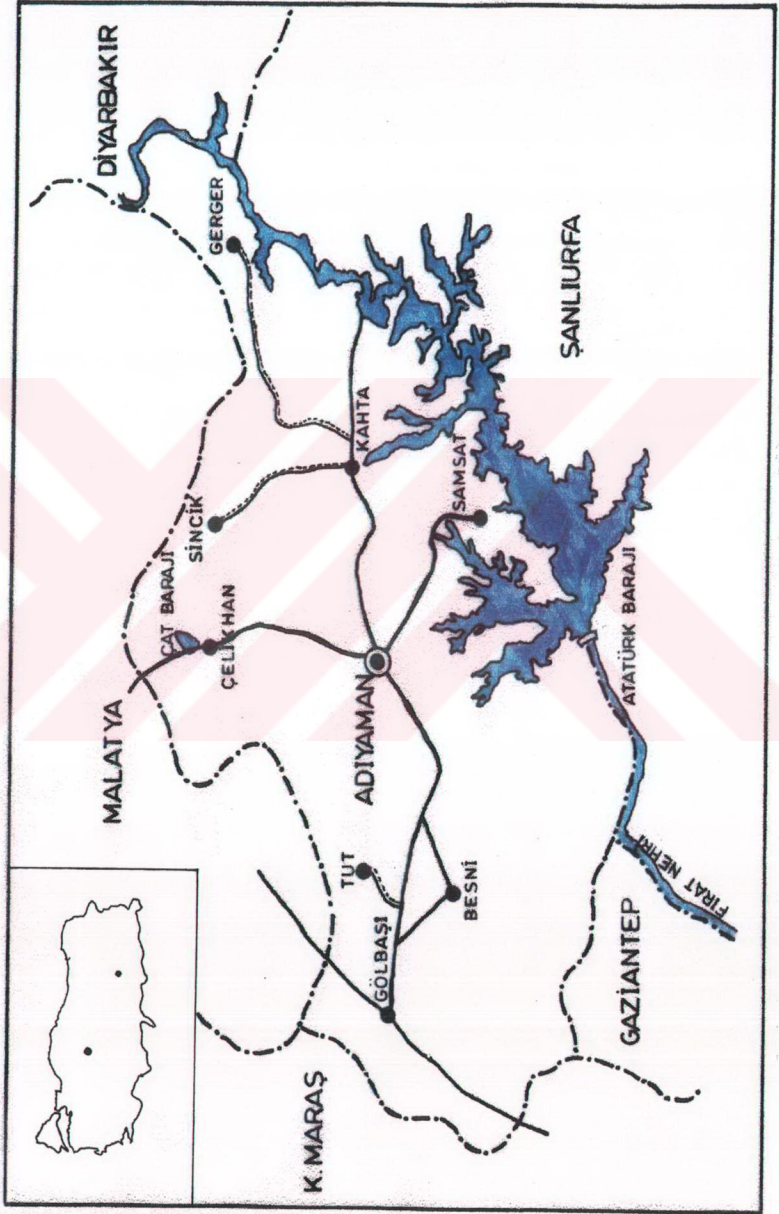
İl genelinde toplam 780 ilkokul, 135 ortaokul, 39 lise ve dengi okul, eğitim araçları merkezi, halk eğitim merkezi ve akşam sanat okulu bulunmaktadır. İnönü Üniversitesine bağlı bir Meslek Yüksekokulu ve Gaziantep Üniversitesi'ne bağlı bir Eğitim Fakültesi bulunmaktadır. Meslek Yüksekokulu'nda; İnşaat, tekstil, seramik, pazarlama, muhasebe, turizm-otelcilik ve kooperatifçilik dallarında, Eğitim Fakültesi'nde ise sınıf öğretmenliği dalında eğitim verilmektedir. Yine İnönü Üniversitesi'ne bağlı olarak Fen-Edebiyat Fakültesi'nin açılışı yapılmış ancak eğitim-öğretime başlanamamıştır (Anonim, 1994).

2.5.2. Sağlık

Adıyaman il merkezinde 1998 yılı itibariyle Devlet Hastanesi, Kadın Doğum Hastanesi, SSK Hastanesi, Ana Çocuk Sağlığı ve Aile Planlaması Merkezi, Verem Savaş Dispanseri, Halk Sağlığı Laboratuvarı, Sıtma Savaş Başkanlığı ve Sağlık Meslek Lisesi bulunmaktadır (Anonim, 1994).

2.6. İlin Mekansal Yapısı

Geleneksel kent dokusunun oluşumunda korunma faktörünün önemli bir yeri vardır. Seçilen malzeme taş ve kerpiç malzemedir. Yerel malzeme kullanımı mimarinin biçimlenişinde ve dokunun oluşumunda önemli bir etken olmuştur. İklim koşulları çatı tiplerinde farklı uygulamaları da beraberinde getirmiştir. Genelde toprak dam uygulanmıştır. Ancak, az da olsa eğimli çatı örnekleri de görülmektedir.

Sekil 2 1 Adıyaman'ın il ve ilçeleriyle olan bağlantıları

ADIVAMMAN

IMAR PLANI AVAN PROJESİ

1/25000

1:25000

SAFİLER

SAFİLER

SAFİLER

SAFİLER

SAFİLER

SAFİLER

SAFİLER

SAFİLER

SAFİLER

SAFİLER

SAFİLER

SAFİLER

ASIM KÖMÜRCÜOĞLU

MİMAR - ŞEHİRCİLİK MÜHÜRÜ

1945

1945

1945

1945

3. ADIYAMAN ESKİ ASKERLİK ŞUBE BİNASININ TARİHİ

Adıyaman il merkezinde 1267 ada 1 no'lu parselde bulunan Eski Askerlik şube binasının günümüze kadar ulaşabilmesinin en büyük nedeni şu anda kullanılan yeni askerlik şube binasıyla aynı parsel içinde bulunmasıdır (Şekil 3.1). Bunun binaya etkisi; askerlerin disiplin anlayışı ve eğitimleri gereğince askeri alan içerisindeki maddi ve manevi tüm değerlerini korumaları olmuştur. Ayrıca askerlik şubesi bu binadan taşındıktan sonra bina değişik amaçlar için kullanılmış ve bazı kullanımlardan önce yapıda birtakım onarımlar yapılmıştır.

Eski eser tescil fişinde yapının 19. yüzyıl sonu mimarisi özelliği taşıdığı (Ek 1.1). Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıkları Yüksek Kurulu'nun 26.6.1986 gün ve 2383 sayılı kararı ile hiçbir amaç için kullanılmayan bina tescil edilerek, grubu II-A-2 olarak belirlenmiş, buna göre; gabarisini, dış mimari görüntüsünü, dış cephe eleman ve malzemesini, aynen korumak şartıyla iç taşıyıcı elemanları, kat planları, iç malzeme ve iç mimarisi yenilenebilecek yapılardan olduğuna karar verilmiştir (Ek 1.2).

Adıyaman Eski Askerlik Şube Binası Arşivi'nde yapılan çalışmalar sonucunda aşağıdaki bilgiler elde edilmiştir:

Şubenin yeni yapılan hükümet konağına taşınması ile 1939 yılından beri şubenin işgalinde bulunan ve fiilen Milli Savunma Bakanlığı'na Müsteşarlık Karargahı adına tahsisli durumunda olan bina, 02 Ocak 1970 yılında Hükümet Konağı'ndaki bodrum kata Yeni Askerlik Şube Binası yapıncaya kadar taşınmıştır. (Evrak: Sayı 6121-69 (5))

25 Ekim 1957 tarihli miri arazi ve binaların devir teslim tutanağında binanın zemin ve tavanının ahşap olduğu, on iki adet kapaklı gömme dolap, iç kapı

kanatlarının kuşaklı bir biçimde yapıldığı, çatıda marsilya tipi kiremit kullanıldığı belirtilmiştir. (Evrak: 6121-932)

02.02.1970 tarihinden 30.11.1971 tarihine kadar binayı Personel Yüzbaşı Azmi GÖKTAŞ lojman olarak kullanmıştır. Kullanımdan önce bina basit onarımlar da geçirmiştir. (Evrak: Sayı IV. Ks: 6121-70-436)

13 Ekim 1973 tarihli evrakta Adıyaman ili şehir içi yollarının asfaltlama hizmeti için 100 kişilik bir ekibin çalışacağından bahisle, bu işçilerin Eski Askerlik Şube Binası'nda barınmaları için Karayolları 8. Şube Müdürlüğü Askerlik Şubesi'nden istekte bulunmuş ama bu istek kabul edilmemiştir. (Evrak: Adıyaman As. Şb. Bşk. PER.: 3050-4-73. (14) 1. Ks.)

6 Temmuz 1973 tarihli yazıda Eski Askerlik Şube Binası'nın yeni bir ortaokul yapıncaya kadar geçici olarak Milli Eğitim Bakanlığı'na (lüzumunda iade edilmek şartıyla) devri istenmiştir. 26 Haziran 1973 tarihli evrakta bu istek Genel Kurmay Başkanlığı'nca kabul edilmiştir. (Evrak: Ks. I: 6121-73. (1))

Bütün eski binalarda olduğu gibi, Eski Askerlik Şube Binası da Adıyaman Teknik Ziraat Müdürlüğü'nce bütün kurutmak amacıyla 03.08.1976 tarihinde işgal edilmiş ve 30.05.1977 tarihinde de ambar olarak kullanılmak üzere Adıyaman Tekel Müdürlüğü'ne teslim edilmiştir. (Evrak: Gıda Tarım Hayvancılık Bak., Teknik Ziraat Md. Sayı: 2264)

27.10.1977 tarihinde Eski Askerlik Şube Binası'nın iki dairelik lojmana dönüştürülmesi istenmiştir. Konuyla ilgili metraj ve proje çalışması yapılmıştır. Restorasyonu için ödenek 14 Mayıs 1980 tarihinde istenmiştir. Ancak, binanın lojman olarak kullanılması uygun görülmemiştir.

13 Mart 1978 tarihinde Yeni Askerlik Şube Binası'nın yapımı için Eski Askerlik Şube Binası şantiye binası olarak kullanılmak üzere Müteahhit

Besim GÜLSEREN'e teslim edilmiş ve 27.04.1979 tarihine kadar şantiye binası olarak kullanılmıştır. (Evrak: 7. Kolordu İnşaat Emlak Md., Diyarbakır, İNŞ. EML.: 6101-120-78/İnş. Ks. (891))

1945 yılına ait imar planı avan projesinde de görüleceği üzere yapının güneyinde bir inhisar deposu ve bir cephanelik binası da bulunmaktadır (Şekil 2.2). Bugün bu yapılardan günümüzde hiçbir iz bulunmamaktadır. Bu yapılar yıkılmıştır. Ancak, yıkım tarihleri hakkında yeterli bilgiye ulaşılamamıştır.

25 Temmuz 1983 tarihinde Milli Savunma Bakanlığı'nın zimmetinde bulunan tarihi taş bina müze olarak kullanılmak üzere Turizm ve Kültür Bakanlığı'na devredilmiştir. Ancak, binanın koruma ve denetimi T.C. K. T. B. Adana Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu tarafından Milli Savunma Bakanlığına bırakılmıştır (Ek 1.3).

4. YAPININ ŞİMDİKİ DURUMUNUN TESPİTİ

4.1. Metodoloji

Eski Askerlik Şube Binası ölçümü üç kişilik bir ekiple tarafından yapılmıştır. Ölçümde; nivo, jalon, şerit metre, su terazisi, çekül gibi araçlar kullanılmıştır. Ayrıca fotoğraf çekilmek suretiyle de belgelenmeler yapılmıştır. Ölçüler yaklaşık 1/100 ölçekli krokiler üzerine işlenmiştir.

T.C. Kültür Bakanlığı Adana Rölöve ve Anıtlar Müdürlüğü'nün yardımlarıyla yapının rölövesi hazırlanmıştır. Ölçüm iki aşamada gerçekleştirilmiştir. İlk aşamada plan, ikinci aşamada cephe bazında ölçüm işi yapılmıştır.

Klasik ve optik metotlarla hazırlanan rölövelerde yapının giriş bölümüne nivo yardımı ile ± 0.00 kotu (eş yükselti çizgisi) verilmiş, tespit edilen bu kot binanın dış cephelerine ve iç mekanlarına taşınarak plan, kesit ve cepheler bu çizgiye referans ile ölçülmüş ve çizilmiştir.

Plan ölçüleri, üçgenleme metoduyla alınmıştır. Yatay ölçüler saat ibresi yönünde sürekli okuma metoduyla (running) alınmıştır. Ayrıca, her mekandan iki köşegen (diyagonal) ölçüsü alınmış ve duvar kalınlıklarının da saptanmasını sağlayacak mekan arası köşegen bağlantıları da yapılmıştır. Bu yöntemde üçgen açılarının dar olmamasına dikkat edilmiş ve ölçüler eş yükselti çizgisi seviyesinden alınmıştır. Bu aşamada duvarların toplam ölçüleri, pencere, kapı, dolap gibi yapı elemanlarının sıfır (0) noktasına olan uzaklıkları çıkarılmış ve krokilere işlenmiştir (Şekil 4.2).

Düşey ölçüler nivo yardımıyla alınan eşyükselti çizgisine referansla alınmıştır. Bu çizgiye referansla her noktanın yüksekliği okunmuştur. Ayrıca

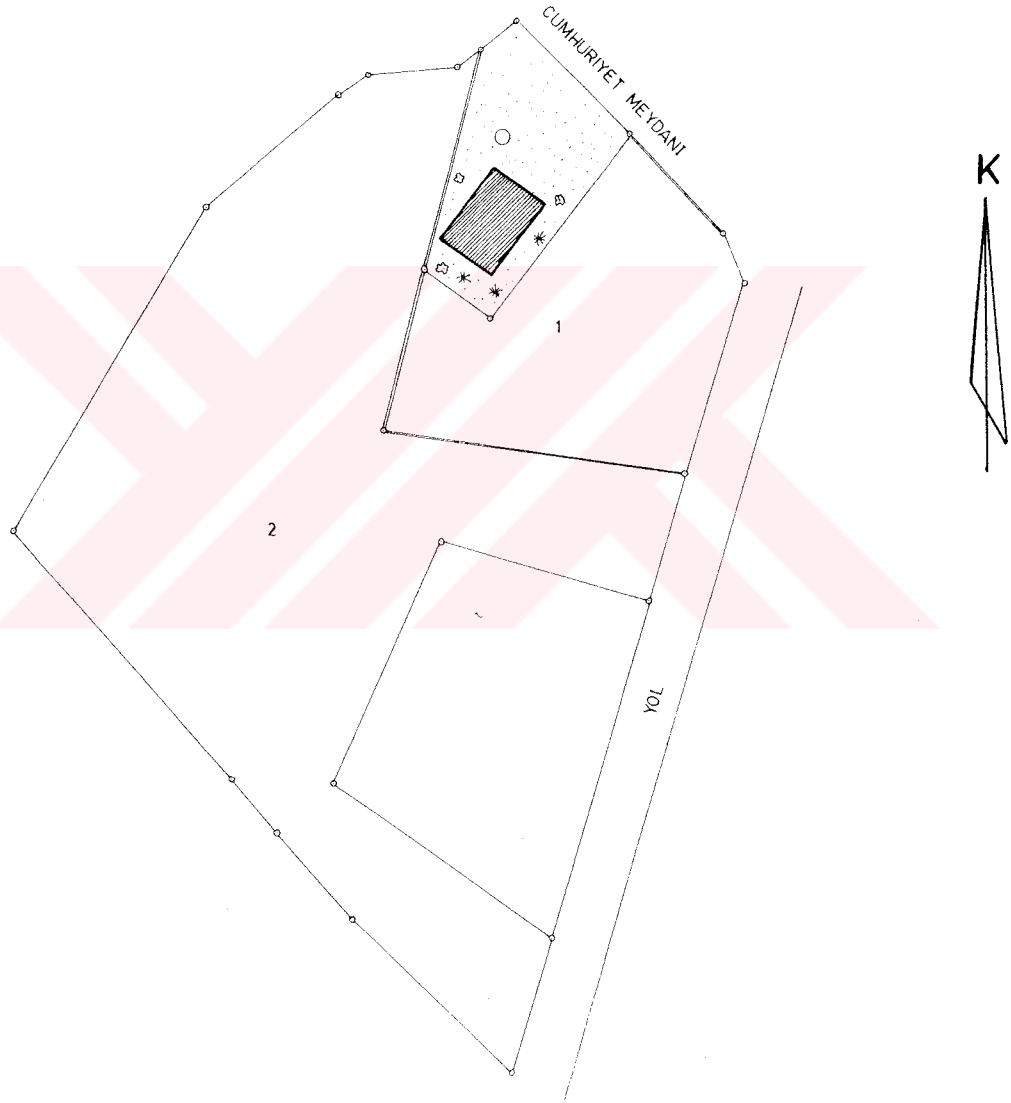
mimari elemanlar da ölçülerek 1/5 – 1/10 ölçekte çizilmiştir (Şekil 4.9, Şekil 4.10, Şekil 4.11, Şekil 4.12, Şekil 4.13, Şekil 4.14).

Plan çizimi aşamasında ölçüm yapılırken, gözlemlenen malzeme bozulmaları da krokilere işlenmiştir.

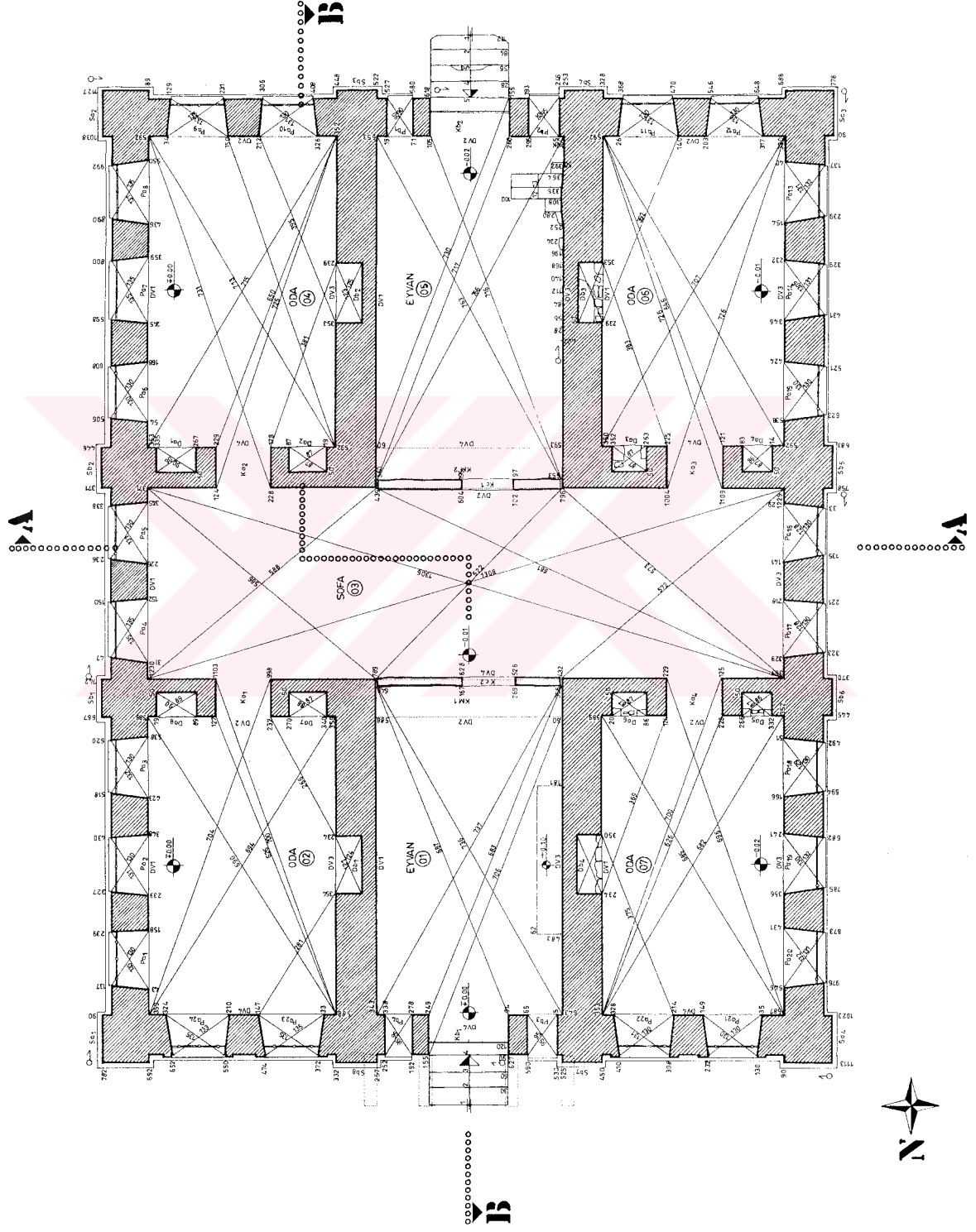
Yapının giriş bölümünde verilen ± 0.00 noktasına göre pencere, kapı, kat yükseklikleri ile kalem işi süslemelerin kotları tespit edilmiştir.

Cephede bulunan süslemeler birebir ölçülmüştür. ± 0.00 çizgisinin altındaki yükseklikler eksi (-) değerle, üstündeki yükseklikler ise artı (+) değerle gösterilmiştir. Cephe çalışmasında da cephe krokilerinden faydalanılmış, malzeme bozulmaları dahil olmak üzere ölçülen tüm uzunluklar bu krokilere işlenmiştir (Şekil 4.5, Şekil 4.6, Şekil.7, Şekil 4.8).

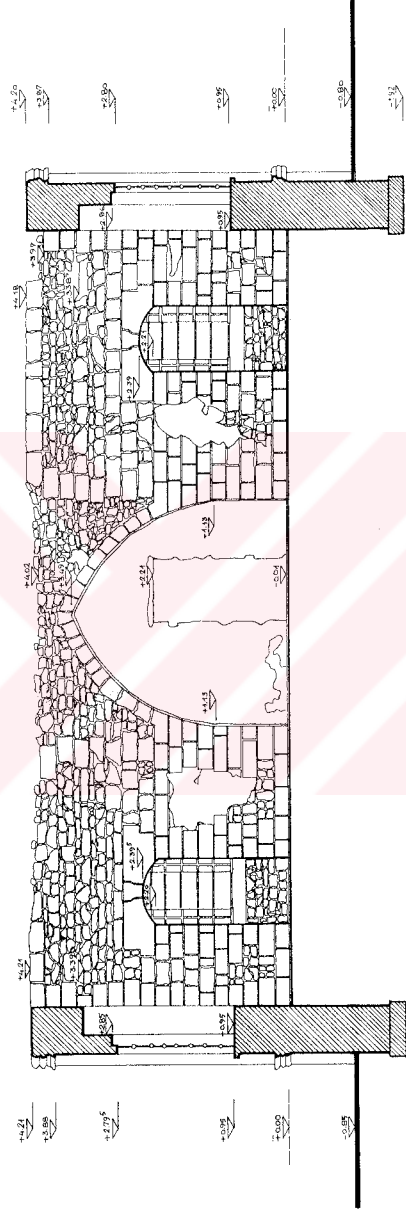
4.1.1. Rölöve Çizimleri

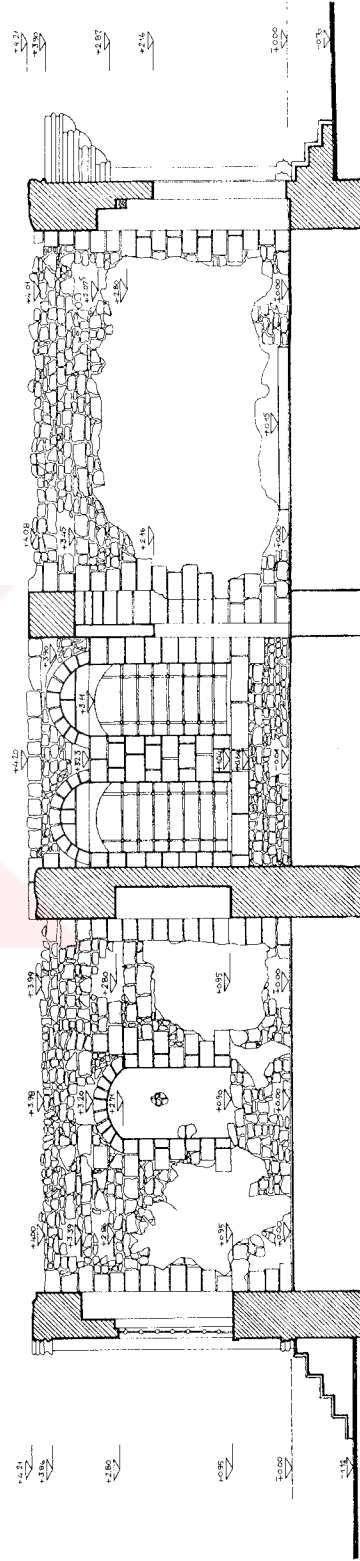
Şekil 4.1. Vaziyet planı çizimi

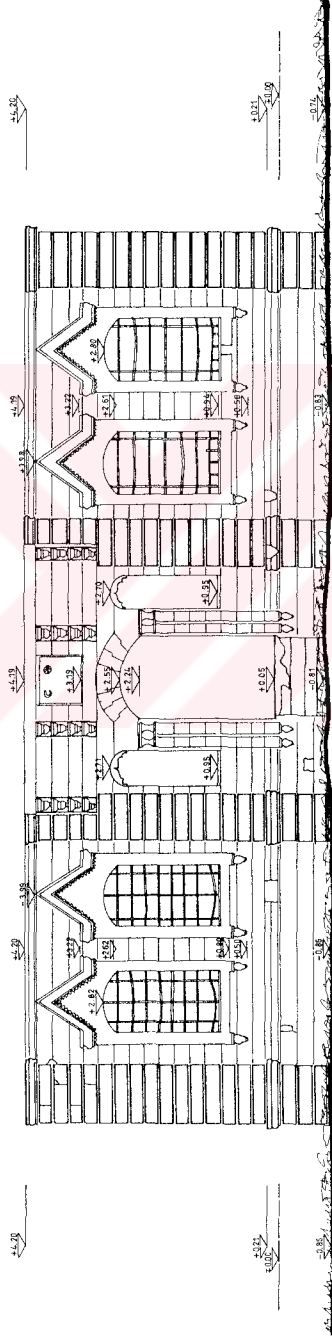

Şekil 4.2. Rölöve planı çizimi

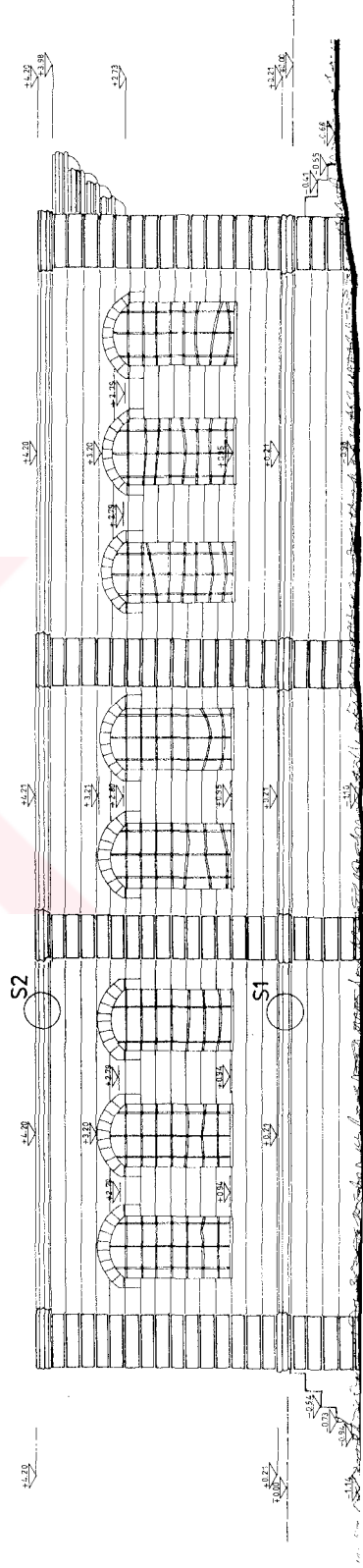

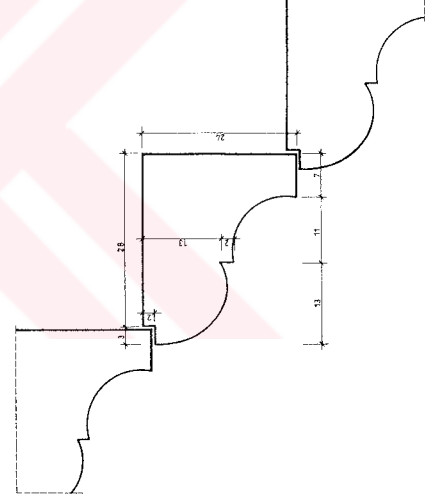
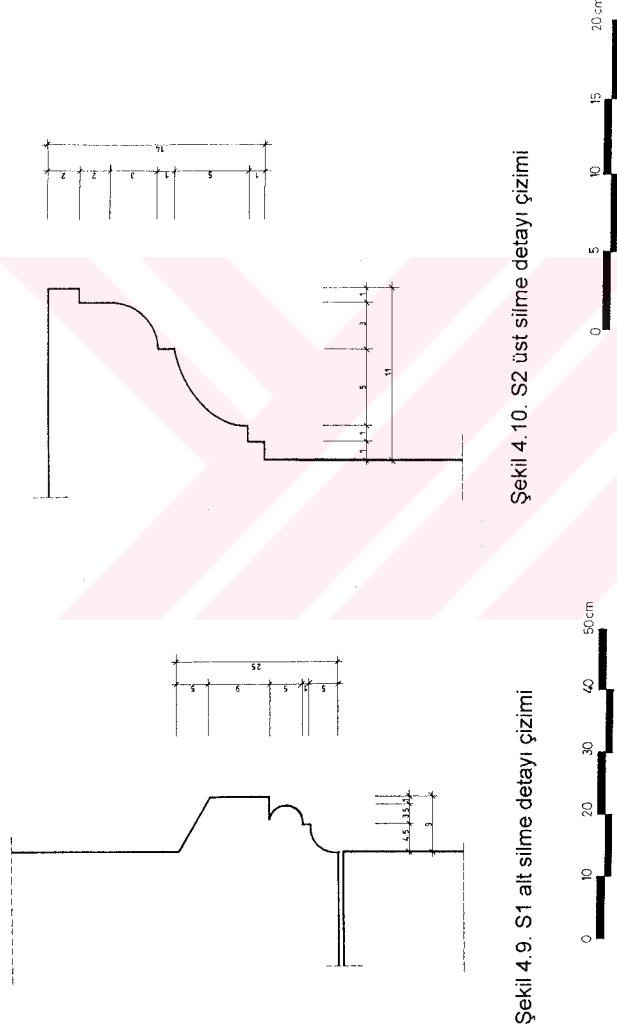
Şekil 4.3. A-A kesiti rölöve çizimi

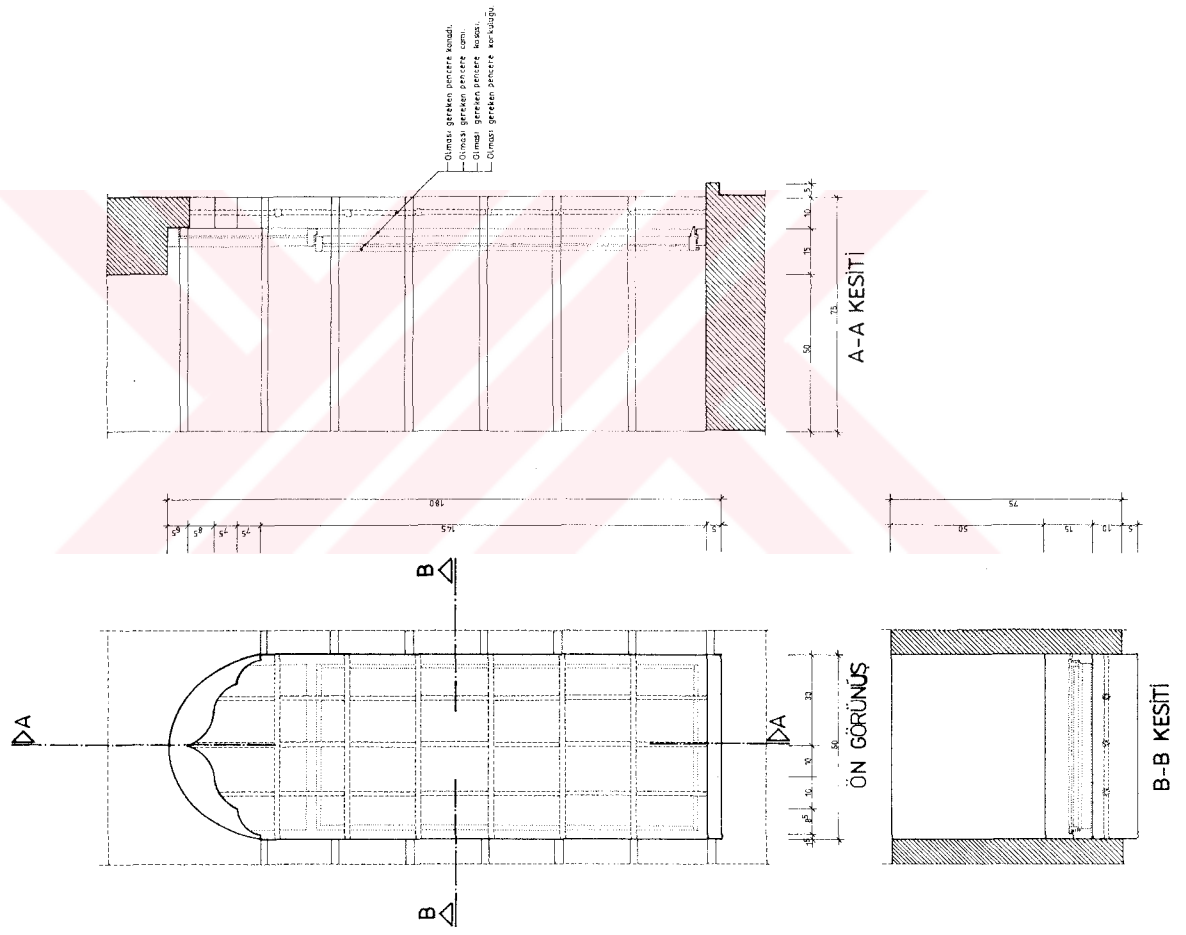

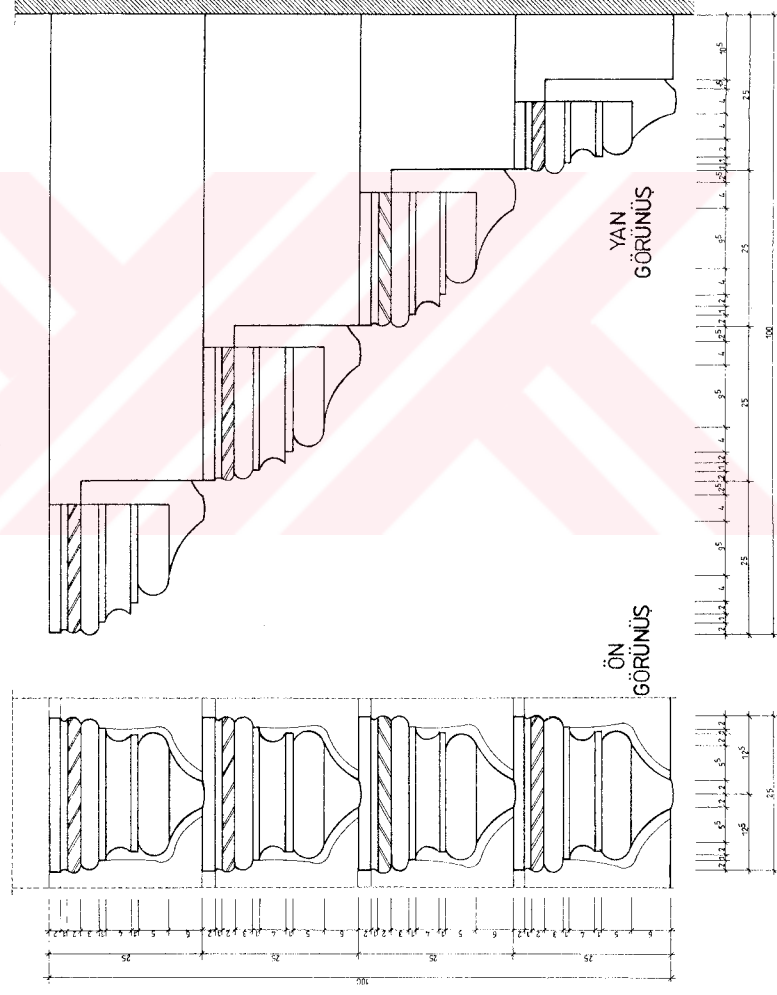

Şekil 4.5. Kuzey cephesi rölevé çizimi

Şekil 4.14. Payanda detayı çizimi

4.2. Tanımsal Analiz

4.2.1. Metodoloji

Bu bölümde binanın tanımsal analizi; genel tanımlama, dış tanımlama, iç tanımlama, mekansal elemanlar, taşıyıcı elemanlar ve mimari elemanların tanımlanması, yapısal durum ve malzeme bozulmaları başlıkları altında ele alınmıştır.

Genel tanımlamada; binanın mimari tipi, mevcut durumunun konumu, çevre ile olan bağlantısı, kullanılan malzemeler, binanın toplam alanı, bina bahçe ilişkisi ile bina yol bağlantısı ele alınmıştır.

Dış tanımlamada; kuzey (ön) cephesi, doğu cephesi, güney cephesi ve batı cephesi anlatılmaktadır. Öncelikle cephelerin genel özellikleri anlatılmakta ve saat ibresi yönünde her cephe elemanının diğer bir cephe elemanına olan uzaklığı ile beraber cephelerdeki kapı, pencere, silme, ayak ve diğer elemanların ölçülerinin belirtildiği bir anlatım düzeni izlenmiştir.

Ayrıca, çeşitli nedenlerle meydana gelmiş ve binanın görünümünü etkileyen önemli malzeme bozulmaları da cephe anlatımı içerisinde belirtilmiştir.

İç tanımlamada; yapının planı genel olarak, daha sonra kat planındaki mekansal elemanlardan sofa ve odaların bina içerisindeki yeri tarif edilmekte, boyutları (eni, boyu, yüksekliği) ve kotu verilmektedir.

Yapısal elemanlar; yatay ve düşey taşıyıcılar olmak üzere iki alt başlık altında tanımlanmaktadır.

Yatay taşıyıcıların tanımlanmasında; temel, döşeme, hatıl ve kemerler anlatılmaktadır. Temel anlatımında; temel tipi, malzemenin cinsi ve kotu verilmektedir. Döşemelerin anlatımında sırasıyla birinci döşemeden anlatılmaya başlanılmakta, anlatılan mekanın döşeme kaplama malzemesinin cinsi, boyutları ve yapım sistemi yer almaktadır. Hatıl, kemer ve lentolarda ise yine malzemenin cinsi, yapım sistemi ve boyutları verilmektedir.

Düşey taşıyıcıların anlatımında; dış cephelerde bulunan kolonların (ayak) sayısı, boyutları ve yapım sistemi, kullanılan malzemenin cinsi anlatılmaktadır.

Giriş mekanından başlayarak saat ibresi yönünde numaralanan mekanlar sırasıyla detaylı olarak anlatılmaktadır. Her mekanın bütün duvarları (DV1, DV2, DV3, DV4, vb.) saat ibresi yönünde anlatılmakta, duvar üzerinde yer alan kapı, pencere dolap vb. elemanlarının hangi duvar üzerinde yer aldığı ve kaç adet olduğu belirtilmektedir. Yine duvar anlatılırken boyu, yüksekliği ve kalınlığı belirtilmektedir. Duvar üzerindeki pencere, kapı ve dolap gibi elemanların arasındaki mesafeler ve duvar köşelerine olan uzaklıkları saat yönünde ve metre (m) cinsinden verilmektedir. Duvarın tanımsal analizi yapılırken duvarın yapım sistemiyle malzeme cinsi hakkında bilgiler de yer almaktadır.

Payanda tanımlanmasında; payandaların cephenin hangi bölümünde yapıldığı, kaç kademeli olarak inşa edildiği, payandanın yapımındaki amaç, malzemenin cinsi ve boyutları verilmektedir.

Merdiven tanımlanmasında; merdivenin binanın hangi bölümünde bulunduğu, merdivenin yapım sistemi, boyutları ve malzemenin cinsi anlatılmaktadır.

Mimari elemanların tanımlanmasında; kapı, pencere ve dolapların boyutları verilmekte, hangi malzemeden yapıldığı ve konstrüksiyonu hakkında bilgiler yer almaktadır.

Kitabe tanımlanmasında; yapım şekli, boyutları ve kullanılan malzemenin cinsi gibi bilgiler yer almaktadır. Kitabenin yazılışı, okunuşu ve tercümesi verilmektedir.

Süsleme tanımlanmasında; süslemelerin yapının hangi kısımlarında bulunduğu, süsleme ve bezemelerin geometrik şekilleri ve boyutları hakkında bilgiler anlatılmaktadır.

4.2.2. Genel Tanımlama

Eski Askerlik Şube Binası Varlık Mahallesi sınırları içerisinde, Yeni Askerlik Şube Binası ile aynı bahçe içerisinde bulunmaktadır. Doğusunda, Tekel Müdürlüğü, Güneyinde, Jandarma Alay Komutanlığı ve Kapalı Cezaevi, Batısında, İl Tarım Müdürlüğü bulunmaktadır. Yapı krem renkli kesme taşlardan ve tek katlı yapılmıştır. Yapının eni 14,09 m boyu 18,71 m ve yüksekliği 5,00 m dir ve bahçesinde bir de kuyu bulunmaktadır (Şekil 4.1)

4.2.2.1. Dış Tanımlama

Yapının ahşap doğramaları tamamen yok olmuştur. Ancak kapı ve pencere doğramalarının yerleri, kapı ve pencere kasalarının duvara monte edilmesinde kullanılan çivilerin, duvarda açmış olduğu delikler nedeniyle belirgindir.

“a grubu” pencereler basık kemerli, “b grubu” pencereler ise yuvarlak kemerli formlarda yapılmıştır. Ayrıca tüm pencerelerde sonradan yapıldığı anlaşılan,

pencere genişliğinde, duvar kalınlığında, cepheden dışarıya 0,05 m taşmış ve 0,05 m kalınlığında betondan damlalıklar bulunmaktadır. Ama bu damlalıklarda yıpranmalar görülmektedir.

Cephelerde kullanılan kesme taşlar uzunlukları değişmekle birlikte yükseklikleri ortalama 0,24 m ve ortalama derz kalınlığı 0,0025 m dir. Tüm cephelerde iklim etkisiyle kararmalar görülmektedir.

Yapının dört köşesinde binadan 0,15 m dışarıya doğru çıkıntılı, 0,90 m eninde zeminden yapı üst seviyesine kadar uzanan "a grubu" ayaklar bulunmaktadır. Yapı iç duvarlarının dış duvarlar ile birleştiği yerlerin, dış cephe duvarları üzerinde yine binadan 0,15 m dışarıya doğru çıkıntılı ve 0,75 m genişliğinde zeminden yapının en üst noktasına kadar yükselen "b grubu" ayaklar bulunmaktadır. Bu ayaklar her cephenin ortasında olmak üzere toplam sekiz tanedir.

Pencerelerde kullanılan demir korkuluklar yatay ve düşey çubukların bir araya getirilmesi ile hasır şeklinde bir desen verilmiş ve bu demirlerin bir bölümü insanlar tarafından kesilerek yerlerinden çıkartılmış, kalanlar ise iklim etkisiyle kullanılamaz bir duruma gelmiştir. Demir korkuluklar, diğer cephelerde de olduğu gibi pencere duvarlarına oyularak yerleştirilmiştir. Düşey olan demir parmaklıklar ise yatay olan demir parmaklıkların içlerinden geçmektedir. Demir çubukların çapı 0,016 m ölçüsündedir. Tüm cephelerdeki "a grubu" pencereler beş adet düşey, yedi adet yatay demir çubuktan oluşmaktadır. Sadece Doğu cephesindeki Pa1, Pa2 ve Pa3 pencerelerinin yatay çubukları sekiz tanedir. "b grubu" pencerelerin demir korkulukları ise üç adet düşey, altı adet yatay demir çubuktan oluşmaktadır. Bu gruba giren pencerelerin demir çubuklarının hepsi yerlerinden çıkarılarak yok edilmiştir.

Cephelerin giriş katı ve çatı döşemesi seviyesinde yapıyı çepeçevre dolaşan silmeler bulunmaktadır. Ancak bu silmeler, Kuzey ve Güney cephelerinin

ortasındaki “b grubu” ayakların arasında kalan bölümlerinde bulunmamaktadır (Şekil 4.9, Şekil 4.10, Şekil 4.15, Şekil 4.18, Şekil 4.25, Şekil 4.27).

4.2.2.1.1. Kuzey Cephesi

Eski Askerlik Şube Binası’nın Kuzey (giriş) cephesi diğer cephelere göre oldukça süslüdür (Şekil 4.5, Şekil 4.15, Şekil 4.16, Şekil 4.17, Şekil 4.18).

Yapıya bahçe kotundan 0,81 m yüksekte 1,55 m genişliğinde dört basamaklı bir merdivenle girilmektedir. Taş malzemeden inşa edilen merdiven beton kaplanmıştır (Şekil 4.21).

Bu cephede bir giriş kapısı ve dört “a grubu”, iki “b grubu” pencere bulunmaktadır. Binanın oda duvarlarının birbirleriyle birleştiği yerlerde kolon görevinde bulunan dört ayak mevcuttur. Binanın Kuzeybatı köşesindeki Sa4 ayağı, bina yüksekliğince yapılmıştır.

Kuzey cephesinin sağdaki ayak köşesinden 1.30 m, solunda Pa21 penceresi başlamaktadır (Şekil 4.15). 1,02 m x 1.86 m boyutlarında, pencereyi krem renkli taştan yapılan 0,20 m x 0.05 m ölçülerinde söve çevrelemektedir. Bu söve, pencerenin üst kısmında oldukça süslemeli bir şekil alır ve pencerenin üst noktasında ikizkenar üçgen biçiminde sonlanır (Şekil 4.12, Şekil 4.17). Bu pencereden 0,76 m sonra yine aynı ölçülerde ve aynı özelliklerde olan Pa22 penceresi başlamaktadır. Her iki pencerede de pencere doğramalarının hemen önünde başlayan demir korkuluklar bulunmaktadır. Yatay ve düşey demir çubuklar birbirlerinin içlerinden geçerek kare desenli motif oluşturmuşlardır. Beş adet düşey, yedi adet yatay demir çubuktan oluşan ferforjenin ortadaki düşey çubuklarından üç tanesi kesilerek yerlerinden çıkarılmıştır (Şekil 4.15, Şekil 4.17, Şekil 4.18).

Bu pencereden 0.40 m sonra Sofa (01) ile Oda (07)'yi birbirinden ayıran duvarın kuzey duvarı ile birleştiği yerde bir Sb7 ayağı bulunmaktadır.

Bu ayağın hemen bitiminden başlayan 0,60 m x 1,75 m yüksekliğinde, yuvarlak kemerli Pb3 penceresi bulunmaktadır. Bu pencerenin “a grubu” pencerelerden ayrılmasını sağlayan özellik, boyut olarak diğerlerinden farklı olmasıyla birlikte, pencerenin kemerinde süslemelere yer verilmiştir (Şekil 4.13, Şekil 4.16).

Bu pencereden sonra yapının giriş kapısı bulunmaktadır. 1,55 m x 2,50 m ölçülerinde basık kemerli bir şekilde inşa edilmiştir. Kapının her iki yanında sütun olarak yapılmayıp, sadece sütun izlenimi vermek amacıyla süslemeler mevcuttur. Kapı sövesi 0,10 m genişliğinde iki sütunceden oluşmaktadır. Bunların başlıkları 0,30 m kalınlıktadır. Üzerindeki kapı açıklığını geçen basık kemer ise 0,40 m yüksekliğindedir (Şekil 4.16). Kapı kemerinin üst seviyesinden 0,24 m yükseklikte 0,80 m x 0,70 m ölçülerinde tek parça ve krem renkli kesme taştan kitabe bulunmaktadır (Şekil 4.20). Kapıdan sonra başlayan Pb4 penceresi 0,60 m x 1,76 m ölçülerindedir. Bu pencere de “b grubu” pencerelerin tüm özelliklerini taşımaktadır (Şekil 4.13, Şekil 4.16).

Yapının giriş bölümünü oluşturan giriş kapısı ve bu kapının her iki yanındaki “b grubu” pencerelerin üzerinde dört payanda bulunmaktadır. Her iki uçtaki payandalar Sb7 ve Sb8 ayaklarının birbirlerine bakan kısımlarını payanda genişliğinde ve yüksekliğinde keserek bu iki ayağın üzerine oturmaktadır. Kitabenin iki tarafındaki diğer iki payanda ise cephe duvarına saplanmıştır (Şekil 4.14, Şekil 4.19).

Pb4 penceresinden 0,05 m sonra gelen Sb8 ayağı bulunmaktadır. Diğer ayaklar gibi bu ayak da krem renkli kesme taştan yapılmıştır.

Sb8 ayağına 0,40 m mesafedeki Pa23 penceresi ve bu pencereden 0,76 m uzaklıktaki Pa24 penceresi diğer pencereler gibi aynı özellikte yapılmıştır. Doğramaların hemen önünde başlayan demir parmaklıklardan düşey olanlarının ikisi kesilmek suretiyle yerlerinden çıkarılmıştır. Yatay olan demir çubuklar eksik olmamalarına rağmen diğer tüm demir çubuklar gibi kullanılamaz durumdadırlar. Cephe Pa24 penceresinden 0,40 m ileride Sa1 ayağı ile son bulmaktadır (Şekil 4.15, Şekil 4.17, Şekil 4.18).

4.2.2.1.2. Doğu Cephesi

Cephenin Kuzeydoğu köşesinde, zeminden binanın üst noktasına kadar uzanan Sa1 ayağı bulunmaktadır (Şekil 4.6, Şekil 4.22).

Sa1 ayağından 0,47 m sonra; 1,02 m genişliğinde, 2,00 m yüksekliğinde Pa1 penceresi, bu pencereden 0,88 m sonra 0,97 m x 2,00 m boyutlarındaki Pa2 penceresi ve bu pencereden 0,88 m sonra 0,98 m genişliğinde, 2,00 m yüksekliğinde Pa3 penceresi cephedeki diğer pencereler gibi aynı özellikte yapılmıştır.

Dış tanımlama (4.2.2.1) bölümünde de belirtildiği gibi pencerelerin doğramaları bulunmamaktadır. Pa1, Pa2, Pa3 pencereleri, diğer “a grubu” pencereler gibi hemen hemen aynı ölçülere sahip olmakla birlikte beş adet düşey ve sekiz adet yatay demir çubuktan oluşmaktadır. Bu üç pencere korkuluklarının düşey olanlarından ortadaki ikisi kesilmek suretiyle yerlerinden çıkarılmıştır. Yatay olan demir çubukların çok büyük bir bölümünde zorlamalar sonucu eğilmeler bulunmaktadır.

Pa3 penceresinden 0,47 m sonra 0,15 m dışarıya doğru çıkıntılı, 0,75 m genişliğinde Sb1 ayağı zeminden yapının en üst noktasına kadar kolon şeklinde uzanmaktadır. Bu ayaktan 0,47 m sonra, 1,03 m x 1,97 m boyutlarında Pa4 penceresi ve bu pencereden 0,86 m sonra 1,02 m x 1,98 m

boyutlarındaki Pa5 penceresi bulunmaktadır. Pencere korkuluklarının düşey olanlarından ikisi kesilmek suretiyle yerinden çıkarılmıştır (Şekil 4.23, Şekil 4.24).

Pa5 penceresinden 0,33 m sonra başlayan ve “b grubu” ayak özelliklerini taşıyan Sb2 ayağı bulunmaktadır.

Sb2 ayağından 0,60 m sonra başlayan 1,02 m x 2,00 m boyutlarında, Pa6 penceresi bulunmaktadır. Pencere korkuluklarının düşey olanlarından üçü yerlerinden kesilmek suretiyle çıkarılmıştır.

Pa6 penceresinden 0,90 m sonra başlayan, 1,02 m x 1,99 m boyutlarındaki Pa7 penceresi, bu pencereden 0,90 m sonra başlayan 1,02 m x 1,99 m boyutlarındaki Pa8 penceresi bulunmaktadır. Her iki pencere korkuluklarının düşey demir çubuklarından ortadaki iki tanesi kesilerek yerlerinden çıkarılmıştır. Cephenin yatay pencere korkulukları en az yıpranmış olan pencereleridir.

Pa8 penceresinden 1,16 m sonra, cephe Sa2 ayağı ile sona ermektedir. Binanın doğu cephesinde fazla süs unsuru yoktur sadece binanın çevresini çepeçevre dolaşan bina giriş katı seviyesinde ve yapının çatı döşemesi seviyesinde silmeler bulunmaktadır. Bu cephenin taşlarında bozulma, kirlenme ve derz malzemelerinin bozulması vb etkiler diğer cephelere göre daha az görülmektedir (Şekil 4.23).

Zemindeki eğim kuzey köşesinden başlayarak güney cephesine doğru diğer cephelere göre daha da artmaktadır (Şekil 4.23).

4.2.2.1.3. Güney Cephesi

Kuzey cephesinin tam simetriği, ancak daha sadesidir. Bu cephede de bir giriş kapısı bulunmaktadır. Kuzey cephesindeki gibi payandalar bulunmamaktadır. Zemin kotu seviyesinin giderek alçalması nedeniyle binaya giriş için yapılan merdiven basamaklarının sayısı artmıştır (Şekil 4.7, Şekil 4.25, Şekil 4.28, Şekil 4.29).

Cephe, Sa2 ayağı ile başlamaktadır. Bu payeden 0,40 m sonra başlayan 1,02 m x 1,85 m boyutlarındaki Pa9 penceresi bulunmaktadır. Pencere korkuluğu çok fazla yıpranmış durumdadır ve düşey demir çubuklardan ikisi kesilerek yerinden çıkarılmıştır (Şekil 4.25).

Pa9 penceresinden 0,75 m sonra bulunan 1,02 m x 1,86 m boyutlarındaki bir şekilde yapılmış Pa10 penceresi bulunmaktadır. Pencere korkulukları iklim ve insan etkisi sonucu çok yıpranmış bir durumdadır. Düşey çubuklardan ikisi, yatay çubuklardan dördü yerlerinden sökülmek suretiyle çıkarılmıştır (Şekil 4.25).

Pa10 penceresinden 0,40 m sonra, Oda (04) ile Sofa (05)'i birbirinden ayıran duvarın, güney duvarı ile birleştiği yerde Sb3 ayağı bulunmaktadır (Şekil 4. 26).

Sb3 payesinin bitiminden hemen sonra 0,53 m x 1,77 m boyutlarındaki Pb1 penceresi bulunmaktadır. Yapıdaki "b grubu" pencerelerinin özelliklerini taşıyan bu pencerenin kemerinde süslemelere gidilmiştir. Pencere kemeri tek parça taştan yapılmıştır (Şekil 4.13, 4.26).

Pb1 penceresinden 0,38 m sonra güney cephesindeki binaya giriş merdiveni bulunmaktadır. 1,55 m genişliğinde ve beş basamaktan oluşan merdiven yekpare sarı renkli taşlardan yapılmıştır. Bu taşların zamanla yıpranması

sonucunda merdiven 0,05 m kalınlığında beton malzeme ile kaplanmıştır. Ancak, bu kaplama da zaman içerisinde yıpranmış ve yer yer sökülüştür (Şekil 4.28, Şekil 4.29)

Merdiven genişliğince ve 2,50 m yüksekliğinde basık kemerli Güney yönü giriş kapısı (Kb2) Kuzey cephesindeki kapı gibi süslü değildir. Kemerinin kilit taşında ve onun sağındaki taşın derzleri arasında 0,003 m açılmalar oluşmuş ve kemerin taşıyıcı özelliği bozulmuştur. Ayrıca kapı kemerinin kilit taşının tam üzerindeki taş yerinden oynamış, taşın çevresindeki derz malzemesi boşalmıştır. Taş, yaklaşık 0,02 m kadar dışarıya doğru da çıkıntı yapmıştır (Şekil 4.26).

Kapıdan 0,38 m sonra, 0,53 m genişliğinde ve 1,77 m yüksekliğindeki Pb2 penceresi başlamaktadır. Pencere kemerinde süslemeye gidilmiş ve kemer, tek parça taştan yapılmıştır (Şekil 4.13, Şekil 4.26).

Merdivenin bitiminden 0,61 m sonra başlayan 0,20 m çapında bir beton büz boru vardır. Sofa (05) ile bağlantılı olan büz, bu mekanın ıslak hacim olarak kullanıldığını göstermektedir. Cephede zeminden itibaren 0,45 m yüksekliğinde ve 0,32 m genişliğindeki taşlar sökülerek bu boru yerleştirilmiş ve atık suların bahçeye bırakılması sağlanmıştır (Şekil 4.27).

Pb2 penceresinden 0,07 m mesafedeki Sb4 ayağı diğer cephelerdeki ayaklardan bir farklılık göstermez (Şekil 4.27).

Diğer cephelerde olduğu gibi bina zemin döşemesi seviyesinde ve tavan seviyesinde silmeler yapılmıştır. Ancak orta bölümünün tavan seviyesinde silme bulunmamaktadır.

Sb4 ayağından 0,40 m sonra 1,02 m genişliğinde ve 1,85 m yüksekliğinde Pa11 penceresi bulunmaktadır. Pencere doğramalarının izlerinin olduğu

yerin hemen önünde bulunan korkuluklarından düşey olanlarının ikisi yerlerinden kesilmek suretiyle çıkarılmıştır (Şekil 4.27).

Pa11 penceresinden 0,76 m sonra başlayan, 1,02 m x 1,85 m boyutlarındaki Pa12 penceresi bulunmaktadır. Pencere korkulukları en çok yıpranmış olan penceredir. Yatay ve düşey demir çubuklardan üç'er tanesi yerlerinden çıkarılmıştır (Şekil 4.27).

Pa12 penceresinden 0,40 m sonra Sa3 ayağı bulunmaktadır (Şekil 4.27).

Pa11 pencere kemerinin kilit taşının çevresindeki ve Pa12 penceresinin altındaki taşların aralarındaki derz malzemeleri boşalmıştır. Sb4 ayağının zemin kotundan itibaren ikinci sırasındaki 0,60 m uzunluğundaki taşta bozulmalar oluşmuş ve taş kullanılamaz duruma gelmiştir. Sa3 ayağının zemin döşemesi seviyesindeki, dışarıya doğru çıkıntılı profilli silmenin doğu köşesinde bir parça kırık bulunmaktadır. Bu durum silmenin bütünlüğünü bozmaktadır. Aynı durum Sb3 ayağının batı köşesinde de görülmektedir (Şekil 4.7, Şekil 4.26, Şekil 4.27).

4.2.2.1.4. Batı Cephesi

Batı cephesi de doğu cephesi ile aynı tiptedir. Cephede dört adet ayak bulunmaktadır. Ortadaki iki ayağın ortasında kalan bölgede zeminden 0,125 m yükseklikte ve Sb5 ayağından 1,12 m uzaklıkta, 0,15 m genişliğindeki bir taşta dökülmeler görülmektedir (Şekil 4.8, Şekil 4.30, Şekil 4.31).

Güney köşe ayağının (Sa3) alt silmesinde küçük kırılmalar görülmektedir (Şekil 4.31).

Sa3 ayağından 0,47 m sonra 1,02 m x 1,96 m boyutlarında Pa13 penceresi, bu pencereden 1,00 m sonra 1,02 m x 1,96 m boyutlarında Pa14 penceresi,

Pa14 penceresinden 1,00 m sonra 1,02 m x 1,96 m boyutlarındaki Pa15 penceresi bulunmaktadır (Şekil 4.30, Şekil 4.31).

Pa15 penceresinden 0,60 m sonra başlayan Sb5 ayağının sağ alt bölümünde 0,15 m genişliğinde, 0,55 m yüksekliğinde bir kırık bulunmaktadır. Bu ayaktan 0,33 m sonra 1,02 m genişliğinde ve 1,97 m yüksekliğinde Pa16 penceresi ve bu pencereden 0,86 m sonra 1,02 m x 1,98 m boyutlarında Pa17 penceresi bulunmaktadır (Şekil 4.30).

Pa17 penceresinden 0,47 m sonra Sb6 ayağı bulunmaktadır. Cephenin orta bölümünde Sb5 ayağından 1,12 m uzaklıkta, zeminden 0,125 m yükseklikte, 0,15 m genişliğinde ve 0,24 m yüksekliğindeki kesme taş oldukça bozulmuş durumdadır. Yağmur suyunun etkisiyle cephede kararmalar da görülmektedir (Şekil 4.30).

Sb6 payesinden 0,47 m sonra 1,02 m x 1,97 m ölçülerindeki Pa18 penceresi, bu pencereden 0,88 m sonra 1,03 m x 1,97 m boyutlarındaki Pa19 penceresi, bu pencereden 0,88 m sonra 1,03 m x 1,98 m boyutlarında Pa20 penceresi bulunmaktadır (Şekil 4.30).

Cephedeki tüm pencere korkuluklarının düşey olanlarının ortadaki ikisi kesilmek suretiyle yerlerinden çıkarılmıştır.

Pa20 penceresinden 0,47 m sonra yükselen köşe ayağı diğer cephedekilerle aynı özellikte olmakla beraber genişliği 0.90 m. dir.

4.2.2.2. İç Tanımlama

4.2.2.2.1. Plan

Yapı, doğu – batı yönünde uzunlamasına bir iç sofa ve bu sofaya kuzey – güney eksenlerinde açılan iki eyvan ve köşelerde birer odadan oluşan “iç sofalı – iki eyvanlı” bir plan düzeni arz etmektedir. Plan düzleminde “haçvari” görünüm arz etmekle birlikte üçüncü boyutta bu etki doğu – batı yönünde, kuzey – güney yönündeki kemerlerin yarattığı etki hissedilmediğinden uzunlamasına iç sofalı etki ağır basmaktadır. Kuzey – güney eyvanlarının uçlarından yapıya giriş sağlanmaktadır. Odaların kapıları ise doğu ve batı eyvanlarına açılmaktadır (Şekil 4.2).

4.2.3. Mekansal Elemanlar

Sofa ve oda duvarlarında krem renkli ince yonu, kaba yonu ve moloz taş kullanılmıştır. Kapı ve dolap doğramalarının tümü yok olmuştur. Ancak doğramaların izleri kapı ve pencere kasalarının duvara monte edilmesinde kullanılan çivilerin duvarlarda açmış olduğu deliklerden anlaşılmaktadır. Tüm duvarlardaki sıvalar çok fazla miktarda dökülmüştür. Yapının zemini 0,04 m kalınlığında şapla kaplanmış, çatısı olmadığı gibi tavan kaplamalarının hepsi de yok olmuştur. İç duvarlarda duvarların birbirlerine saplandığı bölgelerde ve pencere kenarlarında kesme taşlar, kesme taşların hemen bitiminde ince ve kaba yonu taşlar da kullanılmıştır.

Pencerelerin parapet yükseklikleri eş yükselti çizgisinden ortalama 0,95 m dolapların yükseklikleri ise 0,90 m dir.

4.2.3.1. Sofa

EYVAN (01): Yapıya girişin sağlandığı bu eyvan, daha sonra yapıldığı anlaşılan DV3 duvarına bitişik, zeminden 0,10 m yükseklikte, 2,65 m X 0,62 m boyutlarında, beton malzemeden, yangın söndürme malzemelerinin bulunduğu bir yer olarak kullanılmıştır. Eyvan (01) 6,64 m X 3,43 m ölçüsündedir. Zaman içerisinde ayrı bir mekan oluşturmak amacıyla kemer boşluğuna 0,20 m kalınlığında briket malzemeden kapı boşluğu bırakılarak duvar örülmüş ve üzeri çimento harcıyla sıvanmıştır (Şekil 4.2).

DV1 DUVARI: 6,48 m uzunluğundaki DV1 duvarı 0,75 m kalınlığında ve 3,97 m yüksekliğindedir. 5,88 m' de KM1 kemerinin döşemeden 1,13 m yükseklikte duvara saplandığı görülmektedir. Bu noktadan 0,60 m sonra duvar son bulmaktadır (Şekil 4.32).

DV2 DUVARI: 3,56 m uzunluğundaki DV2 duvarı Kemer 1'e kadar 0,20 m kalınlığındaki briket duvar ile daha sonra 0,75 m kalınlığındaki kemer ve onun üzerindeki taş duvar ile devam etmektedir. İlk 1,67 m den sonra briket duvar üzerinde 1,02 m X 2,20 m ebadındaki eyvan – sofa arasındaki geçişi sağlayan Kc2 kapısı bulunmaktadır. Duvar Kc2 kapısından 0,87 m sonra bitmektedir (Şekil 4.33).

DV3 DUVARI: 6,64 m uzunluğundaki DV3 duvarı 0,75 m kalınlığında, ortalama 3,98 m yüksekliğindedir. Bu duvardaki sıvalar dökülmekle birlikte bir kısmı hala duvar üzerindedir (Şekil 4.4, Şekil 4.34).

DV4 DUVARI: 3,43 m uzunluğundaki DV4 duvarı 0,75 m kalınlığında ve ortalama 4,10 m yüksekliğindedir. İlk 0,05 m den sonra 0,60 m X 1,75 m boyutundaki Pb3 penceresi bulunmaktadır. Bu pencereden 0.29 m. sonra 1,55 m X 2,50 m boyutlarındaki binaya giriş kapısı Kb1 gelmektedir. Kapıdan

0,29 m sonra 0,60 m X 1,75 m ebadında Pb4 penceresi bulunmakta ve bu pencereden 0,05 m sonra duvar sona ermektedir (Şekil 4.35).

SOFA (03): 3,71 m X 12,29 m boyutlarındaki bu iç sofa, yapının doğu – batı simetri eksenindedir. Doğu - batı duvarlarında ikişer adet basık kemerli pencere bulunmaktadır. Sofanın uzun duvarlarında karşılıklı olarak köşelerdeki odalara girilen ortalama 1,05 m X 2,40 m ölçülerindeki dört adet basık kemerli “b grubu” kapı girişi ve Eyvan (01) ile Eyvan (05)’e girilen ortalama 1,00 m X 2,20 m boyutlarında iki adet “c grubu” kapı girişi bulunmaktadır (Şekil 4.2).

DV1 DUVARI: 3,71 m uzunluğunda, 0,75 m kalınlığında ve 4,17 m yüksekliğindedir. Başlangıç noktasından 0,31 m sonra 1,21 m X 2,00 m boyutlarında Pa4 penceresi yer almaktadır. Bu pencereden 0,74 m sonra 1,19 m X 2,00 m boyutlarındaki Pa5 penceresi bulunmaktadır. Pa5 penceresinden 0,26 m sonra duvar sona ermektedir. Bu duvar Sofa (03)’ün Doğu cephesine bakan duvarıdır (Şekil 4.40).

DV2 DUVARI: 12,29 m uzunluğunda, 0,75 m kalınlığında ve ortalama 4,00 m yüksekliğindedir. İlk olarak 1,24 m sonra 1,04 m X 2,41 m ebadındaki Ka2 kapısı yer almaktadır. Bu kapı Oda (04)’e açılmaktadır. İlk noktadan 4,39 m’ ye kadar taş duvar devam etmektedir. Bu noktadan itibaren briket duvar başlamaktadır. 6,04 m’ ye gelindiğinde 0,94 m X 2,21 m ölçüsündeki Kc1 kapısı bulunmaktadır. Bu kapı Sofa (03) ile Eyvan (05)’i birbirine bağlamaktadır. Briket duvarın üzerinde çimento-kireç karışımı sıva bulunmaktadır. 7,96 m’ de briket duvar sona ermekte ve tekrar taş duvar başlamaktadır. Bu noktadan 2,08 m sonra 1,05 m X 2,40 m boyutlarındaki Ka3 kapısı yer almaktadır. Ka3 kapısı Oda (06)’ ya açılmaktadır. Bu kapıdan 1,20 m sonra DV2 duvarı sona ermektedir (Şekil 4.3, Şekil 4.41, Şekil 4.42, Şekil 4.43).

DV3 DUVARI: Uzunluğu 3,67 m, kalınlığı 0,75 m ve yüksekliği 4,20 m dir. ilk 0,29 m den sonra 1,12 m X 2,02 m boyutlarındaki Pa16 penceresi başlamaktadır. Bu pencereden 0,77 m sonra 1,11 m X 2,01 m ölçüsündeki Pa17 penceresi gelmektedir. Pa17 penceresinden 0,38 m sonra duvar son bulmaktadır. Bu duvar Sofa (03)'n Batı yönüne bakan duvarıdır (Şekil 4.4, Şekil 4.44)

DV4 DUVARI: 12,30 m uzunluğu, 0,75 m kalınlığında ve 3,99 m yüksekliğindedir. İlk 1,25 m' de 1,04 m X 2,40 m boyutlarındaki Ka4 kapısı bulunmaktadır. Bu kapı Oda (07)'ye açılmaktadır. Duvar, başlangıçtan 4,32 m' ye kadar taş malzemeden yapılmıştır ve bu noktadan itibaren briket malzeme olarak devam etmektedir. Briket duvarın başladığı yerden 0,94 m sonra sofalar arası geçişi sağlayan Kc2 kapısı bulunmaktadır. Bu kapıdan itibaren 1,61 m' ye kadar briket duvar devam etmektedir. 7,89 m den itibaren taş duvar tekrar başlamaktadır. Bu noktadan 2,09 m sonra, 1,05 m X 2,40 m boyutlarındaki Ka1 kapısı bulunmaktadır. Ka1 kapısından 1,27 m sonra duvar son bulmaktadır (Şekil 4.45, Şekil4.46, Şekil 4.47).

EYVAN (05): Binanın güney cephesinden ve Sofa (03)' ten girilen bu bölüm Eyvan (01)' in simetriğidir. Sofa (05) 6,53 m x 3,60 m boyutlarındadır. Sofa (03)' e açılan kısımda bir kemer ve kemerin altındaki boşluk briket malzeme kullanılmak suretiyle bir duvar örülmüş, geçişi sağlamak amacıyla 1,00 m X 2,21 m boyutlarında bir kapı boşluğu bırakılmış ve duvarın üzeri imento harçlı sıva ile sıvanmıştır. Çatıya ıkışı sağlamak amacıyla DV3 duvarına saplanmak suretiyle yapılmış bir merdiven bulunmaktadır. Güney cephesinin bu mekan hizasına gelen kısmında bulunan beton bz borudan, bu eyvanın ıslak hacim olarak kullanıldığı anlaşılmaktadır (Şekil 4.2).

DV1 DUVARI: 6,53 m uzunluğu, 0,75 m kalınlığında, ortalama 4,01 m yüksekliğindedir. Duvar üzerinde hiçbir mimari eleman yoktur (Şekil 4.52).

DV2 DUVARI: Uzunluğu 3,60 m, kalınlığı 0,75 m ve yüksekliği 4,18 m dir. İlk 0,19 m de 0,52 m X 1,75 m ölçüsündeki Pb1 penceresi başlamaktadır. Pencereden 0,34 m sonra binaya Güney cephesinden girilen giriş kapısı bulunmaktadır. Kapı 1,55 m X 2,50 m ölçülerindedir. İlk noktadan 2,95 m sonra 0,60 m X 1,74 m ölçüsündeki Pb2 penceresi bulunmaktadır. Duvar bu pencereden 0,05 m sonra sonlanmaktadır (Şekil 4.53).

DV3 DUVARI: 6,53 m uzunluğunda, 0,75 m genişliğinde ve ortalama 4,07 m yüksekliğindedir. Başlangıçtan 0,50 m ileride yapının çatı arasının kullanılması için taş merdiven bulunmaktadır. Merdivenden 2,53 m sonra DV3 duvarı sona ermektedir (Şekil 4.2, Şekil 4.11, Şekil 4.53, Şekil 4.54).

DV4 DUVARI: 3,60 m uzunluğundaki duvar, Kemer 2' ye kadar 0,20 m kalınlığındaki briket duvar, sonra 0,75 m kalınlığındaki kemer ve onun üzerinde de taş duvar ile 4,01 m yüksekliğe kadar devam etmektedir. Başlangıç noktasından 0,97 m sonra 0,98 m X 2,19 m ebadındaki Kc1 kapısı gelmektedir. Briket duvar üzerine çimento-kireç karışımlı sıva yapılmıştır. Kapıdan 1,65 m ileride duvar sona ermektedir (Şekil 4.55).

4.2.3.2. Odalar

Yapıda dört oda vardır. Odalar binanın her bir köşesinde bulunmaktadır. Odalar, Şube Binası'nın tam simetrik plan düzeninde olması dolayısıyla çok küçük ölçü farkları olmakla birlikte birbirine benzemektedir. Bunların Doğu-Batı yönlerine açılan duvarlarında üçer, Kuzey-Güney yönlerine açılan duvarlarında ise ikişer adet pencere olmak üzere her bir odada beş pencere bulunmaktadır (Şekil 4.2).

Odaların kapıları Sofa (03)'e açılmakta ve bu duvar üzerinde kapıların her iki yanında gömme dolap bulunmaktadır. Eyvan (01) ve Eyvan (05) ile ortaklaşa

kullanılan duvarlarda birer gömme dolap daha bulunmaktadır. Tüm dolap derinlikleri 0,50 m dir.

Duvar sıvalarının hemen hemen hepsi dökülmüştür. Duvarlarda kırıktı sıvanın dışında yer yer çimento-kireç karışımı sıva da kullanılmıştır. Oda (02): 5,88 m X 3,59 m, Oda (04): 5,92 m X 3,52 m, Oda (06): 5,92 m X 3,90 m ve Oda (07): 5,89 m X 3,52 m boyutlarındadır.

ODA (02)-DV1 DUVARI: 5,88 m uzunluğundaki DV1 duvarı 0,75 m kalınlığında ve ortalama 4,15 m yüksekliğindedir. Başlangıçtan 0,43 m sonra 1,15 m X 2,00 m yüksekliğindeki Pa1 penceresi bulunmaktadır. Bu pencereden 0,75 m sonra 1,15 m X 2,00 m boyutundaki Pa2 penceresi yer almaktadır. Pa2 penceresinden sonra gelen Pa3 penceresi de diğer pencerelerle aynı ölçülerdedir. Pa2 penceresi ile Pa3 penceresi arasındaki uzaklık 0,75 m dir. Pa3 penceresinden 0,60 m sonra duvar sonlanmaktadır (Şekil 4.36).

DV2 DUVARI: 3,59 m uzunluğundaki DV2 duvarı 0,75 m genişliğinde ve ortalama 3,98 m yüksekliğindedir. İlk 0,19 m' den sonra 0,70 m X 1,70 m boyutlarındaki Da8 gömme dolabı bulunmaktadır. Dolaptan 0,38 m sonra 1,05 m X 2,40 m ölçüsündeki Ka1 kapısı bulunmaktadır. Ka1 kapısından 0,38 m sonra 0,70 m x 1,70 m boyutundaki Da7 gömme dolabı bulunmaktadır. Bu dolaptan 0,09 m sonra duvar sona ermektedir (Şekil 4.37).

DV3 DUVARI: 5,88 m. uzunluğunda, 0,75 m kalınlığında ve 3,99 m yüksekliğindedir. Köşe noktasından 2,34 m sonra 1,20 m X 1,71 m. boyutlarındaki Db1 dolabı yer almaktadır. Dolaptan 2,34 m sonra duvar sona ermektedir (Şekil 4.38).

DV4 DUVARI: 3,59 m uzunluğunda, 0,75 m genişliğinde ve 4,16 m yüksekliğindedir. İlk noktadan 0,33 m sonra 1,14 m X 1,87 m ölçülerindeki Pa23 penceresi bulunmaktadır. Bu pencereden 0,63 m sonra 1,14 m X 1,88 m ölçüsündeki Pa24 penceresi bulunmaktadır. Pa24 penceresinden 0,35 m sonra duvar sonlanmaktadır (Şekil 4.39).

ODA (04)-DV1 DUVARI: Uzunluğu 5,92 m, kalınlığı 0,75 m ve yüksekliği 4,17 m dir. Başlangıçtan 0,54 m sonra 1,14 m X 1,96 m ölçüsündeki Pa6 penceresi bulunmaktadır. Pa6 penceresinden 0,77 m ileride 1,14 m X 1,97 m yüksekliğindeki Pa7 penceresi ve bu pencereden 0,77 m uzaklıktaki 1,14 m X 1,96 m boyutlarındaki Pa8 penceresi bulunmaktadır. Duvar binanın Doğu cephesinde bulunmaktadır. Pa8 penceresinden 0,42 m sonra duvar son bulmaktadır (Şekil 4.48).

DV2 DUVARI: DV2 Duvarı 3,52 m uzunluğunda, 0,75 m kalınlığında ve 4,17 m yüksekliğindedir. İlk 0,39 m' de 1,16 m X 1,85 m ölçülerine sahip Pa9 penceresi bulunmaktadır. Bu pencereden 0,62 m sonra 1,10 m X 1,85 m boyutundaki Pa10 penceresi gelmektedir. DV2 Duvarı Pa10 penceresinden 0,26 m ileride son bulmaktadır (Şekil 4.49).

DV3 DUVARI: Duvarın uzunluğu 5,92 m, kalınlığı 0,75 m ve yüksekliği ortalama 3,98 m dir. Köşe noktasından 2,39 m ileride 1,14 m X 1,70 m ölçüsündeki Db2 dolabı bulunmaktadır. Duvar dolaptan 2,39 m sonra sona ermektedir (Şekil 4.50).

DV4 DUVARI: Duvar 3,53 m uzunluğunda, 0,75 m kalınlığında ve 4,06 m yüksekliğindedir. İlk 0,19 m' de 0,68 m X 1,69 m boyutlarındaki Da2 gömme dolabı bulunmaktadır. Bu dolaptan 0,41 m ileride 1,01 m X 2,40 m boyutlarında Ka2 kapısı bulunmaktadır. Tüm oda kapılarında olduğu gibi bu kapı da Sofa (03)'e açılmaktadır. Kapıdan 0,38 m sonra 0,68 m X 1,71 m

ölçüsündeki Da1 gömme dolabı başlamaktadır. Duvar Da1 dolabından 0,18 m sonra son bulmaktadır (Şekil 4.51).

ODA (06)-DV1 DUVARI: Uzunluğu 5,92 m, kalınlığı 0,75 m ve yüksekliği 4,01 m dir. Duvarın ilk 2,39 m' sinde 1,14 m X 1,79 m boyutunda gömme olarak yapılmış Db3 dolabı bulunmaktadır. Dolaptan 2,39 m sonra duvar sona ermektedir (Şekil 4.56).

DV2 DUVARI: DV2 Duvarı 3,90 m uzunluğunda, 0,75 m eninde ve 4,17 m yüksekliğindedir. Başlangıçtan 0,26 m sonra 1,14 m X 1,85 m boyutundaki Pa11 penceresi gelmektedir. Pencereden 0,63 m sonra yine Pa11 penceresi özelliklerindeki Pa12 penceresi bulunmaktadır. Duvar Pa12 penceresinden 0,73 m sonra bitmektedir (Şekil 4.57).

DV3 DUVARI: Duvar 5,92 m uzunluğunda, 0,75 m kalınlığında ve 4,17 m yüksekliğindedir. İlk pencere başlangıç noktasından 0,40 m sonra gelmektedir. Bu duvar üzerindeki üç pencere de 1,14 m X 1,85 m ölçülerindedir. Pa13 - Pa14 penceresi arasında 0,78 m, Pa14 - Pa15 arasında da yine 0,78 m uzaklık vardır ve Pa15 penceresinden 0,54 m sonra duvar sona ermektedir (Şekil 4.58).

DV4 DUVARI: Oda (06)' nın son duvarı 3,50 m uzunluk, 0,75 m genişlik ve 4,08 m yükseklik ölçülerine sahiptir. Köşeden 0,14 m sonra 0,69 m X 1,70 m boyutundaki Da4 dolabı bulunmaktadır. Dolabın döşemeden yüksekliği 0,89 m ve iç derinliği 0,50 m dir. 1,21 m' de 1,04 m X 2,40 m ölçüsündeki Ka3 kapısı bulunmakta ve odanın Sofa (03) ile bağlantısı sağlanmaktadır. Kapıdan 0,38 m sonra 0,89 m X 1,71 m boyutundaki Da3 dolabı gelmektedir. Dolaptan 0,08 m sonra duvar sona ermektedir (Şekil 4.59).

ODA (07)-DV1 DUVARI: Duvar 5,89 m uzunluğunda, 0,75 m kalınlığında ve 4,01 m yüksekliğindedir. İlk 2,34 m' de 1,16 m X 1,71 m ölçüsündeki Db4 dolabı vardır. Duvar dolaptan 2,39 m sonra sona ermektedir (Şekil 4.60).

DV2 DUVARI: DV2 Duvarı 3,52 m uzunluğunda, 0,75 m kalınlığında ve 4,01 m yüksekliğindedir. Köşe noktasından 0,20 m sonra 0,66 m X 1,70 m ölçülerinde Da6 dolabı bulunmaktadır. 1,24 m' de 1,04 m X 2,40 m ölçüsündeki Ka4 kapısı bulunmaktadır. Kapıdan 0,38 m ileride 0,66 m X 1,71 m boyutundaki Da5 dolabı başlamaktadır. Da5 dolabından 0,20 m sonra duvar sona ermektedir (Şekil 4.61).

DV3 DUVARI: Duvar 5,87 m uzunluk, 0,75 m kalınlık ve 4,16 m yükseklik ölçülerindedir. İlk 0,51 m' de Pa18 penceresi, 2,41 m' deki Pa19 ve 4,31 m' deki Pa20 pencereleri 1,15 m X 2,00 m boyutlarındadır. Pa18 - Pa19 - Pa20 pencereleri arasında 0,75 m' lik mesafe vardır. Pa20 penceresinden 0,41 m sonra duvar sona ermektedir (Şekil 4.62).

DV4 DUVARI: Uzunluğu 3,53 m, kalınlığı 0,75 m ve yüksekliği 4,18 m' dir. Başlangıçtan 0,35 m sonra 1,14 m X 1,86 m' lik Pa21 penceresi, 2,14 m sonra yine aynı ölçülerdeki Pa22 penceresi bulunmaktadır. Pa22 penceresinden 0,5 m sonra duvar sona ermektedir (Şekil 4.63).

4.2.4. Taşıyıcı Elemanlar

4.2.4.1. Yatay Taşıyıcılar

4.2.4.1.1. Temel

1997 yılında tarafımdan kuzey, doğu ve güney cephelerinin zeminle bulunduğu üç bölgeden yapılan kazı sonucunda Şube Binası'nın sert killi

zemin üzerine oturtulduğu tespit edilmiştir. Temel şekli olarak mütemadi (devamlı) temel seçilmiştir. Temel kalınlığı duvar kalınlığındadır ve eş yükselti çizgisinden 1,92 m aşağıya kadar indirilmiştir. Temelde kullanılan malzeme yine duvarda olduğu gibi taş malzemedir. Temel pabucu yaklaşık 0,30 m yüksekliğinde ve temel duvarı genişliğinden her iki yana 0,05 m ölçüsünde dışarıya çıkıntı bırakılarak yapılmıştır.

4.2.4.1.2. Döşeme

Yapının döşemesi tüm mekanlarda ortalama 0,04 m kalınlığında şapla kaplanmıştır. Bu kaplama, onarımda döşenmiştir ve bugün fazlaca yıpranmıştır. Döşemelerde herhangi bir oturma söz konusu değildir. Çünkü eşyükselti eğrisine olan uzaklık farkları 0,01 m ile 0,02 m arasında değişmektedir. Bu kaplama altındaki açıklık geçici taşıyıcı döşemenin ne olduğunu görmemiz mümkün olmamıştır ancak, betonarme veya taş olduğu tahmin edilmektedir (Şekil 4.2).

4.2.4.1.3. Hatıl

Binanın taşıyıcı elemanlarında ahşap malzeme hiç kullanılmamıştır. Hatıl olarak duvarın en üst kısmında ortalama 0,25 m yüksekliğinde kesme ve ince yonu taşlar kullanılmıştır (Şekil 4.4, Şekil 4.32,..., Şekil 4.63).

4.2.4.1.4. Kemer

Kemer; sofa – eyvan bağlantılarında, pencere, kapı ve dolaplarda açıklıkların geçilmesi için kullanılmıştır. Eyvan – sofa arası bağlantıyı sağlayan kemerler sivri kemerdur, pencere ve kapılarda basık, dolaplarda yuvarlak formlarda karşımıza çıkmaktadır. Diğerleri binanın kuzey ve güney yönündeki giriş kapılarının her iki yanında bulunan küçük pencerelerin

kemerleri tek parça taştandır ve üzerlerinde süslemeler vardır. Kemerlerdeki kilit ve diğer taşlar 0,20 m yüksekliğindeki kesme ve ince yonu taşlar kullanılarak yapılmıştır. Eyvan (01) ile Sofa (03) arasındaki kemer KM1, Eyvan (05) ile Sofa (03) arasındaki kemer KM2 ile kodlanmıştır. Kemerler arasında şekil, boyut ve yapım tekniği açısından hiç bir fark bulunmamaktadır (Şekil 4.42, Şekil 4.46).

4.2.4.1.5. Tavan

Yapının çatısı yok olduğundan tavan da korunamamıştır. Ancak yapının tavanının ahşap olduğu Adıyaman Askerlik Şubesi'nin Arşivindeki kayıtlarından anlaşılmaktadır.

4.2.4.2. Düşey Taşıyıcılar

4.2.4.2.1. Ayak

Yapıda kolon görevini görmek, aynı zamanda süsleme amacıyla yapılmış ayaklar, binanın köşelerinde ve iç duvarların dış duvarlara saplandığı uçlarda bulunmaktadır. Ayaklar duvardan 0,15 m dışarıya doğru çıkıntılı, zeminden binanın en seviyesine kadar yapılmıştır. Köşelerdekilerin genişliği 0,90 m, cephelerin ortasındakilerin ise 0,75 m dir. Ayaklarda üst üste konulan taşların birleşim yerlerinde süslemeye gidilmiş ve pah verilerek derzler biraz daha içeriye çekilmiştir (Şekil 4.5,..., Şekil 4.8).

4.2.4.2.2. Duvar

Duvar kalınlıkları 0,75 m ve yükseklikleri ortalama 4,00 m dir. Duvarlarda krem renkli kesme, ince yonu, kaba yonu ve moloz taşlar kullanılmıştır. Yapının çatısının olmaması nedeniyle iklim koşulları duvarlara çok fazla

zarar vermiş, özellikle iç duvarların üst kısımları rijitliğini kaybetmiştir. Sıva malzemesi olarak kırılgan sıva ve çimento-kireç karışımı sıva da kullanılmıştır.

4.2.4.2.3. Payanda

Binanın Kuzey cephesinin giriş kapısının üzerinde Sb7 ve Sb8 ayakları arasında, toplam dört adet taş payanda bulunmaktadır. Kalınlıkları 0,25 m olan payandalar oldukça süslüdür. Bunlar da merdiven basamaklarındaki gibi profilli taştan inşa edilmiştir. Her 0,25 m' de bir diş bırakılarak toplam dört kademeli bir profil oluşturulmuştur. Payandaların alt seviyesinin eşyükselti çizgisinden yüksekliği 3,05 m, üst seviyesi 4,05 m dir. Her iki baştaki payandadan sonra gelen payanda arasında 0,95 m' lik aralık bulunmaktadır. Ortadaki iki payanda arasında ise yapıya ait kitabe ve 1,30 m' lik aralık bulunmaktadır.

Dört kademeli payandanın en üstteki dişi yapıdan 1,00 m çıkma yapmaktadır. Süslemeler uçtaki 0,25 m' lik kısımda, iki yan, ön ve alt yüzeyde bulunmaktadır. Sonraki dişin çıkma uzunluğu 0,75 m dir ve yine süslemeler onun da uçtaki 0,25 m' lik kısmında bulunmaktadır. Üçüncü dişin çıkma uzunluğu 0,50 m ve son dişin uzunluğu 0,25 m dir. Ama son dişteki süslemeler 0,25 m' lik kısmın ön bölümündeki 0,11 m' lik mesafede bulunmaktadır. Payandaların üst noktası ile duvarın üst noktası arasında 0,15 m' lik bir uzaklık bulunmaktadır (Şekil 4.14, Şekil 4.19).

4.2.4.2.4. Merdiven

Binanın Kuzey ve Güney cephelerinde binaya giriş merdivenleri bulunmaktadır. Kuzey cephesindeki giriş merdiveninin genişliği 1,55 m, dört basamaklı ve son basamakla zemin kotu arasında 0,86 m yükseklik bulunmaktadır. Merdiven basamakları yekpare krem renkli kesme taşlardan sıfır derzde oluşturulmuştur. Zaman içerisinde sürtünmeden dolayı taşlarda

aşınmalar meydana gelmiş ve merdivenin üzeri 0,05 m kalınlığında beton harç ile kaplanmıştır. Ama bu kaplamalar da zaman içerisinde yıpranmıştır (Şekil 4.21).

Güney cephesindeki merdivenin genişliği 1,55 m, beş basamaklı , son basamak ile zemin kotu arasında 1,01 m' lik mesafe vardır. Bu merdiven de ön cephedeki merdiven ile aynı özellikleri göstermektedir (Şekil 4.28, Şekil 4.29).

Bina için asıl önemli merdiven Eyvan (05)' deki merdivendir. Bu merdiven DV3 duvarına ankastre bir şekilde bağlanmış, basamakların her biri tek parça taştan, lambalı bir şekilde birbirlerinin üzerine oturtulmuştur. Merdivenin kol genişliği 1,00 m, uzunluğu 3,50 m dir. 14 basamaktan oluşan merdivenin 12. ve 13. basamakları tek parça olarak sağlam bir şekilde durmaktadır. 8., 10. ve 11. basamakların çok küçük bazı parçaları günümüze kadar gelebilmiştir. Diğer basamaklar, tam duvar üzerinden olmak üzere kopmuştur. Merdiven duvara ankastre bir şekilde bağlandığı için merdiven basamaklarında sehim oluşmuş ve döndürme momentinin etkisiyle duvarda da bir miktar dışa doğru flambaj oluşmuştur. Sözlü kaynaklara göre binanın çatısının arşiv olarak kullanıldığı ve bu merdivenin çatıya çıkmak için kullanıldığı bildirilmektedir (Şekil 4.53, Şekil 4.54).

4.2.5. Mimari Elemanlar

4.2.5.1. Dış Kapılar

Dış kapılar binaya kuzey ve güneyden girilen cephelerin aksında bulunmaktadır. Kapıların oturtulduğu duvarın genişliği 0,75 m' dir. Kapı üzeri kemerli bir şekilde yapılmıştır. Ancak kemerlerin kalınlığı 0,10 m olup duvardan bir dış çıkarılmak suretiyle oluşturulmuştur. Bu nedenle kapıya dış yüzeyden bakıldığında kemerli olarak karşımıza çıkmaktadır. Kapıların

kasaları kemerlere değil, dışların üzerine monte edilmektedir. Dolayısıyla kapının olduğu bir durumda kapıya yapının iç kısmından bakıldığında kapıların kemerli olduğu görülmemektedir (Şekil 4.16, Şekil 4.26).

Kapı açıklıkları basık kemerle geçilmiştir. “b sınıfı” kapılar olarak kodlandığımız dış kapılar 1,55 m X 2,50 m ölçülerindedir. Kapı oranı 1/1.6 dır.

4.2.5.2. İç Kapılar

“a sınıfı” kapılar olarak kodlandığımız bu kapılar sofadan odalara girmek için kullanılan kapılardır. Bu kapılarda da dış kapılarda olduğu gibi kemerler dişli olarak yapılmıştır. Kapı kasası ve kanadı yuvarlak olmayıp köşeli bir şekilde diş üzerine oturmaktadır. Oda kapıları da basık kemerli olarak yapılmıştır. Ortalama 1,02 m X 2,40 m boyutlarındaki kapıların oranı 1/2.4 tür.

“c grubu” kapılar sofa ve eyvanlar arası geçişi sağlayan briket duvarlar üzerinde yapılmış kapılardır. Kapı duvar kalınlığı 0,20 m dir. Bu kapılarda kemer bulunmamaktadır. Kc1 Kapısı 0,98 m X 2,21 m, Kc2 Kapısı 1,02 m X 2,21 m ölçülerindedir. Kapı oranı 1/2.2 dir. Yapıdaki a ve b sınıfı kapılar özgünlüğünü korumaktadır. Ancak c sınıfı kapılar ise sonradan yapılmıştır (Şekil 4.41, Şekil 4.43, Şekil 4.45, Şekil 4.47).

4.2.5.3. Pencereleler

Yapıdaki “a grubu” pencereler basık kemerli bir formda ve kemerleri aynı dış ve oda kapılarında olduğu gibi yapılmıştır. Pencerelelerin olduğu yerlerde duvar kalınlıkları 0,75 m dir ve pencere yan duvarları dışarıdan iç kısma doğru genişleyerek devam etmektedir. Bu pencereler ortalama 1,00 m X 1,95 m boyutlarındadır. Pencere oranı 1/2 dir (Şekil 4.4, Şekil 4.15).

“b sınıfı” pencereler yuvarlak kemerli yapılmışlardır. Ancak kemerleri tek parça taştan ve süslemeli olarak yapılmıştır. Diğer pencerelerden ayrılmasını sağlayan diğer bir özellik ise pencere yan duvarlarında eğim bulunmamaktadır. Bu pencereler ortalama 0,60 m X 1,75 m ebatlarında yapılmıştır ve pencere oranı 1/3 tür. Yapıdaki her iki pencere de özgündür (Şekil 4.13, Şekil 4.16, Şekil 4.26).

4.2.5.4. Dolaplar

Yapıda “a” ve “b” grubu olmak üzere iki tip dolap bulunmaktadır. “a grubu” dolaplar ortalama 0,68 m X 1,70 m ölçüsündedir. “b grubu” dolaplar 1,16 m X 1,70 m ebadındadır. Dolaplar 4.2.3.2. odalar bölümünde de belirtildiği gibi 0,50 m derinliğinde ve ahşap doğramalarının tümü yok olmuş, hepsi yuvarlak kemerli olup, kemer ve sövelerinde sıfır derzde krem renkli kesme taş kullanılmıştır (Şekil 4.4, Şekil 4.37, Şekil 4.38).

4.2.5.5. Kitabe

Binanın ön cephesinde, kuzey cephesi tanımlamasında da belirtildiği gibi giriş kapısı üzerinde 0,80 m X 0,70 m boyutlarında krem renkli tek parça yekpare taştan yapılmıştır. Kitabe gerek iklim ve gerekse insan etkisiyle çok yıpranmış ve okunamayacak bir durumdadır. Ama yazı olarak Osmanlıca kullanıldığı ve hatla yazılmış olduğu anlaşılmaktadır. Kitabe şakülünden çok az miktarda kaymış ve derzlerinde boşluklar oluşmuştur (Şekil 4.5, Şekil 4.20).

4.2.5.6. Süslemeler ve Silmeler

Yapının Kuzey cephesindeki “a grubu” pencerelerin etrafını 0,20 m X 0,05 m boyutlarında söve çevrelemekte ve söve pencerelerin üst kısmından binanın üst noktasına kadar ikizkenar üçgen şeklinde yükselmektedir. “b grubu” pencerelerde ise kemerler tek parça taştan yapılmış ve süslemeye yer verilmiştir (Şekil 4.12, Şekil 4.15, Şekil 4.17, Şekil 4.18).

Cephelerdeki 0,15 m dışarıya çıkıntılı ayaklarda kullanılan taşlar, yatay derz hizalarında pahlanmış ve derzler biraz içeriye çekilerek süslemeye gidilmiştir (Şekil 4.17, Şekil 4.18).

Kuzey cephesi dış kapısının her iki tarafındaki sütuncelerde süslemeler bulunmaktadır. Kapının üzerindeki payandalarda ve yapı içerisindeki merdiven profillerinde de süslemeler bulunmaktadır (Şekil 4.16).

Yapının zemin kat ve tavan seviyesinde tüm cepheleri çepeçevre dolaşan silmeler bulunmaktadır. Ancak bu silmeler kuzey ve güney cephelerinin orta iki ayak arasındaki bölümlerinde bulunmamaktadır. Her iki silmede birbirinden ayrı formda yapılmıştır (Şekil 4.5, Şekil 4.7).

4.2.6. Malzemenin Durumu ve Malzeme Bozulmaları

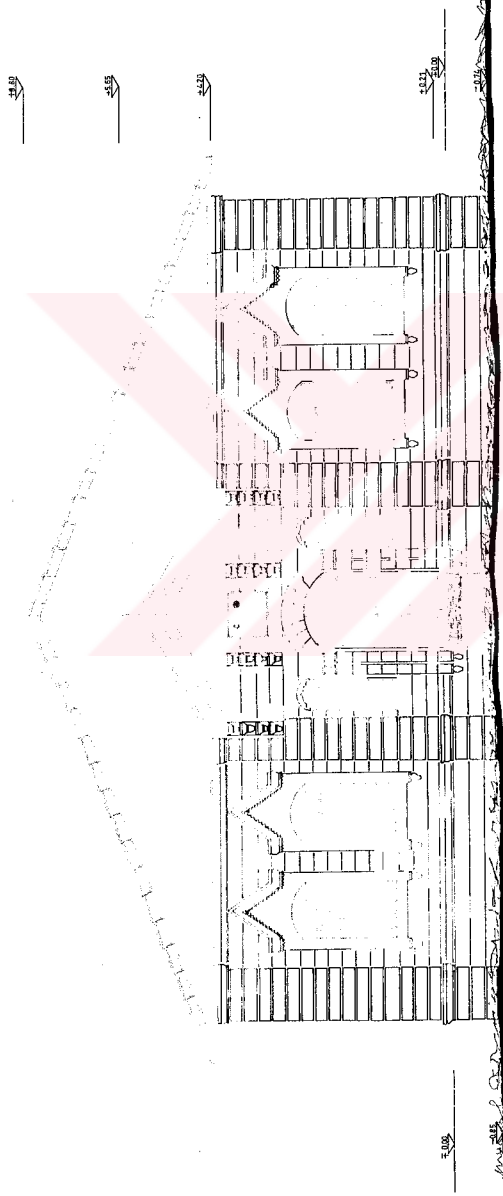
4.2.6.1. Malzemenin Durumu

Binanın Milli Savunma Bakanlığı Adıyaman Askerlik Şubesi Başkanlığı tarafından korunması nedeniyle bina tamamen tahrip edilmekten kurtarılmıştır. Binanın çatısı, tavanı, ahşap doğramaları, merdivenleri, pencere korkulukları ve sıvası tamamen tahrip olmuştur. Ama binanın dış duvarları bir iki taş haricinde sapasağlam ayaktadır. İç duvarların hatıllarının

geçtiği bölgelerin haricindeki yerler de sağlam bir şekilde durmaktadır. Yapıda tüm kemerlerin işlev görececek şekilde olduğu görülmektedir.

4.2.6.2. Bozulma Nedenleri

Tek katlı yığma sistemde inşa edilen binanın çatısı ve tüm ahşap doğramaları hava koşulları nedeniyle tamamen yok olmuştur. Aynı nedenle taş malzeme ve sıvada bozulmalar görülmüştür. Binanın iç kısmında sıvada ve hatıl dahil olmak üzere diğer duvar taşlarında da dökülmeler görülmektedir. Yerden gelen nem nedeniyle cephenin yere yakın kısımlarındaki taşlarda dökülmeler ve kararmalar görülmektedir. Ayrıca dış cephelerde iklim ve insan etkisi ile bozulmalar tespit edilmiştir. Yine insan ve iklim etkisi ile pencere korkulukları kullanılamaz bir duruma gelmiştir (Şekil 4.64, Şekil 4.65, Şekil 4.66, Şekil 4.67).

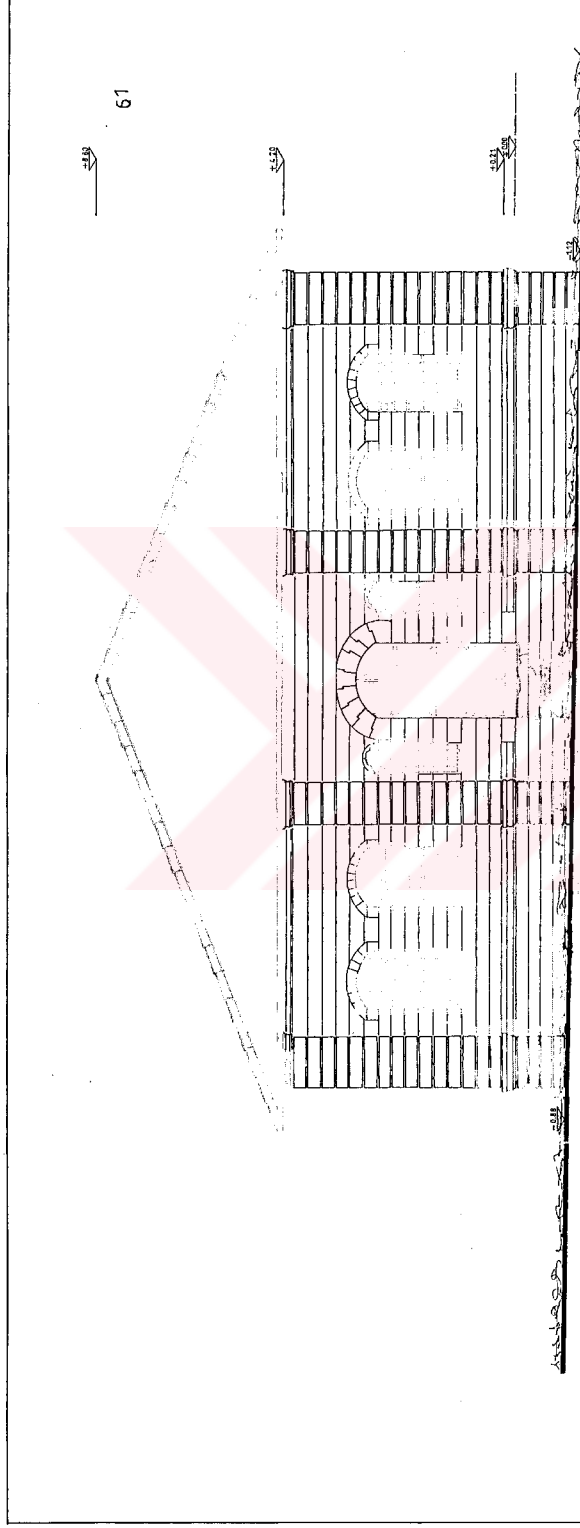

Şekil 4.64. Kuzey cephesi malzeme bozulmaları

- A. DOĞANIN ETKİSİYLE ESKİYENLER
- B. İNSAN ELİYLE YOKEDİLENLER / BOZULANLAR
- ▨ C. DOĞA VE İNSAN ELİYLE BOZULAN / YOKOLANLAR
- D. ÖZGÜN HALİYLE GÜNÜMÜZE GELENLER

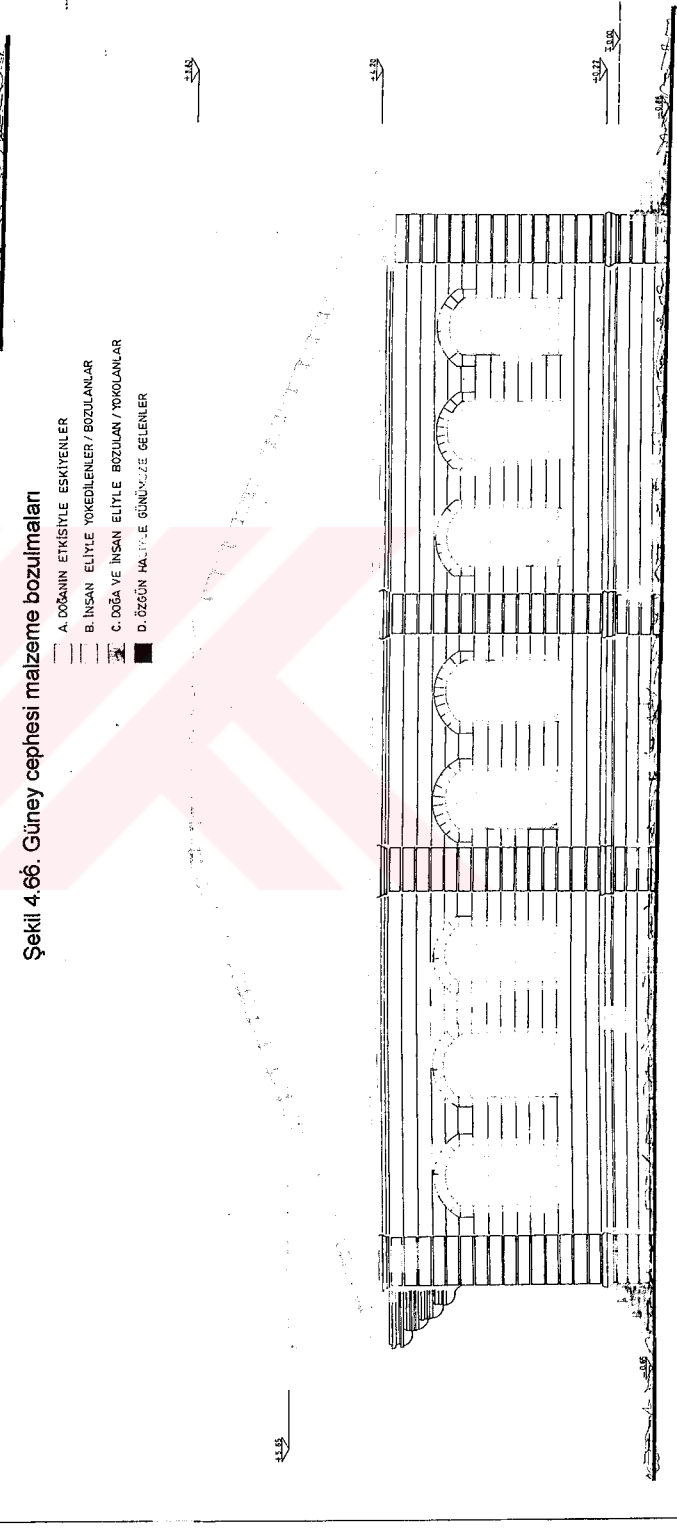

Şekil 4.65. Doğu cephesi malzeme bozulmaları

Şekil 4.66. Güney cephesi malzeme bozulmaları

- A. DOĞANIN ETKİSİYLE ESKİYENLER
- B. İNSAN ELİYLE YOKEDİLENLER / BOZULANLAR
- C. DOĞA VE İNSAN ELİYLE BOZULAN / YOKOLANLAR
- D. ÖZGÜN HALİYLE GÜNÜMÜZE GELENLER

Şekil 4.67. Batı cephesi malzeme bozulmaları

5. KARŞILAŞTIRMALI ÇALIŞMA

5.1. Metodoloji

Adıyaman Eski Askerlik Şube Binası'nın Türk Mimarisindeki yerini belirleyebilmek için yapılan karşılaştırmalı çalışmada: 19. yy. sonu ile 20. yy.ın başları arasında inşa edilmiş ve günümüze kadar gelen, askerlik şubeleri karşılaştırılmıştır. Karşılaştırmalı çalışma; zaman içerisinde özelliklerini kaybetmiş, deforme olmuş, yapı malzemeleri ve elemanları ile sonradan binaya eklenmiş yapı elemanlarının tespiti ve restitüsyon aşamasında veri olarak kullanılması açısından büyük önem taşımaktadır.

Adıyaman Eski Askerlik Şubesi Binası ile diğer askerlik şube binaları plan, mekansal elemanlar, taşıyıcı elemanlar, mimari elemanlar, malzeme ve yapım tekniği açısından karşılaştırılmış ve elde edilen tipolojik çözümleme içinde yapının yeri ortaya konmuştur.

Türkiye'de T.C. Kültür Bakanlığı tarafından tescil edilmiş toplam 30 adet askerlik şube binası bulunmaktadır (Ek 2). Ancak maddi olanakların yetersizliğinden dolayı tescilli tüm binalar hakkında bilgi toplanamamış ve bu çalışma kapsamında tez konusunu oluşturan bina dahil olmak üzere toplam sekiz adet Askerlik Şube Binası karşılaştırılmak üzere incelenmiştir (Ek 3).

5.2. Plan Düzeni

İncelenen şube binalarında genel olarak plan şeması; bir iç sofa çevresine sıralanmış odalar şeklinde olup oda sayısı dört ile altı arasında değişmektedir. Adıyaman Eski Askerlik Şube Binası iki eyvanlı, iç sofalı olmakla diğer binalarla ortalıdır . Ancak, sofanın haçvari plan düzeni (Akın, 1990) göstermesi diğer şube binalarından farklı bir niteliktedir. Adıyaman Eski

Askerlik Şube Binası'nı diğer şube binalarından ayıran en büyük fark tek katlı yapılmış olmasıdır. Askerlik şube binalarının beşi bodrum ve iki kattan, diğer ikisi ise zemin ve birinci kattan meydana gelmişken, bu genel özelliğin aksine Adıyaman Eski Askerlik Şube Binası tek katlı olması ile diğer binalardan farklı olarak sadece zemin katı olan yegane Askerlik Şube Binası örneğidir.

Genel olarak binalara girişler tek kapıdan sağlanırken, Adıyaman Eski Askerlik Şube Binası'nın kuzey ve güney cephelerinde iki giriş kapısı bulunmaktadır.

Binalara girişi sağlayan merdivenlerde taş ve beton malzeme kullanılmıştır.

İncelenen şube binalarının tuvaletleri sofa bağlantılı olarak odaların arasında yer almaktadır. Sadece Kastamonu-Küre Askerlik Şube Binası'nın birinci katında iki adet tuvalet bulunmaktadır (Şekil 5.27).

5.3. Mekansal Elemanlar

5.3.1. Odalar

Karşılaştırmalı çalışmada ele alınan binaların bodrum katları oda sayısı bakımından farklılıklar göstermektedir. Bodrum katlarındaki odalar; depo, ambar, arşiv, kalorifer merkezi, yemekhane, çamaşırhane, yatakhane, asker gazinosu, subay gazinosu, şeref odası ve sayman deposu olarak çeşitli işlevlerde kullanılmışlardır.

Zemin ve 1. kattaki oda sayıları dört ile altı arasında değişmektedir. İki adet şube binasının zemin katlarındaki odaların bazıları da yine yemekhane,

koğuş ve gazino amaçlı kullanılmıştır. Zemin ve birinci katlardaki odalar askerlik işlemlerinin yürütüldüğü mekanlara ayrılmıştır.

Odalar genellikle binaların köşelerinde konumlandırılmıştır. Resmi binalar olmasından dolayı ahşap dolapların dışında hiçbir elemana rastlanılmamaktadır (Şekil 5.27)

5.3.2. Sofa

Sofa geleneksel Türk mimarisinin en önemli mekanlarından birisidir. Bu çalışmada incelenen askerlik şubesi binalarında sofa ortada yer almaktadır. Bazı sofalar dışarı ile ilişkiyi sağlayacak ve ışık alacak şekilde dış cepheye uzanan eyvanlara sahiptir. Binaların hepsinin sofaları “Karnıyarık Plan Tipi” de denilen “İç Sofalı Plan Tipi” ni oluşturan sofalar bulunmaktadır. bulunmaktadır.

Adıyaman Eski Askerlik Şube Binası’nın sofası da bu tiptendir. Köşedeki odaların ortasındaki alanda yer alır ve buradaki yatay sirkülasyonu sağlar. Doğu – batı yönündeki sofa, kuzey – güney eksenlerindeki iki eyvan ile dışa açılmaktadır. Binaya girişler de bu eyvanlardan sağlanmaktadır (Şekil 5.27)

5.4. Taşıyıcı Elemanlar

5.4.1. Yatay Taşıyıcılar

5.4.1.1. Temel

İncelenen şube binalarının temelleri hakkında yeterli bilgi sağlanamamıştır. Adıyaman Eski Askerlik Şube Binası’nın temeli ise bir önceki bölümde (4.2.4.1.1) anlatıldığı gibidir.

5.4.1.2. Döşeme

İncelenen askerlik şube binalarının hepsinde döşeme kaplaması olarak ahşap malzeme kullanılmıştır. Restorasyonu yapılmış Kastamonu-Küre Askerlik Şube Binası'nın döşemesi betonarme olarak yapılmıştır. Ancak, eski eser tescil fişinde, bu binanın döşemesinin de özgün halinde ahşap olduğu anlaşılmıştır (Ek 3.5).

5.4.1.3. Hatıl

Binaların duvar yapım malzemeleri ahşap ise hatılları ahşap, taş ise hatılları da taş olarak yapılmıştır. Bu hatılların boyutlarında bina duvarlarının değişik kalınlıklarda olmasından kaynaklanan farklılıklar bulunmaktadır.

5.4.1.4. Kemer

İncelenen binaların iç kısımlarının hiçbirinde kemer kullanılmamakla beraber hepsinin pencere ve dış giriş kapılarında kemer kullanılmıştır. Pencere kemerleri tümüyle küfeki taşından genellikle basık ve bazıları da profillidir. Profilli olan pencere kemerleri yuvarlak bir formda yapılmıştır. Urfa Evleri'nde görülen taş profilli pencere kemerleri Adıyaman Eski Askerlik Şube Binası'nda görülen pencerelerle aynı profildedir (Akkoyunlu, 1989). Bu, yerel bir tipolojik özelliği simgelemesi açısından değerlidir (Şekil 5.2). Kapı kemerleri ise yine taştan ve basıktır. Sadece Adıyaman Eski Askerlik Şube Binası'nda diğer örneklerden farklı olarak iç bölümlerinde; sofa ile eyvanlar arası geçişler sivri kemerlerle sağlanmıştır. Kapı ve dolap açıklıkları da diğer örneklerde görüldüğü gibi taştan basık kemerlerle sağlanmıştır.

5.4.1.5. Tavan

Restorasyonu yapılmış Kastamonu-Küre Askerlik Şube Binası'nın betonarme döşemesinin haricindeki tüm binalarda ahşap kullanılmıştır. Adıyaman Eski Askerlik Şube Binası'nda tavanlar bugün yoksa da üçüncü bölümde bahsedildiği gibi ahşap tavanlı olduğu tespit edilmiştir. Kastamonu-Küre'deki binanın döşemesinde olduğu gibi tavanının da özgün hali yine ahşaptır.

5.4.2. Düşey Taşıyıcılar

5.4.2.1. Ayak

İncelenen yapıların yedisinde kesme taştan ayaklar kullanılmıştır. Ayakların hepsi cepheden dışarıya doğru çıkıntılı olarak yapılmıştır. Ancak, Adıyaman eski Askerlik Şube Binası'ndaki çıkıntı biraz daha fazladır. Beş binada ayaklar tüm cephe yüksekliğince karşımıza çıkmaktadır. Birinde bodrum kat hariç zemin ve birinci katlarda, birinde ise sadece birinci katlarda ayak görülmektedir. Sadece Nevşehir-Ürgüp Askerlik Şube Binası'nda ayak bulunmamaktadır (Şekil 5.5,..., Şekil 5.26).

5.4.2.2. Duvar

İncelenen tüm binaların dış duvarlarında taş malzeme kullanılmıştır ve iç duvarların kalınlıkları birbirine çok yakındır. İç duvarlar birbirlerinden çok farklı boyut ve yapım tekniği ve malzemesi özelliklerine sahiptir. İncelenen şube binalarının iç duvarlarının birinde ahşap taşıyıcı üzeri ahşap kaplama, birinde ahşap taşıyıcı içi kerpiç dolgu ve üzeri kırıktı siva, beşinde ise yine ahşap taşıyıcı içi kagir dolgu üzeri kırıktı siva kullanılmıştır. Adıyaman Eski Askerlik Şube Binası'nın iç duvarları da dış duvarlarında olduğu gibi taş malzemeden ve dış duvar kalınlığında yapılmıştır. Duvar malzeme

kullanımındaki bu farklılıklar yerel malzeme kullanımı farklılıklarına göre değişmektedir.

5.4.2.3. Payanda

Adıyaman Eski Askerlik Şube Binası haricindeki hiçbir binada payanda kullanılmamıştır. Adıyaman'da kullanılması ise tamamen bölgesel mimari özelliklerini yansıtmaktadır. Bunun en yaygın örneklerini Urfa evlerinde görmekteyiz (Akkoyunlu, 1989), (Şekil 5.1). Binada, tanımlama bölümünde açıklanan dört payanda bulunmaktadır ve uçları dört kademeli olarak profillendirilmiştir. Payandaların, bugün yapıya bakıldığında neyi taşıdığı anlaşılamamaktadır. Çünkü yapının payanda üst hizasından yukarısı bugün yoktur. Bu payandaların, bir üst katın çıkmasını taşıyor izlenimi verse de yapıya ait 1984 yılı resimlerinde ve 1990 yılı rölöve projesinde yapının bir üst katının olmadığı ve bu payandaların yalnızca çatının giriş siperini taşıdığı anlaşılmaktadır (Şekil 6.1,....,Şekil 6.13).

5.4.2.4. Merdiven

İncelen askerlik şube binalarının iç kısmında kullanılan merdivenlerden ikisi tek kollu, diğer dördü de üç kolludur. Nevşehir-Ürgüp Askerlik Şube Binası'nda çeyrek kollu döner merdiven görülmektedir. Merdivenlerin beşinde tek sahanlık, birinde çift sahanlık bulunmaktadır. Merdivenler ahşap malzemeden, restorasyonu yapılmış Kastamonu-Küre Askerlik Şube Binası'nda ise betonarmeden yapılmıştır. Yine merdiven korkulukları da ahşap malzemedir.

Sadece Adıyaman Eski Askerlik Şube Binası'nın iç merdiveni, tespit bölümünde de anlatıldığı gibi taş malzemeden yapılmıştır ve basamak

profillerinde bölgesel mimarinin özelliklerinden süslemeler bulunmaktadır (Akkoyunlu, 1989), (Şekil 5.3, Şekil 5.4).

5.5. Mimari Elemanlar

5.5.1. Kapılar

5.5.1.1. Dış Kapılar

İncelenen binaların cephelerinde yer alan kapılar masif tablalı ahşaptandır. Bu kapılar genelde çift kanatlıdır. Tablalarında zengin kalem işi süsleme fazladır. Ahşaplar birbirlerine geçmeli olarak yerleşir. Genellikle arkalarında destek amaçlı ahşap dikme ve yanlama bulunmaktadır. Dikmeler uzun demir çivilerle kapının gövdesine tutturulmuştur. Kapı kasaları da yine uzun demir çivilerle duvara monte edilmiştir. Dış kapı açıklıklarının hepsi kemerlidir.

Nevşehir-Ürgüp Askerlik Şube Binası'nın giriş kapısı ve Adıyaman Eski Askerlik Şube Binası'nın ön cephe giriş kapısının iki yanında sütunceler bulunmaktadır. Dış kapı oranları ortalama 1/2 dir (Şekil 5.8)

Adıyaman'daki binanın kapısı daha farklı bir biçimde yapılmıştır. Diğer şube binalarının kapıları masif tablalı iken bu binanın iki dış kapısı da kuşaklıdır. Kapıda yatay ve dikey kayıtlar kullanılarak kare desenler oluşturulmuştur. Yatay kayıtların kullanılmasıyla her bir kapı kanadı dört bölümden oluşmaktadır. Kayıtlara zıvanalar açılarak kayıt araları ahşap tahtalarla doldurulmuştur (Şekil 5.5, Şekil 5.6, Şekil 5.7, Şekil 5.9, Şekil 5.11, Şekil 5.15, Şekil 5.17, Şekil 5.19, Şekil 5.21, Şekil 5.22).

5.5.1.2. İç Kapılar

İç kapılar da aynı dış kapılarda olduğu gibi masif tablalı ahşaptan yapılmıştır. Tablalarında fazla süslemeye gidilmemiştir. İç kapılarda Adıyaman'daki binanın haricinde kemer kullanılmamıştır. Bazı binaların iç kısımlarında camlı kapıların kullanıldığı da görülmektedir. İç kapıların hepsinde tek kanat kullanılmıştır. Pencere oranları 1/2 ile 1/2.5 arasında değişmektedir.

5.5.2. Pencereeler

Bu dönem binaları pencere özellikleri bakımından paralellik sergilemektedir. Binaların hepsinde ahşap, çift kanatlı pencere şekilleri görülmektedir. Karşılaştırılmalı çalışma tablosunda da görüleceği gibi pencere oranları 1/2 ile 1/2.5 arasında değişmektedir. Bodrum ve zemin katlarındaki pencereler ferforje pencere korkuluğu gibi elemanlar kullanılarak, dışarıyla ilişkileri minimum düzeye indirgenmiştir. Cephelerde pencere açıklıklarını geçmek için kemer kullanılmıştır. Sadece Nevşehir-Ürgüp Askerlik Şube Binası'nın zemin ve bodrum kat pencereleri ile Kastamonu-Küre Askerlik Şube Binası'nın bodrum katındaki pencerelerde kemer görülmemektedir. Binaların tümünün pencerelerinde söveler görülmektedir. Sövelerde kesme taşlar kullanılmış ve bu binaların üçünün pencere kemeri kilit taşları çıkıntılı bir şekilde dışarıya taşırılmıştır. Sadece binalardan birinin sövesine profil verilerek süslenmiştir. Pencere boyutlarının bazı özel hallerde biraz değişikliğe uğradığı da görülmektedir. Bu durum genel olarak tuvalet mekanları ve merdiven yuvaları gibi mekanların pencereleri için geçerli olmaktadır. Bu gibi pencerelerde oranlar çok büyük farklılıklar göstermektedir (Şekil 5.5,..., Şekil 5.26).

Adıyaman Eski Askerlik Şube Binası ön cephesinin pencerelerindeki gibi süslemeler başka hiçbir binada bulunmamaktadır. Normal pencerelerin oranı 1/2 dir. Giriş kapılarının her iki tarafında bulunan küçük pencerelerde ise bu

oran 1/3 olmaktadır. Bu pencerelerin kemerlerindeki süslemeler bölgesel mimari özelliklerini yansıtmaktadır (Akkoyunlu, 1989), (Şekil 5.2). Kuzey ve güney cephelerinde ikili, doğu ve batı cephelerinde ise ikili ve üçlü pencere düzenleri görülmektedir (Şekil 4.15, Şekil 4.22, Şekil 4.25, Şekil 4.30).

5.5.3. Dolaplar

Adıyaman Eski Askerlik Şube Binası'nı diğer şube binalarından ayıran diğer önemli bir fark ise gömme dolaplardır. Gömme dolap Adıyaman'daki binadan başka hiçbirinde bulunmamaktadır. Sadece, Kastamonu-Merkez Askerlik Şube Binası'nda dolap uygulanmıştır. Ancak, buradaki dolaplar gömme olmayıp, kullanılan malzeme olarak benzerlik göstermiş , ahşap malzeme kullanılmıştır (Şekil 5.25)

5.5.4. Kitabe

İncelenen askerlik şube binalarının ikisinde kitabe görülmektedir. Diğer şube binalarının kitabeleri eser tescil fişlerinde de belirtildiği gibi bulunmamaktadır. Adıyaman Eski Askerlik Şube Binası'nın kitabesi olduğu halde, tespit bölümünde de açıklandığı üzere kitabenin yazıları tahrip edildiğinden okunamamaktadır. Kitabesi olan diğer bina ise Nevşehir-Ürgüp Askerlik Şube Binasıdır (Şekil 5.9).

5.5.5. Süslemeler ve Silmeler

İncelenen binaların birçoğunun ön cephelerinde zengin kalemşi süsleme uygulanmıştır. Bu tür süsleme, balkon, dış ve iç merdiven korkuluklarında, giriş kapılarında, pencere çevresi ve kemerlerinde, bina köşelerindeki ayaklarda, odalardaki dolaplarda, ahşap tavanlarda, iç merdivenlerde ve kitabelerde yapılmıştır.

İncelenen şube binalarının hepsinde silmeler bulunmaktadır. Bunların beşinde her kat arası, ikisinde ise zemin ile birinci kat arası silme ile belirtilmiştir. Adıyaman Eski Askerlik Şube Binası'nın Çorum-Mecitözü ve Kastamonu-Merkez Askerlik Şube Binaları zemin ve 1.katları arasındaki silmeler ile Nevşehir-Ürgüp Askerlik Şube Binası'nın zeminle 1.kat ve de çatı döşemesi seviyesindeki silmeler benzer özellikler göstermektedirler (Şekil 5.5,..., Şekil 5.26).

5.5.6. Çatı

Binaların çatıları biçim olarak birbirlerine çok benzemektedir. Doğal olarak plan şemasının bir yansıması olan çatılar 45 derecelik bir açı ile kırılan kırma çatı tipindedir. Çatı üst örtüsü marsilya tipi kiremitle kaplıdır. Binaların hiç birinde çatı arasını kullanma eğilimi görülmemektedir. Adıyaman Eski Askerlik Şube Binası'nın payandaları üzerindeki üçgen alınlıklı çatı siperinde ahşap malzeme kullanılmıştır. Siper uygulaması incelenen binalar içerisinde sadece Çorum-Mecitözü Askerlik Şube Binası'nda bulunmaktadır. Ancak, buradaki siper kademeli şekilde kesme taştan yapılmıştır. Yine binaların ikisinde çatı saçağı bulunmamaktadır (Şekil 5.5,..., Şekil 5.24).

5.5.7. Balkon

Toplam beş binada balkon yapılmıştır. Bu balkonlardan üçü gömme balkondur. Diğer ikisi yuvarlak kesitli kolonlar tarafından taşınmaktadır. Balkonlar plan olarak fazla büyük tutulmamıştır. Sadece, Çorum-Mecitözü Askerlik Şube Binası balkonu büyüktür. Balkonların korkuluklarında ise ahşap, demir ve kesme taş kullanılmıştır (Şekil 5.5, Şekil 5.6, Şekil 5.7, Şekil 5.11, Şekil 5.27). Adıyaman Eski Askerlik Şube Binası'nın tek katlı olması nedeniyle böyle bir elemanı da doğal olarak bulunmamaktadır.

5.6. Malzeme ve Yapım Tekniği

5.6.1. Malzeme

Askerlik şube binalarında kullanılan temel malzemeler taş ve ahşaptır. Duvar dolgu malzemesi olarak kerpiç ve tuğla da kullanılmıştır. İç duvarlarda tamamiyle ahşap malzeme kullanıldığı da görülmektedir. Kapı, pencere, dolap, tavan ve yer kaplamalarının hepsinde ahşap malzeme kullanılmıştır. Sıva olarak kırıklı sıvanın yanında, çimento harçlı sıva da kullanılmıştır. Bazı binaların dış cephelerindeki sıvanın üzerine boya yapıldığı tespit edilmiştir (Şekil 5.27, Ek 3).

5.6.2. Yapım Tekniği

Karşılaştırmalı çalışma yapılan askerlik şubesi binalarında genel olarak yapım tekniği ahşap karkas ve taş yığmadır. Dolgu malzemesi olarak tuğla ve kerpiç kullanılmıştır. Ahşap dikmelerin aralarına atılan yanlamalar ile oluşturulan duvar çatkısının üzerine bağdadi kaplama yapılmıştır. Bazı binaların iç duvarlarının tamamı ahşaptan yapılmıştır. Döşemelerde ise ahşap kirişler genelde kafes oluşturacak şekilde yapılmış ve üzeri yine ahşap ile kaplanmıştır. Restorasyonu yapılmış Kastamonu-Küre ve Sinop-Boyabat Askerlik Şubesi Binaları'nda betonarme kolon ve döşemeler kullanılmış, iç duvarlar tuğla ve üzerine çimento harçlı sıva yapılmıştır. Adıyaman Eski Askerlik Şube Binası'nın taşıyıcı sisteminin tümünde taş malzeme kullanılmıştır. Bütün binaların özgün durumdaki tavan ve yer döşemeleri ahşaptandır. Çatılar kırma çatıdır (Şekil 5.27, Ek 3).

Sonuç olarak; Binaların plan şemaları, temel dışındaki taşıyıcı sistemleri, çatı tipleri, cephelerdeki mimari elemanların karakteristikleri, iç merdiven şekilleri

ve yapım malzemeleri hakkında detaylı bilgiler elde edilmiştir. Ancak, kitabeleri hakkında yeterli bilgi toplanamamıştır.

İç duvarlardaki kapı ve pencere açıklıklarının geçilmesinde Adıyaman Eski Askerlik Şube Binası'nda kemer kullanılmışken diğer şube binalarında lento kullanılmıştır. Pencere ve kapıların hepsinde ahşap malzemeler tercih edilmiş ve bina giriş kapılarında süslemelere gidilmiştir. Binalarda dolap uygulaması fazla görülmemektedir. Adıyaman Eski Askerlik Şube Binası'nda kemerli gömme dolap kullanılmışken diğer şube binalarından sadece Kastamonu-Merkez Askerlik Şube Binası'nda dolap görülmekte ancak, kullanılan malzeme açısından benzerlik göstermektedir.

Binaların hepsinin özgün tavan ve döşemelerinde ahşap malzemelerin kullanıldığı görülmüştür. Yine binaların dış cephelerindeki kapı ve pencere açıklıklarının geçilmesinde kemer kullanılmıştır. Hatıllar ise kullanılan duvar malzemelerinin çeşidine ve kalınlığına göre değişmektedir.

Binaların cephelerinde taşıyıcı olarak ayak kullanımı yaygın bir şekilde görülmektedir. Ayaklarda yapım tekniği açısından benzerlikler bulunmakta ancak, süslemeler bakımından farklılıklar görülmektedir. Düşey taşıyıcı sistemlerden olan duvarlar, hem yapım tekniği hem de yerel malzeme kullanımı açısından kaynaklanan farklılıklara sahiptir. Payanda kullanılması ise sadece Adıyaman Eski Askerlik Şube Binası'nda, bölgenin mimari özelliklerini yansıtan bir taşıyıcı eleman olarak kullanılmıştır. İç merdivenlerin tipleri, süslemeleri ve yapım malzemeleri çok fazla değişiklik göstermektedir. Taş malzeme sadece Adıyaman Eski Askerlik Şube Binası merdiveninde kullanılmış ve basamaklarındaki profil süslemeleri bölgesel süsleme özellikleri yansıtmaktadır.

Süslemeler daha çok binaların giriş kısımlarında daha yaygın bir şekilde uygulanmıştır. Kat aralarını ayıran silmeler, pencere kenarlarındaki söveler

binaların birçoğunda görülmektedir. Pencere ve kapı kemerlerinde de süslemelere gidilmiş ancak, süsleme şekillerinde benzerlikler olmakla birlikte farklılıklarda bulunmaktadır.

Balkonlar, incelenen sekiz binanın beşinde, doğal olarak binaların ön cephelerinde görülmektedir. Yapım sistemlerinde ise farklılıklar bulunmaktadır. Çatıların kırma çatı olarak yapılmış ve kaplama malzemesi olarak marsilya tipi kiremit kullanılmıştır.

Söveli bir şekilde yapılmış olan pencerelerde denizlikler bulunmakta ancak, Sinop-Merkez ve Adıyaman Eski Askerlik Şube Binalarının yan ve arka cephelerindeki pencereler sövesiz olduklarından dolayı denizlikler de doğal olarak bulunmamaktadır. Adıyaman Eski Askerlik Şube Binası'nın yan ve arka cephelerindeki pencerelerin denizlikleri tanımsal analiz bölümünde de anlatıldığı üzere beton malzeme kullanılarak daha sonradan yapılmıştır.

6. RESTİTÜSYON

6.1. Metodoloji

Restitüsyon çalışmasından amaç; binanın özgün halini belirleyebilmek ve sonradan yapılan değişiklikleri ortaya koyarak restorasyon çalışması için zemin hazırlamaktır. Bu bağlamda; Adıyaman Eski Askerlik Şube Binası'nın özgün durumunu ve ardışık zamanlı değişimlerini belirleyebilmek amacı ile belgelere dayalı bir restitüsyon çalışması yapılmıştır. Restitüsyon fiziksel ve işlevsel olmak üzere iki ana başlık altında ele alınmıştır.

6.2. Fiziksel Restitüsyon İçin Kaynak Kullanımı

Adıyaman Eski Askerlik Şube Binası'nın restitüsyonu yapılırken kullanılan kaynaklar ve bu kaynaklardan hangi konularda yararlanıldığı aşağıda maddeler halinde sıralanmıştır.

A. Varlığı yapıda bulunması ile kesin olarak bilinenler.

B. Yapıdaki iz ve örneklerden gelen bilgiler ile birlikte eski fotoğraflardan tespit edilenler.

1. İzi olan, yeri, boyutu ve malzemesi yapıdaki diğer örneklerden tespit edilenler.

2. Yeri ve izi belli olan, boyutu ve malzemesi eski fotoğraflardan tespit edilenler.

C. Yazılı, çizili kaynak ve eski fotoğraflardan elde edilen bilgiler ile birlikte karşılaştırmalı çalışma ile bilinenler.

1. Yazılı, çizili kaynaklar ve eski fotoğraflardan tespit edilenler

2. Varlığı ve malzemesi yazılı kaynaklardan bilinen, formu karşılaştırmalı çalışmadan yararlanılarak tamamlananlar.

3. Varlığı yazılı kaynaklardan, malzemesi ve formu karşılaştırmalı çalışmadan yararlanılarak tamamlananlar.

- D. Mimari gereklilik ile tamamlananlar.

6.3. Fiziksel Restitüsyon Kaynaklarının Kullanımı Üzerine Bilgiler

Yukarıda verilen kaynaklar vasıtasıyla binanın özgün durumu ortaya konulmaya çalışılmıştır. Şube binasında genellikle malzeme bozulmaları ve binanın geçirmiş olduğu tamirat nedeniyle birtakım fiziksel ve kimyasal bozulmalar mevcuttur. Hazırlanan restitüsyon tablosunda da görüleceği gibi plan bazında en önemli değişiklik Sofa 03 mekanındaki DV2 ve DV3 briket duvarının eklenmiş olmasıdır. Plan şemasının bütünlüğünü bozması, duvar yapım tekniğine aykırı olması, duvarın üzerindeki kemere uyumsuz birleşmesi gibi nedenlerden dolayı bu iki duvarın eklenti olduğu anlaşılmaktadır. Yine plan bazında değerlendirme yapıldığında binanın kapı, pencere, dolap, döşeme, tavan ve çatısının doğa ve insan etkisiyle yok olduğu gözlenmiştir. Yine merdivenler, pencere damlalıkları, duvar hatılları, duvarlar ve kırıktı sivanın gerek malzeme bozulması, gerek kötü kullanımı ve gerekse bakımsızlıktan dolayı kısmi malzeme dökülmelerine, kopma ve parçalanmalara maruz kaldığı gözlenmiştir.

Bu gibi eksik kısımların, elde edilen bilgiler ışığında özgün durumları belirlenebilmektedir. Ayrıca Eyvan 05'teki taş merdivenin basamaklarının çoğu kırılıp dökülmüştür. Kalan birkaç basamak ise kullanılamaz durumdadır.

Eksik kısımların özgün durumları sağlam parçaların değerlendirilmesi ile ortaya konabilmektedir (Şekil 4.11, Şekil 5.53, Şekil 4.54).

Cephe açısından değerlendirilme yapıldığında; elde edilen bilgiler ışığında cephede yine malzeme bozulmasından ve bakımsızlıktan dolayı özellikle alt ve üst silmelerde, binanın toprak zemin ile birleştiği yerde, pencere korkuluklarında, cephenin değişik yerlerinde ve pencere sövelerindeki kesme taşların özgün halleri kesin olarak anlaşılabilmektedir (Şekil 4.64, Şekil 4.65, Şekil 4.66, Şekil 4.67)

Binanın çatısının tamamen tahrip olduğu görülmektedir. Yapının 1984 yılına ait eski fotoğraflarında (Şekil 6.1, Şekil 6.2, Şekil 6.3, Şekil 6.4, Şekil 6.5, Şekil 6.6) ve Adana Rölöve ve Anıtlar Müdürlüğü Elemanları'nca hazırlanan, 1990 yılına ait rölöve projesinde özgün çatı görünmektedir (Şekil 6.7, Şekil 6.8, Şekil 6.9, Şekil 6.10, Şekil 6.11, Şekil 6.12, Şekil 6.13). Bu bilgiler değerlendirildiğinde de çatının özgün hali kesin olarak ortaya konabilmektedir.

6.4. İşlevsel Restitüsyon

Bina idari ve askerlik şube binası amaçlı ve de tek katlı olarak yapılmış olduğu için işlev açısından bu hizmetlerin karşılanacağı mekanlara sahiptir. Benzer boyut ve özelliklere sahip olan odalar idari ve yazışmalar için yeterli düzeydedir. Bu amaçlar haricinde; koğuş, yemekhane, gazino vb. mekanlar olarak kullanılmamışlardır. Eyvanlar ve sofanın yatay sirkülasyonu sağlamak amacıyla yapıldığı, odaların hangilerinin idari veya büro hizmeti olarak kullanıldığı tespit edilememiştir. Eyvan (05)' te bulunan taş merdiven yapım tekniği ve mimari özellikler açısından önem taşımasına rağmen sadece çatı arası kullanımında işlevlendirilmiştir.

6.5. Restitüsyon Tablosu

MAHAL ADI	ÖZGÜN İŞLEVİ	YAPI ELEMANLARI	TAMAMLANACAK ELEMANLAR	AÇIKLAMALAR	KALDIRILACAK ELEMANLAR	AÇIKLAMALAR	RESTİTÜSYON KAYNAKLARI
EYVAN 01	EYVAN	DV2 DUVARI			DV2 Duvarı Briket kısmı	Duvar yapım tekniğine uygun olmayan duvarın kaldırılması.	B.1.
		DV3 DUVARI			DV3 Duvarı Beton yükselti	Plan şemasına uygun olmayan yükseletin kaldırılması.	
		TÜM DUVARLAR	Hatıl, kırıklı sıva ve duvar taşları	Dökülen hatıl, duvar taşlarının ve sıvanın özgün olarak tamamlanması			
		TAVAN	Ahşap tavan	Ahşap tavanın özgün yapısına uygun tamamlanması			
ODA 02	ODA	DÖŞEME	Ahşap döşeme	Ahşap döşemenin özgün yapısına uygun tamamlanması			C.2.
		TÜM DUVARLAR	Hatıl, kırıklı sıva ve duvar taşları	Dökülen hatıl, duvar taşlarının ve sıvanın özgün olarak tamamlanması			
		TAVAN	Ahşap tavan	Ahşap tavanın özgün yapısına uygun tamamlanması			B.1.
		DÖŞEME	Ahşap döşeme	Ahşap döşemenin özgün yapısına uygun tamamlanması			
		DV2 VE DV3 DUVARI	Ahşap dolaplar	Ahşap dolap, raf ve kapaklarının Özgüne uygun yapılması			C.3.
		DV2 DUVARI	Ahşap kapı	Eski fotoğraflar örnek alınarak tamamlanması			
SOFA 03	SOFA	DV2 VE DV4 DUVARI	Ahşap kapılar	Eski fotoğraflar örnek alınarak tamamlanması	DV2 ve DV4 duvarı briket kısmı	Duvar yapım tekniğine uygun olmayan duvarın kaldırılması	Kapılar için B.2. Briket duvar için B.1.
		TÜM DUVARLAR	Hatıl, kırıklı sıva duvar taşları	Dökülen hatıl, duvar taşlarının ve sıvanın özgün olarak tamamlanması			
		TAVAN	Ahşap tavan	Ahşap tavanın özgün yapısına uygun tamamlanması			B.1.
		DÖŞEME	Ahşap döşeme	Ahşap döşemenin özgün yapısına uygun tamamlanması			

MAHAL ADI	ÖZGÜN İŞLEVİ	YAPI ELEMANLARI	TAMAMLANACAK ELEMANLAR	AÇIKLAMALAR	KALDIRILACAK ELEMANLAR	AÇIKLAMALAR	RESTİTÜSYON KAYNAKLARI
ODA 04	ODA	TÜM DUVARLAR	Hatıl, kıtıklı sıva duvar taşları	Dökülen hatıl, duvar taşlarının ve sıvanın özgün olarak tamamlanması			B.1.
		TAVAN	Ahşap tavan	Ahşap tavanın özgün yapısına uygun tamamlanması			C.2.
		DÖŞEME	Ahşap döşeme	Ahşap döşemenin özgün yapısına uygun tamamlanması			
		DV4 DUVARI	Ahşap kapı	Eski fotoğraflar örnek alınarak ahşap kapının tamamlanması			B.2.
EYVAN 05	EYVAN	DV3 VE DV4 DUVARI	Ahşap dolaplar	Ahşap dolap, raf ve kapaklarının özgüne uygun yapılması			C.3.
		TÜM DUVARLAR	Hatıl, kıtıklı sıva duvar taşları	Dökülen hatıl, duvar taşlarının ve sıvanın özgün olarak tamamlanması			B.1.
		TAVAN	Ahşap tavan	Ahşap tavanın özgün yapısına uygun tamamlanması			C.2.
		DÖŞEME	Ahşap döşeme	Ahşap döşemenin özgün yapısına uygun tamamlanması			
ODA 06	ODA	DV4 DUVARI			DV4 duvarı briket kısmı	Duvar yapım tekniğine uygun olmayan duvarın kaldırılması	B.1.
		TÜM DUVARLAR	Hatıl, kıtıklı sıva duvar taşları	Dökülen hatıl, duvar taşlarının ve sıvanın özgün olarak tamamlanması			B.1.
		TAVAN	Ahşap tavan	Ahşap tavanın özgün yapısına uygun tamamlanması			C.2.
		DÖŞEME	Ahşap döşeme	Ahşap döşemenin özgün yapısına uygun tamamlanması			
ODA 06	ODA	DV4 DUVARI	Ahşap kapı	Eski fotoğraflar örnek alınarak ahşap kapının tamamlanması			B.2.
		DV1 VE DV4 DUVARI	Ahşap dolaplar	Ahşap dolap, raf ve kapaklarının özgüne uygun yapılması			C.3.

MAHAL ADI	ZGÜN İŞLEVİ	YAPI ELAMANLARI	TAMAMLANACAK ELEMANLAR	AÇIKLAMALAR	KALDIRILACAK ELEMANLAR	AÇIKLAMALAR	RESTİTÜSYON KAYNAKLARI
ODA 07	ODA	TÜM DUVARLAR	Hatıl, kırıklı sıva ve duvar taşları	Hatıl ve duvar taşlarının dökülenlerinin ve sıvanın özgüne uygun olarak tamamlanması			B.1.
		TAVAN	Ahşap tavan	Ahşap tavanın özgün yapısına göre tamamlanması			C.2.
		DÖŞEME	Ahşap döşeme	Ahşap döşemenin özgün yapısına göre tamamlanması			
		DV2 DUVARI	Ahşap kapı	Eski fotoğraflar örnek alınarak ahşap kapının tamamlanması			B.2.
		DV1 VE DV2 DUVARI	Ahşap dolaplar	Ahşap dolap raf ve kapakların özgüne uygun yapılması			C.3.

ÇİZELGE 1.3 RESTİTÜSYON TABLOSU

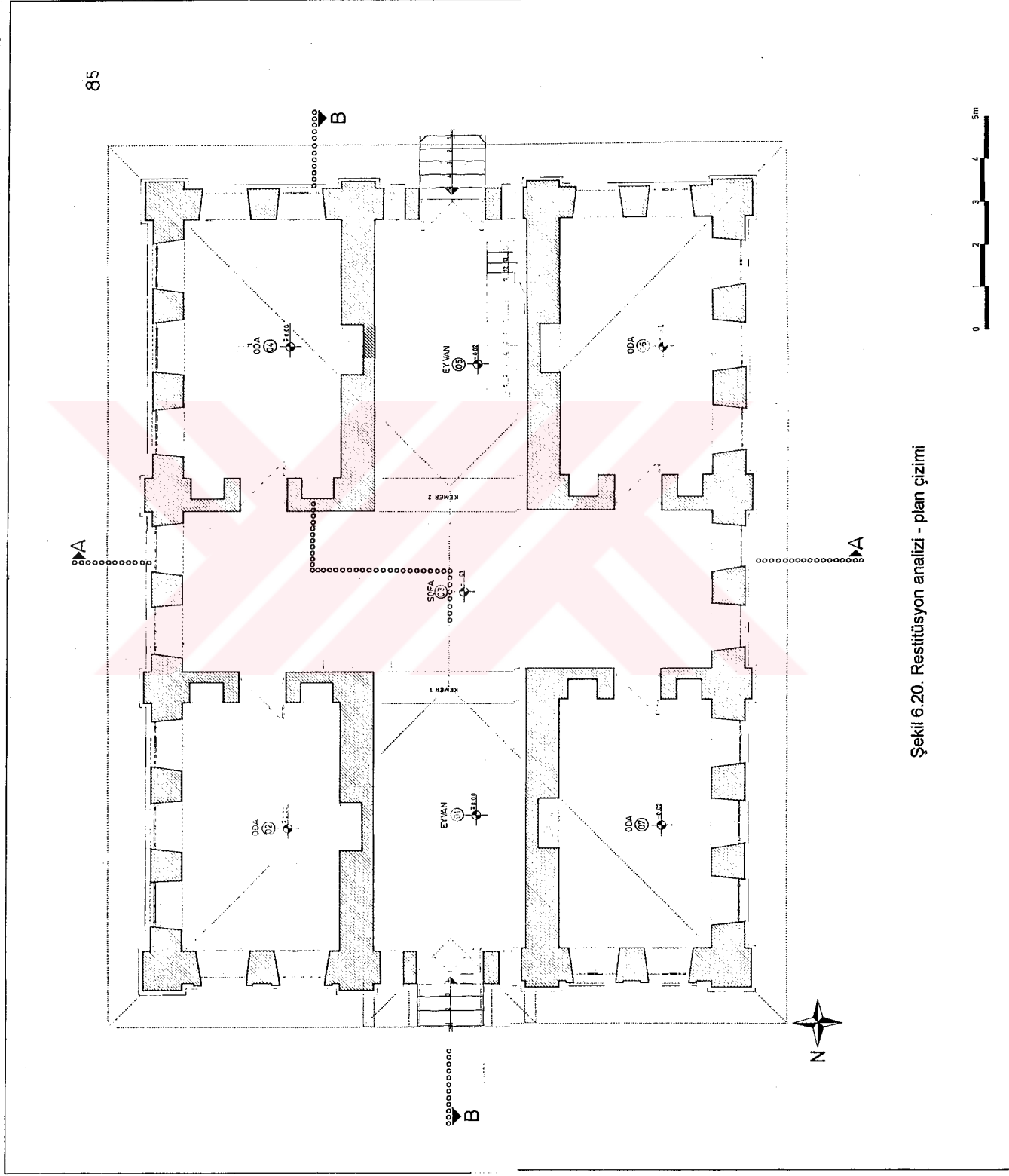
CEPHE	TAMAMLANACAK ELEMANLAR	AÇIKLAMALAR	KALDIRILACAK ELEMANLAR	AÇIKLAMALAR	RESTİTÜSYON ÇALIŞMALARI
KUZİY CEPHESİ	Pencere Denizlikleri	Kuzey cephesinin tüm pencere denizliklerinin tamamlanması	Beton pencere korkulukları	Denizliklerin özgüne uygun olmaması	D.
	Giriş kapısı	Kapı doğramalarının özgüne uygun tamamlanması			B.2.
	Pencereler	Pencere doğramalarının özgüne uygun tamamlanması			B.2.
	Pencere korkulukları	Pencerelerin ferforje demirlerinin tamamlanması			B.1.
	Kesme taşlar	Kırılan ve sökülen taşların tamamlanması			B.1.
	Kitabe	Kitabenin sökülüp, daha düzgün biçimde konması			B.1.
	Pencere denizlikleri	Kuzey cephesinin tüm pencere denizliklerinin tamamlanması	Beton pencere denizlikleri	Denizliklerin özgüne uygun olmaması	D.
DOĞU CEPHESİ	Pencereler	Pencere doğramalarının özgüne uygun tamamlanması			B.2.
	Pencere korkulukları	Pencerelerin ferforje demirlerinin tamamlanması			B.1.

CEPHE	TAMAMLANACAK ELEMANLAR	AÇIKLAMALAR	KALDIRILACAK ELEMANLAR	AÇIKLAMALAR	RESTİTÜSYON KAYNAKLARI
BATI CEPHESİ	Pencere denizlikleri	Batı cephesinin tüm pencerelerin denizliklerinin tamamlanması	Beton pencere denizlikleri	Denizliklerin özgüne uygun olmaması	D.
	Pencereler	Pencere doğramalarının özgüne uygun tamamlanması			B.2.
	Pencere korkulukları	Pencerelerin ferforje demirlerinin tamamlanması			B.1.
	Kesme taşları	Kırılan ve sökülen taşların tamamlanması			B.1.
	Pencere denizlikleri	Güney cephesinin tüm pencerelerin denizliklerinin tamamlanması	Beton pencere denizlikleri	Denizliklerin özgüne uygun olmaması	D.
GÜNEY CEPHESİ	Giriş kapısı	Kapı doğramalarının özgüne uygun tamamlanması			B.2.
	Pencereler	Pencere doğramalarının özgüne uygun tamamlanması			B.2.
	Pencere korkulukları	Pencerelerin ferforje demirlerinin tamamlanması			B.1.
	Kesme taşlar	Kırılan ve sökülen taşların tamamlanması			B.1.

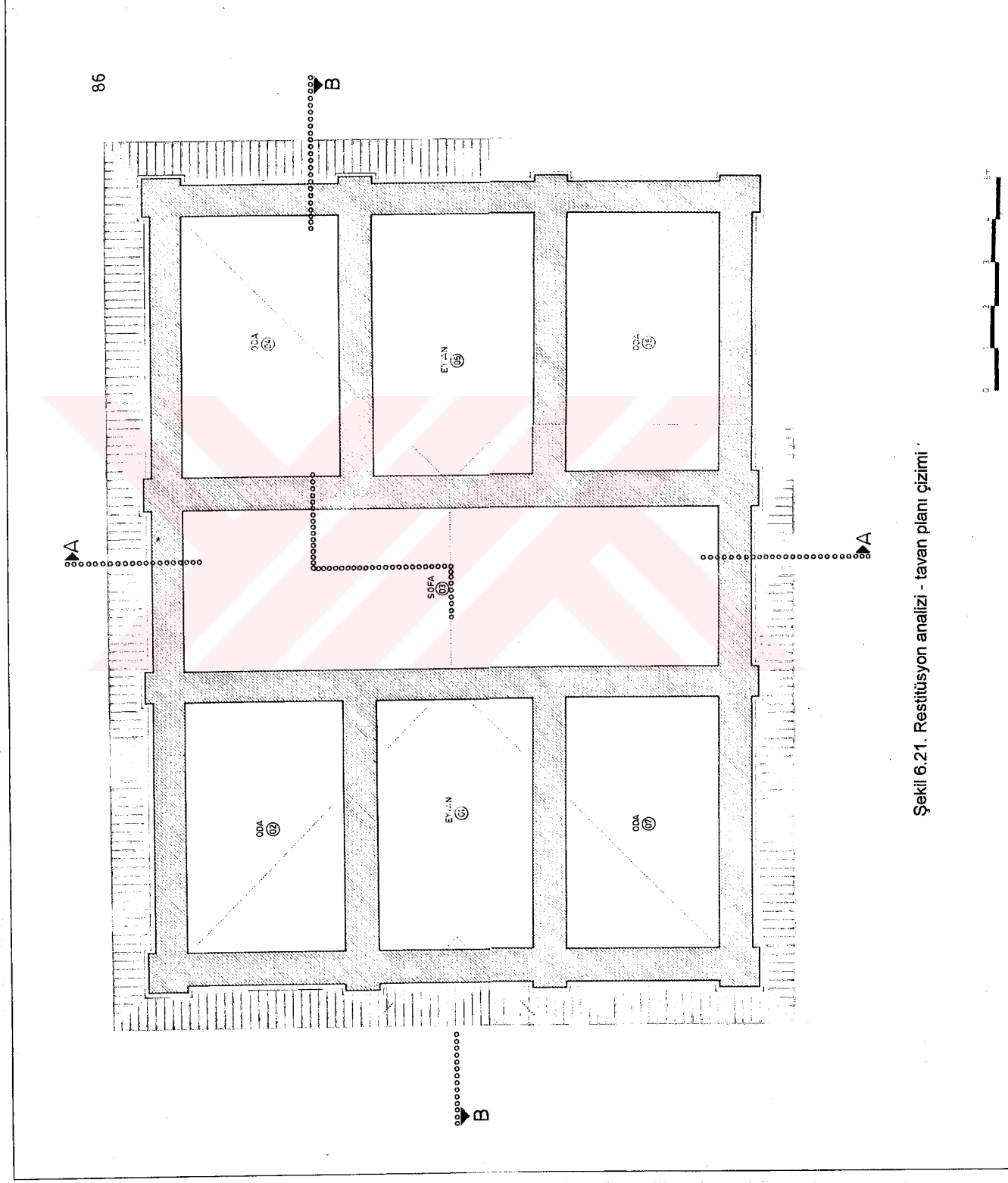
ÇİZELGE 1.5 RESTİTÜSYON TABLOSU

GENEL	TAMAMLANACAK ELEMENTLAR	AÇIKLAMALAR	KALDIRILACAK ELEMENTLAR	AÇIKLAMALAR	RESTİTÜSYON KAYNAKLARI
ÇATI	Doğrama ve kiremitler	Ahşap doğramalarının ve kiremitlerin özgüne uygun tamamlanması			C.1.

ÇİZELGE 1.6 RESTİTÜSYON TABLOSU

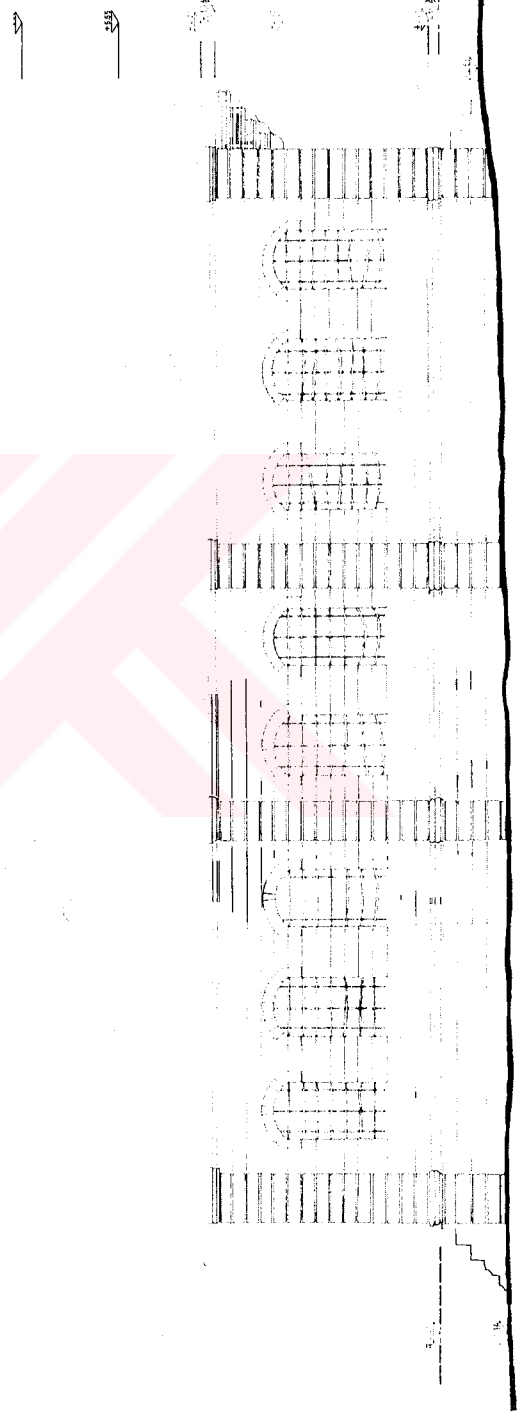
Şekil 6.20. Restitüsyon analizi - plan çizimi

Şekil 6.24. Restitüsyon analizi – kuzey cephesi çizimi

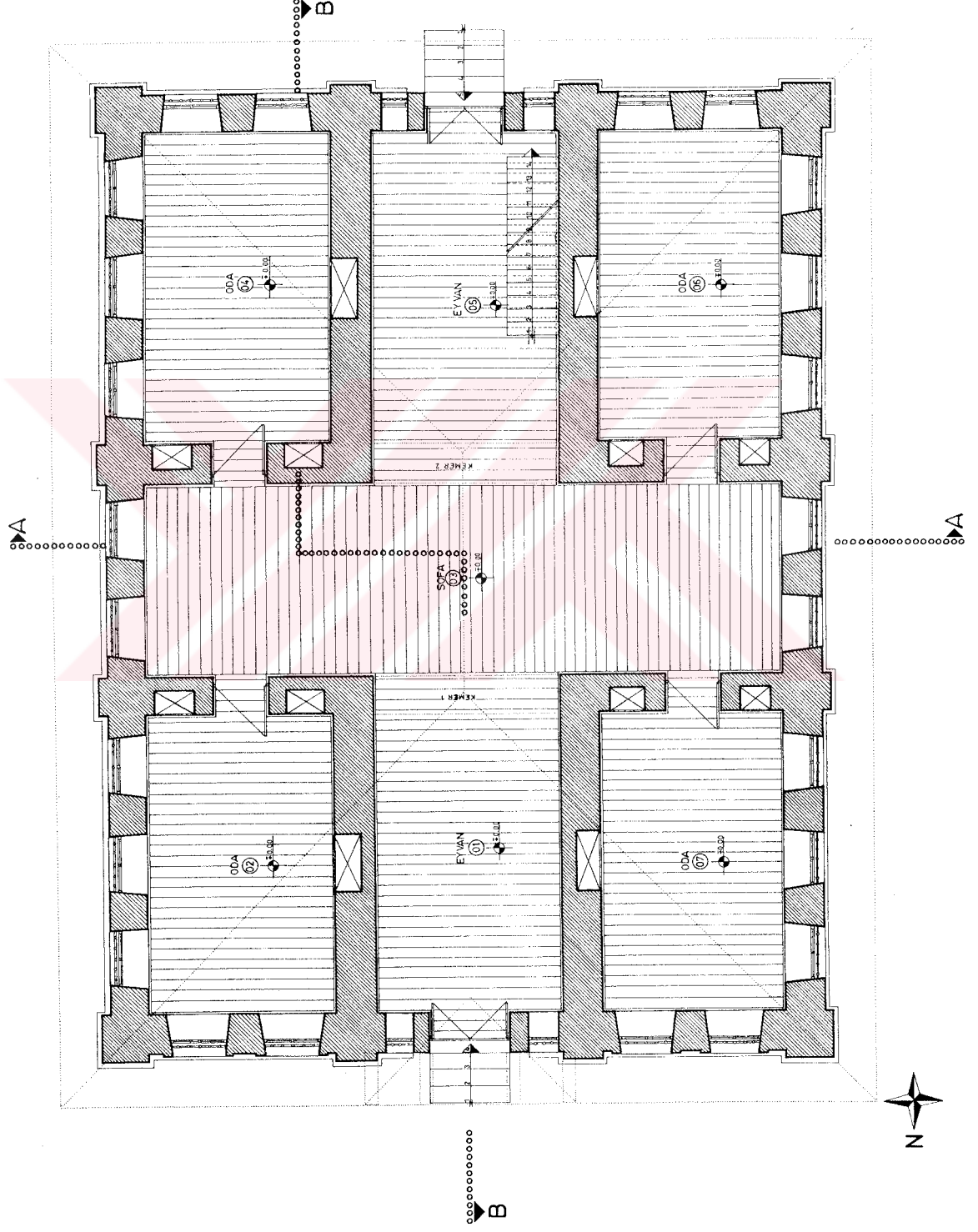
Şekil 6.25. Restitüsyon analizi – doğu cephesi çizimi

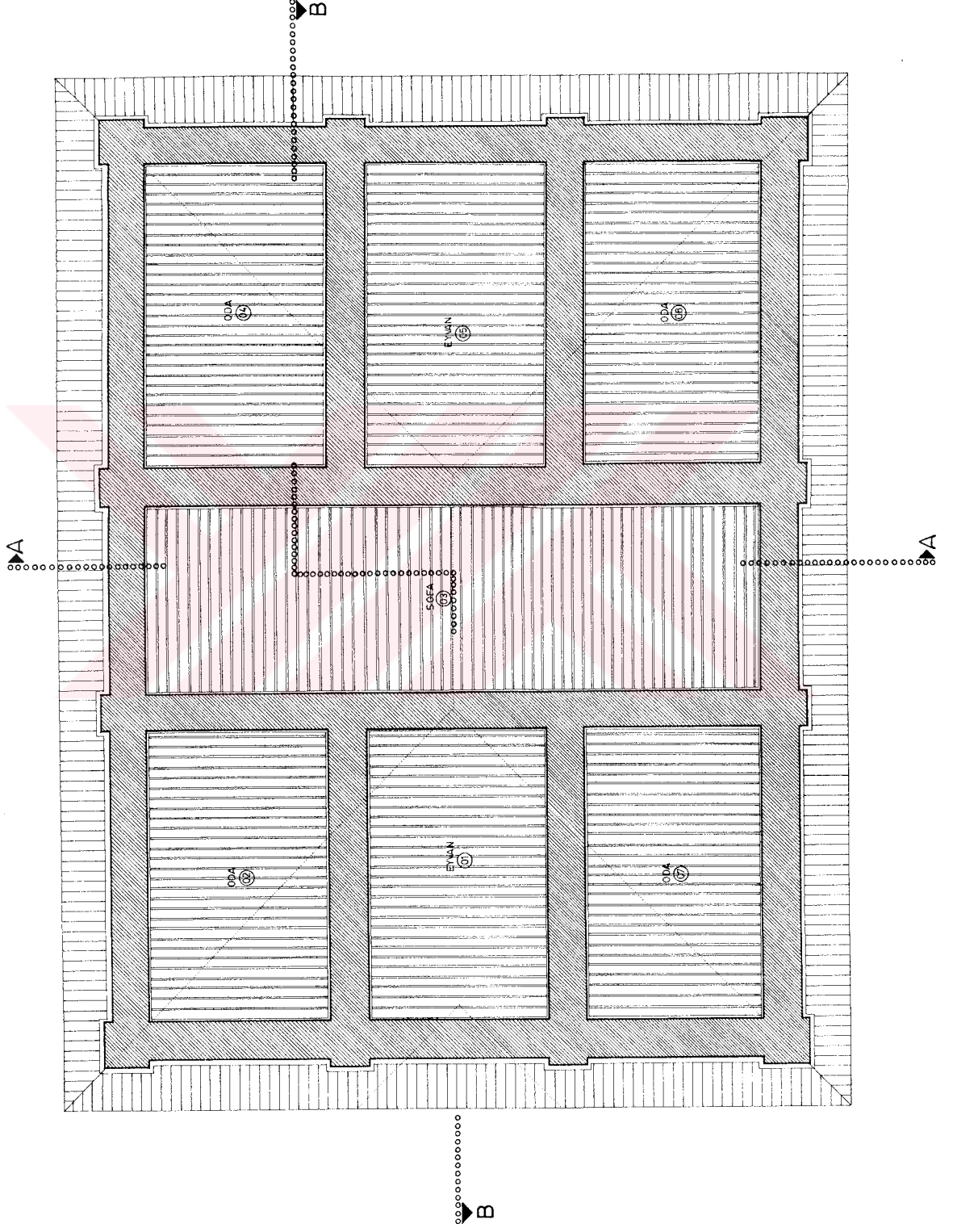
Şekil 6.26. Restitüsyon analizi – güney cephesi çizimi

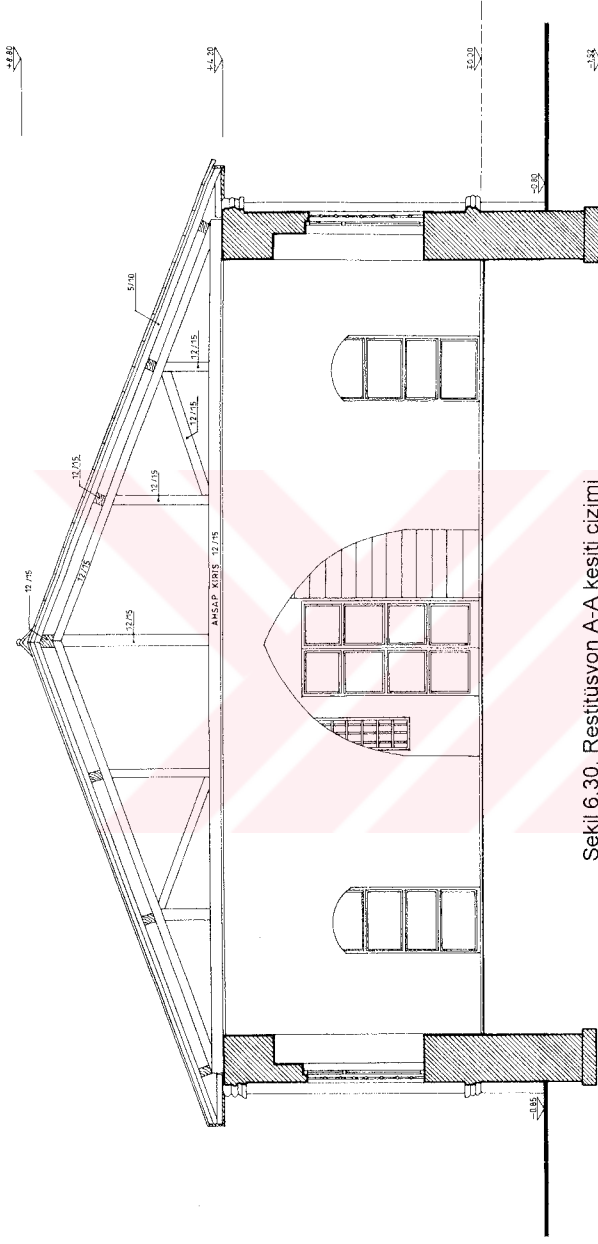
Şekil 6.27. Restitüsyon analizi – batı cephesi çizimi

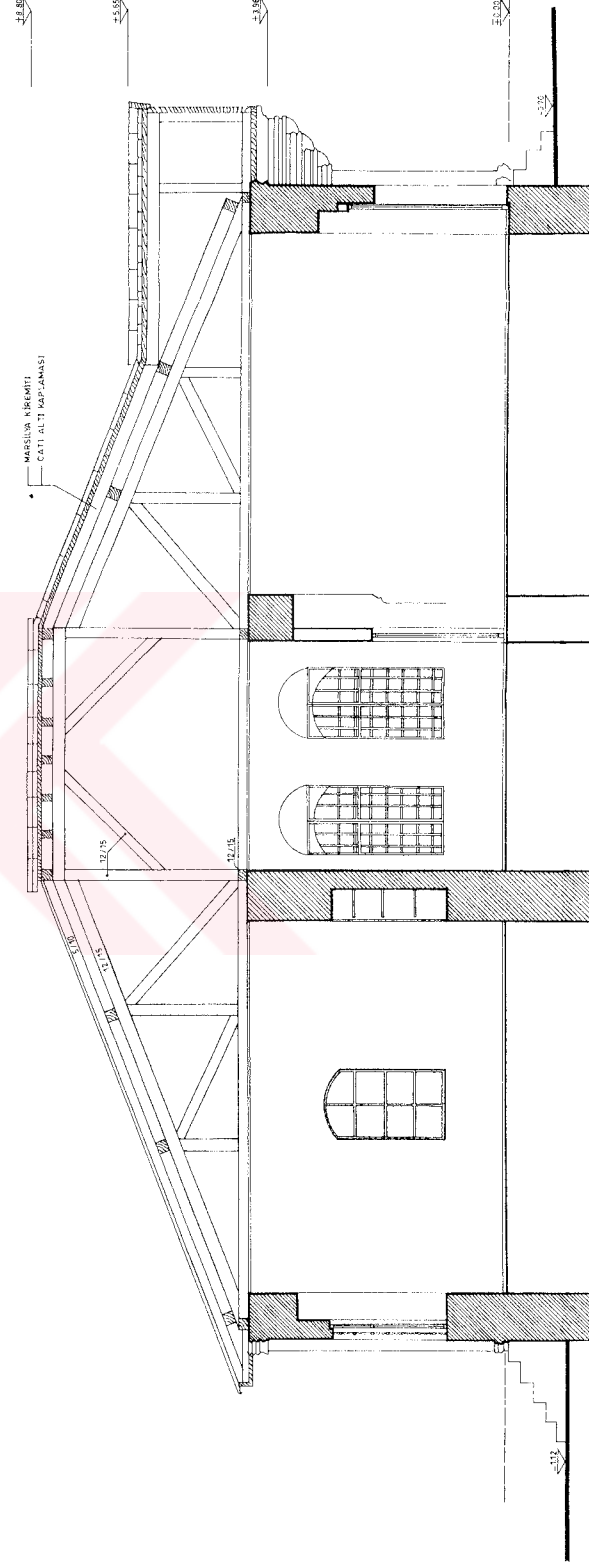
Şekil 6.28. Restitüsyon plan çizimi

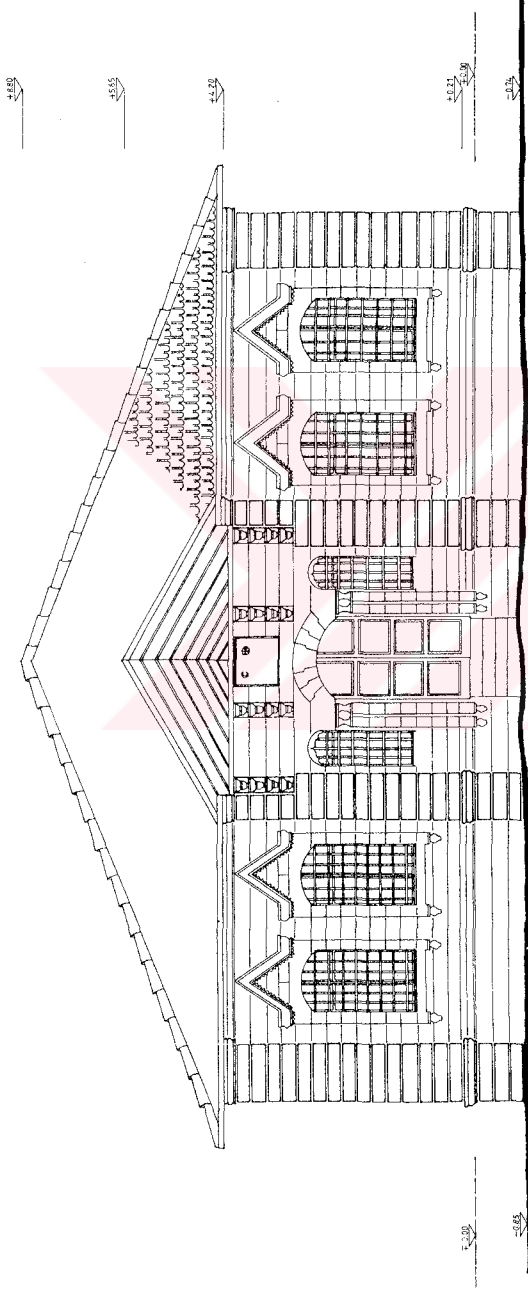

Şekil 6.29. Restitüsyon tavan planı çizimi

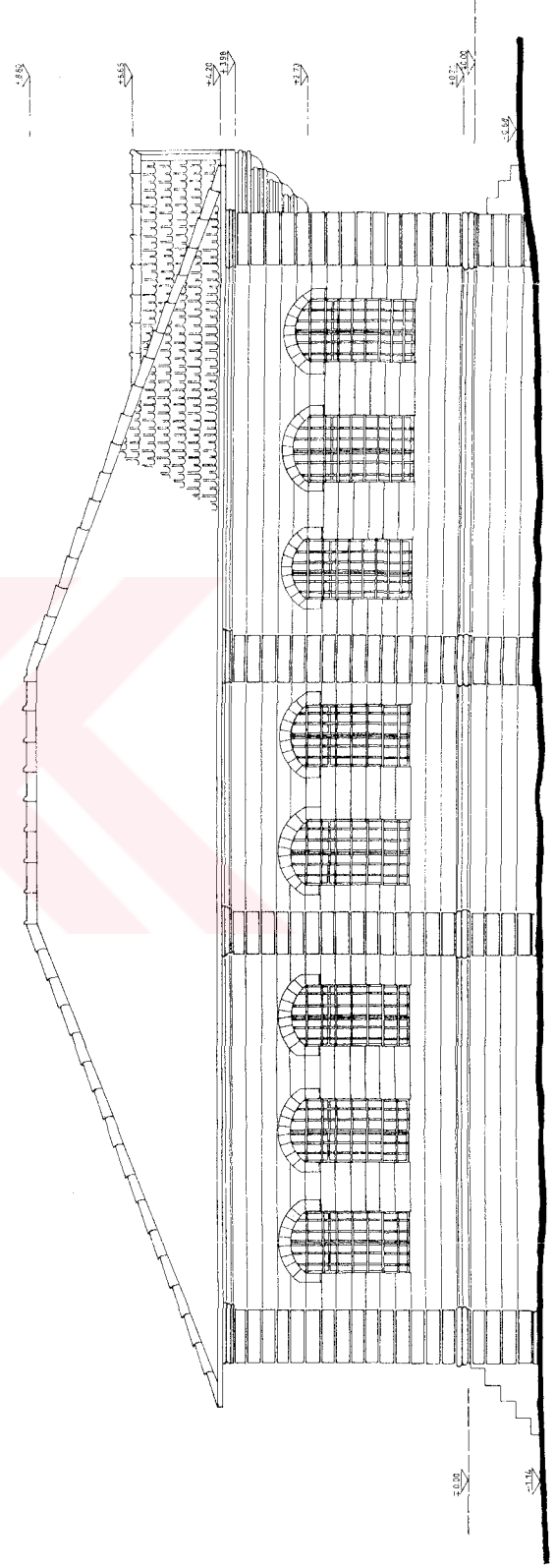

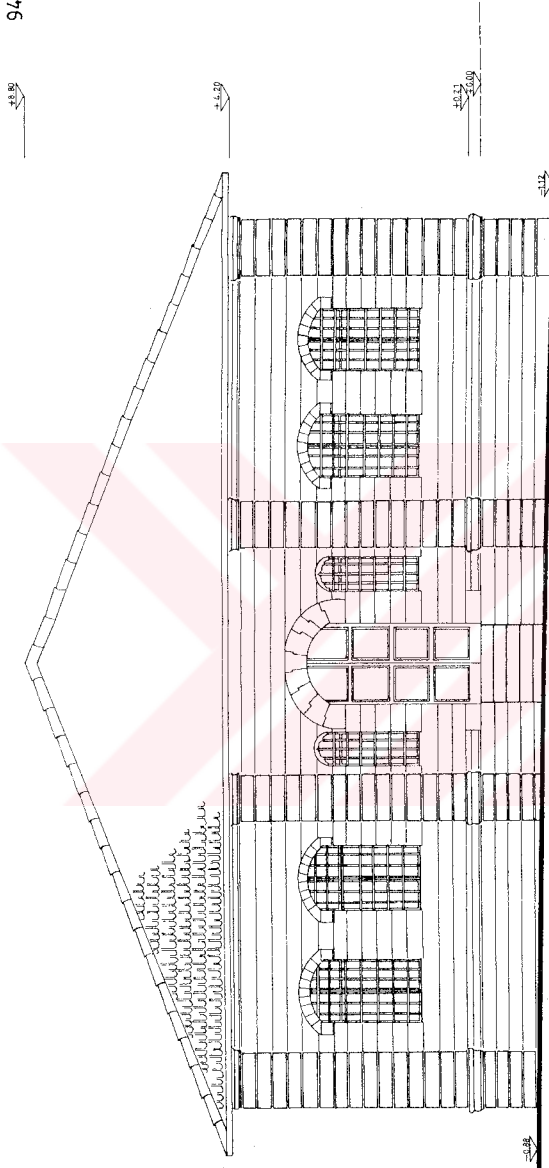
Şekil 6.30 Restitüsyon A-A kesiti çizimi

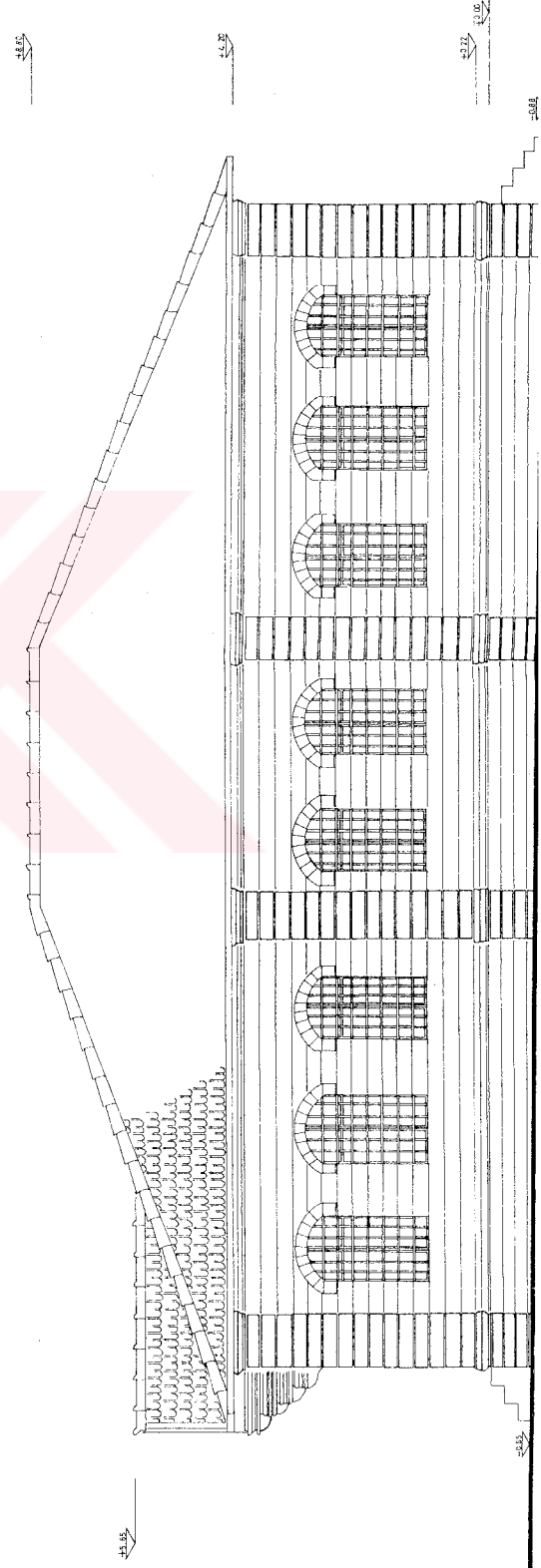

Şekil 6.32. Restitusyon kuzey cephesi çizimi

Şekil 6.34. Restitüsyon güney cephesi çizimi

7. RESTORASYON

7.1. Yapının Bugünkü Durumunun Değerlendirilmesi

7.1.1. Yapısal Faktörler

Yapının taşıyıcı sistemi uygun bir durumda olmakla birlikte bina iç duvarlarının özellikle orta bölümlerindeki hatıl taşları dökülmüştür. İç duvarların bazı yerlerindeki moloz ve kaba yonu taşlar ve sıvalarda da dökülmeler görülmektedir. Ayrıca binanın ahşap doğramaları tümüyle yok olmuştur.

Binanın bugünkü durumda olmasına neden olan etkiler; fiziksel, kimyasal ve insanlar tarafından yapılan bozulmalar olmak üzere üçe ayrılabilir. Bozulma nedenleri tek tek olmakla birlikte, hepsinin birarada olmasıyla da görülmektedir.

Fiziksel bozulmalar: Bina çatısının yağmur oluk ve borularının uzun zamandır kullanılmaması dolayısıyla yağmur suyunun serbest bir şekilde zemine düşmesi ve binanın drenaj sisteminin olmayışı, yapının çatıdan ve zeminden su almasına neden olmuştur. Bunun sonucu olarak cephelerin üst kısımları ve zemine yakın bölgelerindeki kesme taşlarda bozulma ve dökülmeler ayrıca yağmur sularının cephelerdeki silme ve süslemelerle doğrudan temas etmesi sonucu çok fazla kararmalar oluşmuştur.

Kimyasal bozulmalar: Bina iç duvarlarının kaplamasında kullanılan sıvanın içerisinde kırıntı denilen keçi kılı gibi organik maddeler zaman içerisinde bozulmalara uğrayarak özelliğini kaybetmişlerdir. Bundan dolayı iç duvar sıvalarının pek çoğu dökülmüştür.

İnsanlar tarafından yapılan bozulmalar: “Adıyaman Eski Askerlik Şube Binası’nın Tarihi” bölümünde de açıklandığı üzere yapı, şube binasının haricinde çeşitli amaçlar için kullanılmıştır. Bu arada yapılan bilinçsiz onarımlar nedeniyle binanın özgün yapısına aykırı ekler ve deformasyonlar meydana gelmiştir. Özellikle betondan yapılmış pencere denizlikleri, bina içerisindeki sofa ve eyvanlar arası geçişlerdeki kemerlerin alt kısımlarına bir kapı boşluğu bırakılarak briket malzemeden duvar yapılmıştır. Pencere korkuluklarının yarısına yakın bir bölümü yerlerinden kesilerek çıkarılmıştır.

Çatının yağmur suyundan etkilenmesi ve binanın 1980’li yıllardan itibaren boş bırakılması sonucu yapının çatısı, ahşap tavan, döşeme, kapı, pencere doğramaları tamamiyle tahrip edilmiştir. Çatının olmayışı sonucu yağmur suları bina iç duvarlarındaki kaplamayı ve duvar taşlarını çok fazla etkilemiştir. Bina girişlerinde kullanılan merdivenler çok fazla yıprandığı için beton kaplama yapılmışsa da bu kaplamalar da zamanla yıpranmış ve yer yer dökülmüştür. Pencere korkuluklarının kalanları ise iklim etkisi sonucu özelliklerini kaybetmiş bir durumdadır.

7.1.2. Çevresel Faktörler

Granada Sözleşmesi’ne (1985) göre, “Avrupa mimari mirasının sadece önemli anıtları değil, kasaba ve köylerdeki karakteristik doğal ve insan yapısı oluşumları gösteren daha az önemdeki yerleşme gruplarını da içerdiği ayrıca otoritelerin ekonomik zorlamaları ve araç trafiğine yenik düştüğü kent planlamaları, yanlış restorasyonlar ve bütün bu hataların üzerinde arazi ve güç spekülasyonları ile mimari mirasın tehlikede olduğu, bu tehlikeleri ise ‘bütüncül koruma’nın yok edebileceği ortaya konmuştur (Urak, 1996). Adıyaman Eski Askerlik Şube Binası’nın bulunduğu çevre geleneksel mimarinin izlerini taşımakla beraber, bu özelliğini giderek kaybetmiş bir durumdadır. Çevrede inşa edilen bir çok resmi kurum binaları ve konutlar yapılmasına rağmen eski yapı örneklerine de rastlamaktayız. Bölgede

koruma ölçeğinde ele alınabilecek, binaya yaklaşık 100 m. mesafede ve yapının Kuzeydoğusunda bulunan, Gazhane Meydanı olarak isimlendirilen, bugün Adıyaman Belediyesi'nin malı olan ve odun-kömür satış deposu olarak hizmet veren bir yapı bulunmaktadır. Yapıda bugün ayakta kalan eyvan şeklinde düzenlenmiş bir bölüm bulunmaktadır. Diğer yapıları tamamen tahrip edilmiştir ve duvar taşları da meydanı çevreleyen sınır duvarlarında kullanılmıştır. Yapı büyük oranda mimari özelliklerini ve tarihi kimliğini kaybetmek üzeredir. Bu eski yapı örneği mimari ve tarihi özellikler açısından incelendiğinde Eski Askerlik Şube Binası kadar önemli olmadığı görülmektedir. Ayrıca bölgede resmi kurum binalarının olması bölgeye alt yapı hizmetlerinin götürülmesini de kolaylaştırmıştır.

Yapının Adıyaman bölgesinde eşine ender rastlanır taş yapılardan biri olması, ilde bulunan taş yapılar içerisinde kalemişi süslemelerinin en fazla bulunduğu yapı olması binayı mimarlık ve sanat tarihi içinde değerli kılmaktadır.

Binanın ön bahçesinin büyük olması bahçenin açık alan olarak işlevlendirilmesi açısından bir potansiyeldir.

Adıyaman il ve ilçelerinde günümüze kadar bir restorasyon çalışması olmadığından binalarda bilinçli bir koruma ve onarım izine rastlanmaz. Dolayısıyla Adıyaman Eski Askerlik Şube Binası restorasyon uygulamasının öncü bir uygulama olarak, tarihi yapıların restorasyonu sonrasındaki fiziksel, işlevsel ve sosyal durumlarını gösteren örnek bir restorasyon ve bilinçlenmeye katkı ile çevre binalarının korunmasına katkıda bulunacağı umulmaktadır.

7.1.3. Sosyal Faktörler

Korumada süreklilik, kültür varlıklarının her zaman toplumsal hizmet veren bir işlevle yaşatılması ile sağlanabilir. Ülkemizde ekonomik sorunların olması tarihi ve kültürel değerlerimizi yeteri kadar korumamızı engellemektedir. Tarihi ve kültürel zenginlikleri çok fazla olan ülkemizde gerekli finansmanın sağlanamaması bu gibi değerlerin korunmasını ve yaşatılmasını zorlaştırmaktadır. Amsterdam Bildirgesi'ne (1975) göre, "Avrupa'nın mimarlık mirası, paha biçilmez kültürel değerlerin yanı sıra, halklarına ortak tarihlerinin ve geleceklerinin bilincini aşılamaktadır. Bu nedenle yaşatılması çok önemlidir" (Ahunbay, 1996).

Venedik Tüzüğü'ne (1964) göre, " Anıtın Koruması, ölçeği dışına taşmamak koşuluyla çevresinin de bakımını içine almalıdır" (Erder, 1975). İlde yapılabilecek çevre ölçeğindeki bir çalışma daha çok şehir merkezinde bulunan Han ve Kap Camii olmak üzere bu ikisinin arasında kalan Eski Çarşı ile şehir merkezinin daha dışında bulunan Eski Askerlik Şube Binası'nı kapsamalıdır. Bina mimari özelliği ve tarihi kimliği açısından son derece uygundur.

7.1.4. Yasal Kabuller

Kültürel mirası oluşturan tarihi anıtların ve çevrenin korunması ve onarımı için Mayıs 1964 yılında kabul edilen Venedik tüzüğü kararları, 5805 sayılı özel kanun ile Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu'nun 24 Eylül 1967 tarih ve 3674 sayılı kararı ile kabul edilmiştir (Erder, 1975).

2863 sayılı T.C. Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu 21. 07. 1983 tarihinde kabul edilmiş, 22. 07. 1983 tarih ve 18113 resmi gazetede yayımlanmasıyla yürürlüğe girmiştir (T. K. T. V. M., 1990).

03 Ekim 1985 tarihinde Granada'da imzalanmış olan "Avrupa Mimari Mirası'nın Korunması Sözleşmesi" 13. 04. 1989 tarih ve 3534 sayılı kanun ile kabul edilmiştir (T. K. T. V. M., 1990).

7.2. Restorasyon Yaklaşımı

Nairobi Kararları'na (1976) göre, "Her tarihi alan ve çevresi, özel karakteri ve dengesi, onu oluşturan parçaların birbirleriyle kaynaşmasına bağlı olan yapılar, mekansal organizasyon ve çevresi kadar insan faaliyetlerini de içeren bir bütün olarak görülmelidir. Bütün geçerli öğeleri, insan etkinliklerini de dahil olmak üzere ne kadar yakın olurlarsa olsunlar, bütüne oranla göz ardı edilemeyecek olan bir anlam taşırlar" (Ahunbay, 1996). Bu bağlamda restorasyon yapı ve onun çevresi ölçeğinde değerlendirilmelidir.

Çevre: Yapı çevresi geleneksel doku özelliğini büyük ölçüde kaybettiği için çevre olarak Şube Binası çevresi ele alınmıştır. Venedik Tüzüğü'ne (1964) göre, "Geleneksel ortam olduğu gibi bırakılmalıdır. Kütle ve renk ilişkilerini değiştirecek hiçbir yeni eklentiye, yok etmeye ya da değiştirmeye izin verilmemelidir" (Erder, 1975). Mimari ve tarihi özellikleri nedeniyle bina ve bahçesi bir bütün oluşturmaktadır. Dolayısıyla bahçesinin de planlanması ve tekrar kullanılabilir hale getirilmesi gerekir. Binanın yol kotu ile hemen hemen aynı seviyelerde bulunan bahçesinin düzenlenmesi: bahçede yer alan ve üzeri zemin seviyesinin üst kısmına kadar doldurulmuş su kuyusunun içinin boşaltılarak yeni fonksiyona cevap verecek şekilde bahçe ile birlikte düzenlenmesi gerekmektedir.

Bina: Yapının bugün olmayan parçalarının özgün durumları Restitüsyon Bölümü'nde verilen kaynaklar vasıtasıyla çoğunlukla ortaya konabilmektedir. Binada devir eklentisi olarak bulunan bazı duvarlar ise korunması gerekli değerde ekler değildir. Bu bağlamda; Adıyaman Eski Askerlik Şube

Binası'nın, restitütif bir yaklaşımla restore edilmesi Mimarlık ve Sanat Tarihi bakımından yanıltıcı olmayacaktır. Bunun kent içinde öncü bir restorasyon uygulaması olması da bu yaklaşımı desteklemektedir. Sosyal faktörler ve çevre faktörleri değerlendirildiğinde ise yapının revitalizasyonu uygundur. Ancak, işlevlendirilmede binaya zarar verilmemeli ve binanın tarihi kimliği korunmalıdır. Yapının yaşamasını tehdit eden zararların acilen giderilmesi gerekmektedir. Dolayısıyla binanın çatısının oturtulması ve iç duvarların düşmüş taşlarının bir an önce yerlerine konulması gerekmektedir.

Yapının özgün plan şeması değiştirilmemeli ve özgün cephe elemanları olduğu gibi korunmalıdır. Şube binasının özgün durumuna ters düşen ve sonradan yapılmış olduğu anlaşılan eklemelerin kaldırılarak yeni kullanıma uygun çözümlerin üretilmesi gerekmektedir. Plan ve cephe düzenlerine ters düşen yapı elemanları, günümüzün damgasını taşıyan, ancak bütün ile uyumlu yapı elemanları kullanılarak düzeltilmeli ve yerlerine konmalıdır.

Dolayısıyla bu projenin asıl amacı; Adıyaman Valiliği Özel İdare Müdürlüğü'nün finansal destek sağlayıp Kültür Müdürlüğü Binası İşlevi ile yaşatma projesine titizlikle hazırlanan bir veri olabileceği ve olası bir unutulma veya yok olma tehlikesine karşı bir belge olarak da gelecek nesillere ışık tutmasını sağlamaktır. Amsterdam Bildirgesi'ne (1975) göre, "Mimarlık veya tarih açısından önemli binaların ve yörelerin restorasyon, uygulama ve bakım giderlerinin karşılanmasına katkıda bulunmak için yerel yönetimlere parasal yardım sağlanmalı, aynı biçimde özel mülk sahiplerine de parasal destek ve devletten yardım sunulmalıdır" (Ahunbay, 1996). Adıyaman Valiliği İl Özel İdare Müdürlüğü'nün finansal destek sağlaması kamu kuruluşlarının korumaya sahip çıkması, korumada finansal boyutun güncel uluslararası korumada ulaşılan noktaya Türkiye'de de geldiğini göstermesi açısından örnek olacaktır. Bu anlayış Amsterdam Tüzüğü ilkeleriyle de bir paralellik içerisindedir.

Koruma alışmaları

Venedik Tüzüğü'ne (1964) göre, "Anıtların korunmasındaki temel tutum korumanın kalıcı olması ve sürekliliğinin sağlanmasıdır" (Erder, 1975). Buna göre Adıyaman Eski Askerlik Şube Binası'nın devamlılığının sağlanabilmesi için yapıya zararlı olan etkenlerin tespit edilip korumaya yönelik tedbirlerin alınması gerekmektedir.

1. Bina çevresinde alınacak önlemler: Malzemelerin deforme olmasını ve bozulmasını önlemek üzere koruma alışmaları. Binanın drenaj sisteminin yapılması (Erincin,1987).
2. Nemin önlenmesi için yalıtım alışmaları: Yapıda nemin etkisiyle zarar görmüş yerlerin uygun malzeme kullanılmasıyla özgün haline getirilmesi, sonraki bozulmaları önleyici koruma alışmaları. Zeminden gelen nemin yapıya zarar vermemesi ve ıslak mekanlarda kullanılacak suyun yapıya zarar vermesini önleyecek yalıtım malzemelerinin kullanılması
3. Yağışın olumsuz etkilerine karşı koruma alışmaları: Binanın çatısının olmaması yapıya çok büyük zarar verdiğinden, çatının özgüne uygun şekilde tamamlanması ile birlikte yağmur suyu tahliyesi için çatı oluk ve borularının eklenmesi.

Restitüsyon çalışmasından yararlanılarak, formu, boyutu ve malzemesi belli olan yerlerin özgüne uygun bir biçimde tamamlanması gerekmektedir. Yapının plan şemasına, cephe düzenine ve binanın yapıım tekniğine aykırı eklentiler kaldırılacak; yeni kullanıma ve özgün formuna uygun bir şekilde tamamlanacaktır. Yapının restorasyonunda kullanılacak malzemeler daha önce kullanılmış olan malzemelerin kimyasal yapısına bağlı kalınarak yeni kullanımlara olanak sağlamalıdır. Kapı, pencere, dolap, tavan, döşeme ve pencere korkulukları özgün haliyle yenilenmelidir. Restorasyonda yapılacak

ilk çalışmada; binanın daha fazla yıpranmaması için taşıyıcı elemanlar tamamlanmalı ve çatı bir an önce oturtulmalıdır.

7.3. İşlevlendirme

Tarihi bina restorasyonlarının asıl amacı; yapının tarihi ve mimari kimliğine zarar vermeksizin sonraki nesillere özgün haliyle ulaşmasını sağlamaktır. Venedik Tüzüğü'ne (1964) göre, "Anıtların korunması, her zaman onları herhangi bir yararlı toplumsal amaç için kullanmakla kolaylaştırılabilir. Bunun için bu tür bir kullanma arzu edilir, fakat bu nedenle yapının planı, ya da bezemeleri değiştirilmemelidir. Ancak bu sınırlar içinde yeni işlevin gerektirdiği değişiklikler tasarlanabilir ve buna izin verilebilir" (Erder, 1975). Verilecek yeni işlev yapının mimari ve tarihi kimliğine aykırı olmamalı, ek bir yük getirmemeli ve deformasyona sebep olmamalıdır. Yapının taşıyıcı sistemi de yeni işlevin gereklerini karşılayacak özellikte olmalıdır.

Nairobi Kararları'na (1976) göre, "Tarihi alanlar ve çevreleri, yerine konulamaz evrensel mirası oluşturan değerler olarak ele alınmalıdır. Topraklarında yer aldığı devletin, hükümet ve vatandaşları bu mirası korumayı ve günümüz sosyal yaşamı ile bütünleştirmeyi görev saymalıdır" (Ahunbay, 1996). Restorasyonu yapılacak binaların alanı ve çevreleri de yeni işlevlendirmede ele alınmalı, yapıdan bağımsız olarak düşünülmemelidir. İyi bir restorasyon, çevre ve sosyal verilerle yapının verilerinin uyumlu bir şekilde kaynaştırılmasına bağlıdır. Bu nedenle, verilecek yeni işlev uzun süre yaşayabilecek ve binanın kullanım süresini uzatabilecektir.

Verilecek yeni işlev Adıyaman Valiliği İl Özel İdare Müdürlüğü'nün finansman desteği ile yapının Kültür Müdürlüğü Binası olarak kullanılmasını sağlamaktır. Adıyaman'da Kültür Müdürlüğü olarak kullanılan yerin sağlık koşullarına uygun olmaması, idari bir bina olarak yapılmamış olması,

dolayısıyla Kültür Müdürlüğü için gerekli olan mekanlar  kar ılamamas  yeni bir Kültür Müdürlüğü Binası gereksinimini do urmu tur. Öte yandan Eski Askerlik  ube Binası'nın mimari ve tarihi kimliği ele alınd ı ında binanın Kültür Müdürlüğü için gerekli mekanlar , yeni işlev ve yapının programlarının  ak ı ması ile yapının  zg nl   ne zarar verilmeden restorasyonunun yap labilece inin anlaşılması üzerine yapının Kültür Müdürlüğü Binası olarak i levlendirilmesi uygun görülmektedir. Yapının kentin resmi kurum binalarının bulunduğu bir bölgesi içinde olması da  evre karakteri ile uyumlu olması bakımından resmi kurum olarak i levlendirilmesini geçerli kılmaktadır. Mimari ve tarihsel bir kimliğe sahip olan bu binanın Kültür Müdürlüğü Binası olarak ya atılmasının  nc  bir i levlendirme  rne i olarak ta topluma koruma bilincinin kazandırılmasında yararlı olacağı kuşkusuzdur.

7.4. Yapının Programı

Giriş holü: Yapıya giriş bölümü olan (05) mekan  yeni i levlendirmede de giriş holü olarak kullanılacaktır. Giriş holü binaya gelenler için ilk izlenimi verecek olmasından dolayı çok önemlidir. Giriş holünde kültürel çalışmalar hakkında bilgilerin bulunduğu bir pano ve sergileme vitrinleri bulunmaktadır. Bu holün hemen sonunda ve Sofa (03)' n başlangıcında kabul (resepsiyon) bölümü bulunmaktadır.

Odalar: Binanın dört köşesinde bulunan odalar idari ve büro amaçlı olarak düzenlenecektir. Ortadaki Sofa (03)'e, karşılıklı konulan bankolar yardımıyla Oda (02) ve Oda (04) arası, Oda (06) ile Oda (07) arasında ara mekanlar oluşturulacaktır.

Servis holü: Binanın güney giriş bölümünü oluşturan mekan (05) servis holü şeklinde düzenlenecektir. Giriş kapısı ve DV4 duvarındaki ta  merdiven izleri ve parçaları bugünkü şekliyle korunacaktır. Bu bölümün servis holü şeklinde düzenlenmesi pis su tesisatının kanalizasyona ba lanması da

kolaylaştırmaktadır. Çünkü, kanalizasyon şebekesi binanın batısındaki caddeden geçmektedir. Islak hacimler günümüz malzeme ve tekniği ile yenilenmelidir.

Elektrik ve makine tesisatı: Yapıda özgün bir elektrik, kalorifer ve su tesisatı bulunmadığından tesisat için yeni projeler yapılacaktır.

1. Elektrik tesisatı: Binada elektrik tesisatı bulunmadığı için elektrik tesisatının tamamen yeni bir proje ile yapılması gerekmektedir. Aydınlatma tavandan yapılacak ve gün ışığı rengini veren araçlar seçilecektir. Yatay sirkülasyonu sağlayan mekanların tavanlarında 75 W'lık akkor ampullü spot lambaları, diğer mekanlarda spot lambaların haricinde, tavanın orta bölümlerinde 4X18 fluoerasan lambalar da tercih edilecektir. Elektrik dağıtım malzemelerinin ahşap malzeme ile temas ettiği bölgelerde yangın tehlikesine karşı koruma önlemlerinin alınması da gerekmektedir. Elektrik dağıtım tablosu Servis Holü (05)'e yerleştirilecektir. Paratoner, telefon vb. tesisatlar da eklenecektir.
2. Kalorifer tesisatı: Bina için alttan ısıtmalı kalorifer tesisatı yapılacaktır. Sıvı yakıtla çalışacak olan ısıtma cihazı çatıya yerleştirilecek, dağıtım şemsiyeli sistem ile yapılacak, ısıtma boruları açıktan gizlenerek geçirilecek ve petekler kullanılacaktır. Sıvı yakıt tankı ise yapının arka bahçesine konulacaktır.
3. Sıhhi tesisat: Servis holünde düşünülen çay ocağı ve tuvalet için tesisat yapılacaktır. Binanın özellikleri de değerlendirilerek yangına karşı ihbar ve söndürme sistemleri uygulanacaktır.

7.5. Yeni İşlevin Programı

Giriş Holü ve Sergi.....	22.08 m ²
Müdür Odası.....	21.46 m ²
Sofa, Bekleme ve Kabul (Resepsiyon).....	46.25 m ²
Büro.....	21.48 m ²
Büro.....	22.39 m ²
Müdür Yardımcıları Odası.....	20.59 m ²
Servis Holü ve Bekleme.....	17.89 m ²
Çay Ocağı.....	2.00 m ²
W.C.	2.00 m ²
Bahçe.....	155.00 m ²

Gerekli bu mekanlar yapıda bulunan mekan kalite ve boyutları ile karşılaştırıldığında tam olarak yeterli olmaktadır. Böylelikle yeni işleve uyum yapıda herhangi bir değişiklik yapılmaksızın sağlanabilmektedir.

7.6. Mekanlar ve Fonksiyonlar

7.5. bölümde programı verilen işlev bağlamında; (01) mekanı daha önceki özgün kullanımı olan Giriş Holü mekanı olarak işlevlendirilmiştir. (02) mekanı Müdür Odası, (07) mekanı Müdür Yardımcıları Odası ve (04) ile (06) mekanları da Bürolar için kullanılacaktır. Giriş Holü (01), Sofa (03) ve Servis Holü (05) yatay sirkülasyonu sağlayan mekanlardır. Daha önceki bölümlerde de anlatıldığı gibi (05) mekanı sonradan yapılan eklemelerle ıslak hacim olarak kullanılmıştır. Bu bağlamda, bu mekana Çay Ocağı ve W.C. birimleri sökülebilir (demontabl) yapı elemanları ile tesis edilecektir.

Çatı arasına kalorifer kazanı yerleştirilecek ve yine burası arşiv amaçlı olarak kullanılacaktır. Çatıya çıkış için Oda (07)'ye yapılacak olan merdiven kullanılacaktır.

7.7. Fiziksel Koruma

Yağmur suyunun zararlarına karşı alınacak önlemler: Yağmur suyunun binaya zarar vermemesi için bugün olmayan çatının bir an önce oturtulması gerekmektedir. Yağmur suyunun çatıdan tahliyesi için, oluk ve borularının yapılarak drenaj sistemine bağlanması gerekmektedir.

Nemlenmeye karşı alınacak önlemler: Zeminden gelebilecek nemlenmenin engellenmesi için bina çevresine drenaj kanalları yapılarak yapıya zararlı olabilecek sular uzaklaştırılmalıdır (Erincin, 1987)

Binanın dış ve iç duvarlarında nemlenmeden kaynaklanan bozulmuş yerler uygun malzemeler ile değiştirilmelidir. Özellikle iç duvarlardaki sıvanın su ile temasının kesilmesi gerekmektedir.

Ahşap malzemelerin bozulmalarına karşı alınacak önlemler: Ahşap malzemelerde mikroorganizmalar nedeniyle bozulmaların oluşmaması için ahşap doğramalarda tam emprenye yapılmış malzeme ve ahşap yüzeylerde koruyucu kimyasal maddeler kullanılmalı ya da çok iyi fırınlanmış malzemeler tercih edilmelidir.

Venedik Tüzüğü'ne (1964) göre, "Geleneksel tekniklerin yetersiz kaldığı yerlerde, koruma ve inşaa için bilimsel verilerle ve deneylerle geçerliliği saptanmış herhangi çağdaş bir teknik kullanılarak anıt sağlamlaştırılmalıdır" (Erder, 1975). Yapılacak onarımlarda kullanılacak olan malzemelerin özgün malzemeler ile aynı kimyasal özelliklere sahip olması gerekmektedir. Bu nedenle, özgün malzemelerin laboratuvar koşullarında deneylerinin yapılması ve binanın restorasyonunda kullanılacak malzemelerin özgün malzemelerle uyumlu özelliklerde olması sağlanmalıdır. Binanın restorasyonuna başlama aşamasında T.C. Kültür Bakanlığı'na ait olan binanın malzeme deneyleri T.C. Kültür Bakanlığı İstanbul Konservasyon ve

Restorasyon Merkezine yaptırılmalı, binanın sağlamlaştırılacak (konsolide edilecek), yenilenecek ve tamamlanacak elemanları için bu çalışmanın sonuçlarına göre malzeme ve detay seçilmelidir.

7.8. Tamamlamalar (Entegrasyon)

İzi olan, yeri, boyutu ve malzemesi yapıdaki diğer örneklerden tespit edilenler; yeri, boyutu ve malzemesi yapıdaki diğer örneklerden tespit edilenler için restorasyon sırasında yapı elemanlarının eksik bölümleri özgün form ve malzeme ile ancak günümüz izlerini taşıyan detaylar ile tamamlanacaktır.

Yapıda bu tür onarım yapılacak olan yerler; dış cephelerdeki eksik, bozulmuş ve kırılmış olan kesme taşlar, derz boşlukları, iç duvarlardaki hatıl ve duvar taşları, sıva, pencere korkulukları, iç ve dış merdivenlerdir. Binada kırıktı sıvanın yanında çimento-kireç karışımı sıva da kullanılmıştır. Onarımda bina iç duvarlarının sıvası yapılacak olan deney çalışmaları sonucunda belirlenecek ve üzerine yağlı boya yapılacaktır. Dış merdivenlerde taş malzemenin aşınması sonucu beton kaplama yapılmıştır. Bu merdivenler krem renkli suni mermer ile kaplanacaktır.

Yeri ve izi belli olan, boyutu ve malzemesi eski fotoğraflardan tespit edilenler; bu durumdaki elemanlar özgün malzeme ve formda yapılmalı. Ancak günümüz izini taşıyan çok sade detaylar ile tamamlanmalıdır.

Yapıda bulunmayan kapı ve pencere doğramaları özgün malzeme ve formda yapılacaktır. Ancak, kapı kolu, aynası ve menteşesi için günümüz malzemelerinden yararlanılacaktır. Doğramalarda tam emprenye yapılmış ahşap kullanılacak, üzerine dolgu verniğinden sonra parlak vernik sürülerek hem ahşabın korunması sağlanacak hem de özgün görünümü kapatılmayacaktır.

Yazılı, çizili ve eski fotoğraflardan tespit edilenler; yukarıda anlatılmak istenen yazılı, çizili kaynaklar ve eski fotoğraflar bina ile ilgili araştırma sırasında elde edilen 1984 yılına ait fotoğraflar, binanın Yeni Askerlik Şube Binası arşivindeki yazılı bilgiler ve 1990 yılında çizilmiş olan rölöve projesini kapsamaktadır. Bu tip bilgilerin doğrudan yeri, izi, malzemesi ve boyutu olanlara oranla kesinlik dereceleri azdır. Ancak, bu bilgilerin güvenilirlik derecesinin yüksek olması, tamamlanacak olan yapı elemanını özgün haliyle yapmamıza olanak sağlamaktadır. Yapı elemanları özgün yapılarına uygun bir şekilde ancak, günümüz izlerini taşıyacak detaylarla tamamlanacaktır.

Yapının çatısı bu tip bir çalışmayı kapsamaktadır. Çatı makasları, aşık ve merteklerinin oluşturulup kaplama tahtasının döşenmesinden sonra kaplama tahtası üzerine rulo halinde jüt malzeme serilmeli, bunun üzerine bitümlü malzemeden oluklu levhalar monte edilmeli ve kiremitler döşenmelidir. Buradaki asıl amaç; binayı yağmur suyundan korumakla birlikte bina içi ısı değişimlerini de kontrol altına almaktır.

Varlığı ve malzemesi yazılı kaynaklardan bilinen, formu karşılaştırmalı çalışmadan yararlanılarak tamamlananlar; bir önceki maddede anlatıldığı gibi Yeni Askerlik Şube Binası Arşivi'ndeki Eski Askerlik Şube Binası'na ait bilgiler ışığında bu bölüme giren yapı elemanları özgün malzeme ve form özelliklerine bağlı kalınarak tamamlanmıştır. Ancak, burada da yine günümüz özelliklerini yansıtan detaylar bulunmaktadır.

Yapının döşemesinde kör döşeme yerine ahşap parke döşeme yapılacaktır. Burada kullanılacak olan ahşap malzeme ya çok iyi fırınlanmış olmalı ya da tam emprenye yapılmış olmalıdır. Ahşap tavan kaplamasının yüzeyine lake boya atılacaktır. Her iki kaplamanın da su ile irtibatının bulunmaması uzun süreli kullanım açısından oldukça önemlidir.

Varlığı yazılı kaynaklardan, malzemesi ve formu karşılaştırmalı çalışmadan yararlanılarak tamamlananlar; Eski Askerlik Şube Binası'nda bu tip bir yapı elemanı çok azdır. Ancak, burada da yapıdan gelen bilgiler dikkate alınarak, özgün yapısı bozulmadan günümüz izini yansıtan detaylar ile tamamlama yapılmalıdır.

Bina içindeki dolap kapakları karşılaştırmalı çalışmadaki forma ve özgün malzeme kullanımına bağlı kalınarak tamamlanacaktır. Yine bu kapaklarda kullanılacak olan madeni aksamlar ve yüzeylerine uygulanacak kimyasal kaplamalar günümüz izini taşıyan malzemelerle yapılacaktır.

Mimari gereklilik ile tamamlananlar; yapının özgün durumunda bulunması gerektiği düşünülen yapı elemanları sade detaylar ile tamamlanmalıdır.

Pencerelere sonradan yapıldığı anlaşılan beton denizliklerin yerine beyaz çimento ve karışık çaptaki mozaikler kullanılarak ve harç içerisine krem renkli boya maddesi katılarak yeni denizlikler oluşturulacaktır. Yine dolap içerisindeki raflar ahşap malzemeden ve kullanım amaçlarına uygun aralıklarla yerleştirilecektir.

Yapıya verilen yeni işlev gereği eklenenler; binanın restorasyonunda restitütif bir yaklaşım sergilendiği için, yeni işlev gerekleri de olsa yapının özgünlüğüne zarar verecek herhangi bir tamamlama yapılmamaktadır. Ancak, az da olsa bu gibi eklemelerin yapılma zorunluluğu ortaya çıkmaktadır. Bu gibi ekler için ise güncel yapı malzemeleri kullanılacaktır.

Servis Holü (05)' teki Çay Ocağı ve W.C. birimleri suya dayanıklı ve hijyenik koşullara uygun malzemeler kullanılarak günümüz izlerini taşıyan ürünler ve detaylar kullanılarak yapılacaktır. Ayrıca, bu prensibe uygun çatı oluk ve borularında pimaş vb malzemeler kullanılacaktır.

Çevresel ölçekte bahçe düzenlenmesi ele alındığında; yapının bahçesinde yürüme yolu granit parke taş kullanılarak ve değişik desenler verilerek yapılacaktır. Oturma birimi ahşap pergole ile oluşturulacak ve oturma gruplarında plastik malzemeler tercih edilecektir. Bahçenin tesviyesi yapılarak toprak kaplı olan bahçe çim ile kaplanacaktır. Yine bahçede bölge ikliminde yetişen Karaçam, Ardıç, Huş, Akçaağaç, İde, Salkım Söğüt ağaçlarının yanısıra süs ve mevsimlik olarak yetişen Leylak, Taflan, Gül, Petunya ve gazanya kullanılacaktır. Bitkilerin sulanması ve görsel bir ortam yaratmak için kapalı olan kuyu açılacak, pompaj ve fıskiyeli sulama sistemi ile sulama yapılacak, kuyu pergole ile bütünlük içinde çözümlenecek bir örtü ile hareketlendirilecektir.

BİLGİ KAYNAKLARI	A1. Varlığı yapıda bulunması ile kesin olarak bilinenler.	B1. İzi olan, yeri, boyutu ve malzemesi yapıdaki diğer örneklerden tespit edilenler.
GENEL YAKLAŞIM	Yapıya ait olduğu tespit edilen düşmüş taşlar ve derz malzemesinin bozulup dökülmesiyle yerinden oynamış taşlar özgün yerlerine yerleştirilecektir.	Onarımda tamamlamalar için özgün malzeme benzeri malzeme ile ancak günümüz izlerini taşıyan detaylarda tamamlanacaktır (Mocan, 1983).
CEPHEDEKİ KESME TAŞLAR	Yerinden oynamış taşların derzleri boşaltılıp temizlenerek, tekrar yerlerine uygun harç malzemesi kullanılarak yerleştirilecektir.	Özgün malzemenin aynı olan malzeme ile ancak, renk tonu özgününe göre değiştirilir. Bu iki satır arasında farklılaşmaya neden olur.
İÇ DUVAR TAŞLARI	Duvarlardan düştüğü tespit edilen taşlar uygun harç malzemesi kullanılarak duvar tamamlanacaktır.	İç duvarlardaki eksik olan ince yonu, kaba yonu ve moloz taşlar özgünle aynı özellikteki malzeme ile tamamlanacaktır.
SIVA		Yapılacak olan deney çalışmaları sonucunda, altındaki özgün taş malzemeye zarar vermeyecek sıvanın türü belirlenecek ve siva üzerine yağlı boya yapılacaktır.
İÇ MERDİVEN		Bina içerisindeki merdiven basamaklarına envanter numaraları verilerek basamaklar sökülecek, merdivendeki sehim duvarın flambajının yok edilmesiyle giderilecek ve merdiven olduğu gibi bırakılacaktır.
DIŞ MERDİVENLER		Dış merdivenlerin basamakları taş malzemeden ve kaplama malzemesi olarak krem renkli suni mermer kullanılacaktır.
PENCERE KORKULUKLARI		Pencerelerdeki korkulukların hepsi benzer malzeme ve form ile ancak koruma amaçlı kimyasal kaplama malzemesi olarak antipas üzeri yağlı boya yapılacaktır.
DERZ BOŞLUKLARI		Özgün malzeme benzeri malzeme ile ancak, farklı renk tonu verilerek, boş olan derzler tamamlanacaktır.

ÇİZELGE 2.1 RESTORASYON TABLOSU

BİLGİ KAYNAKLARI	B2. Yeri ve izi belli olan, boyutu ve malzemesi eski fotoğraflardan tespit edilenler.	C1. Yazılı, çizili kaynaklar ve eski fotoğraflardan tespit edilenler.
GENEL YAKLAŞIM	Özgün malzeme benzeri malzeme kullanılarak benzer biçimde yapılacak ve günümüz izlerini taşıyan çok sade detaylar ile tamamlamalar yapılacaktır.	Özgün yapılarına uygun bir şekilde ancak günümüz izlerini taşıyacak detaylarla tamamlamalar yapılacaktır.
AHŞAP KAPI	Özgün malzeme benzeri malzeme ile ancak, tam emprenye edilmiş ahşap malzeme üzerine dolgu verniği ve parlak vernik kullanılacak. Kapı menteşesi, kapı kolu ve aynaları günümüz malzemeleriyle tamamlanacaktır.	
AHŞAP PENCERE	Özgün malzeme benzeri malzeme ile ancak, tam emprenye edilmiş ahşap malzeme üzerine dolgu verniği ve parlak vernik kullanılacak. Kapı menteşesi, kapı kolu ve aynaları günümüz malzemeleriyle tamamlanacaktır.	
ÇATI		Tahta kaplamanın üzerine jüt malzeme serilecek, onun üzerine oluklu marsilya tipi levha ve daha sonra marsilya kiremitler döşenecektir (İzolasyon, 1996).

ÇİZELGE 2.2 RESTORASYON TABLOSU

BİLGİ KAYNAKLARI	C2. Varlığı ve malzemesi yazılı kaynaklardan bilinen, formu karşılaştırmalı çalışmadan yararlanılarak tamamlananlar.	C3. Varlığı yazılı kaynaklardan, malzemesi ve formu karşılaştırmalı çalışmadan yararlanılarak tamamlananlar.
GENEL YAKLAŞIM	Yapı elemanları özgün malzeme ve form özelliklerine bağlı kalınarak tamamlanacak ancak, günümüz özelliklerini yansıtan detaylar bulunacaktır.	Özgün malzeme benzeri malzeme ile ancak günümüz malzemeleri ile yapılacaktır.
AHŞAP DÖŞEME	Kör döşeme yerine ahşap parke döşeme yapılacaktır. Parkeler düz bir formda döşenecektir ve tam emprenye edilmiş ahşap kullanılacaktır.	
AHŞAP TAVAN	Ahşap tavan kaplamasına lake boya atılacak ve spot aydınlatma araçları gömme şeklinde tavana yerleştirilecektir.	
DOLAP		Kapaklarda sunta malzeme üzerine meşe kaplama yapılacaktır. Madeni aksamlar, camlar ve yüzeylerine uygulanacak kimyasal kaplamalar günümüz izlerini taşıyan malzemelerle yapılacaktır.

ÇİZELGE 2.3 RESTORASYON TABLOSU

BİLGİ KAYNAKLARI	D. Mimari gereklilik ile tamamlananlar	E. Yapıya verilen yeni işlev gereği eklenenler
GENEL YAKLAŞIM	Yapının özgün durumunda bulunması gerektiği düşünülen yapı elemanları özgün renginde ancak, günümüz malzemeleri ile yapılacaktır.	Yapının özgünlüğüne zarar verilmeden yeni işlev gereği eklenecek yapı elemanlarında güncel yapı malzemeleri kullanılacaktır.
PENCERE DENİZLİKLERİ	Beyaz çimento ve karışık çaptaki mozaikler kullanılarak ve harç içerisine krem renkli boya maddesi katılarak yeni denizlikler oluşturulacaktır. Denizlik ile taş duvar arasında yarı elastik yalıtım sistemi kullanılacaktır (İzolasyon, 1997).	
DOLAP RAFLARI	Dolap rafları sunta malzeme ile, çevresine masif, alt ve üst yüzeylerine meşe kaplama yapılacak, dolgu verniği üzerine parlak vernik uygulanacaktır.	
W.C. ÇAY OCAĞI		W.C. ve çay ocağı bölmelerinde beyaz renkli plastik malzemeler kullanılacaktır. Çay cağı tezgahı ve zemin döşemeleri fayans malzeme ile kaplanacaktır. Çay ocağındaki dolaplar sunta malzeme üzerine meşe kaplama ile oluşturulacaktır.
ÇATI OLUK VE BORULARI		Çatı oluk ve borularında pimaş vb. malzeme kullanılacaktır. Çatı oluk ve borularında kare kesitli formlar da tercih edilebilir.

ÇİZELGE 2.4 RESTORASYON TABLOSU

7.9. Kaldırmalar (Liberasyon)

Adıyaman Eski Askerlik Şube Binası'nın özgün yapısına ters düşen eklemeler fazla miktarda olmamasına rağmen kaldırılmaları gerekmektedir. Sofa ile holler arasındaki kemerlerin alt kısımlarında karşılıklı olarak bir kapı boşluğu bırakılarak briket duvarların sonradan eklendiği anlaşılmaktadır. Giriş holündeki yangın malzemelerinin konulması için beton malzemeden yapılmış olan yükselti, yine beton malzeme kullanılarak yapılmış pencere denizlikleri ve dış merdiven kaplamaları, ayrıca, servis holünün daha önceden ıslak hacim olarak kullanılmış olması ve pis suyun bu mekandan dışarıya atılması için yapılmış olan ve binanın güney cephesinden de görülen beton büz borunun binanın özgün yapısına aykırı olmasından dolayı kaldırılması gereklidir.

7.10. Temizleme

Yapının cephesindeki kesme taşlarda; özellikle süsleme ve silmeler üzerinde kararmalar görülmektedir. Bu kararmaların temizlenmesi için önce bozulma nedeninin teşhis edilmesi gerekmektedir. Teşhis, uygun temizleme ve koruma yöntemine karar vermek için yapının yapım malzemesinin mevcut durumunun analizidir.

Güleç'e göre, "Doğru seçim ancak malzemenin tanınması (minerolojik, petrografik, kimyasal ve fiziksel özellikleriyle) ve çevre mekanizmasının (CO_2 , SO_2 , NH_3 , NO_x , is, toz gibi hava kirliliği, çözünebilir tuzlar, nem-ısı değişikliği, biyolojik etkenler, taşın işleme şekli, kullanılan bağlayıcılar vb) malzeme üzerinde neden olduğu değişim ve/veya bozulmaları belirledikten sonra mümkün olabilir (Güleç, 1989/1990).

Kimyasal malzemeler kullanılarak yapılan temizlemelerde asitler kireçtaşları üzerinde tuz oluşturduklarından bu tür taşlarda kullanılmaları sakıncalıdır.

Temizlemelerde basit yollar seçilmeli, kimyasal maddeler zorunlu kalınmadıkça kullanılmamalıdır (Öner, 1992). Cephelerin temizlenmesinde kullanılan maddelerin derz malzemelerine zarar vermeleri de engellenmelidir.

Bitkiler, likenler, yosunlar ve mantarlar taş yüzeylerini korumakla birlikte daha çok tahrip edici özelliğe sahiptirler. Bunların verdiği zararları azaltmak için yapıda sürekli bir bakım yapılmalıdır (Akıllı, 1987).

Taş eser temizliğinde; atomize (zerre) su püskürtme yöntemi, absorblayıcı kil veya kağıt hamurları, absorblayıcı jeller, kontrollü kumlama, çok özel durumlarda ultrasonik temizleyici, spatül ve bistüri gibi kazıyıcı aletler de dikkatli bir şekilde kullanılabilir. Asit-baz kullanılması, kontrolsüz kuru-yaş kumlama yapılması, tarak, tel fırça, spiral ya da zımpara gibi mekanik aletlerin kullanılması, yüksek basınçlı su veya buhar kullanılması, yakarak (pürmüz lambasıyla) temizleme yapılmamalıdır. Ancak, taş üzerinde birkaç cm' lik kalker tabakaları oluşmuş ise taş tabakasına yaklaşıncaya kadar, çok dikkatli bir şekilde bu yöntemlerden uygun olanları kullanılabilir. Koruyucu tabakaya yaklaşılnca önerilen metodlardan uygun olan seçilmeli ve temizlemeye devam edilmelidir (Güleç, 1989/1990).

Malzeme özellikleri, sorunları ve bu sorunların nedenleri taş uzmanları tarafından çeşitli malzemeler doğal koşullar altında deneysel çalışmalarla belirlendikten sonra, malzemelerin özelliklerine uygun şekilde çözüm metodları belirlenip temizlik çalışmalarına başlanmalıdır.

7.11. Müdahale Öncelikleri

1. Aşama: Binanın taşıyıcı sistemindeki hatıl ve duvar taşları tamamlanarak, taşıyıcı sistem tekrar eski sağlamlığına kavuşturulmalı ve yapının çatısı yapılmalıdır. Yağmur oluk ve boruları da tamamlanmalıdır.

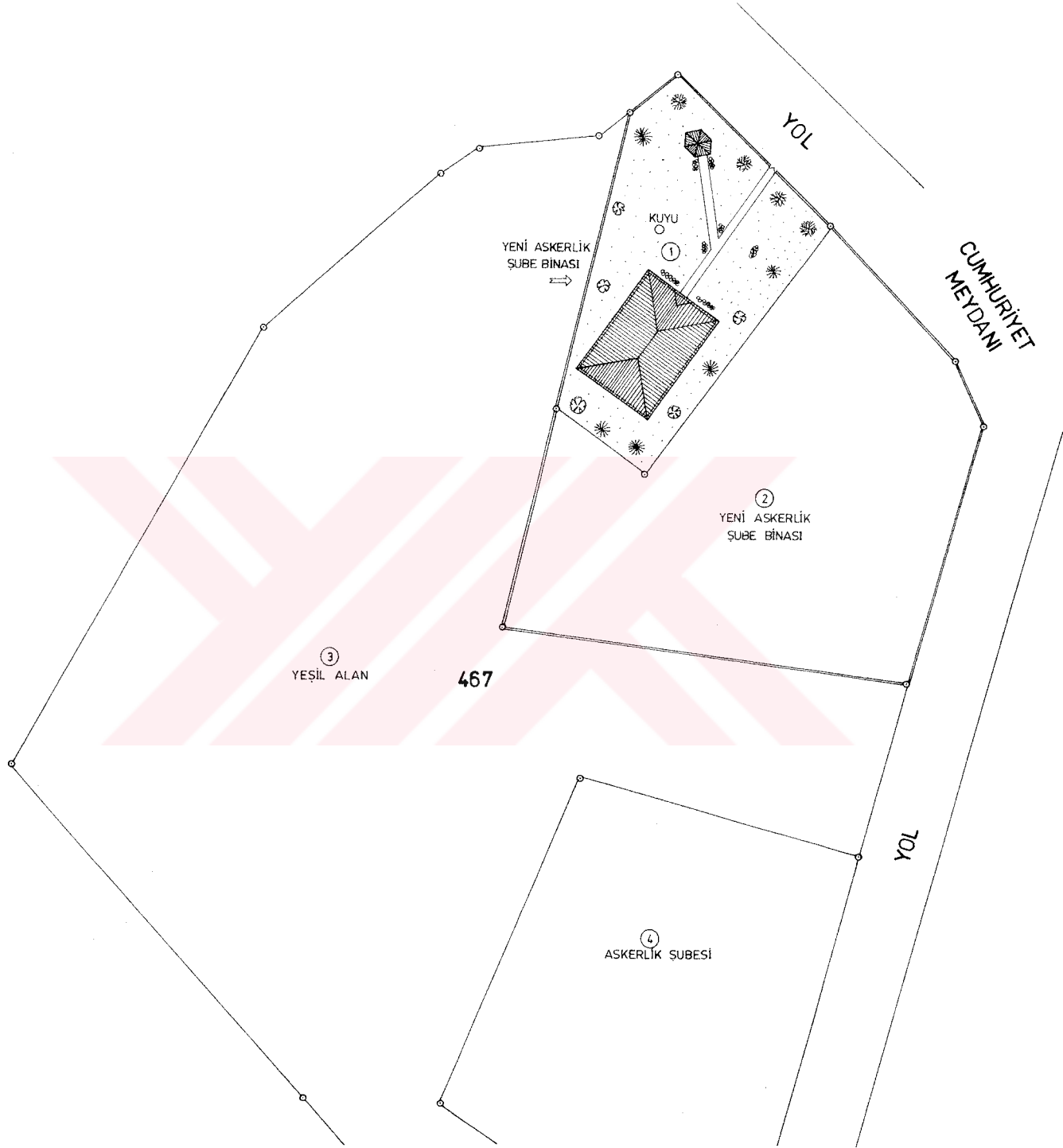
2. Aşama: Zemin, yağmur ve ıslak hacimlerdeki atık suyun tahliye edilmesi için drenaj sisteminin yapılması ve bunun da kanalizasyon şebekesine bağlanması gerekmektedir.

3. Aşama: Yapının elektrik, ısıtma, iletişim ve sıhhi tesisat problemleri uzman elemanlarca incelenerek gerekli çalışmalar yapılmalıdır.

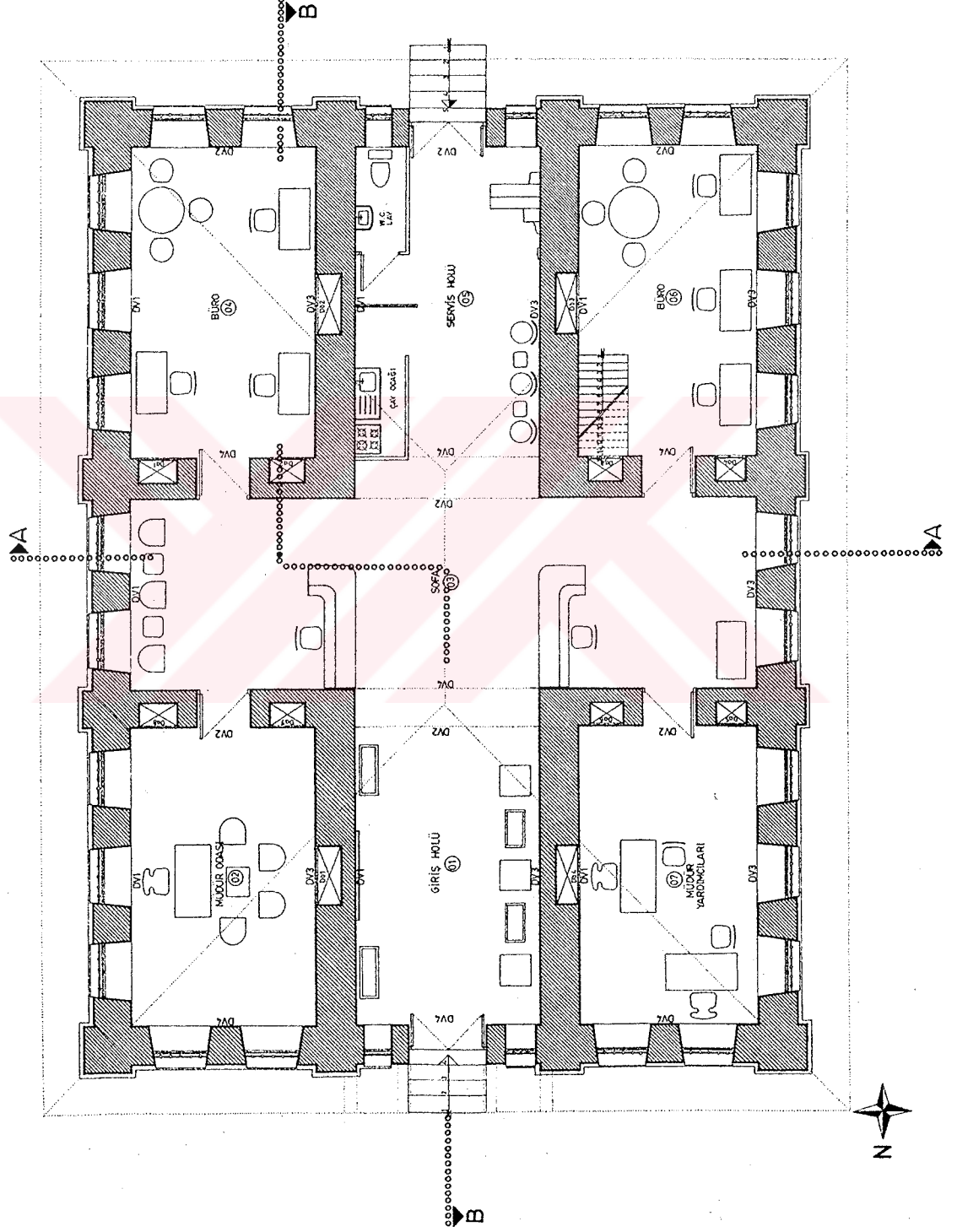
4. Aşama: Binada olumsuz etkiler sonucu meydana gelmiş olan malzeme bozulmaları ve eksiklikler giderilerek tamamlama ve yenilemeler yapılmalıdır.

5. Aşama: Yapının içerisinde bulunduğu alanın düzenlenmesi gerekmektedir. Yapının bahçesine de yeni işlev kazandırmak son derece önemlidir.

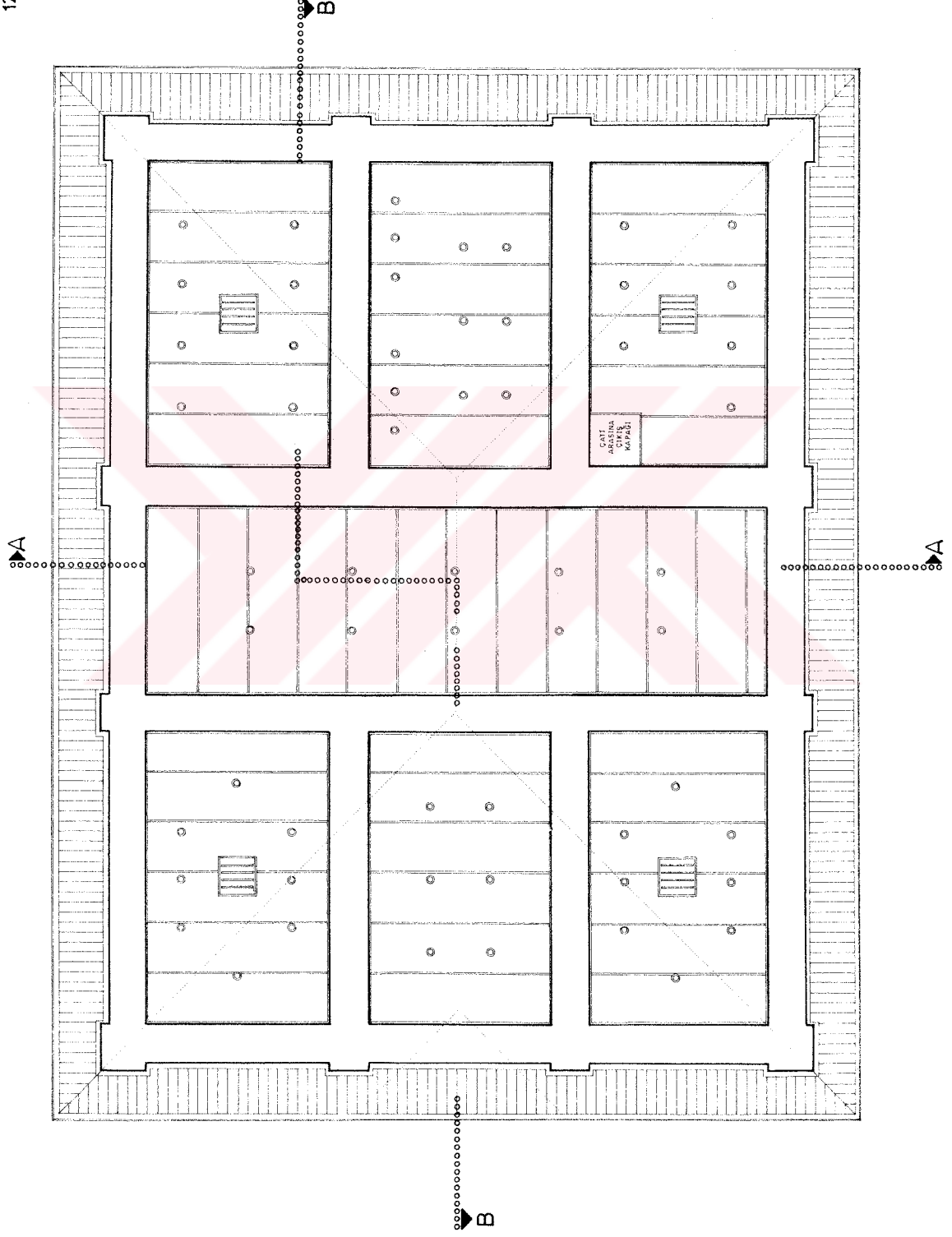
6. Aşama: Restorasyon projesinde belirtilmiş mobilya ve dekorasyonun da yapılması gerekmektedir.

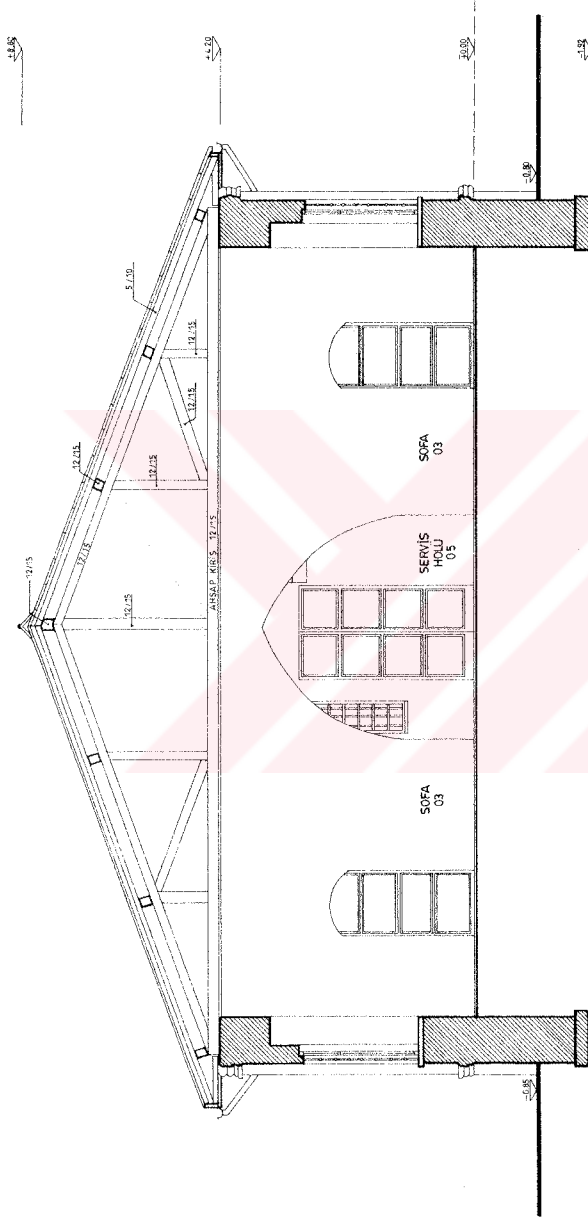
Şekil 7.1. Restorasyon vaziyet planı çizimi

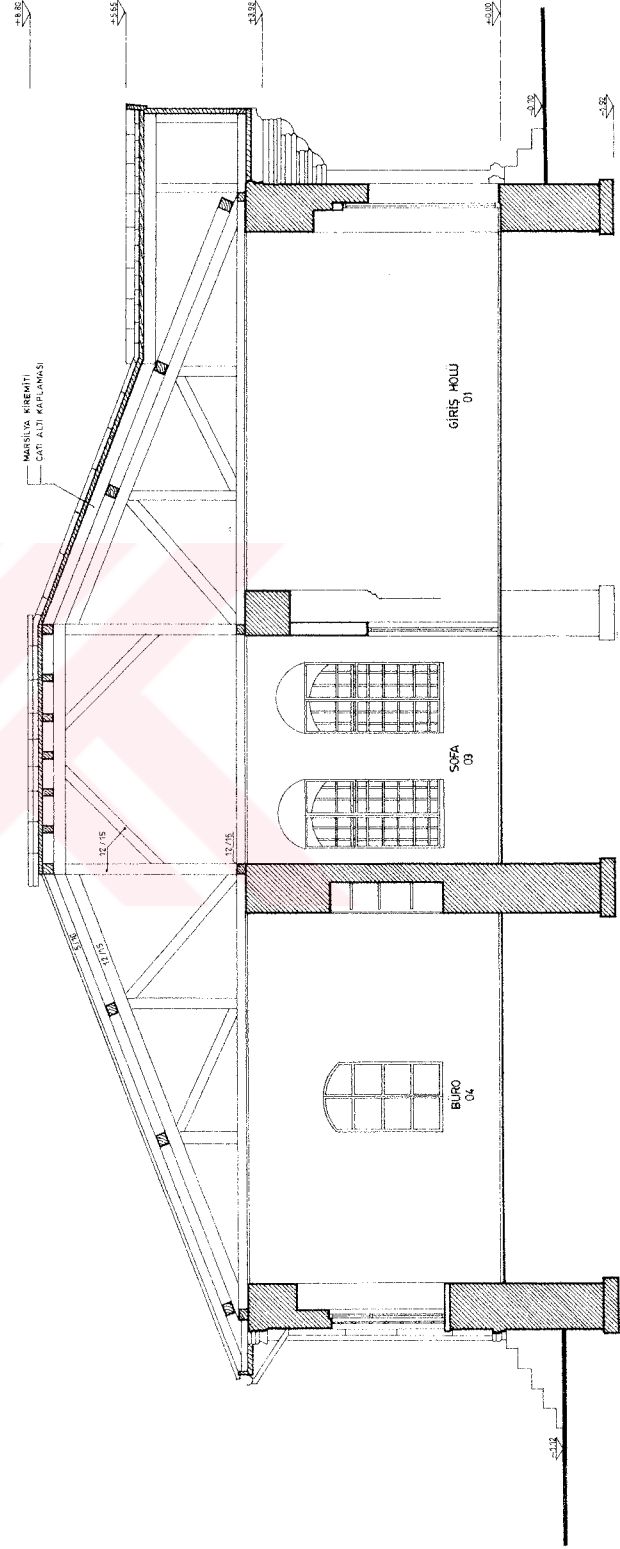
Şekil 7.2. Restorasyon plan çizimi

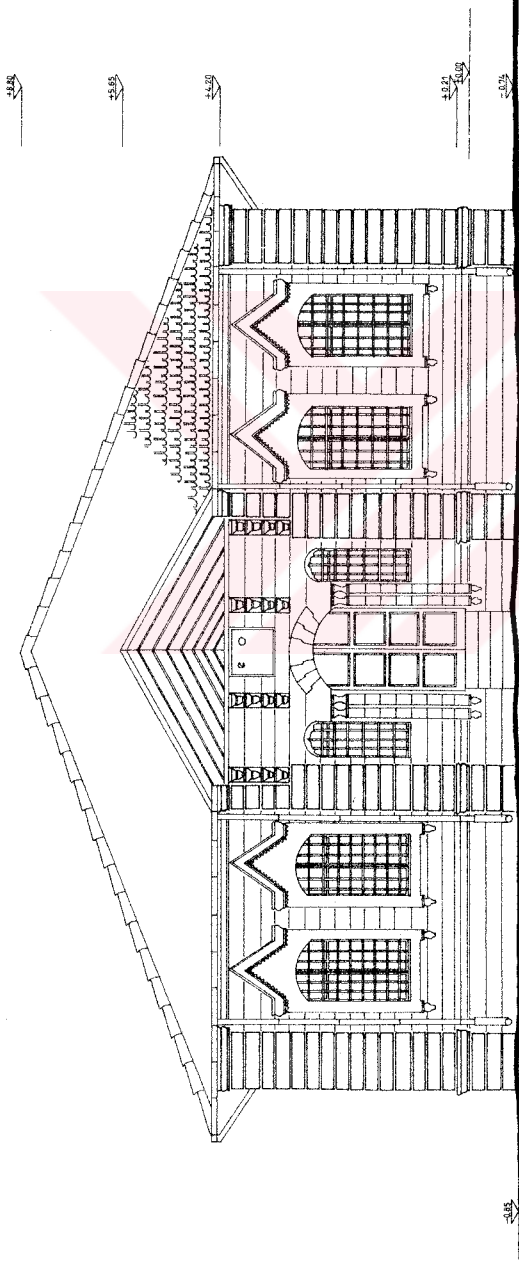

Şekil 7.3. Restorasyon tavan planı çizimi

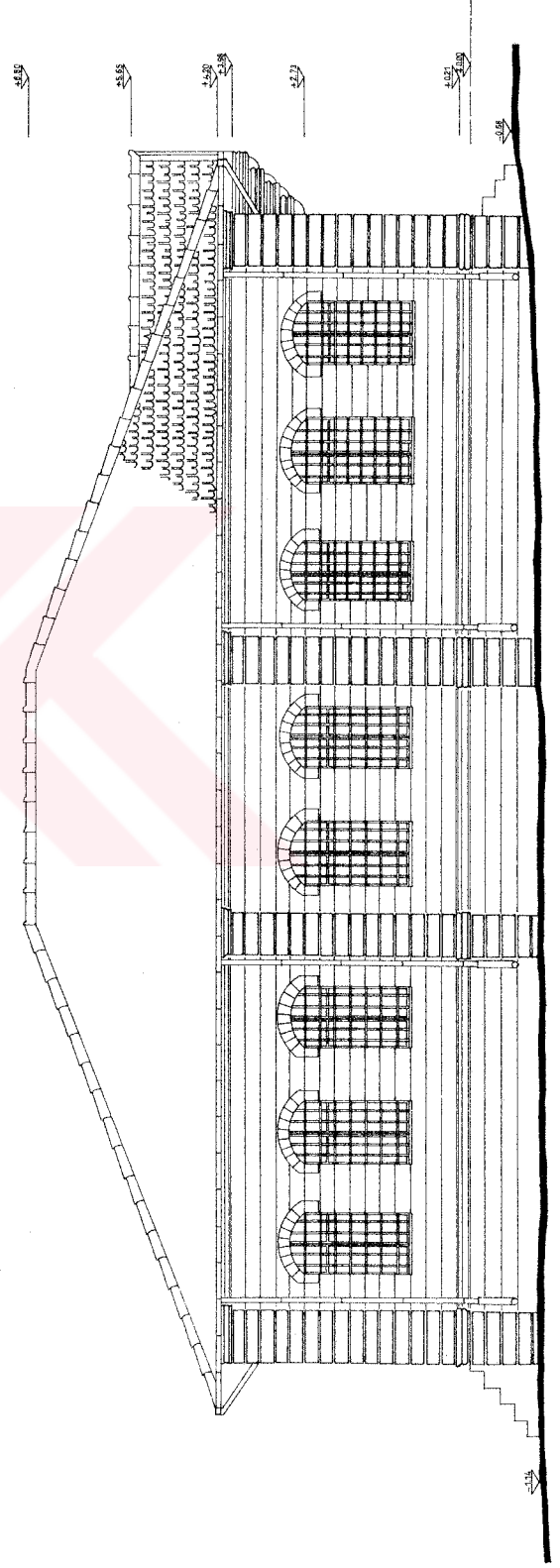

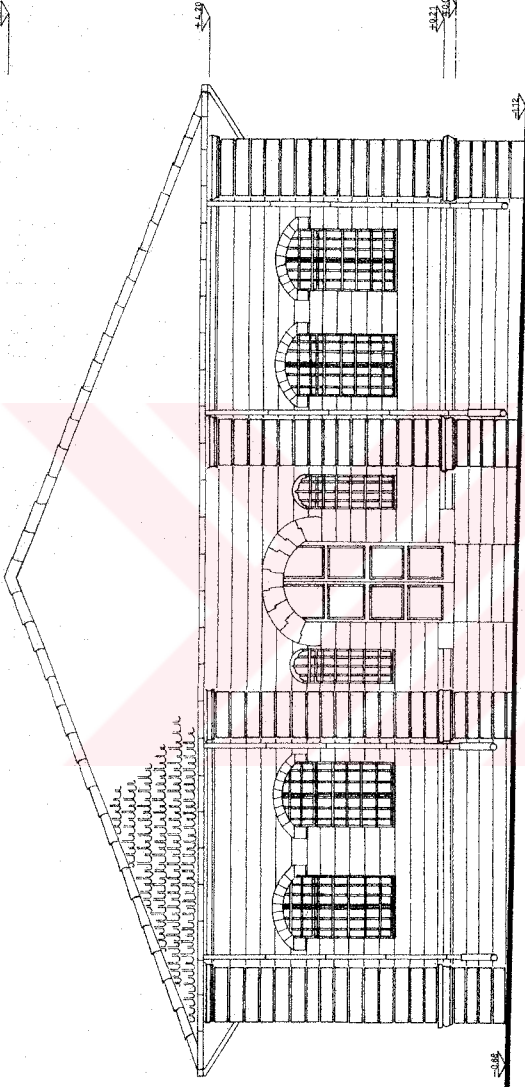
Şekil 7.4. Restorasyon A-A kesiti çizimi

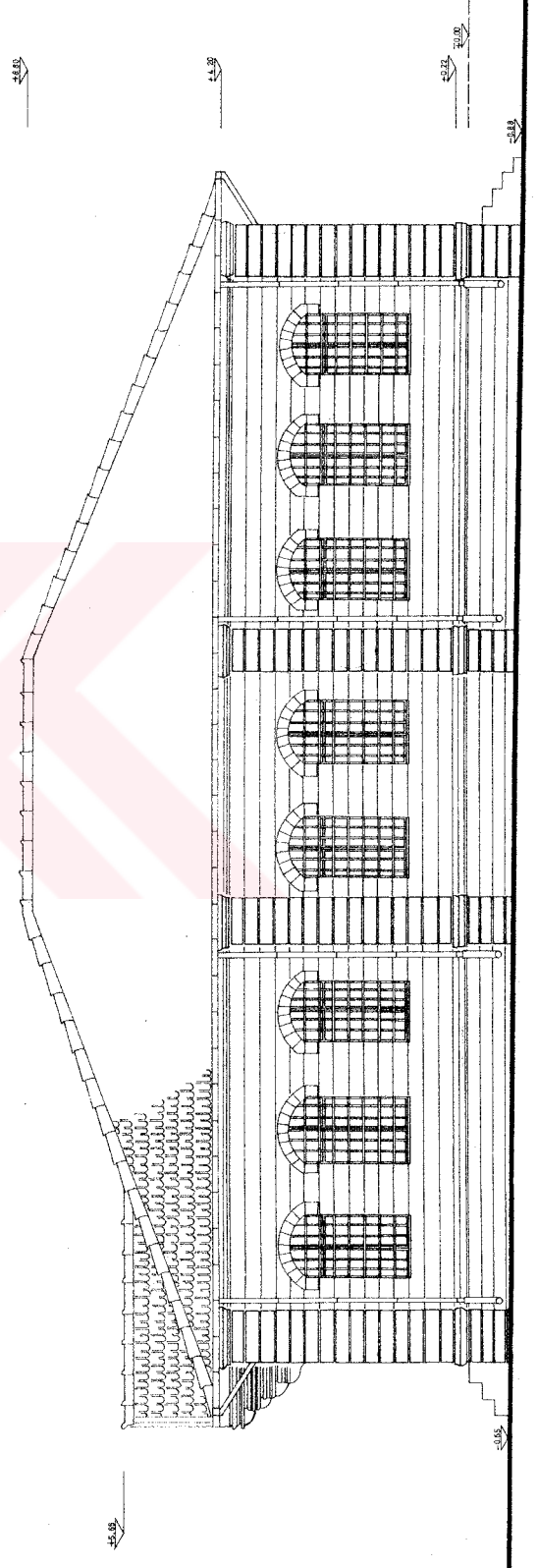

Şekil 7.6. Restorasyon kuzey cephesi çizimi

Şekil 7.8. Restorasyon güney cephesi çizimi

KAYNAKLAR

Ahunbay, Z., 1996, **Tarihi çevre koruma ve restorasyon**, YEM yayınları, s 150-167, İstanbul

Akıllı, H., 1987, **Taş eserlerin tahribatına neden olan etkenler**, Rölöve ve restorasyon dergisi, 6, Vakıflar Genel Müdürlüğü yayınları, s 132, Ankara

Akın, G., 1990, **Asya merkezi mekan geleneği**, Kültür Bakanlığı yayınları, 1220, Tanıtma eserleri, 38, s 65, Ankara

Akkoyunlu, Z., 1989, **Geleneksel Urfa evlerinin mimari özellikleri**, Kültür Bakanlığı yayınları, 1060, Sanat eserleri dizisi, 13, s 9-168, Ankara

Aktüre, S., 1978, **Anadolu kenti**, s 96-98, Ankara

Anonim, 1310-1312, **Mamuret'ul Aziz Salnameleri**, s 81-s 224

Anonim, 1956, **İslam Ansiklopedisi**, 11, s 233-234, Ankara

Anonim, 1967, **Adıyaman il yillığı**, s 50, Adana

Anonim, 1968, **Vilayetlerimizin Tarihi**, s 217-219, İstanbul

Anonim(1), 1982, **Modern Türkiye Ansiklopedisi**, I, s 22, İstanbul

Anonim(2), 1982, **Yurt Ansiklopedisi**, I, s 201, İstanbul

Anonim, 1985, **Yeni Türk Ansiklopedisi**, I, s 24, İstanbul

Anonim, 1986, **Büyük Larousse**, I, s 102, İstanbul

Anonim, 1994, **Adıyaman il yillığı**, s 25-46, Ankara

Çağlayan, A., 1967, **Adıyaman'ın tarihi**, s 43, Adıyaman

Dörner, K., Çev.: Ülke, V., 1990, **Nemrud Dağı'nın zirvesinde tanrıların tahtları**, T.T.K., s 141-143, Ankara

Erder, C., 1975, **Tarihi Çevre Bilinci**, ODTÜ, Mimarlık Fakültesi yayınları, s 289-293 Ankara

Erincin, Ö., 1987, **Eski binalarda zeminden gelen rutubetin önlenmesi**, Rölöve ve restorasyon dergisi, 6, Vakıflar Genel Müdürlüğü yayınları, s 170, Ankara

Evliya Çelebi, Tarihsiz, **Seyahatname**, III, s 169, İstanbul

Güleç, A., 1989/1990, **Müze-Museum**, 2-3, Kültür Bakanlığı Yayınları, s 88-92, Ankara

Gündoğdu, H., 1986, **Dulkadiroğulları Beyliği Mimarisi**, Kültür ve Turizm Bakanlığı yayınları, 657, s 13-14, Ankara

Halaçoğlu, Y., 1979, **Adıyaman**, DİA, I, s 378, Ankara

İzolasyon, 1996, **Kiremit altında su yalıtımı ve oluklu levhalar**, 2, s 63-64, İstanbul

İzolasyon, 1997, **Katı ve yarı elastik sistemlerle su yalıtımı**, 4, s 37-38, İstanbul

Konak, A., 1995, **Atatürk Barajı'nın neden olduğu yeniden yerleşim sonunda Yenısamsat, Söke, Reyhanlı örneklerinde sosyal antropolojik açıdan incelenmesi**, Yayınlanmamış doktora tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, s 9-10, Ankara

Mocan, İ. A., 1983, **Kagir yapılarda onarım belirtme teknikleri**, Rölöve ve restorasyon dergisi, 5, Vakıflar Genel Müdürlüğü yayınları, s 5-18, Ankara

Öner, E., 1992, **Tarihi yapılarda strüktür sağlamlaştırma yöntemleri**, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Yıldız Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, s 64, İstanbul

Özgüç, N., 1985, **Sümeysat Definesi**, Belleten, XLIX(195), s 443, Ankara

Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıkları Mevzuatı, 1990, **2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu**, Kültür Bakanlığı yayınları, s 1,94, Ankara

Urak, G., 1996, **Bütüncül koruma kavram ve gerekleri**, Çevre planlama ve tasarımına bütüncül yaklaşım sempozyumu, Ankara Üniversitesi yayınları s 78, Ankara

Uzunçarşılı, İ. H., 1988, **Osmanlı Tarihi**, I, s 300, Ankara

EK – 1**ADİYAMAN ESKİ ASKERLİK ŞUBE BİNASINA AİT TESCİL FİŞİ VE
KURUL KARARLARI**

- 1.1. Adıyaman Eski Askerlik Şube Binası Eser Tescil Fişi (2 sayfa).
- 1.2. Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıkları Yüksek Kurulu Kararı.
- 1.3. Adana Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu Kararı.

AVRUPA KONSEYİ		DOĞAL VE KÜLTÜREL VARLIKLARI KORUMA ENVANTERİ		D.K.V.K.E.		ENVANTER NO 02.000.(1.2)	
TÜRKİYE		ESKİ ESERLER VE MÜZELER GENEL MÜDÜRLÜĞÜ		ANIT		HARİTA NO 1/1000 19 L 111 19 M IV	
İLİ Adıyaman	İLÇESİ merkez	BAĞLANTI YOLU	varlık meh.	KORUMA DERECEİ :	ANITSAL	1	2
SOKAK VE KARI NO : Tekel Caddesi	YAPILAN -	RADASTRO FAZLA :	ASA :	TAREH	ÇEVRESEL	1	2
ADİ Askerlik Şube binası	YAPILAN -	YAPIN	YOK	YAPININ	ÇEVREYE AYKIRI	1	2
GENEL TANIMI :		YAPININ YERİ		MİMARİ ÇİZİM		OSMANLI	
Kesme taşlarla yapılmış dikdörtgen planlı tek katlı bir yapıdır.		YAPININ YERİ		YAPININ		YOK	

GENEL TANIMI :

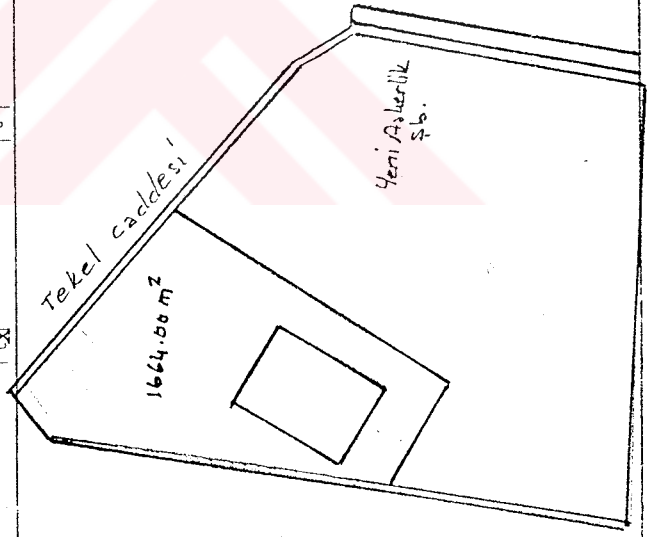
Kesme taşlarla yapılmış dikdörtgen planlı tek katlı bir yapıdır.

KORUMA DURUMU	A	İYİ	TASIVICI YAPI	A	DİS YAPI	A	ÜST YAPI	A	İÇ YAPI	A	SÜSLEME ELEMANLARI	A	RUTUBET	A	YOK
	X	ORTA		X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
	C	FENİ		C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C

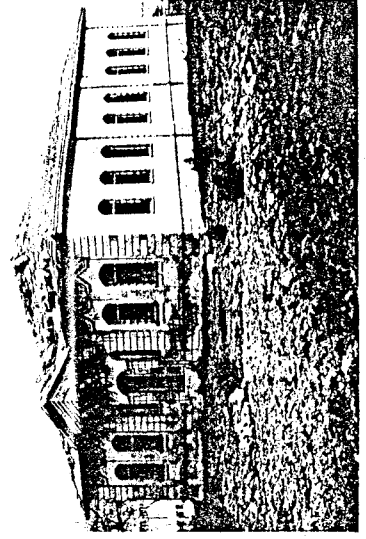
VAZİYET PLANI

K

1:1000

FOTOĞRAF

GÖZLEMLER :

Yapı 19. yüzyılın sonunda yapılmış olabilir.

BÜYÜK BAŞBAŞI :		BAKIMINDAN SORUMLU OLANIN KURULUŞU :		Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğü	
HAZİNE					
YAPILAN ÇALIŞIMLAR :					
AYRINTILI TANIM : Bina kesme taşlarla yapılmıştır. Dikdörtgen planlı ve tek katlıdır. Payelerle desteklenmiş olan duvarlar sağlam durumdadır. Örtü sistemi çatıdır. Bina giriş kapısı basık kemerlidir. Kapı üzerinde üçgen alınlıklı bir sundurma bulunmaktadır. Kapının iki yanında kemerli iki küçük dikdörtgen pencere ve dört adet basık kemerli dikdörtgen bencere olup pencerelerin söve pervazlarının üst kısımları üçgen şeklindedir. Binanın yan cephelelerinde sekizer adet basık kemerli dikdörtgen pencere vardır. Pencereler demirlidir. Arka cephe ön cephenin simetriği olup ancak üçgen alınlık yoktur.					
TEKNİK BİLGİLER		SU	ELEKTRİK	ISITMA	KANALİZASYON
ORJİNAL KULLANIMI :					
Askerlik şube binası					
BÜGÜNKÜ KULLANIMI :					
Kullanılmıyor					
ÖNERİLEN KULLANIMI :					
HAZIRLAYANLAR :					
1 / 3 / 19 84					
Emin İZZET Arkeolog					
KONTROL EDEN					
/ / 19					
GELECEK ONAYI NO.:					
/ / 19					
/ / 19					
REVİZYON					
/ / 19					
G.E.E. Y.K. KARARLARI					

YAYIN DİZİNİ :

EKLER :

RAPOR	X
FOTOĞRAF	X
ROLÖVE PROJESİ	
RESTORASYON PROJESİ	
HARİTA	
KROKİ	X
KİTAP	
YAKİTİVE	

T.C.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
TAŞINMAZ KÜLTÜR VE TABİAT VARLIKLARI
YÜKSEK KURULU

131

KARAR

Toplantı yeri:

Toplantı No.ve Tarihi : 44 26-27/6/1986

ANKARA

Karar No ve Tarihi : 2383 26/6/1986

Adıyaman il merkezi, Tekel caddesi üzerindeki Eski Askerlik Şubesi Binasına ilişkin, içişleri Bakanlığı Jandarma Genel Komutanlığının 1.8.1985 gün ve 3157 sayılı, Bayındırlık ve İskan Bakanlığı, Teknik Araştırma ve Uygulama Dairesi Başkanlığı'nın 3.4.1985 gün ve 3331 sayılı yazısı ile Adıyaman Valiliği'nin 16.1.1984 gün ve 62 sayılı yazıları okundu, okları incelendi, yapılan müzakeresi sonunda;

Adıyaman ili, Merkez Tekel Caddesi üzerindeki Eski Askerlik Şubesi Binasının korunması gerekli taşınmaz kültür varlığı özelliğini göstermesi nedeniyle 2863 sayılı Yasa uyarınca tescil edilmesine, koruma grubunun 11.A-2 olarak belirlenmesine buna göre, "Gabariisini, dış mimari görünümlü ve dış cephe eleman ve malzemesini aynen korumak şartıyla, iç taşıyıcı elemanları, kat planları, iç malzeme ve iç mimarisi yenilenebilecek yapılar" dan olduğuna karar verildi.

ASLI CİBİDİR

İNZA VE MİMAR

Filizun ERSOY

Şube Müdürü

Prof.Dr.M.Ölçü ARK

BAŞKAN

Müsteşar

Üye Üye Üye Üye
Akozan (Feridun) Aktan (Tahir) Çubuk(Mehmet) Emre (Kutlu)

Üye Üye Üye Üye
Karamağaralı(Haluk) Öney(GÖNÜL) Boybal (Yusuf) Tankut (GÖNÜL)

Üye Üye Üye Üye
Müsteşar Yardımcısı Eb, Eser.ve Müzeler Turizm Genel Yapı İşleri
Özkan(GÜLTEKİN) Genel Müdürü Müdürü Genel Müdürü
Yardımcı(Murettin)Ataman(Oktay)Unal(Tankut)

Üye Üye Bulunmadı

Orman Genel Vakıflar Genel
Müdürü Müdürü

Karadeniz(M.Ali) Elhanç(Leyla)

Bulunmadı

Qibidir
Fehmi ERARSELAN
Müze Müdürü V.

Örneğinin aynadır

28.7.1986

Mustafa SUCU

Kültür ve Turizm

Müdür V.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
ADANA KÜLTÜR VE TABİAT VARLIKLARINI
KORUMA KURULU

KARAR

TOPLANTI TARİHİ ve No. : 07.11.1988-VIII

TOPLANTI YERİ : KAHRAMANMARAŞ

KARAR TARİHİ ve No. : 07.11.1988-173

Adıyaman İli, Merkez İlçe, Varlık mahallesinde bulunan Milli Savunma Bakanlığının idare ve denetiminde, sınır boyu ve yasak bölgede bulunan korunması gerekli taşınmaz kültür ve tabiat varlıklarına ilişkin, Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğünün 12.12.1983 gün ve 1983/61 sayılı genelgesi, Adıyaman Valiliğinin 30.12.1983 gün ve 1559 sayılı, 23.3.1984 gün ve 301 sayılı, Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğü Tesbit ve Kurullar Dairesi Başkanlığının 08.08.1988 gün ve 06982 sayılı yazıları okundu, ekleri incelendi, yapılan görüşmeler sonunda;

Adıyaman İl sınırları içerisinde yer alan, Kararımıza ekli Listede isimleri bulunan, Milli Savunma Bakanlığının idare ve denetim alanı içerisindeki tescilli Korunması Gerekli Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıklarının korunması ve değerlendirilmesinin 23. Temmuz.1983 gün ve 18113 sayılı resmi gazetede yayınlanan 2863 sayılı "Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu" nun 10. maddesi gereği Milli Savunma Bakanlığınca yapılmasına karar verildi.

Prof. Dr. ORHAN GÖÇER

Prof. Dr. BELKİS MUTLU

BAŞKAN

BAŞKAN YARDIMCISI

ASIM (Selahattin)

İPEK (İsmet)

MADRAN (Emre)

Üye

Üye

Üye

ÖZBAYIN (M. Emin)

Adıyaman Belediye temsilcisi

Üye

Aslı gibidir

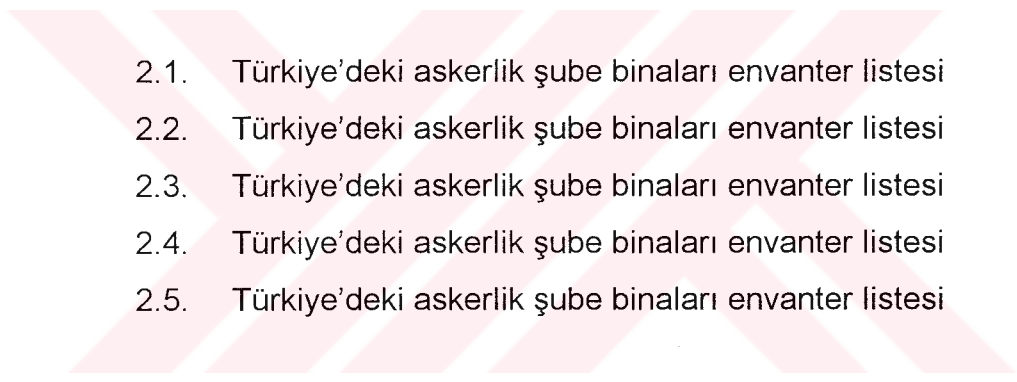
Üye

24.11.1988

Yaşar KARAASLAN

Şef

EK - 2**TÜRKİYE'DEKİ ASKERLİK ŞUBE BİNALARI ENVANTER LİSTESİ**

-
- 2.1. Türkiye'deki askerlik şube binaları envanter listesi
 - 2.2. Türkiye'deki askerlik şube binaları envanter listesi
 - 2.3. Türkiye'deki askerlik şube binaları envanter listesi
 - 2.4. Türkiye'deki askerlik şube binaları envanter listesi
 - 2.5. Türkiye'deki askerlik şube binaları envanter listesi

KÜLTÜR ENVANTERİ

134

İli :	İlçesi :	Adı :	Adres :	Pafta :	Ada :	Parsel :	Grup :	Tür :	Kurulum adı:	KararTarih No:
ADİYAMAN	Merkez	Eski askerlik şubesi	Varlık mevkii ,Tekel cad.				Idari	Askerlik şubesi	TKTVYK	26.6.1986 2383
ARTVIN	MERKEZ	Askerlik Şubesi	Hürriyet sok. No:22	2730 R-C	59	9	Idari Yapılar	Askerlik Şubesi	GEEAYK TKTVYK TRABZON.K TVKK	6.2.1982 A-3301 17.7.1987 3512 17.8.1991 1147
ÇORUM	MECİTOZU	Eski Askerlik Şubesi	Mecitözü Bahçesinde				Idari	Askerlik Şubesi	GEEAYK TKTVYK	9.11.1979/2015. 17.10.1985/1503
DENİZLİ	Merkez	Denizli Askerlik Şubesi					Idari	Askerlik Şubesi	TKTVYK	2.5.1985 945
EDİRNE	MERKEZ	Askerlik Şubesi Başkanlığı			218	23	Idari	Askerlik Şubesi	GEEAYK TKTVYK	14.5.1978/10370 4.10.1985/1447

KÜLTÜR ENVANTERİ

135

İli :	İlçesi :	Adı :	Adres :	Pafta :	Ada :	Parsel :	Grup :	Tür :	Kurulum adı:	KararTarih No:
EDİRNE	MERKEZ	Askerlik Şubesi Başkanlığı		218	24		Idari	Askerlik Şubesi	GEEAYK TKTVYK	14.5.1978/10370 4.10.1985/1447
ESKİŞEHİR	MERKEZ	Eski Askerlik Şubesi	Odunpazarı Mevkii, Akcamlı Mah.	161	1-3-5		Idari	Askerlik Şubesi	GEEAYK TKTVYK KONYA KTVKK	9.5.1981/2808 27.6.1986/2397 29.4.1988/168
ESKİŞEHİR	SIVRIHISAR	Askerlik Şubesi Binaları	Yunus Emre Mah.	302	13		Idari	Askerlik Şubesi	KONYA KTVKK	22.1.1988/45
ESKİŞEHİR	SEYİTGAZİ	Eski Askerlik Şubesi Binası	Yunus Mah.	48-49-K27 -C	6		Idari	Askerlik Şubesi	KONYA KTVKK	4.1.1991/924
DENİZLİ	SARAYKOY	Askerlik Şubesi Binası	Istasyon Cad. Lise Binası bitişiğinde				Askeri	Askerlik Şubesi	Izmir 2 No. KTVKK	6.9.1995 5050

KÜLTÜR ENVANTERİ

136

İli :	İlçesi :	Adı :	Adres :	Pafta :	Ada :	Parsel :	Grup :	Tür :	Kurulun adı:	KararTarih No:
DENİZLİ	ACIPAYAM	Askerlik Şubesi Binası	Çamlık Cad.	27-28 Rb	60	44	Askeri	Askerlik Şubesi	Izmir 2 No. KTVKK	20.9.1995 5126
İÇEL	MUT	Askerlik Şubesi	Kale Mah.Yatırtaş Cad.No:2				Idari	Askerlik Şubesi	GEEAYK	12.6.1982/3626
KASTAMONU	TAŞKOPRU	Askerlik Şubesi		50-47 A-d	162	42	Idari	Askerlik Şubesi	GEEAYK ANKARA KTVKK ANKARA KTVKK ANKARA KTVKK	10.11.1979/2010 13.11.1990/1478 5.11.1991/2041 8.10.1991/2010
KASTAMONU	KURE	Askerlik Şubesi Binası	Inebolu Yolu Üzerinde				Idari	Askerlik Şubesi	TKTVYK ANKARA KTVKK ANKARA KTVKK	13.2.1986/1874 12.12.1989/978 19.11.1991/2066
KASTAMONU	DADAY	Askerlik Şubesi					Idari	Askerlik Şubesi	GEEAYK TKTVYK	7.6.1980/2237 13.3.1986/2105

KÜLTÜR ENVANTERİ

137

İli :	İlçesi :	Adı :	Adres :	Pafta :	Ada :	Parsel :	Grup :	Tür :	Kurulun adı:	KararTarih No:
KASTAMONU	MERKEZ	Askerlik Şubesi -Misafirhane ve Gazino	Cebrail Mah. İkinci Hükümet Cad. No:34	9	176	4	İdari	Askerlik Şubesi	GEEAYK TKTVYK ANKARA KTVKK ANKARA KTVKK	9.11.1979/1985 3.5.1985/989 8.12.1989/975 14.5.1990/1223
KAYSERİ	TALAS	Askerlik Şubesi	-	-	78	27	Askeri	Askerlik Şubesi	KAYSERİ KTVKK	17.11.1995 1953
AYDIN	Merkez	Askerlik Dairesi Binası	Cumhuriyet Mah. 2. Sok.	17	319	1	İdari	Askerlik Dairesi Binası	İzmir 2 Nolu KTVKK	26.12.1990 1685
AYDIN	ÇİNE	Eski Askerlik Şubesi Binası	Eski Çine, Şevketiye Mah.				İdari	Askerlik Şubesi Binası	İzmir 2 Nolu KTVKK	10.9.1992 2890

KÜLTÜR ENVANTERİ

İl :	İlçesi :	Adı :	Adres :	Pafta :	Ada :	Parsel :	Grup :	Tür :	Kuruluş adı:	KararTarih
NEVŞEHİR	URGUP	Eski Askerlik Şubesi Binası	Kayakapı Mah. Kavaklıönü Mevkii				İdari	Askerlik Şubesi	TKTVYK	12.7.1984/
NEVŞEHİR	AVANOS	Askerlik Şubesi	Camikebir Mah. Uğur Mumcu Cad.	77	546	2	İdari	Askerlik Şubesi	Kayseri KK Nevşehir KK	25.10.1991/ 13.4.1996
KONYA	BEYŞEHİR	Askerlik Şubesi		34-33 c.d	24	1	İdari	Askerlik Şubesi	KONYA KTVKK	30.11.1990/
ORDU	MERKEZ	Askerlik Şubesi	Saray Mah. Kışla Cad. 38 No:58	363	3		İdari	Askerlik Şubesi	GEEAYK TKTVYK	20.10.1979/ 2.7.1987/34
SINOP	AYANCIK	Askerlik Şubesi	Yalı Sok. No:4 Hükümet Cad.	5	1		İdari	Askerlik Şubesi	GEEAYK TKTVYK TRAB. KTVKK	14.4.1978/1 1.8.1986/2/ 1.10.1992/143
SINOP	BOYABAT	Askerlik Şube Binası	Zincirlikuyu Mah.	38	189	1	İdari	Askerlik Şubesi	GEEAYK TKTVYK TRAB. KK TRAB. KK	12.5.1979/1 23.10.1987/ 26.9.1989/2 9.4.1996/ 2
SINOP	MERKEZ	Askerlik Şubesi	Kale Yazısı Mah. Sakarya Cad. No:14	2	8	42	İdari	Askerlik Şubesi	GEEAYK TKTVYK TKTVYK	8.10.1976/1 15.11.1985/ 23.10.1987/
SAMSUN	MERKEZ	Askerlik Şubesi	İl Merkezi	20	548	14-15	İdari	Askerlik Şubesi	GEEAYK GEEAYK TKTVYK	14.10.1978/ 8.6.1979/1/ 8.3.1985/7/
YOZGAT	MERKEZ	Askerlik Şubesi	Cumhuriyet Mah. Lise Cad. No:8				İdari	Askerlik Şubesi	GEEAYK GEEAYK	10.3.1979/1 22.9.1979/1
TRABZON	MERKEZ	Askerlik Şubesi	Gülbahar Hatun Mah.	18	388	8	İdari	Askerlik Şubesi	TKTVYK	4.9.1985/1/
KÜTAHYA	MERKEZ	Eski Askerlik Şubesi Binası	Frig Vadisi Sabuncupınar Köyü				Askeri	Askerlik Şubesi	BURSA KK	27.1.1995

EK - 3
ASKERLİK ŞUBE BİNALARI ESER TESCİL FİŞLERİ ve
KURUL KARARLARI

- 3.1. Çorum-Mecitözü Eski Askerlik Şube Binası eser tescil fişi.
- 3.2. Nevşehir-Ürgüp Askerlik Şube Binası Kurul Kararı.
- 3.3. Nevşehir-Ürgüp Askerlik Şube Binası eski eser fişi.
- 3.4. Kastamonu-Daday Askerlik Şube Binası eser tescil fişi (2 sayfa).
- 3.5. Kastamonu-Küre Askerlik Şube Binası eser tescil fişi.
- 3.6. Sinop-Merkez Askerlik Şube Binası eser tescil fişi (2 sayfa).
- 3.7. Kastamonu-Merkez Askerlik Şube Binası eski eser fişi (2 sayfa).
- 3.8. Sinop-Boyabat Askerlik Şube Binası eser tescil fişi (2 sayfa).

KÜLTÜR ve TURİZM BAKANLIĞI
TAŞINMAZ KÜLTÜR ve TABİAT VARLIKLARI
YÜKSEK KURULU BAŞKANLIĞI

K A R A R

Toplantı No. ve Tarihi 13 12.7.1984

Karar No. ve Tarihi 3074 12.7.1984

Toplantı yeri

ANKARA

Nevşehir İli, Ürgüp İlçesi, Kayakapı Mahallesi, Kavaklıönü Mevkii
lunan Eski Askerlik Şubesi Binası ve çevresindeki Koğuş ve Cephanelik
ile ilgili Ürgüp Kaymakamlığının 9.5.1984 gün ve TOR.ÜRM.50-736-101 sa
ki Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğünün 3.6.1984 gün ve 4146 sayılı y
okundu, ekleri incelendi, yapılan müzakeresi sonunda:

Nevşehir İli, Ürgüp İlçesi, Kayakapı Mahallesi, Kavaklıönü Mevkii
nan Eski Askerlik Şubesi binası ile çevresindeki Koğuş ve Cephanelik
nın korunması gerekli taşınmaz kültür varlığı özelliği gösterdikleri
cil edilmelerine;

II.A.I gurubuna göre onarımının gerçekleştirilebileceğine, Ekte
len rölöve projesine göre yapıların ve bilhassa cephelerin orjinal duz
tırılarak, onarımlarının yapının özgünlüğüne sadık kalınarak yapılması
verildi.

(İmza)

Boysal YUSUF
Şube Müdür Yardımcısı

KEMAL GÖKÇE

B A Ş K A N
Müsteşar

ANKARA YÜKSEK KURULU	
Kayıt No.	Tarihi
661	3-8-84

Üye Akozan (Feridun) Bulunmadı	Üye Aktan (Tahir)	Üye Çubuk (Mehmet) Bulunmadı	Üye Emre (Kutlu) Bulunmadı	Üye Karamağaralı (H)
Üye Öney (Gönül) Bulunmadı	Üye ÖZGÜR KUTLU Boysal (Yusuf)	Üye Tankut (Gönül)	Üye Müsteşar Yardı Düzgünoğlu (Erci)	
Üye Es, Eserl. ve Müzeler Genel Müdürü V. Semerci (Orhan)	Üye Turizm Genel Müdürü Tarhan (Cem) Bulunmadı	Üye Planlama ve İnmar Genel Müdürü Tankut (Ünal)	Üye Orman Genel Müdürü Karadeniz (M. Ali) Bulunmadı	Üye Vakıflar C Müdür Yiğitgüden (G)

MILLÎ SAVUNMA BAKANLIĞI	İLİ : Nevşehir	MAHALLE : KAYA
İNŞAAT EMLAK DAİRESİ	İLÇESİ : Urgüp	SOKAK NO :
BAŞKANLIĞI	ADI : Askerlik Şb.	ADA PAFTA PARSEL : 84.

YAPILDIĞI DEVİR : Hicri: 1305 Miladi : 1885

YAPTIRAN MİMAR :

KİTABESİ : Var

MİMARİ ÖZELLİKLERİ : Dıştan 11.45 x 13.00 m. boyutunda 3 katlı bir yapıdır. Dış cephesi sarı-bej renkli Urgüp taşıdır. Bodrum katı ise kahverengi taş kaplıdır. Giriş katı ile birinci kat arasında 15 cm. kalınlığında silme var. Cephe duvarlarında basit profilli bir silme ile sonlanıyor. Katı ile bodrum kat arasında da yarım daire kesitli bir bant dolanıyor.

Yapıda saçak yoktur. Silme üzerinde yağmur oluğu dolanmaktadır. Katı ile üstü ile üst yapı marsilya tipi kiremitle kaplıdır.--

Yapıya yol cephesinden kemerli bir niş içerisine yerleştirilmiş 1 natlı ahşap bir kapı ile girilmektedir. Giriş katında büyükçe bir hol vardır. Odalar yerleştirilmiştir. Giriş katında, girişin sağında kalın 4 10.90 m. boyutunda bir oda vardır. Girişin solunda ise 1 oda, mutfak ve banyo. Hol kısmında ise sonradan betonarme olarak yenilenmiş merdiven bulunmaktadır. Hol kısmının döşemesi mozaiktir. Odalar ise ahşap döşemelidir. Süpürgelikler de ahşap olup, tavanlar ahşap çatalıdır. Duvarların taşıya teması ahşap olup üzeri sıvalı ve badanalıdır. Giriş katı pencereleri ahşap söveli, ahşap doğramalı ve dikdörtgen kesitlidir. Pencerelerde demir g parmaklık vardır.

Üst kat da giriş katındaki holun aynısı yer alır. Holün girişinin üzerine rastlayan balkona çıkılmaktadır. Balkon'un sağında 3 adet solunda 2 adet oda ve WC-bulunmaktadır.

Hol ve antre döşemeleri, süpürgelikleri ahşaptır. Tavanlar ahşaplıdır. Herhangi bir süsleme elemanı yoktur. Üst kat da yer alan pencereler ahşap söveli ve ahşap doğramalıdır. Kemerli olan pencerelerde demir parmaklık yoktur.

Balkon ahşap döşemeli ve ahşap korkulukludur. Balkona açılan kapılar dıştan taş söve ve kemerlidir. Balkon'da binanın iki dış kenarını birleştiren iki adet 5 merkezli kemer vardır. Bu kemerlerin birleşim yeri kolon olmayıp yalnızca başlık vardır. Başlık kemerlerin duvarla birleşiminde de bulunmaktadır.

Bodrum kat üç hacimden oluşmaktadır. Döşeme topraktır. Duvarlar 8 kalınlığındadır. Arka kısmı toprak dolgudur. Ön kısmında dikdörtgen kesitli ve demir parmaklıkla pencereler vardır. Giriş yan cephe dendir.

Yapının elektrik ve sıhhi tesisatı tamıyla harap olmuştur.

BU GÜNKÜ DURUMU : Halen boş olan bina harap durumdadır.

Aracın	1151
Kayıt No	30.9.198

SONUÇ : Korunması gerekli eski eserdir.

Mücellâ KAYARCAN
Mimar

Özcan YALÇINKAYA
Y.Mim. Yr.
Ehla Aş. Şb. Md.

Mehmet ALPÖRAN
İş. Kol. Alb.
İnşaat Grup Başkan

AVRUPA KONSEYİ	DOĞAL VE KÜLTÜREL VARLIKLARI KORUMA ENVANTERİ	D.K.V.K.E.	ENVANTER NO. : 37.07.0(1.2)-2
TÜRKİYE	ESKİ ESERLER VE MÜZELER GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	ANIT	HARİTA NO. :
İL : KASTAMONU	İLÇESİ : DADAY	MAHALLE KÖY VEYA MEVKİİ : KADASTRO : PATA : ADA :	KORUMA DERECESİ : ANITSAL : ÇEVRESİ : ÇEVREYE AYKIRI :
AD : DADAY	YAPININ YAPILAN TARİHİ : 1890	YAPAN : KİTABE :	MİMAR, ÇALIŞAN Devir Osmanlı Çağı
ASKERLİK ŞUBESİ	YAPININ YAPILAN TARİHİ : 1890	YAPININ YAPILAN TARİHİ : 1890	YAKİNE :
GENEL TANIM : İki katlı, dışı kesme taş, kârgir; içi kârgir-ahşap karışımı yapıdır. Ön cepheyi iki yandan merdivenle çıkılan giriş plâförmü ve kapı önünde 4 sütunun desteklediği ikinci kattaki balkon hareketlendirmektedir. Kemerli kapı ve pencere söveleri taştan çevirme olup, iki katta benzerdir. Taban, tavan, ikinci katta salondaki direkler, merdiven ahşap olup, iç kısımlarda taş ve ahşap malzemede göze garpan süsleme bulunmamaktadır.			
KORUMA DURUMU	İYİ ORTA FENİ	TAŞIYICI YAPI	İÇ YAPI
X	X	X	X
B	B	B	B
C	C	C	C
ÜST YAPI	İÇ YAPI	SÜSLEME ELEMENTLARI	RUTUBET
X	X	X	X
B	B	B	B
C	C	C	C
YOK	YOK	YOK	YOK
İZİ VAR	İZİ VAR	İZİ VAR	İZİ VAR
ÖNEMLİ	ÖNEMLİ	ÖNEMLİ	ÖNEMLİ
VAZİYET PLANI		FOTOĞRAF	
DADAY ← KASTAMONU CAD. → KASTAMONU			
GÖZLEMLER : Ön cephedeki, 4 sütunun desteklediği ikinci kat balkonunu hava şartlarına açık bulunduğundan tamire ihtiyacı vardır. Yağmur ve kar sularını aşağıya sızdırmakta ve kesme taş korkulukların bazı kısımları ayrılmaya-kopmaya başlamıştır.			

BUGÜNKÜ SAHİBİ :

MİLLÎ SAVUNMA BAKANLIĞI

BAKIMINDAN SORUMLU OLMASI GEREKEN KURULUŞ :
MİLLÎ SAVUNMA BAKANLIĞI

YAPILAN ONARIMLAR : Yapının dış kısımlarında tamirat yapılmamıştır. İş bölme duvarları ihtiyaca göre zamanla ahşap-kârgir olarak yapılmış, Alçı siva ile kaplı oda iç duvarları bozulmuş, harçlı siva yapılmış ve duvarlar boyanmıştır. Çati, yapılan tamiratlar neticesinde alafranga kiremitler ile kaplanmıştır.

AYRINTILI TANIM : Binanın yapı şekli, kârgir-ahşap karışımıdır. Dış duvarlar kesme taş ve kârgir, iç duvarlar kârgir-ahşap olup, yarı kârgir sistemdedir. Halen Askerlik Şubesi olarak kullanılan yapıda, birinci ve ikinci katta 9 oda, 1 arşiv bölümü, 1 mutfak ve 2 tuvalet-banyo olarak teşkilatlandırılmıştır. Ön cephede kapı üzerinde gelen saçak altındaki taş silmeli üçgen alınlığın ortasındaki padişah tuğrası yeri boş bulunmaktadır. Yapı malzemesi, şekil teşkilatlandırma özelliklerinden 1890 yıllarının yapısı olduğu anlaşılmaktadır. Ön cepheyi hareketlendiren plâtfom 1.10 mt. yükseklikte olup, iki yandan 5'er basamaklı merdivenle çıkılmaktadır. 2.10 x 4.30 mt. ölçülerinde plâtfomun köşelerindeki 4 sütunun üstü doğru kademeli daralan kaidesi ve yelpaze şeklindeki sünn başlıkları orjinaldir. Kapının sağ ve solunda 3'er pencere vardır. Arka cephede de 7 pencere bulunmaktadır. Dış cephe olarak, üst kat, alt katın benzeri olup, 1.ci ve 2.ci kattaki ahşap bölme ve merdivenler, ikinci kattaki salonun tavanının destekleyen ahşap direkleri içerde değişiklik göstermektedir.

TEKNİK BİLGİLER	SU	ELEKTRİK	ISITMA	KANALİZASYON
	VAR	VAR	YOK	VAR

ORJİNAL KULLANIMI :

ASKERLİK ŞUBESİ

BUGÜNKÜ KULLANIMI :

ASKERLİK ŞUBESİ

ÖNERİLEN KULLANIMI :

ASKERLİK ŞUBESİ

HAZIRLAYANLAR : 27 / 2 / 19 80
Zühtü YAMAN Mustafa YÜKSEK
Müze Asistanı Müze Asistanı
İmza- R. ühür -İmza-

KONTROL EDEN :

/ / 19

G. M. E. A. Y. K. KARARLARI
NO :

/ / 19

/ / 19

/ / 19

YAYIN DİZİNİ :

EKLER :

ASLININ AYNI DİR

5.3.1985

Nurettin SAİR

Müze Müdürü

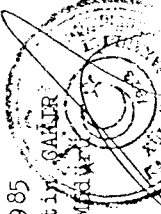
RAPOR 1

FOTOGRAF 10

RÖLÖVE PROJESİ -

KONJESYON PROJESİ -

TARİHİ -

AVRUPA KONSEYİ		DOĞAL VE KÜLTÜREL VARLIKLARI KORUMA ENVANTERİ		D.K.V.K.E.																																																						
T Ü R K İ Y E		ESKİ ESERLER VE MÜZELER GENEL MÜDÜRLÜĞÜ																																																								
İLİ : Sinop	İLÇESİ : Merkez	MAHALLE KÖY VEYA MEVKİİ : Kaleyazısı Mah.																																																								
SOKAK VE KAĞIT NO : Sakarya Cad. No: 12	KADASTRO PAFTA : 2 ADA : 8 PARSEL : 40																																																									
ADİ : Askerlik Şubesi Binası	YAPITIRAN : YAPIM TARİHİ :	YAPAN : KİTAP : KİTAP :		MİMARİ ÇAŞI (ÖSLÜP) : VAKFIYE :																																																						
GENEL TANIM :		Osmanlı																																																								
Dikdörtgen plânlı, dış duvarları kâgir, iç kısımları ahşap bir yapı.																																																										
VAZİYET PLÂNI																																																										
FOTOĞRAF																																																										
<table border="1" style="width:100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <th rowspan="2">KORUMA DURUMU</th> <th colspan="3">TAŞIYICI YAPI</th> <th colspan="3">DİŞ YAPI</th> <th colspan="3">İÇ YAPI</th> <th colspan="3">SUSLEME ELEMANLARI</th> <th colspan="3">RUTUBET</th> <th colspan="2">A YOK</th> </tr> <tr> <th>A</th> <th>B</th> <th>C</th> <th>A</th> <th>B</th> <th>C</th> <th>A</th> <th>B</th> <th>C</th> <th>A</th> <th>B</th> <th>C</th> <th>A</th> <th>B</th> <th>C</th> <th>A</th> <th>B</th> </tr> <tr> <td></td> <td>☒</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☒</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☒</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☒</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☒</td> </tr> </table>						KORUMA DURUMU	TAŞIYICI YAPI			DİŞ YAPI			İÇ YAPI			SUSLEME ELEMANLARI			RUTUBET			A YOK		A	B	C	A	B	C	A	B	C	A	B	C	A	B	C	A	B		☒	☐	☐	☒	☐	☐	☒	☐	☐	☒	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☒
KORUMA DURUMU	TAŞIYICI YAPI			DİŞ YAPI			İÇ YAPI			SUSLEME ELEMANLARI			RUTUBET			A YOK																																										
	A	B	C	A	B	C	A	B	C	A	B	C	A	B	C	A	B																																									
	☒	☐	☐	☒	☐	☐	☒	☐	☐	☒	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☒																																									

BUGÜNKÜ SAHİBİ :	BAKIMINDAN SORUMLU OLMASI GEREKEN KURULUŞ :											
Hazine	Millî Savunma Bakanlığı											
YAPILAN ONARIMLAR :												
AYRINTILI TANIM : Zeminle birlikte iki kattır. Batı duvarı iç kalenin doğu dış suruna yakındır. Doğu cephesinde, ortada bütün kat duvarı yüksekliğince yükselen üst üste iki kemer vardır. Altındaki kemer içinde zemin kata girişi sağlayan kapı, üsttekinde ise ikinci katın balkona açılan kapısı vardır. Yapının 4 ya- nında da yüksek ve kemerli pencereler vardır. Binanın içerisine doğu ve batı cephelerdeki kapılarla girilir. Doğu cephedeki kapıdan içeriye girildiğinde bir salon ve salona açılan üç oda ile salonun sonunda ikinci kata çıkılan ahşap basamaklı bir merdiven görülür. İkinci katta yine bir salon ve salona açılan 4 oda vardır.												
<table border="1"> <thead> <tr> <th>TEKNİK BİLGİLER</th> <th>SU</th> <th>ELEKTRİK</th> <th>ISITMA</th> <th>Kalite Kontrol</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td></td> <td>X</td> <td>X</td> <td>X</td> <td>X</td> </tr> </tbody> </table> ORJİNAL KULLANIMI : Konut			TEKNİK BİLGİLER	SU	ELEKTRİK	ISITMA	Kalite Kontrol		X	X	X	X
TEKNİK BİLGİLER	SU	ELEKTRİK	ISITMA	Kalite Kontrol								
	X	X	X	X								
BUGÜNKÜ KULLANIMI :												
Askerlik Şubesi												
ÖNERİLEN KULLANIMI :												
Askerlik Şubesi												
HAZIRLAYANLAR :												
Metin AKSOY	16 / 6 / 19 76	Metin AKSOY										
Arkeolog		Arkeolog										
Servet ERBİL - müdür	16 / 6 / 19 76	Servet ERBİL - müdür										
KONTROL EDEN :												
G. M. E. A.		G. M. E. A.										
NO :		NO :										
EKLER :												
RAPOR												
FOTOĞRAF		X										
ROLOVE PROJESİ												
RESTORASYON PROJESİ												
YAYIN DİZİNİ :												

ESKİ ESER FİŞİ

MİLLÎ SAVUNMA BAKANLIĞI İNŞAAT EMLAK DAİRESİ BAŞKANLIĞI	İLİ : Kastamonu İLÇESİ : Merkez ADI : Askerlik Şb.	MAHALLE : Cebraıl SOKAK NO. : Şube Ca ADA PAFTA PARSEL : 176,9,1
---	--	--

YAPILDIĞI DEVİR : Erken Cumhuriyet

YAPTIRAN MİMAR : -

KİTABESİ : Yok

MİMARİ ÖZELLİKLERİ : Kastamonu Askerlik Şubesi dıştan 15.20x22.20 mt. b. yutlarında dikdörtgen biçiminde üç katlı bir yapıdır. Yapının de tarafında 9.80x4.75 mtboyutunda ilave bir kısım vardır. Dış duvar lar sıvalı ve badanalıdır. Yapının köşelerinde kesme taştan "Köş taşları" vardır. Doğu cephedeki çıkıntılı kısım ahşap iskelet- tuğla dolgu şeklinde yapılmıştır. Binaın ana kütlelerinin malzeme şaptenamamıştır.

Birinci ve İkinci katlar arasında basit profilili taş silme v dır. İkinci katın bitiminde de yaklaşık 20 cm.lik basit profilili silme yer almaktadır. Ahşap saçaklar 50 cm. genişliğindedir. Bin marsilya tipi kiremitle kaplı kırma çatı ile örtülmüştür.

Yapının taşıyıcı sistemi ahşap karkas olarak yapılmıştır. Bi ci ve İkinci kat döşeme kaplamaları ahşaptır. Zemin kat döşemesi şap kaplıdır. Ahşap süpürgelikler ortalama 20 cm. yüksekliğinded Tavandan da yaklaşık 25-30 cm. aşağıda ahşap bir bant dolaşmakta İkinci kat tavanlarının bir kısmında yıldız motifi vardır. Birin kat tavanları ahşap çitalıdır. Zemin kat tavanları ise kontrplak kaplıdır. Yapının pekçok kapısında özgün ahşap eşikler mevcuttur

İkinci katta "Başkan Odası" olarak kullanılan odada kale ima verecek bir dolap kullanılmıştır. Yine ikinci katta girişin üzer rastlayan odada özgün ahşap birdolap bulunmaktadır. Ayrıca bu od dan basık kemerli bir kapı ile balkona çıkılmaktadır. Demir prof ler tarafından taşınan balkonun korkulukları da demirdir.

Yapının iç duvarları yalındır. Herhangi bir süsleme elemanı tur. Yalnız bazı odalarda, sandalye çarpmaması için yatay ahşap bant dolaşmaktadır.

Yapıda 2 ana merdiven grubu vardır. Bunlardan dışarıda olanı Batı cephede yer almaktadır. İki kollu olan bu merdivenin Devamı BU GÜNKÜ DURUMU : Yangın geçiren yapının halen zemin katı kullanılmı tadır. Üst katları boştur.

5359 25.4.85

SONUÇ: Korunması gerekli eski eserdir.

Mücadele KAYARER
Mimar

Hüseyin ALKAS
Ş. Mimar Vzb
Etiler A. Şb. Md. V

Mehmet ALPUĞAN
İs. Ed. Alb
Ticaret Grup Başkanı

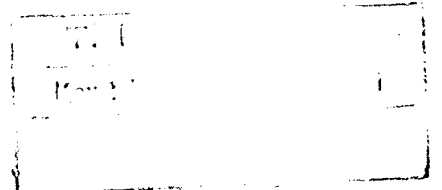
basamakları mozaiktir. Korkulukları demir profildir. Bu merdivenlerle birinci katta 7.20x2.05 mt.lık bir sahanlığa ulaşılmaktadır. Bu sahanlıkta dairesel kesitli dört adet kolon yer alır ve bu kolonlar ikinci kattaki çıkmayı taşımaktadır. Bu kolonların duvar hesinde yalancı kolon şeklinde karşılıkları vardır. Alt ve üst katlıkları dairesel kesitli olarak genişlemekte ve kare birer parça ile sonlanmaktadır. Bu sahanlıkta 1974 Yılında yapılmış bir Atatürk Bustü kaidesi bulunmaktadır.

İkinci merdiven grubu ise bina içinde yer almaktadır. Üç kolon olan bu merdivenler ahşaptır. Korkulukları da ahşap olan bu merdivenlerle birinci kattan ikinci kata çıkılmaktadır. Zemin katla birinci kat arasında içten bağlantı yoktur.

Birinci ve ikinci katta yeralan Kuzey, Güney ve Batı cephe pencereler 0.90x2.70 mt.boyutundadır. Üzerleri iki merkezli kemer kapatılmış olan pencerelerin çevrelerinde profilli süveler vardır. Kemerin kilit taşı söve yüzeyinden 5 cm. kadar çıkıntı yapmaktadır. Zemin kat pencereleri ise yüksekliği daha azdır. Doğu cephe de merdiveni aydınlatan pencereler ise iki kat boyunca devam etmektedir. WC'lerin yer aldığı bloktaki pencereler dikdörtgen kesitlidir.

Zemin katta basık kemerli iki kanatlı ahşap bir kapı dikdörtgen kesitli iki kapı batı cephede yer almaktadır. Doğu cephede basık kemerli ikinci bir giriş daha vardır. Birinci katta Batı cephede giriş kapısı yer alır. Basık kemerli boşluk içinde dikdörtgen kesitli iki kanatlı ahşap kapı vardır. İkinci katta balkon kapısı da basık kemerli ve iki kanatlıdır. İçteki oda kapıları dikdörtgen kesitlidir ve tek yada çift kanatlı olanları vardır.

İki adet dolabı olan yapının ocak vb. elemanı bulunmamaktadır. Elektrik ve sıhhi tesisatı tümü ile harap durumdadır.

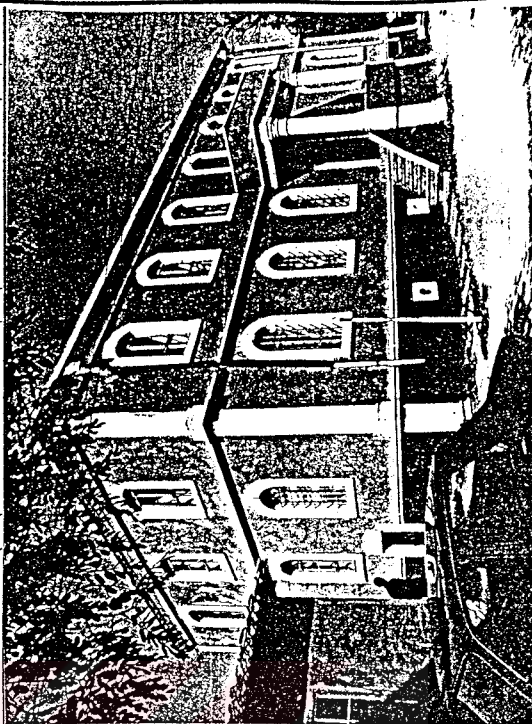
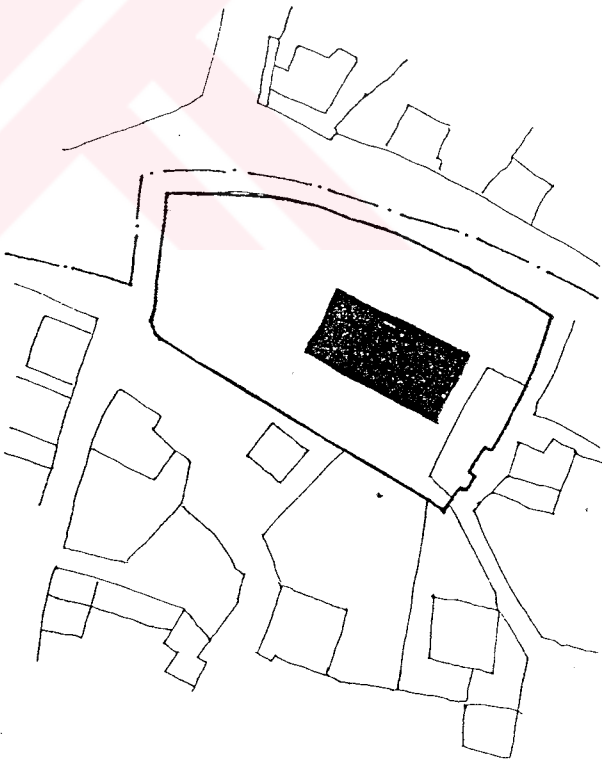

AVRUPA KONSEYİ	DOĞAL VE KÜLTÜREL VARLIKLARI KORUMA ENVANTERİ	DKVKE.	ENVANTER NO: 57.02.00 (1.3) 32
TÜRKİYE	ESKİ ESERLER VE MÜZELER GENEL MÜDÜRLÜĞÜ		HARİTA NO: 29L-1b 1/1000
İli : Sinop	İlçesi : Boyabat	MAİLALE KÖY VEYA MEVKİİ : Zincirlikuyu	KORUMA DERECESİ : 1 2 3 1 X 3
SOKAK VE KAĞIT NO :	PAZARLARI : 38	ADA : 189 PARSEL : 1	ANITSAL ÇEVRESEL ÇEVREYE AYKIRI
ADI : Askerlik Şubesi Binası	YATIRIM TARİHİ : 1924	YATIRIM : KİTAP :	MİMARİ ÇAĞI (ÜSLUP) : Geç Osmanlı YAKİTİ :
GENEL TANIMI :			

Uzun zaman hastane olarak kullanılmış yapı, Askerlik Şubesi olarak kullanılmaktadır. İki katlıdır. apıda simetri hakimdir. Düz damdır.

KORUMA DURUMU	A	İYİ	ORTA	FENİ	TAŞIYICI YAPI	A	DİŞ YAPI	A	ÜST YAPI	A	İÇ YAPI	A	SÜSLEME ELEMANLARI	A	RUTUBET	A	YOK
	X				X			X		X		X		X			
	C				C			C		C		C		C			

VAZİYET PLANI

GÖZLEMLER :

BU GÜNKÜ SAHİFİ :	BAKIMINDA/ SORUMLU ÇİM :/ GEFEKEN KURULUS :	Milli Savunma Bakanlığı	Milli Savunma Bakanlığı
YAFILAN ONARIMLAR :	Zaman zaman çeşitli onarımlar görmüştür.		
AYRINTILI TANIMI :	Yapı büyük bir bahçe içine yerleştirilmiştir. Zemin kesme taş, üstü moloz taşdan yapılmıştır. Duvar kalınlığı yaklaşık 70-80 Cm. kadardır. Ortadaki çift kanatlı giriş kapısına sekiz basamakla iki yönden çıkılmaktadır. Tavan ve taban ahşaptır. Pencere ler yuvarlak kemerlidir. Yapı pembe renkte, pencere kenarları ve duvar köşeleri beyaz renkte boyanmıştır. Koridor etrafına odalar düzenlenmiştir.	Hastane Askerlik Şubesi ÖNERİLEN KULLANIMI : HAZIRLAYANLAR : Nermin Beğbaş Arkeolog Önder Batkan Şehir Plancısı KONTROL EDEN : G. M. T. E. A. Y. K. KARARLARI	SU X ELEKTRİK X ISITMA Soba ORJİNAL KULLANIMI DÜZGÜN KULLANIMI : ÖNERİLEN KULLANIMI : HAZIRLAYANLAR : Nermin Beğbaş Arkeolog Önder Batkan Şehir Plancısı KONTROL EDEN : G. M. T. E. A. Y. K. KARARLARI
YAYIN DİZİNİ :	Bekir Başoğlu, Boyabat Tarihi, Ankara 1972	Ekler :	RAPOR FOTOĞRAF ROLÖVE PROJESİ RESTORASYON PROJESİ HARİTA

EK – 4**1990 YILINA AİT RÖLÖVE ÇİZİMLERİ**

Şekil 6.7. 1990 yılı rölöve planı çizimi

Şekil 6.8. 1990 yılı A-A kesiti rölöve çizimi

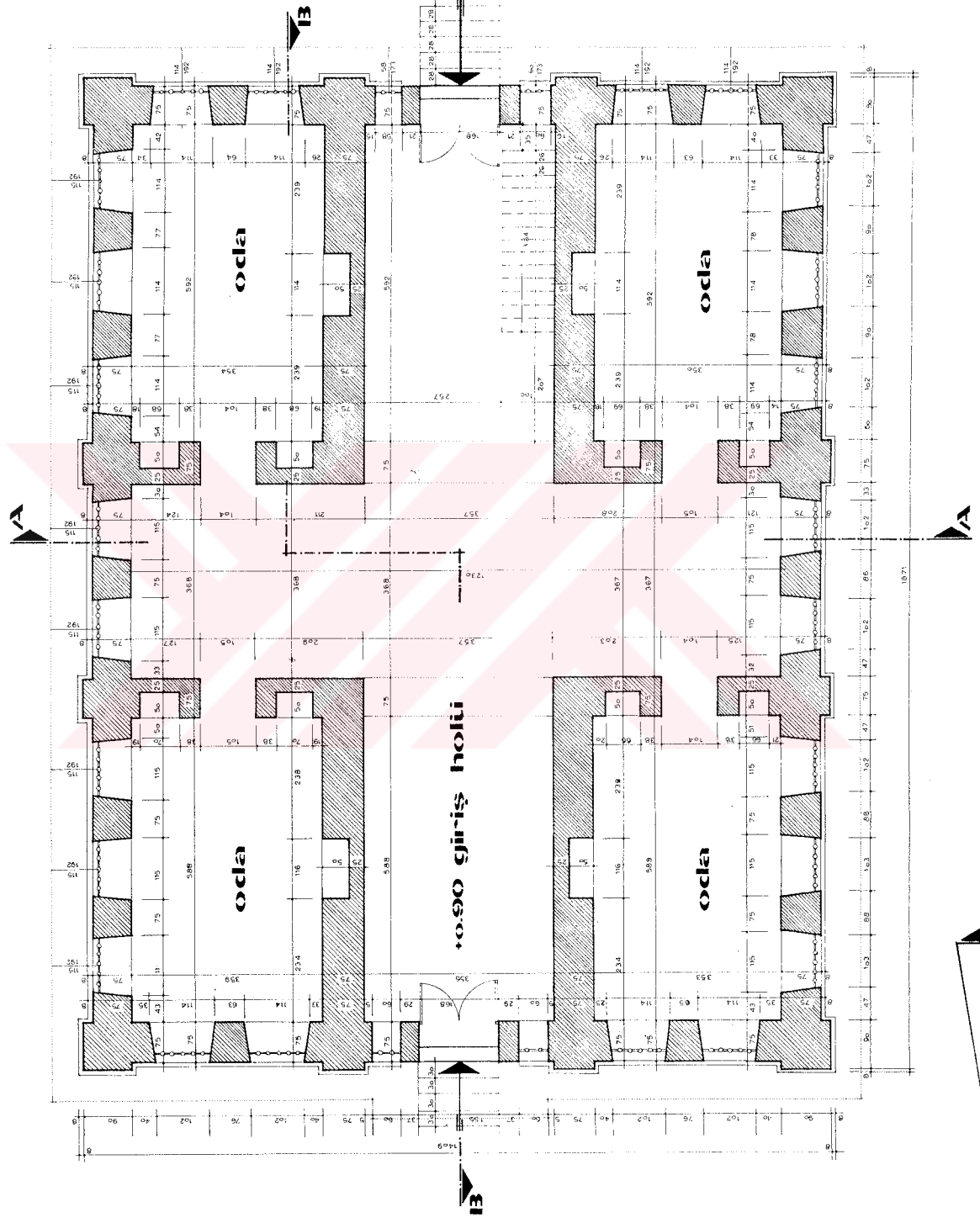
Şekil 6.9. 1990 yılı B-B kesiti rölöve çizimi

Şekil 6.10. 1990 yılı kuzey cephesi rölöve çizimi

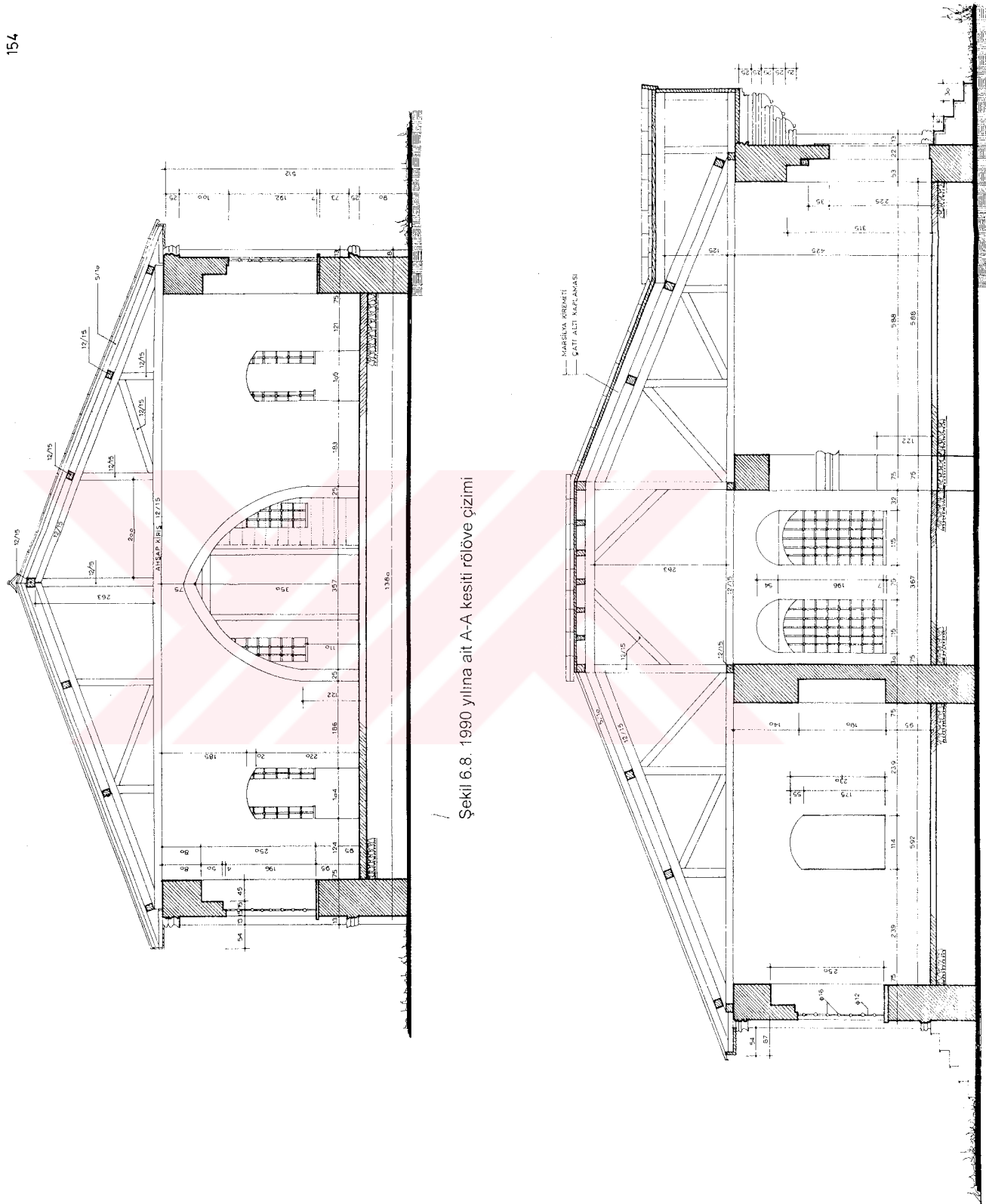
Şekil 6.11. 1990 yılı doğu cephesi rölöve çizimi

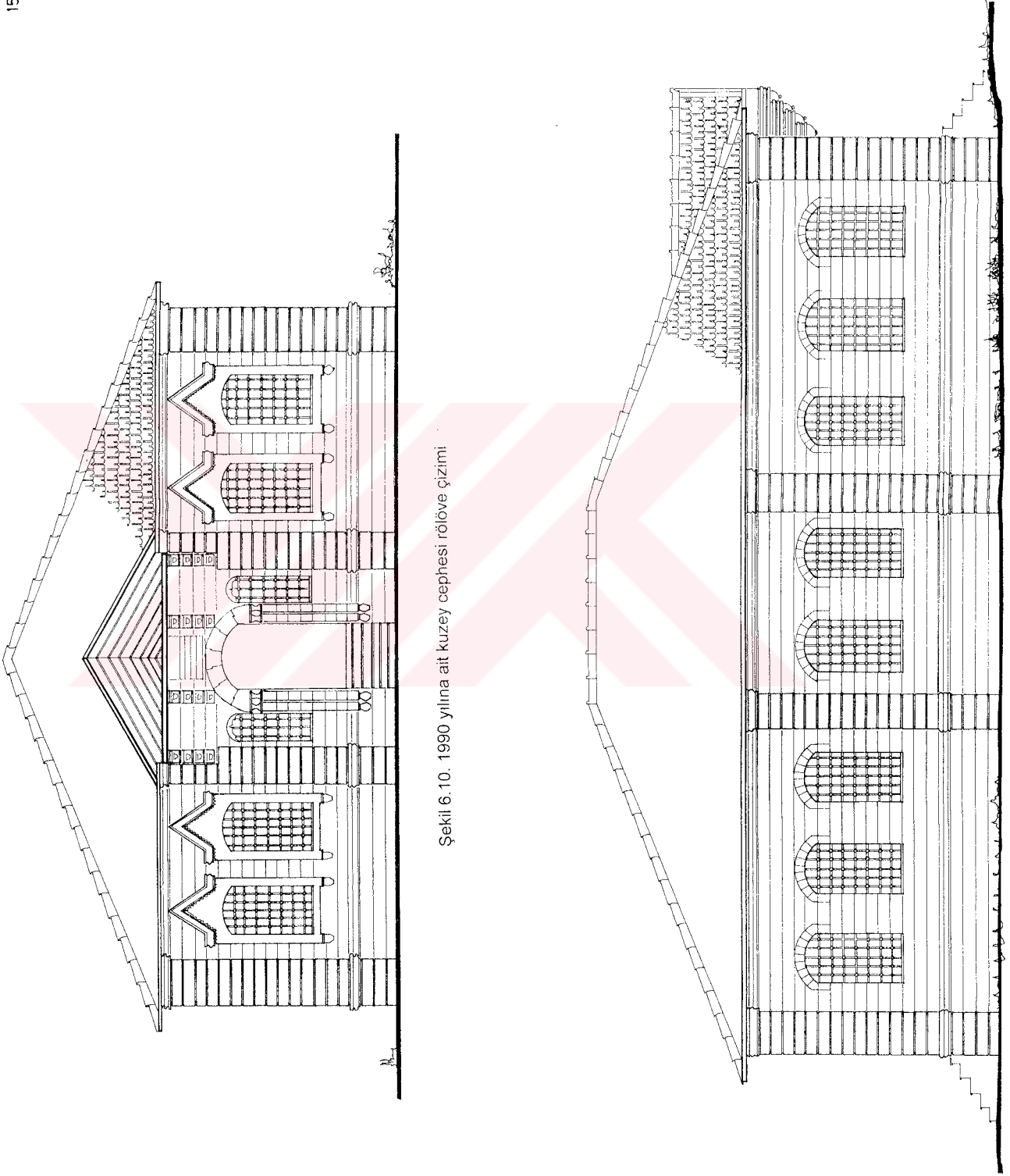
Şekil 6.12. 1990 yılı güney cephesi rölöve çizimi

Şekil 6.13. 1990 yılı batı cephesi rölöve çizimi

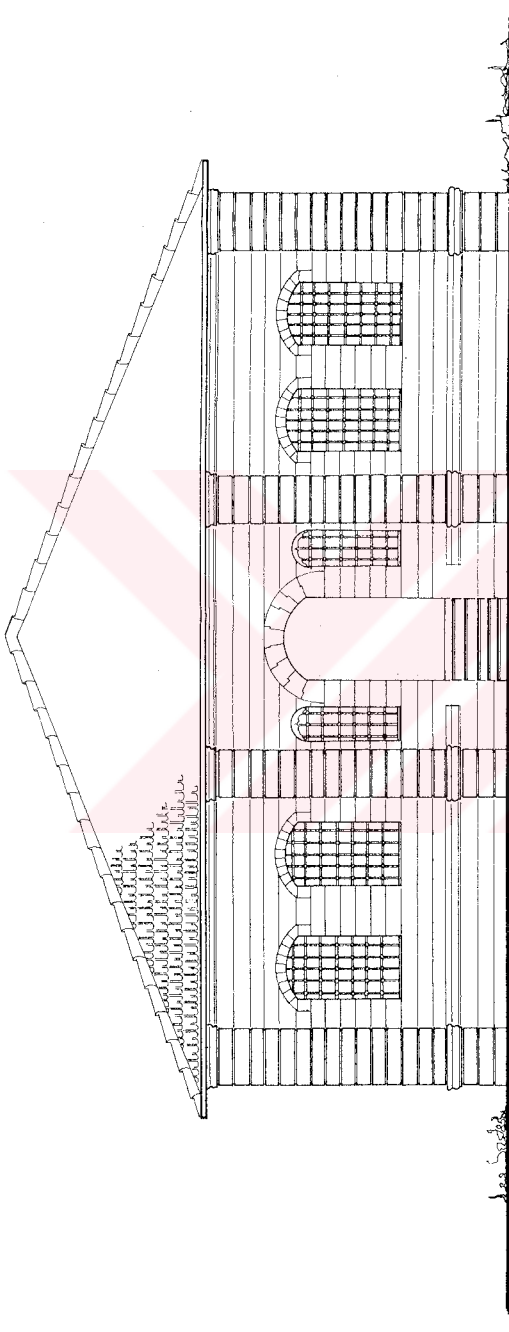

Şekil 6.7. 1990 yılına ait rölöve planı çizimi

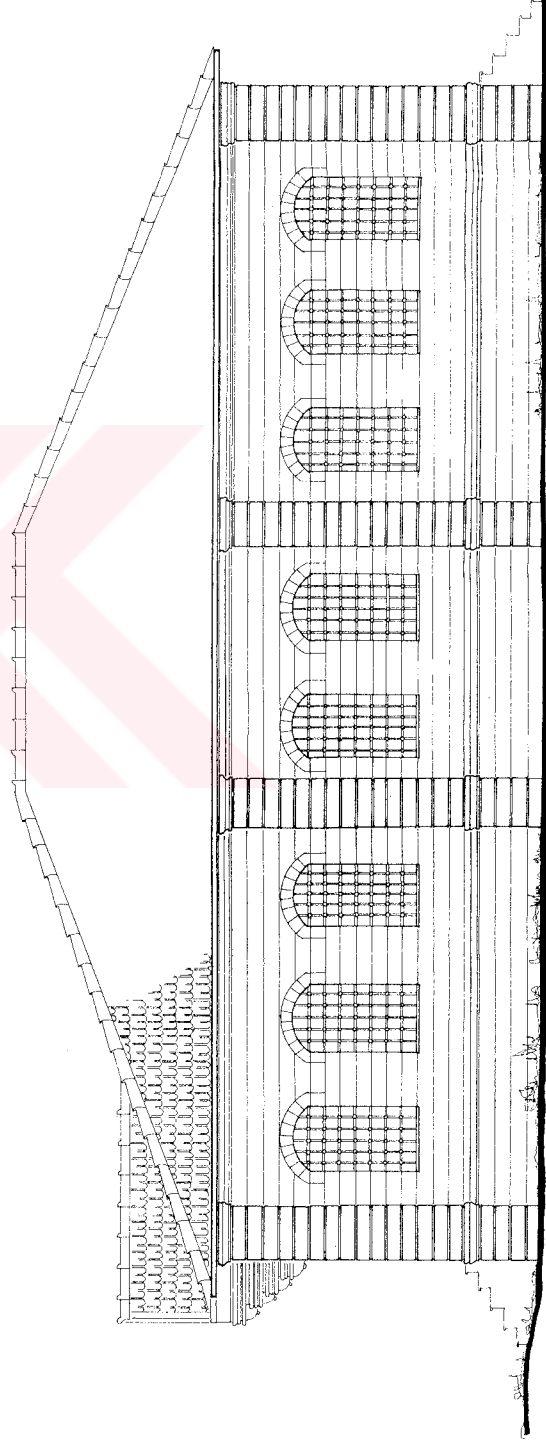

Şekil 6.10. 1990 yılına ait kuzey cephesi röleve çizimi

Şekil 6.12. 1990 yılına ait güney cephesi rölevé çizimi

Şekil 4.15 Kuzey cephesi görünüşü

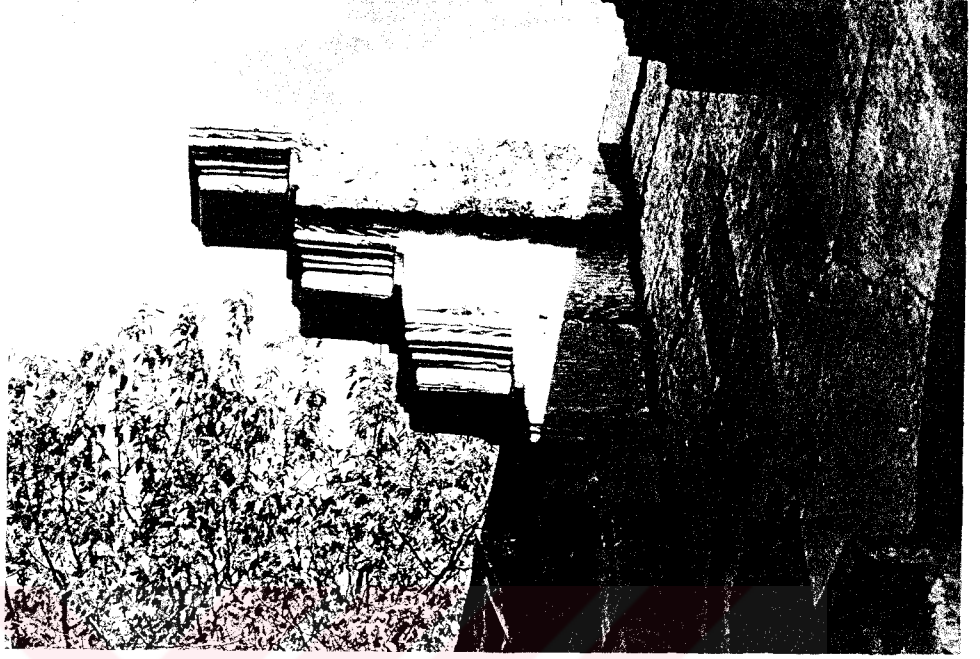
Şekil 4.16 Kuzey cephesi girişi ve "b" sınıfı pencere görünüşü

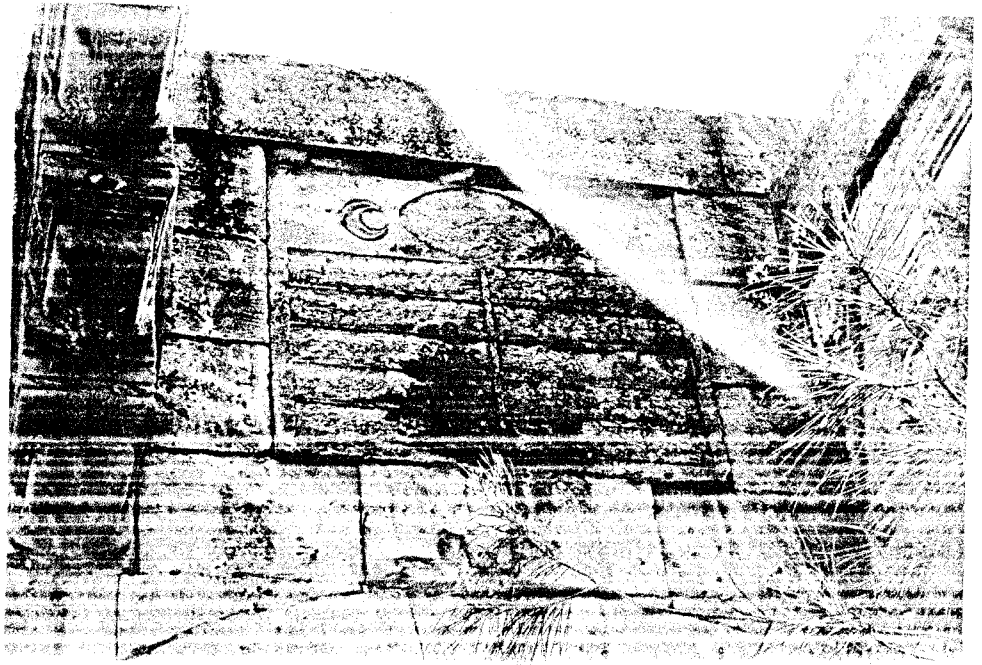
Şekil 4.17 “a” sınıfı pencere görünüşü

Şekil 4.18 Kuzey cephesi görünüşü

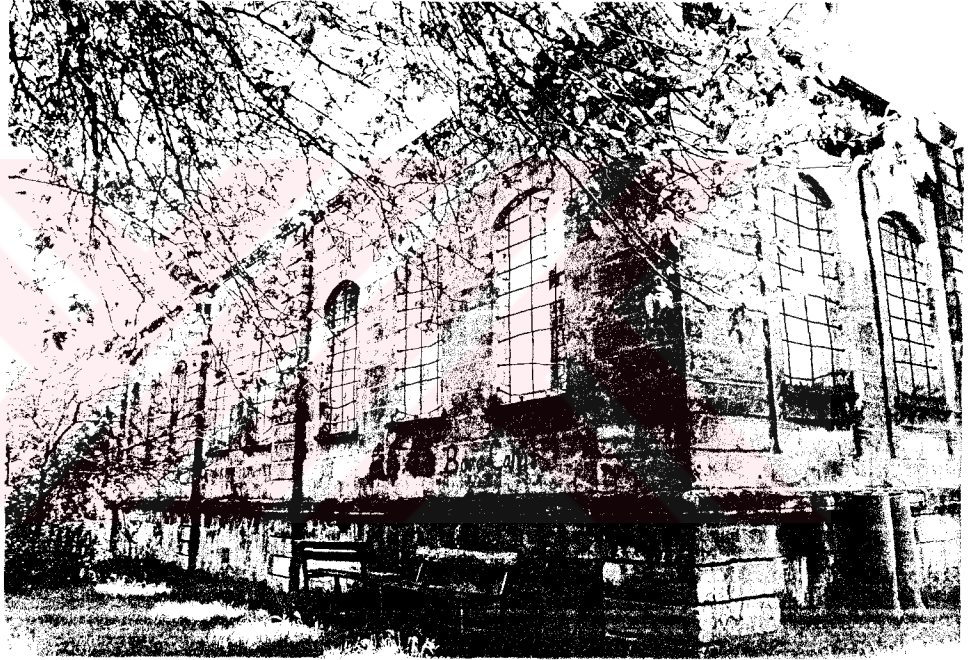
Şekil 4.19 Payanda görünüşü

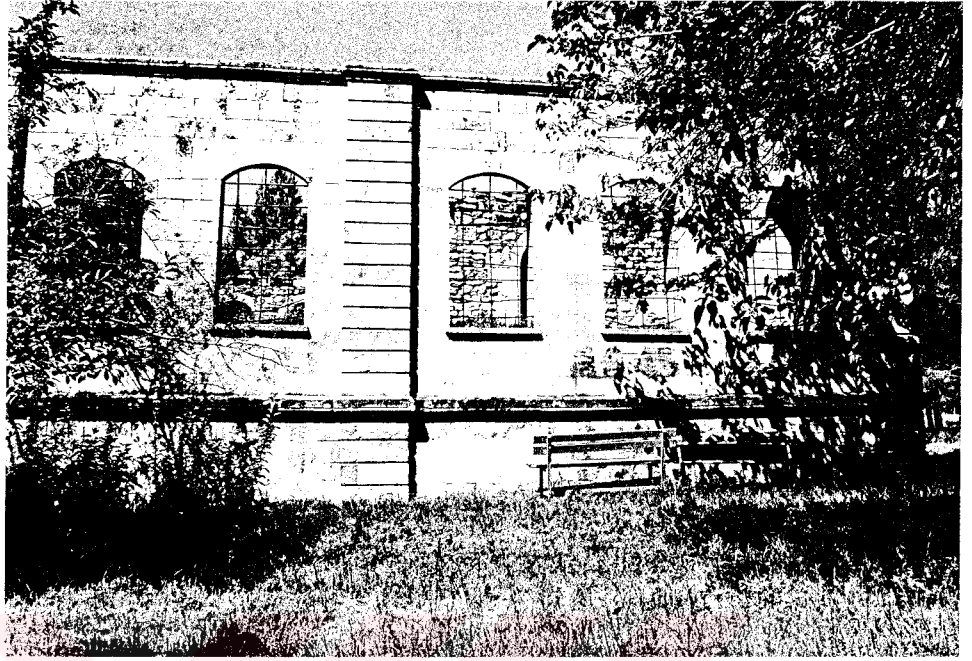
Şekil 4.20 Kitebe görünüşü

Şekil 4.21 Kuzey cephesi merdiveni

Şekil 4.22 Doğu cephesi görünüşü

Şekil 4.23 Doğu cephesi görünüşü

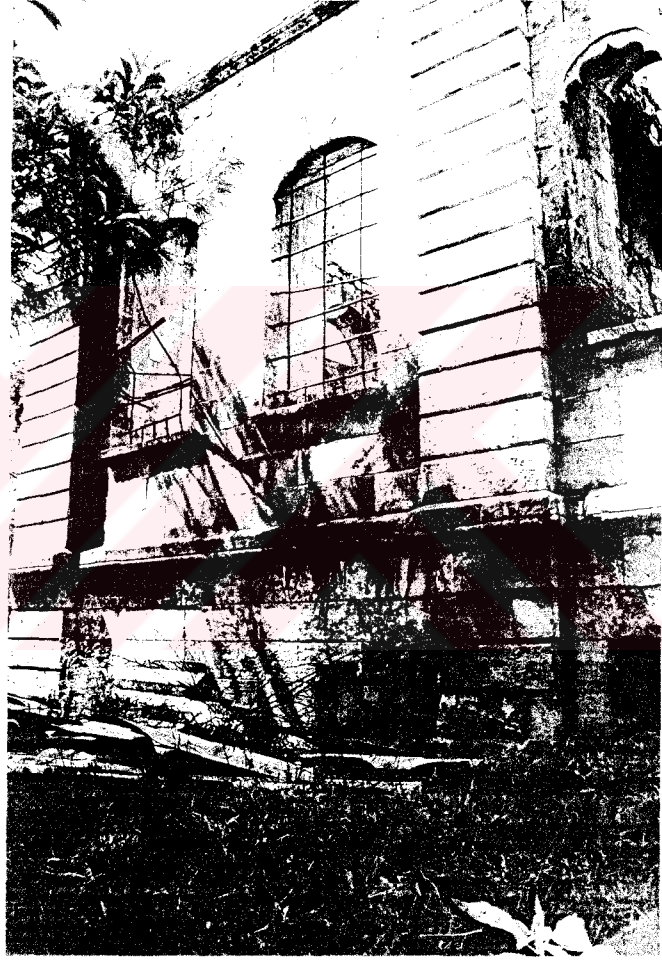
Şekil 4.24 Doğu cephesi görünüşü

Şekil 4.25 Güney cephesi görünüşü

Şekil 4.26 Güney cephesi kapı girişi

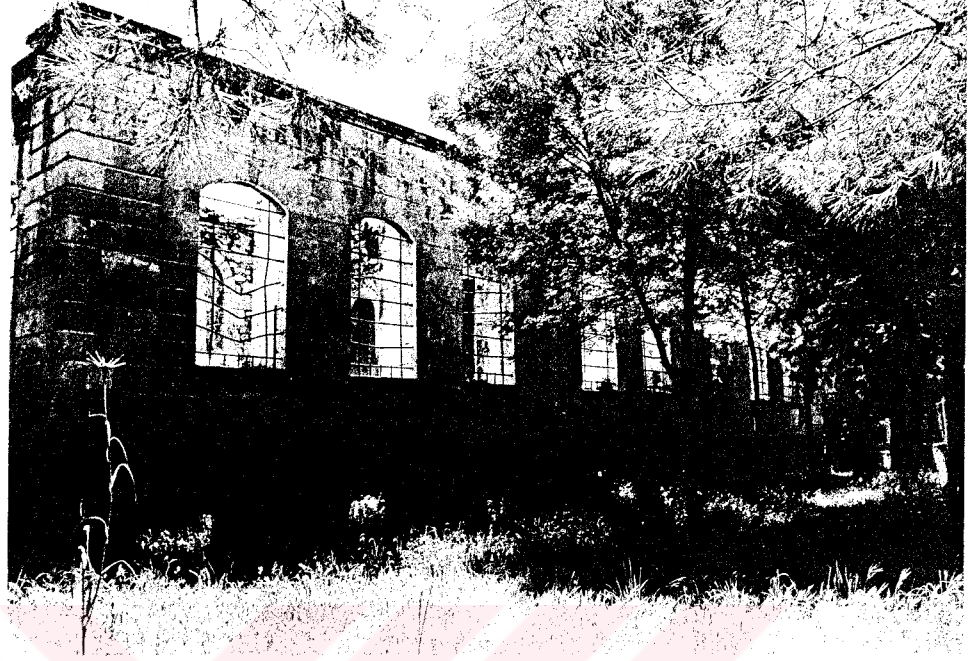
Şekil 4.27 Güney cephesi görünüşü

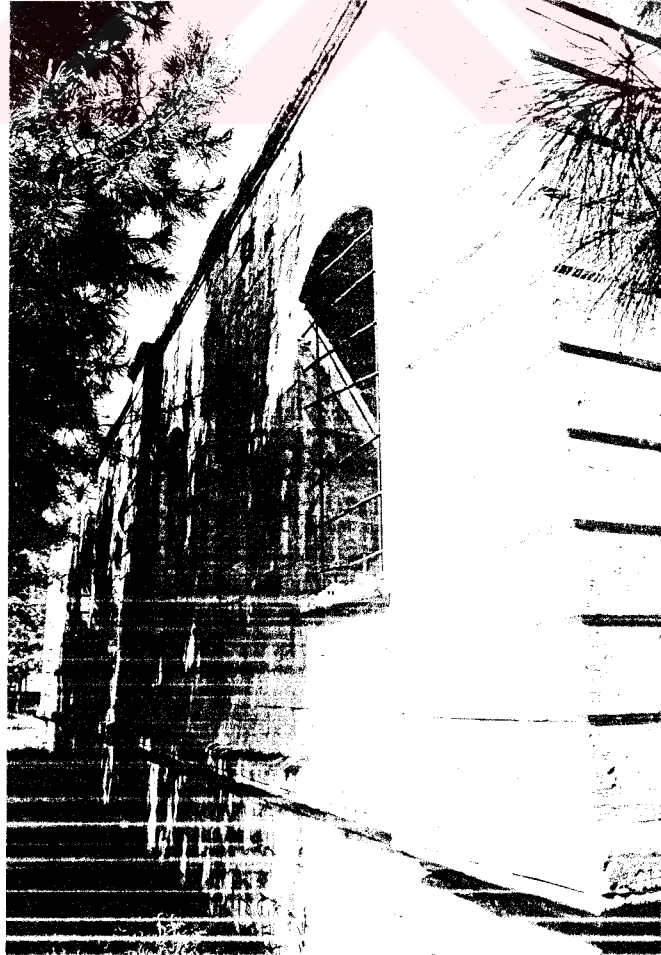
Şekil 4.28 Güney cephesi merdiveni

Şekil 4.29 Güney cephesi merdiveni

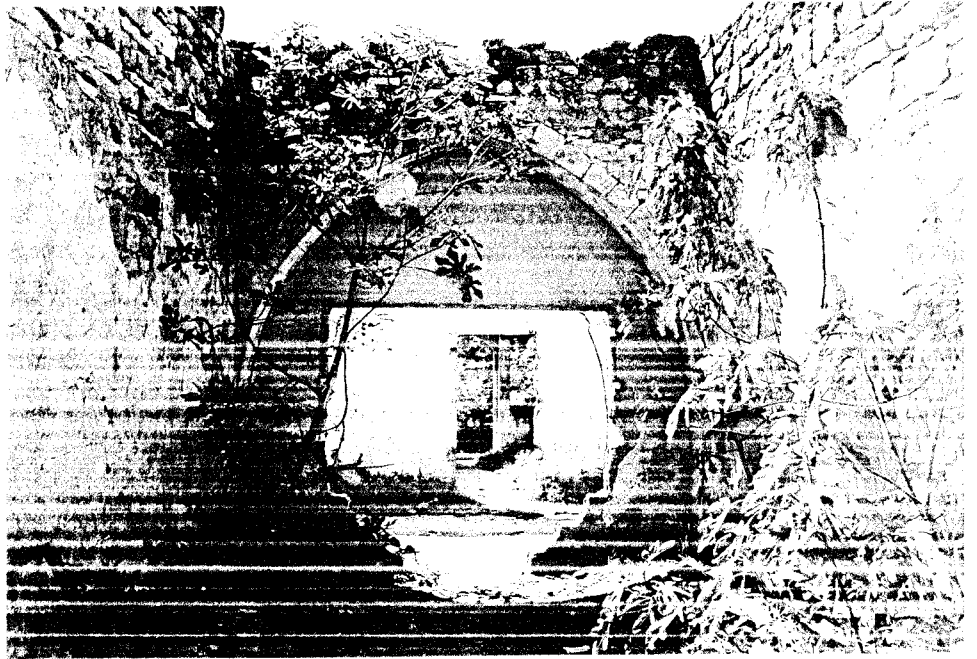
Şekil 4.30 Batı cephesi görünüşü

Şekil 4.31 Batı cephesi görünüşü

Şekil 4.32 Eyvan 01 DV1 duvarı

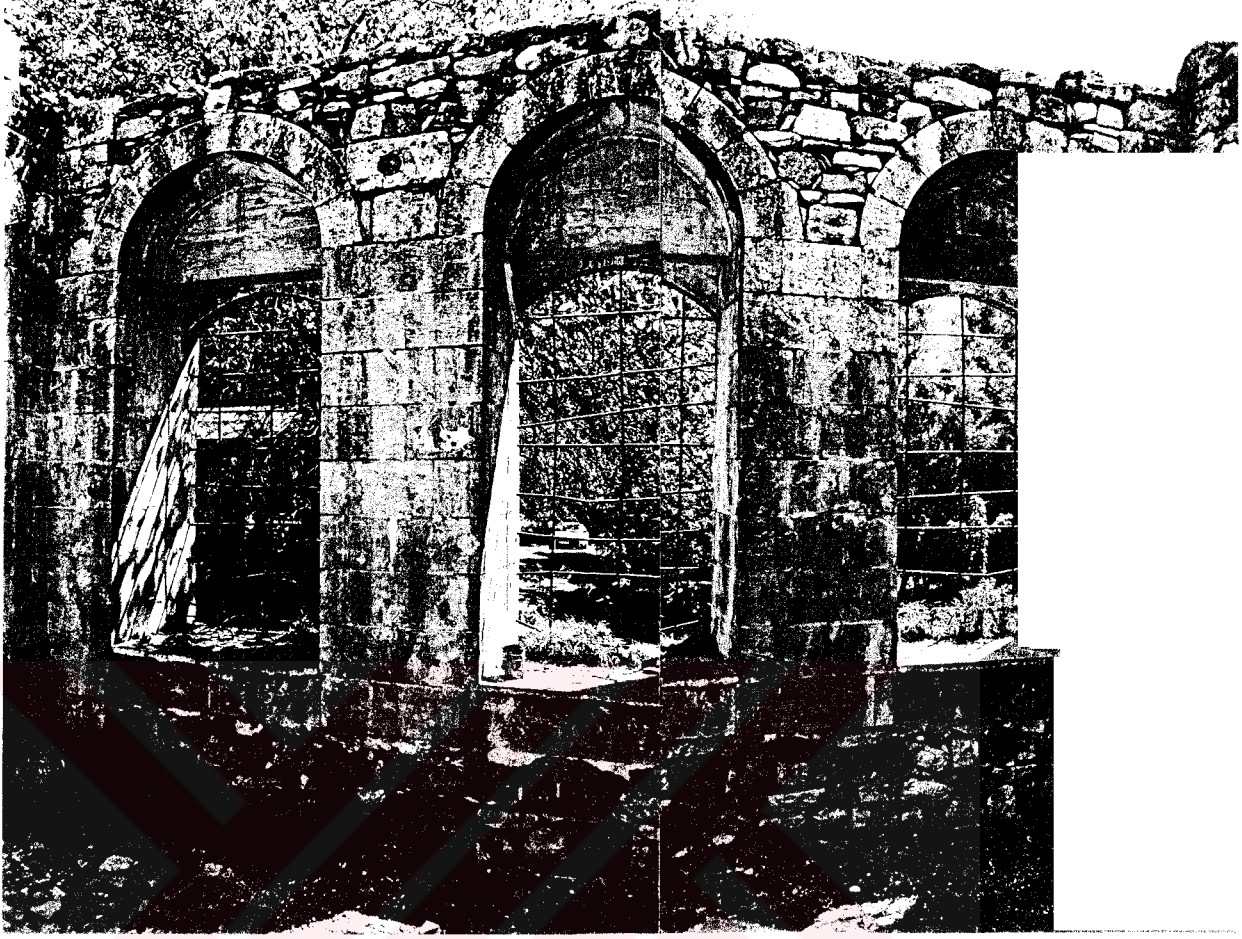
Şekil 4.33 Eyvan 01 DV2 duvarı

Şekil 4.34 Eyvan 01 DV3 duvarı

Şekil 4.35 Eyvan 01 DV4 duvarı

Şekil 4.36 Oda 02 DV1 duvarı

Şekil 4.37 Oda 02 DV2 duvarı

Şekil 4.38 Oda 02 DV3 duvarı

Şekil 4.39 Oda 02 DV4 duvarı

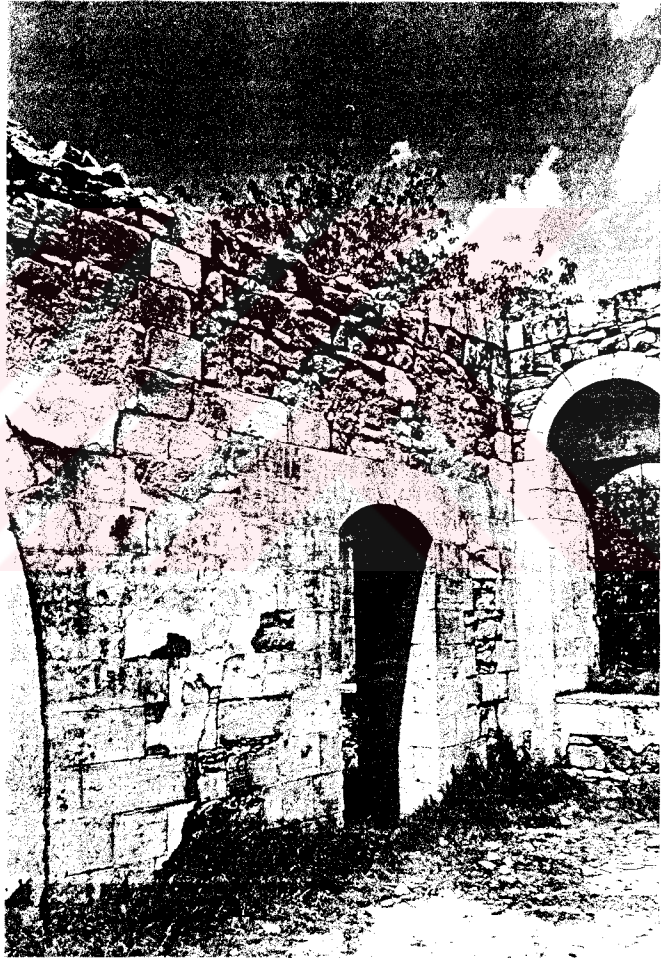
Şekil 4.40 Sofa 03 DV1 duvarı

Şekil 4.41 Sofa 03 DV2 duvarı Oda 04 kapı girişi

Şekil 4.42 Sofa 03 DV2 duvarı Kemer 2 görünüşü

Şekil 4.43 Sofa 03 DV2 duvarı Oda 06 kapı girişi

Şekil 4.44 Sofa 03 DV3 duvarı

Şekil 4.45 Sofa 03 DV4 duvarı Oda 07 kapı girişi

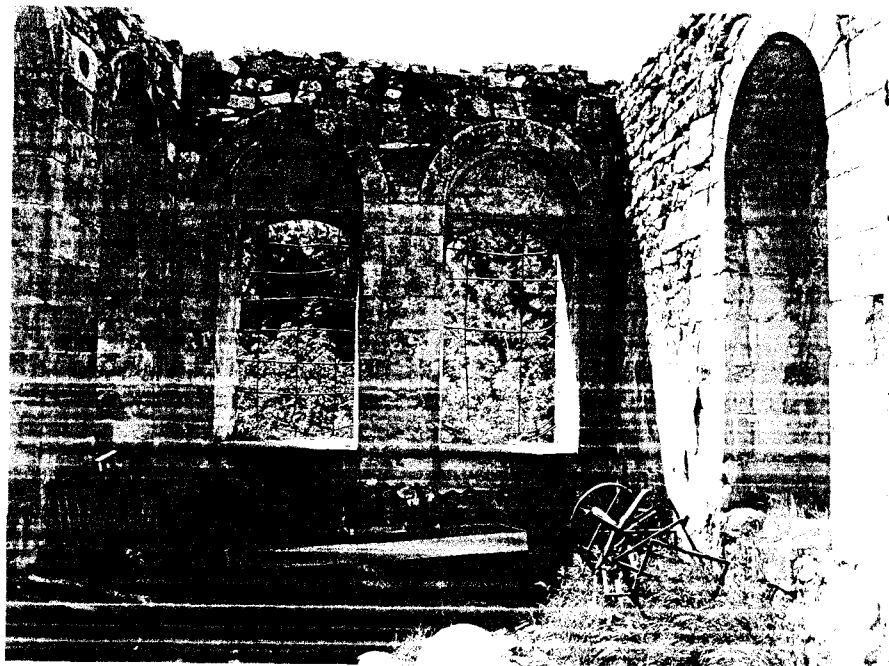
Şekil 4.46 Sofa 03 DV4 duvarı Kemer 1 görünüşü

Şekil 4.47 Sofa 03 DV4 duvarı Oda 02 kapı girişi

Şekil 4.48 Oda 04 DV1 duvarı

Şekil 4.49 Oda 04 DV2 duvarı

Şekil 4.50 Oda 04 DV3 duvarı

Şekil 4.51 Oda 04 DV4 duvarı

Şekil 4.52 Eyvan 05 DV1 duvarı

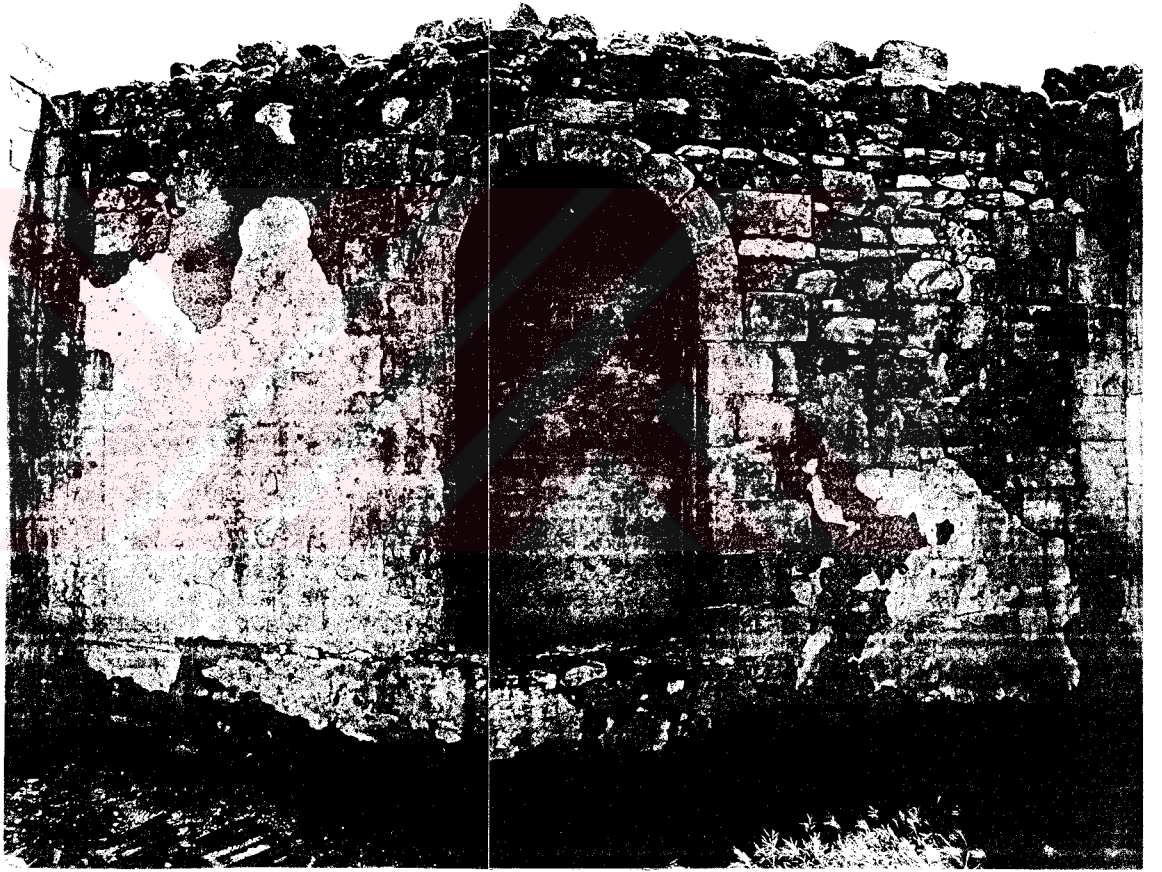
Şekil 4.53 Eyvan 05 DV2 duvarı

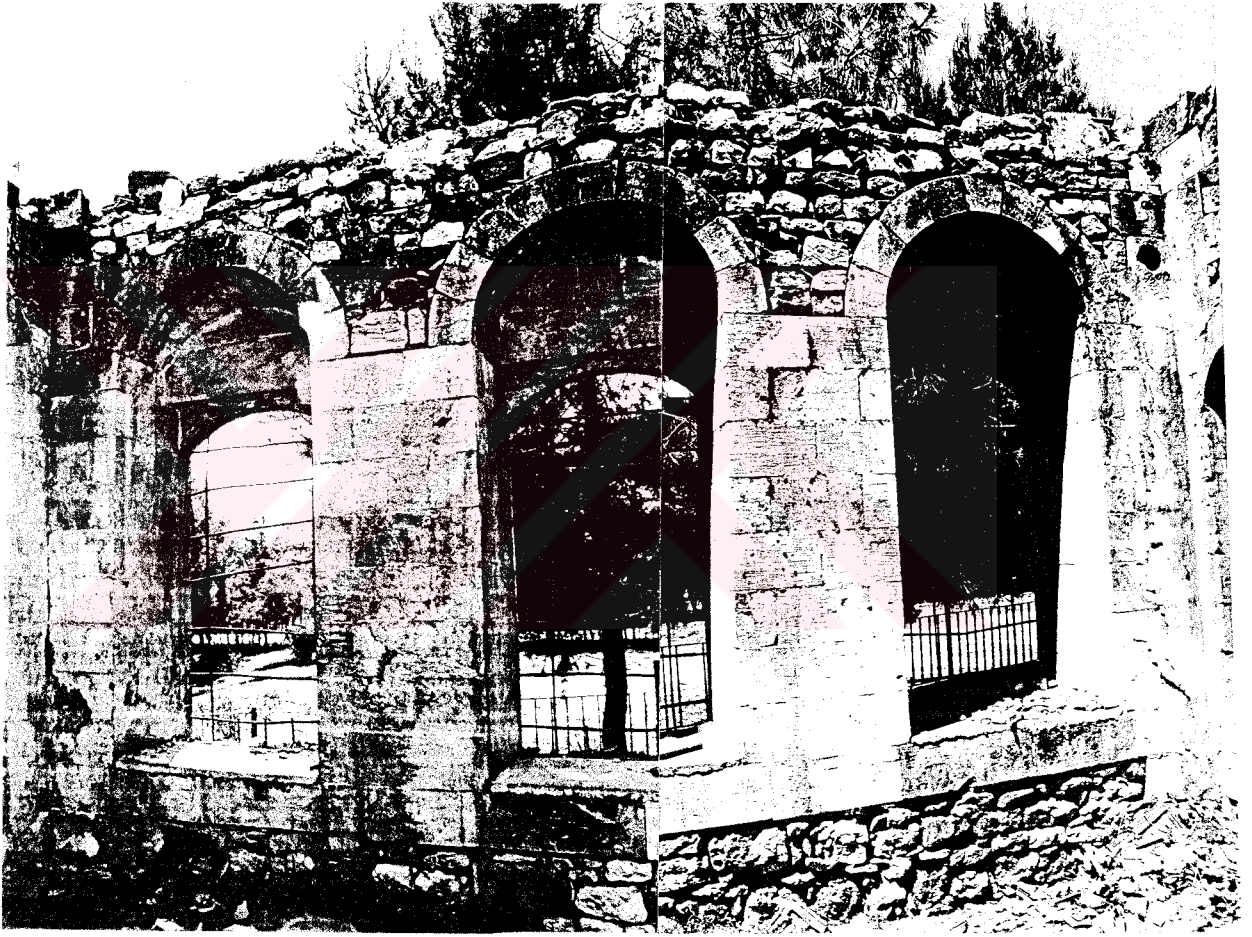
Şekil 4.54 Eyvan 05 DV3 duvarı

Şekil 4.55 Eyvan 05 DV4 duvarı

Şekil 456 Oda 06 DV1 duvarı

Şekil 4.58 Oda 06 DV3 duvarı

Şekil 4.57 Oda 06 DV2 duvarı

Şekil 4.59 Oda 06 DV4 duvarı

Şekil 4.60 Oda 07 DV1 duvarı

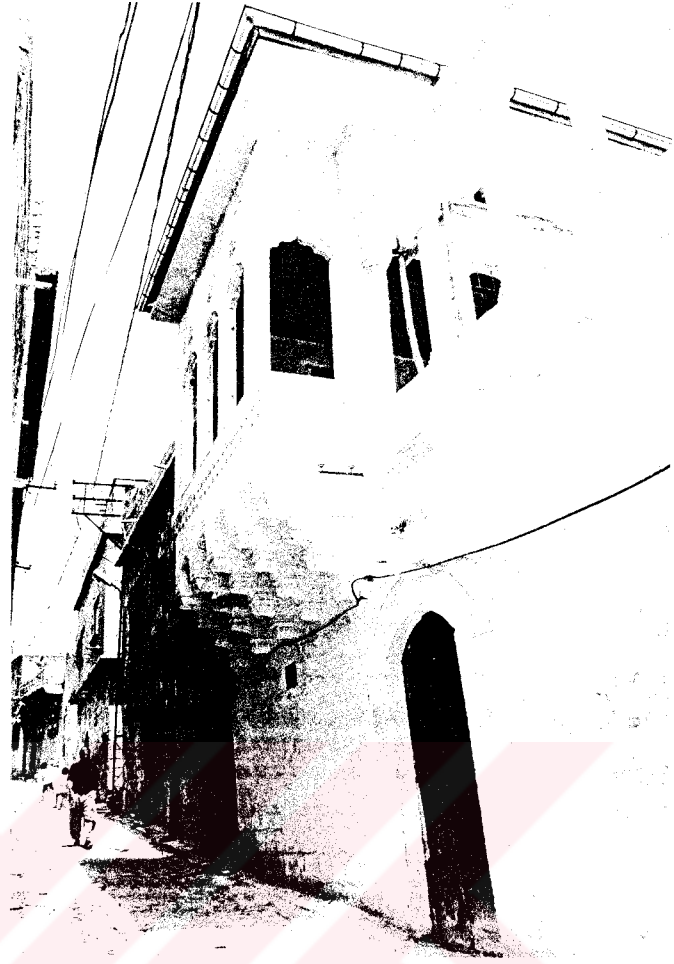
Şekil 4.61 Oda 07 DV2 duvarı

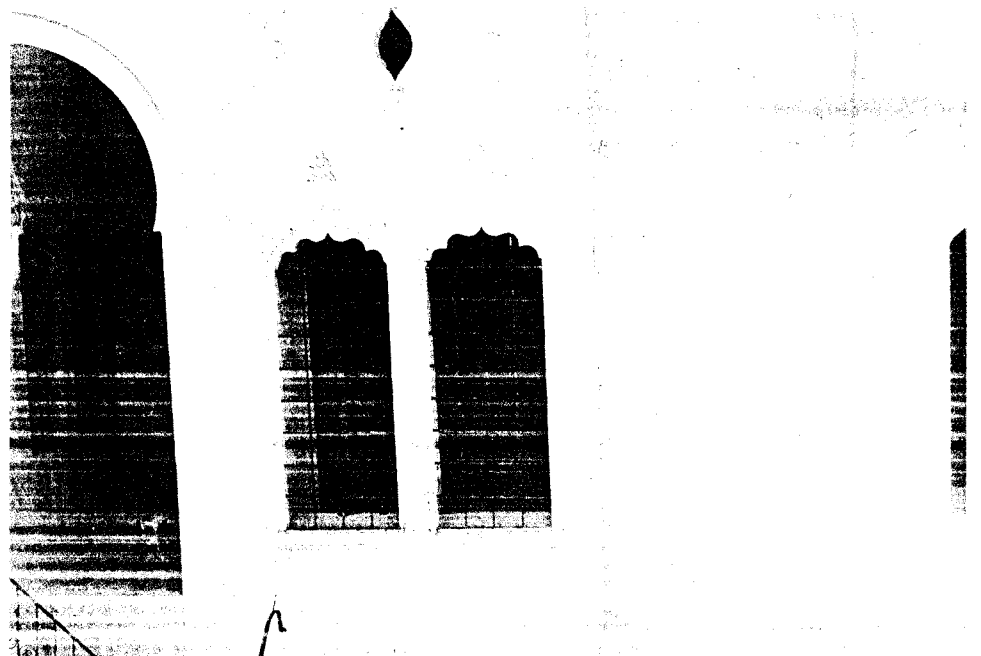
Şekil 4.62 Oda 07 DV3 duvarı

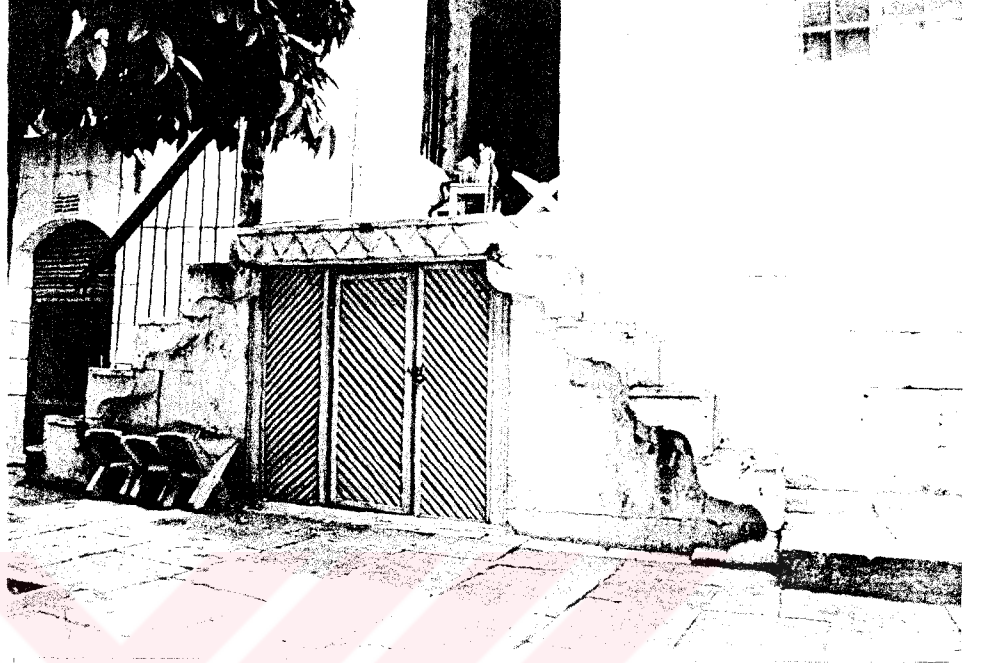
Şekil 4.63 Oda 7 DV4 duvarı

Şekil 5.1 Bölgesel mimari özelliklerinden payanda görünüşü

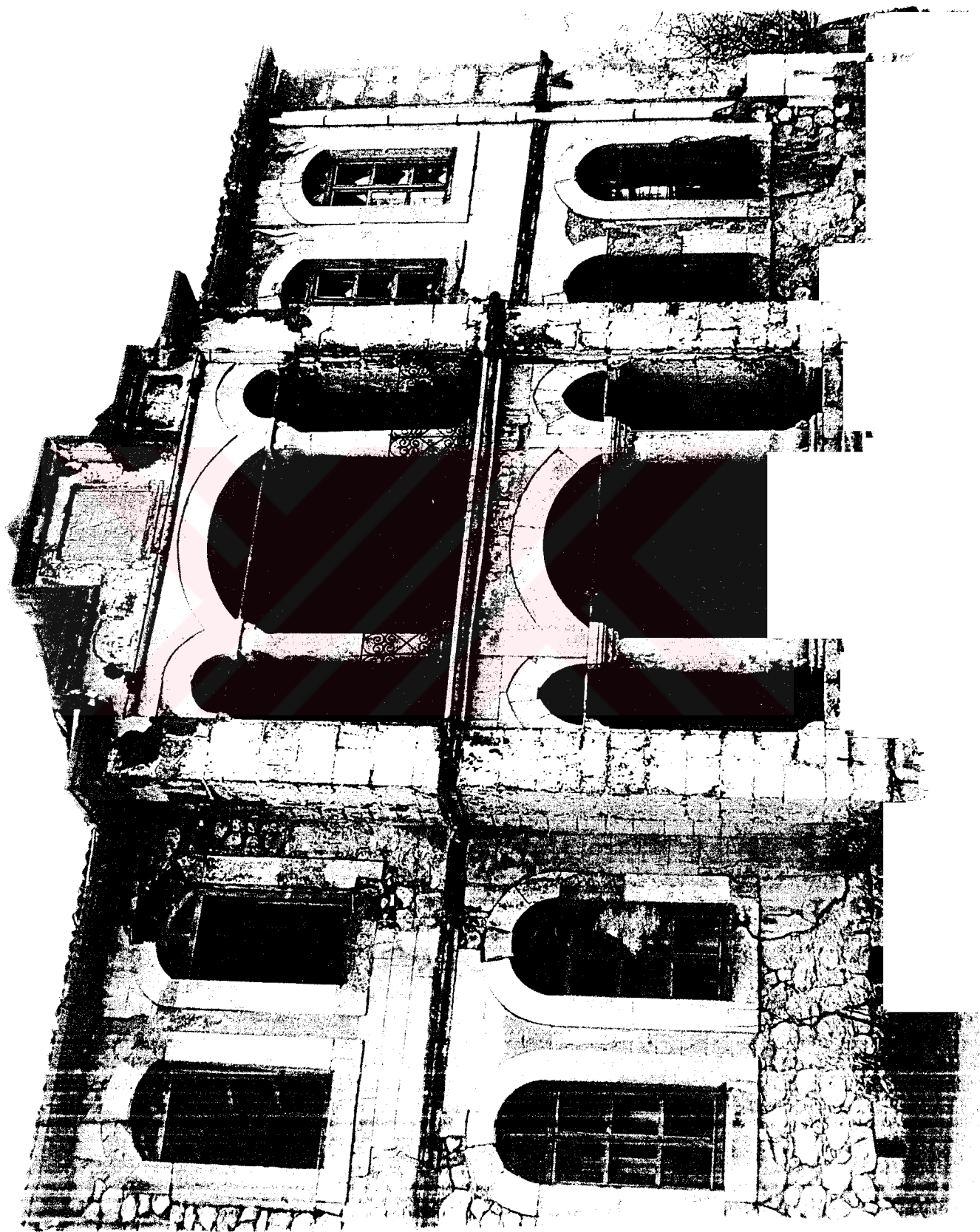
Şekil 5.2 Bölgesel mimari özelliklerinden "b" sınıfı pencere görünüşü

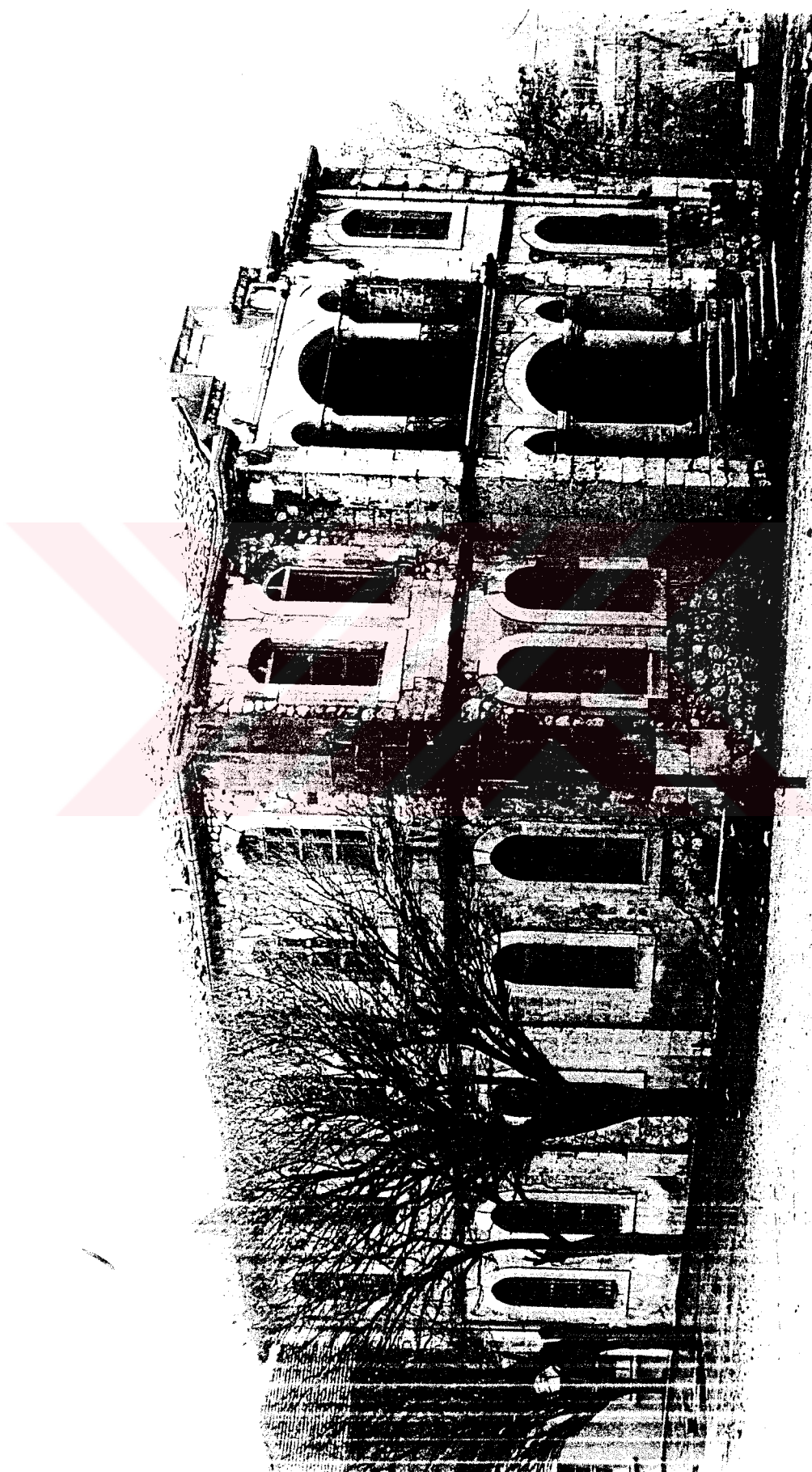

Şekil 5.3 Bölgesel mimari özelliklerinden iç merdiven görünüşü

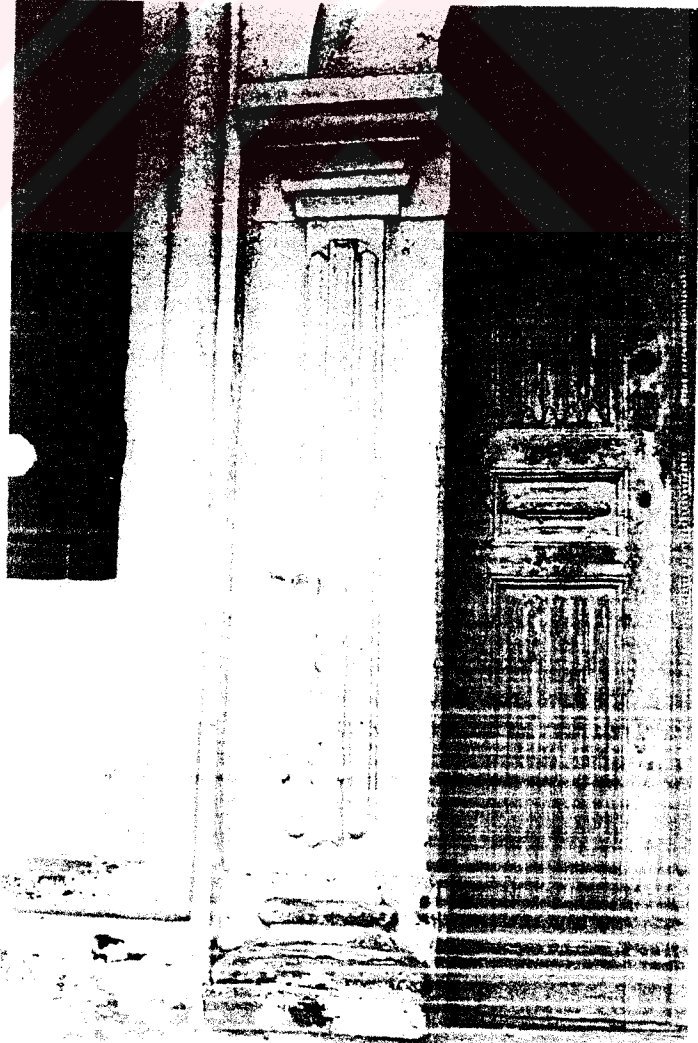
Şekil 5.4 Bölgesel mimari özelliklerinden iç merdiven görünüşü.

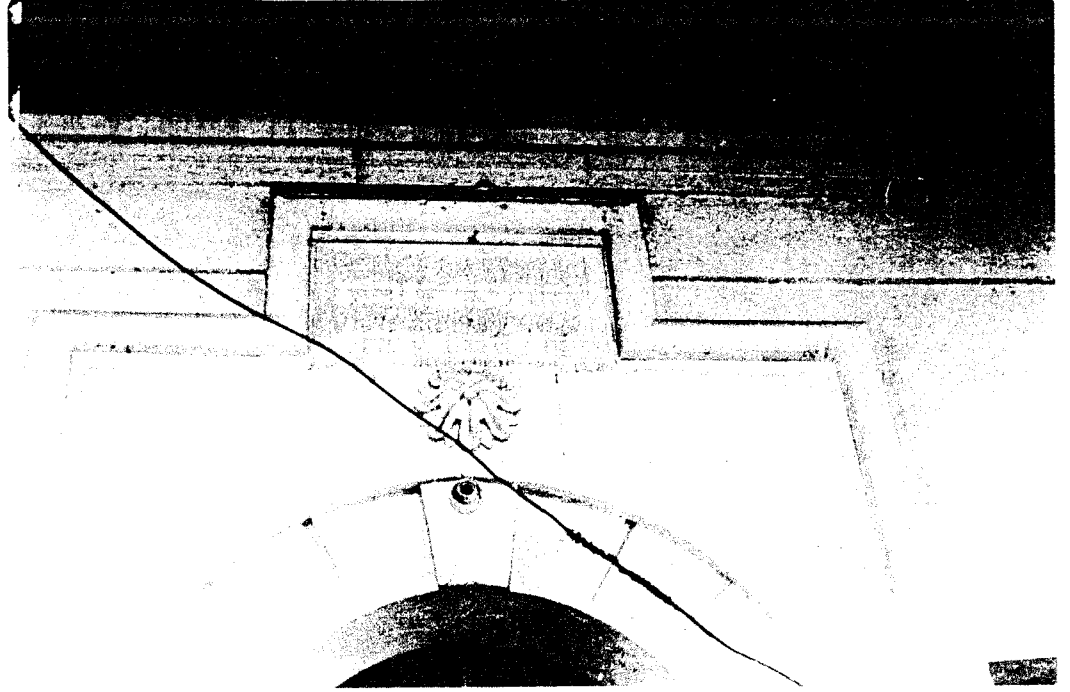

Şekil 5.7 Nevşehir-Ürgüp Askerlik Şube Binası ön görünüşü

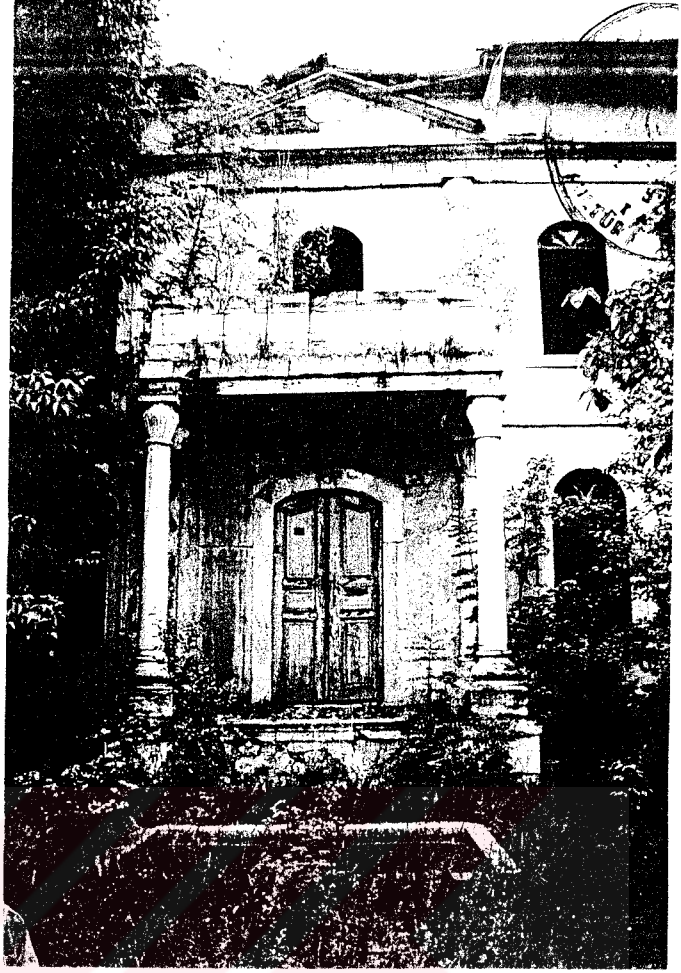
Şekil 5.8 Nevşehir-Ürgüp Askerlik Şube Binası giriş kapısı yanındaki sütçe

Şekil 5.9 Nevşehir-Ürgüp Askerlik Şube Binası giriş kapısı kemeri ve kitabe

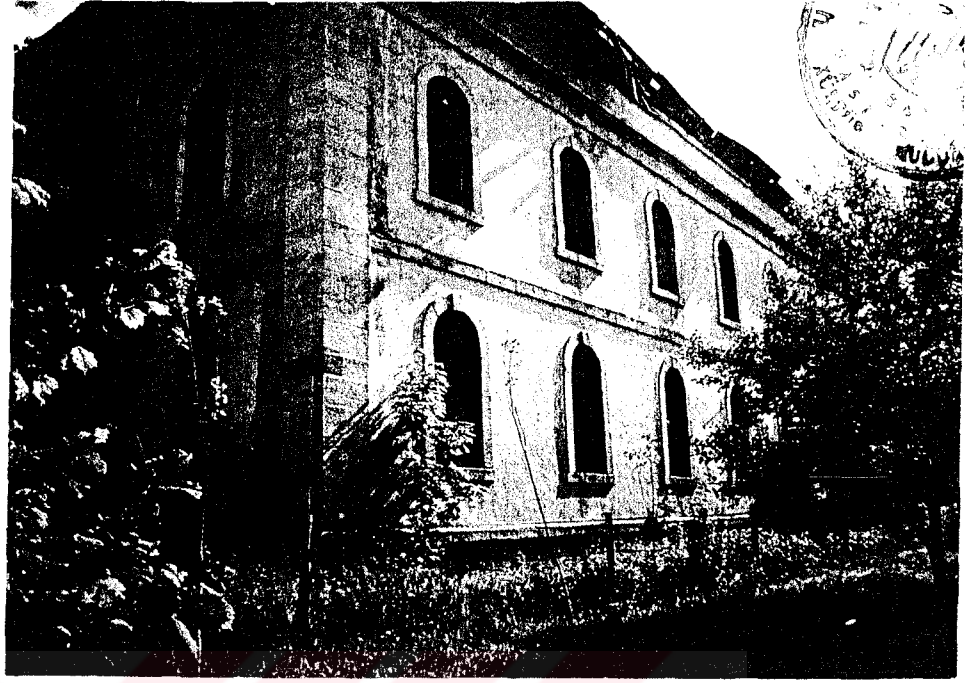
Şekil 5.10 Nevşehir-Ürgüp Askerlik Şube Binası yan cephedeki görünümü

Şekil 5.11 Kastamonu-Daday Askerlik Şube Binası güney (ön) cephesi

Şekil 5.12 Kastamonu-Daday Askerlik Şube Binası batı cephesi

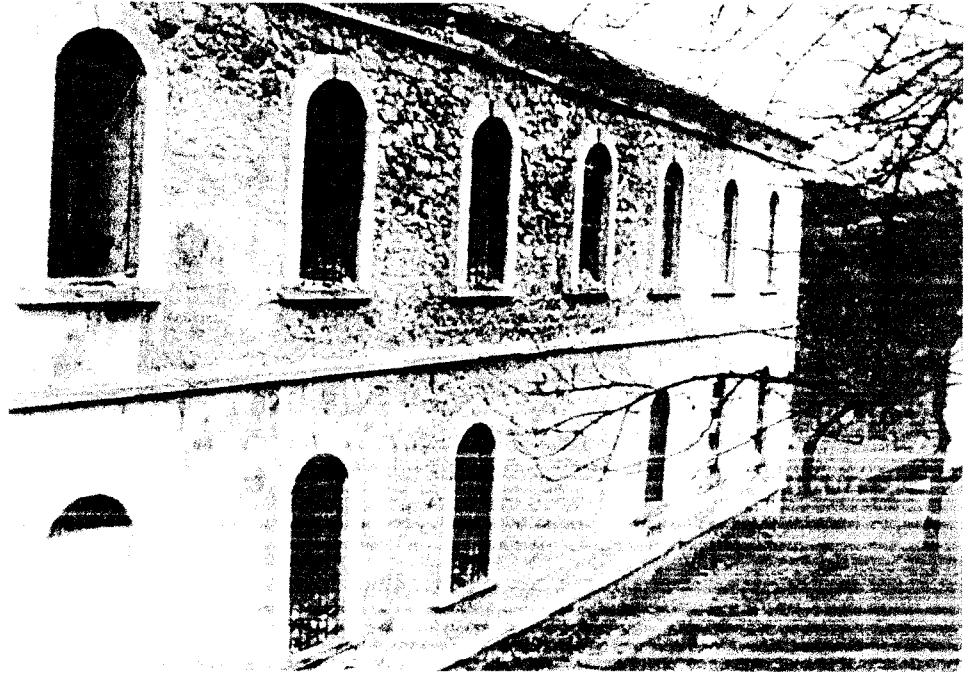
Şekil 5.13 Kastamonu-Daday Askerlik Şube Binası kuzey cephesi

Şekil 5.14 Kastamonu-Daday Askerlik Şube Binası doğu cephesi

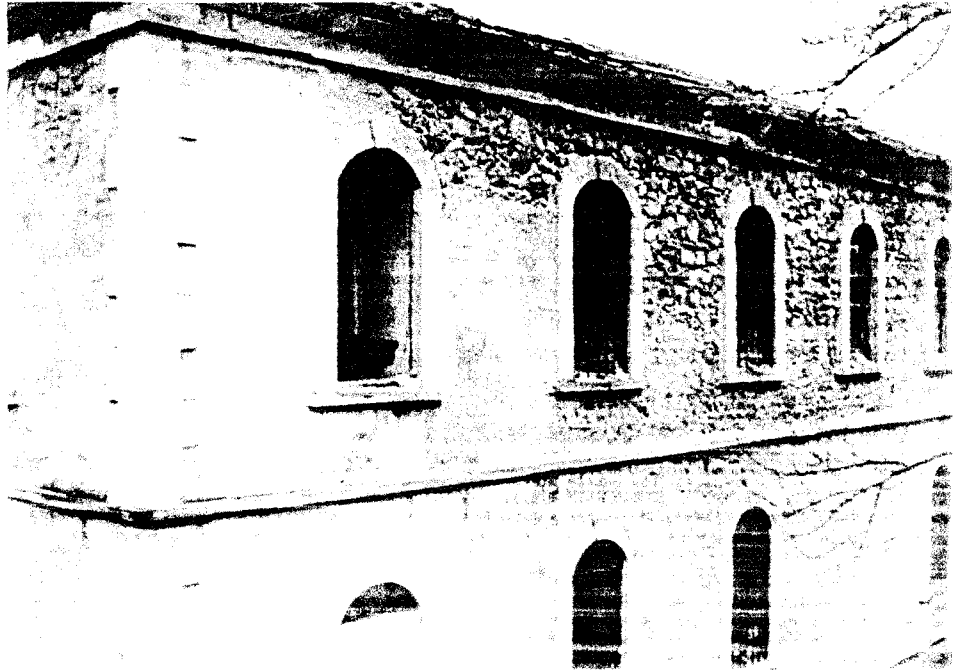
Şekil 5.15 Kastamonu-Küre Askerlik Şube Binası ön görünüş

Şekil 5.16 Kastamonu-Küre Askerlik Şube Binası yan cephe görünüşü

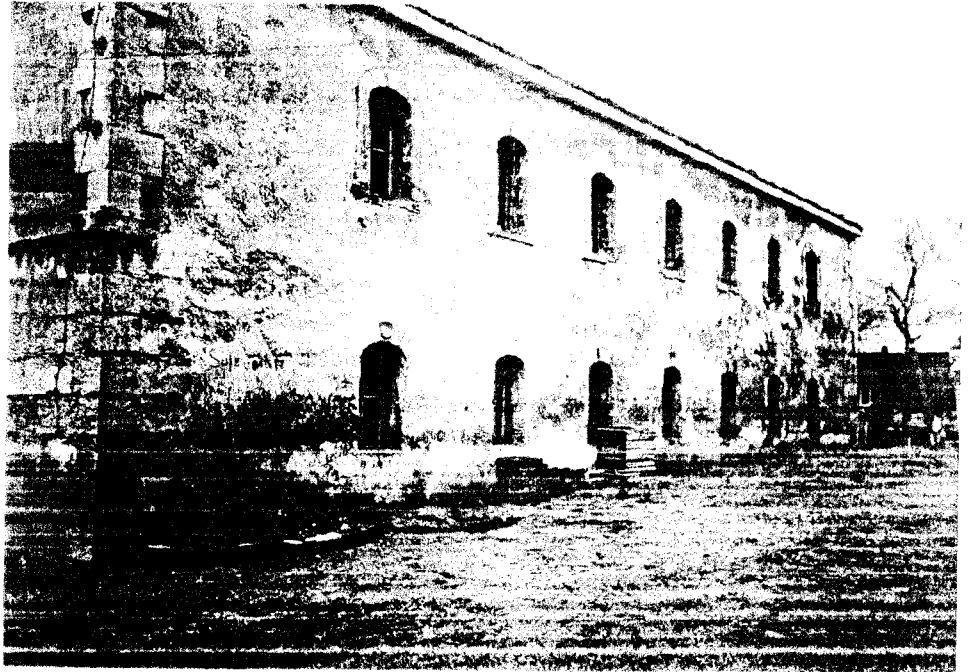
Şekil 5.17 Kastamonu-Küre Askerlik Şube Binası ön görünüş

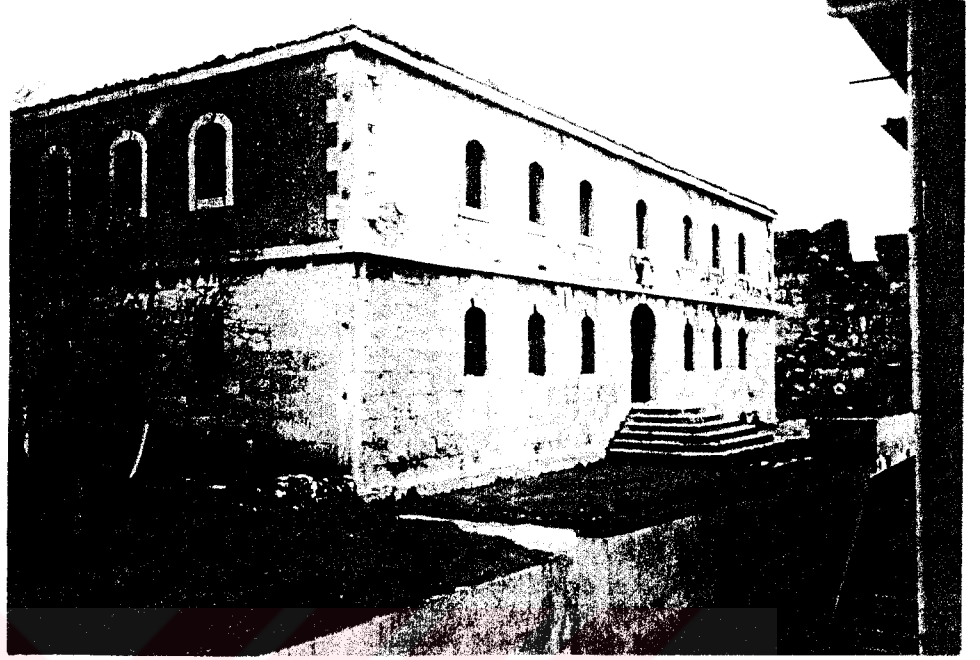
Şekil 5.18 Kastamonu-Küre Askerlik Şube Binası yan cephe görünüşü

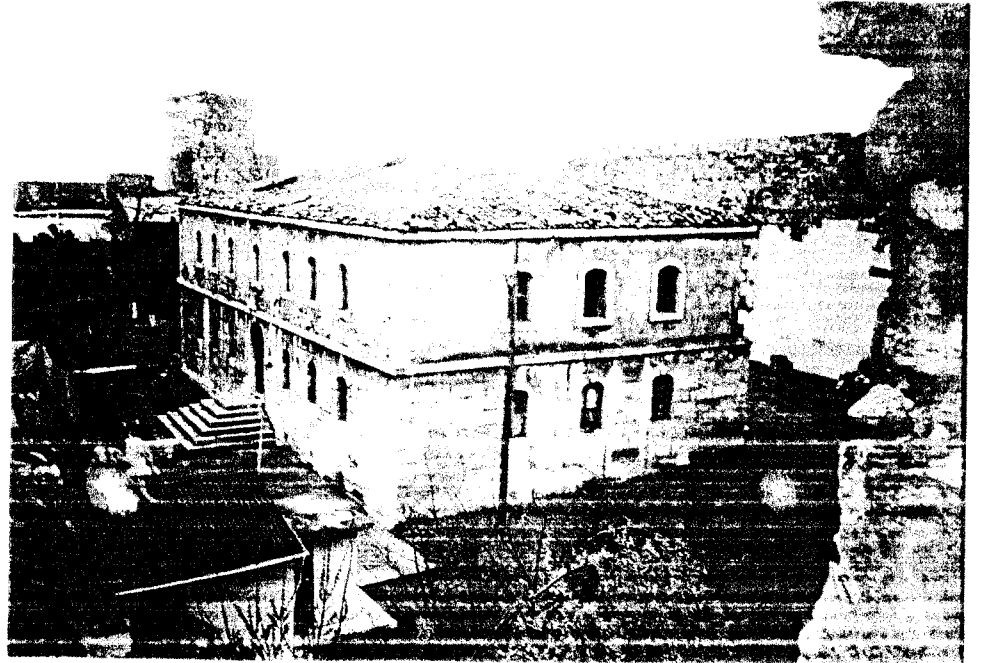
Şekil 5.19 Sinop-Merkez Askerlik Şube Binası ön cephe görünüşü

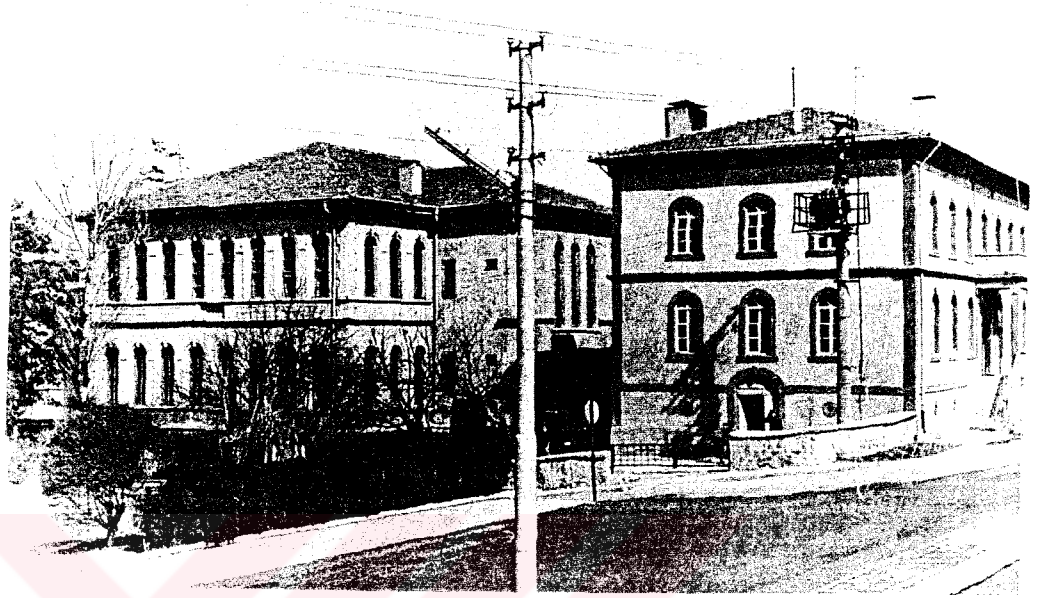
Şekil 5.20 Sinop-Merkez Askerlik Şube Binası arka cephe görünüşü

Şekil 5.21 Sinop-Merkez Askerlik Şube Binası ön ve sol yan cepheleri

Şekil 5.22 Sinop-Merkez Askerlik Şube Binası ön ve sağ yan cepheleri

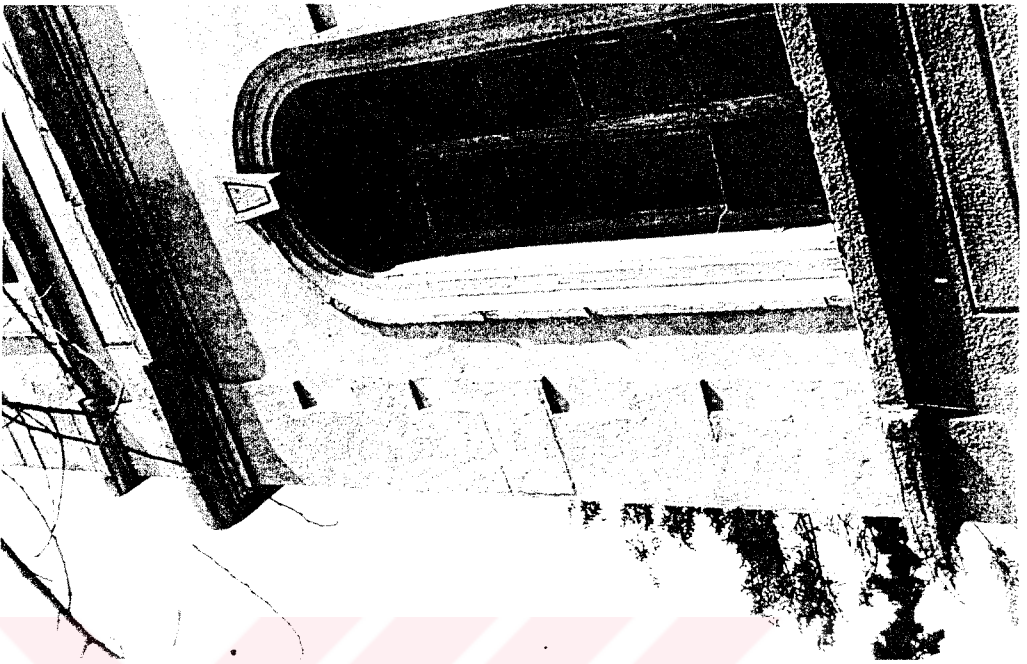
Şekil 5.23 Kastamonu-Merkez Askerlik Şube Binası yan ve arka cepheleri

Şekil 5.24 Kastamonu-Merkez Askerlik Şube Binası yan görünüş

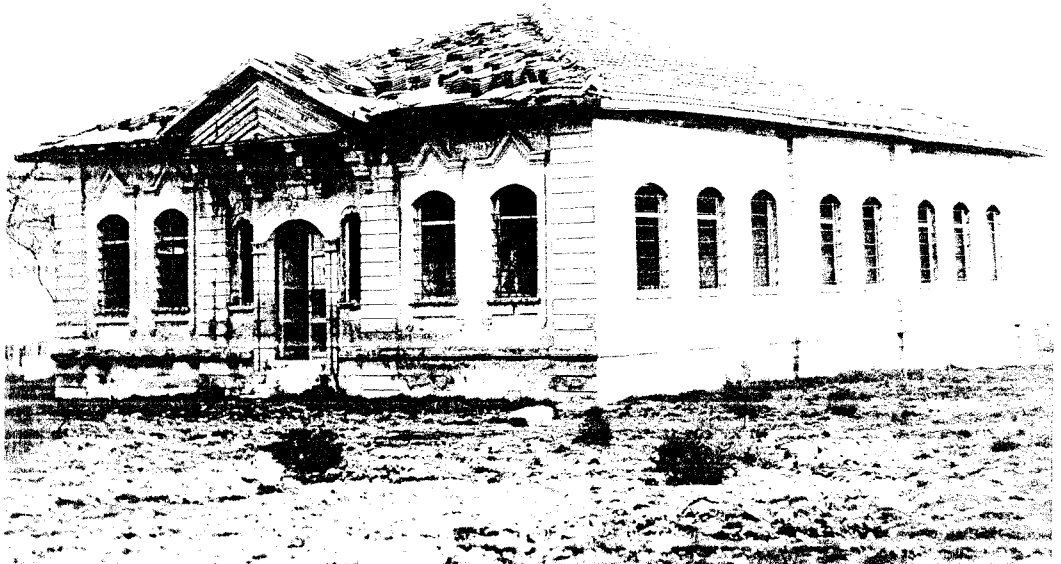
Şekil 5.25 Kastamonu-Merkez Askerlik Şube Binası oda dolap detayı

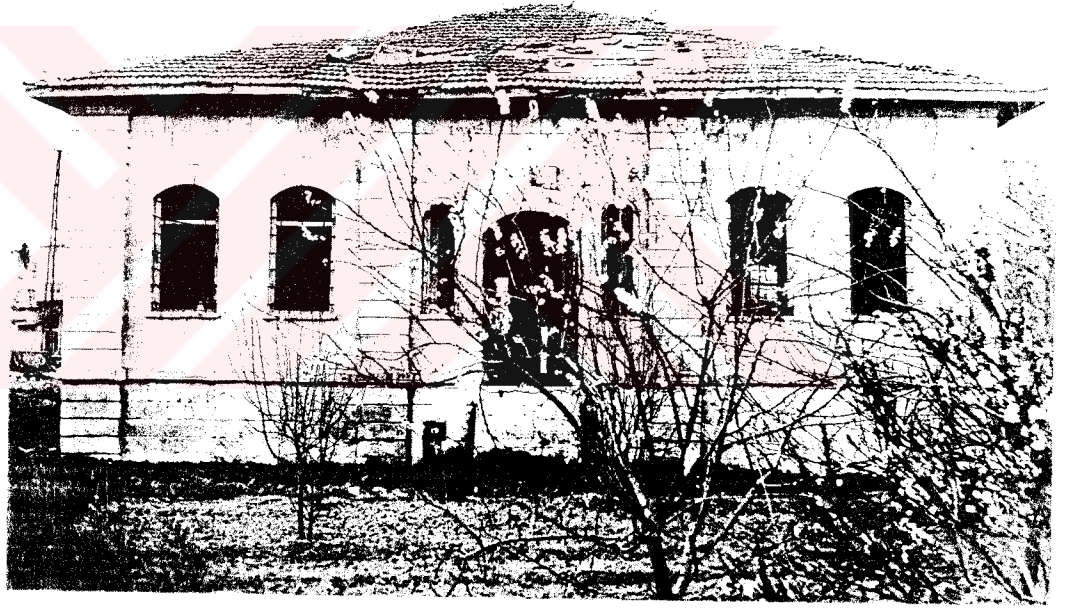
Şekil 5.26 Kastamonu-Merkez Askerlik Şube Binası pencere ve ayak detayı

Şekil 6.1 1984 yılı kuzey cephesi görünüşü

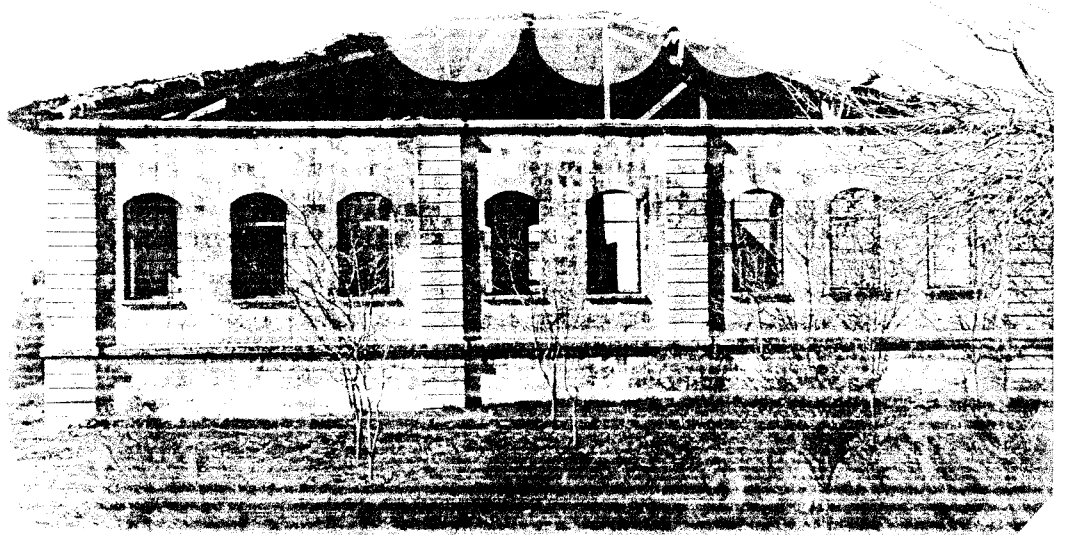
Şekil 6.2 1984 yılı kuzey ve batı cephesi görünüşü

Şekil 6.3 1984 yılı güney cephesi görünüşü

Şekil 6.4 1984 yılı yapının yukarıdan görünüşü

Şekil 6.5 1984 yılı doğu cephesi görünüşü

Şekil 6.6 1984 yılı kuzey ve güney cephelerinin üstten görünüşü

ÖZGEÇMİŞ

1967 yılında Adıyaman'da doğdu. İlk, orta ve lise tahsilini Adıyaman'da tamamladı. 1988 yılı yaz döneminde Gazi Üniversitesi Teknik Eğitim Fakültesi Yapı Eğitimi Bölümü'nden mezun oldu. 1993 yılına kadar T.C. Milli Eğitim Bakanlığı'nda, 1993-1994 yılları içerisinde Gebze Yüksek Teknoloji Enstitüsü'de araştırma görevlisi olarak ve 1994 yılından beri T.C. Kültür Bakanlığı Yapı ve Restorasyon Dairesi Başkanlığı'nda tekniker olarak çalışmaktadır.

T.C. YÜKSEK
DOKÜMAN